

Landschapsonwikkelingsplan

Gemeente Maashorst 2025-2040

Wijstgronden Sint Annabos

maashorst

COLOFON

Auteurs:

Stan Elings
Denise Steendijk
Giel Bongers

Opdrachtgever:

Gemeente Maashorst
Markt 145
5401 EJ Uden
0413 - 281911

maashorst

Datum:

Oktober 2025

Contactgegevens:

ELINGS
Zwanenburgseweg 6a
5473 KT Heeswijk-Dinther
0413 - 320777
info@elings.nl
www.ELINGS.nl

Netwerk met poelen, Locatie Zeelandsedijk Uden (Dorpsrand Uden)

Inhoudsopgave

Voorwoord	5	5.11 Peelsche Hut	40
1 Inleiding	6	5.12 Patershoek	42
2 Analyse	8	5.13 Hengstheuvel	44
2.1 Landschapsanalyse	9	5.14 Slabroek	46
2.2 Beleidsanalyse	11	5.15 Rakt, 't Loo en Moleneind	48
3 Visie 2040	12	5.16 Sint Annabos	50
3.1 Landschappelijke ambities	13	5.17 Bedaf	52
3.2 Korte termijn kansen/projecten	14	5.18 Beekdal Leijgraaf	54
4 Ontwikkeling	16	5.19 Volkelse buurtschappen	56
4.1 Indeling deelgebieden	17	5.20 Hemelrijk	58
4.2 Toelichting landschapsontwikkeling	17	5.21 Peelsche Heide	60
5 Deelgebieden	18	6 Landschapselementen	62
5.1 't Mun	20	7 Vervolg	72
5.2 Rietbroek	22	Bijlagen	74
5.3 't Gaal	24	Bijlage 1: Matrix beleid	75
5.4 Reekse Heide	26	Bijlage 2: Visie- en ambitiekaart 2040	78
5.5 Zeelandse Akkers	28	Bijlage 3: Deelgebiedenkaart	78
5.6 Straatsven-Tooverkamp	30	Bijlage 4: Kaart landschapsontwikkeling	78
5.7 Graspeel	32	Begrippenlijst	79
5.8 Nieuwveld	34	Literatuurlijst	80
5.9 Trent	36		
5.10 Oventje	38		

Zicht op Hooge Raam. Locatie: Graafsebaan Zeeland (Deelgebied Zeelandse akkers-Reekse heide)

Voorwoord

Het nieuwe landschapsontwikkelingsplan 2040: een eenduidig ontwikkelperspectief en toetsingskader voor de hele gemeente.

In Maashorst hebben we een **groot buitengebied met veel landschappelijke diversiteit, veel deelgebieden met unieke kenmerken. Die kenmerken willen we behouden en versterken.**

In dit landschapsontwikkelingsplan is geschetst hoe we het landschap graag zien ontwikkelen. Ook willen we bijdragen aan de lokale doelstellingen en ambities voor natuur en landschap uit de Omgevingsvisie en Duurzame Doelen Agenda, zoals het vergroten van de biodiversiteit, het verbinden van dorp- en land en het realiseren van robuuste verbindingen.

We hebben niet alles helemaal opnieuw bedacht, maar op basis van de plannen die er al lagen hebben we de ontwikkelrichting aangescherpt en aangevuld.

Het document is vooral bedoeld om richting te geven aan particuliere initiatieven. Bijvoorbeeld bij een opgave voor landschappelijke inpassing. De geschetste ontwikkelrichting geeft ruimte om met grondeigenaren en andere stakeholders, zoals Maashorstboeren, sVLU en IVN tot een nadere uitwerking te komen. Want landschapsontwikkeling bereiken we alleen als we het samen doen.

Ook bij het opstellen van dit plan waren de natuurverenigingen, sVLU, Maashorstboeren en ZLTO betrokken.

En de komende jaren gaan we per deelgebied kijken welke concrete projecten we in gezamenlijkheid op kunnen starten.

1. Inleiding

[TERUG NAAR VORIGE WEERGAVE](#)

Lintbebouwing Mun. Locatie: Hoogheistraat Schaijk (Deelgebied t Mun)

Om de landschappelijke ambities uit de Omgevingsvisie verder vorm te geven stelt de gemeente een landschapsontwikkelingsplan op voor de periode 2025-2040. Dit plan geeft inzicht in de landschappelijke structuren en de gewenste landschapsontwikkeling van het buitengebied. Het vertrekpunt voor dit landschapsontwikkelingsplan zijn; Landschapsbeleidsplan Boekel-Uden-Veghel (1999), Landschapsbeleidsplan Landerd (2012), Duurzame doelenagenda Veerkrachtig en Soortenrijk (2023), Omgevingsvisie gemeente Maashorst, Aanvalsplan Landschap, Bossen-strategie, Natuurbeheerplan met Ecologische Verbindingszones en de Omgevingsverordening.

Doel

Het landschapsontwikkelingsplan heeft als doel om de opvallende kenmerken per gebied te versterken, verschillen te vergroten en zorg te dragen voor een aantrekkelijk, biodivers landschap met robuuste ecologische verbindingen. Het plan schetst de gewenste landschapsontwikkeling en geeft handvatten bij inrichtingsvraagstukken. De landschappelijke versterking moet gezien worden als een aanvulling op het huidige landschap. Belangrijk om daarbij te benoemen is dat de waarden van bestaande landschapselementen en ecologisch bermbeheer van groot belang zijn voor de biodiversiteit en dat we deze moeten behouden. Daarbij vragen we ook aandacht voor behoud en ontwikkeling van een mantel en zoomvegetatie bij bestaande landschapselementen. Het accent van het plan ligt op:

- Behoud, herstel en ontwikkelen van landschapselementen; Versterken en onder de aandacht brengen van landschappelijke en cultuurhistorische (groen)elementen welke de identiteit van het landschap versterken. Behoud (en opwaarderen) van bestaand bos en bestaande landschapselementen staat daarbij voorop en wordt versterkt door het ontwikkelen en terugbrengen van landschapselementen in het gebied;
- Concrete invulling geven aan de ambities uit de Omgevingsvisie, waaronder kwaliteit toevoegen aan het landschap in de vorm van biodiversiteit en klimaatadaptatie (doelstellingen binnen de Duurzame doelenagenda Veerkrachtig en Soortenrijk);
- Het versterken van groene (ecologische)verbindingen door deze te verbreden of ecologisch te versterken en deze (deels) publiek toegankelijk te maken;
- Stimuleren en richting geven aan particuliere landschapsversterking; we streven naar landschappelijke inpassing op percelen, of in tweede instantie op andere eigendommen initiatiefnemer. Pas in laatste instantie financiële vergoeding in fonds stoppen.

Aanpak

Op basis van historie, bodem, water, grondgebruik en occupatie is het buitengebied verdeeld in 21 deelgebieden en vijf landschapstypen; Kampenlandschap, Broeklandschap, Oude heide-ontginning, Jonge heideontginning en Peelkernontginning.

In een inhoudelijk werksessie is nagedacht over de ambities voor de gemeente als geheel en de kansen per deelgebied. Tijdens deze sessie hebben beleidsmedewerkers en gebiedspartijen op het gebied van natuur en landschap meegedacht over de kansen voor het gebied. Deze kansen zijn gebaseerd op de huidige verschijningsvorm, het (gewenste) landschapsbeeld en ambities vanuit beleid. Tijdens de sessie is geschetst aan een kansenkaart voor de gemeente als geheel en is een eerste aanzet gedaan om de kenmerken per deelgebied op papier te zetten.

De resultaten uit deze sessie zijn vertaald naar een visie- en ambitiekaart 2040 voor de gemeente als geheel en een kaart die de gewenste landschappelijke ontwikkelrichting per deelgebied weergeeft. Vanuit de visie- en ambitiekaart is per deelgebied het LandschapsDNA opgesteld. Deze omvat een beschrijving van het gebied, de cultuurhistorische waarden, de gewenste ontwikkelrichting (met indicatieve verbeelding) en een onderbouwing van de visie. Om invulling te geven aan de gewenste landschappelijke ontwikkeling is een recept gekoppeld aan ieder deelgebied waarmee de visie bereikt kan worden. De ingrediënten voor het recept zijn passende landschapselementen per deelgebied om de identiteit te versterken. Het conceptplan is besproken met natuurverenigingen, ANV Maashorstboeren en ZLTO, waarna opmerkingen en aanvullingen verwerkt zijn in dit plan.

Uitvoering

We willen de ambities uit dit landschapsontwikkelingsplan realiseren, maar dit kunnen we niet alleen. Daar hebben we ook andere grondeigenaren bij nodig. Voor de aanleg en het onderhoud van particuliere landschapselementen zijn diverse regelingen beschikbaar (zoals STILA, Ervenplus via Groenloket Brabant en het Bomenfonds) en zullen er in de toekomst wellicht ook andere regelingen beschikbaar komen. Ook bij het waterschap zijn er subsidiemogelijkheden, bijvoorbeeld voor het versterken van de wijst. Verder wordt in 2025 de regionale Handreiking kwaliteitsverbetering landschap beschikbaar gesteld als hulpmiddel en inspiratie voor landschappelijke inpassing en kwaliteitsverbetering. Daarnaast is stichting Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (sVLU) actief in de gemeente om mooie initiatieven te realiseren op gebied van natuur en landschap. Zo werken we samen aan het realiseren van de ambities en het versterken van ons landschap met nog meer natuur en biodiversiteit.

Op deze wijze streven we binnen 15 jaar naar: Een toekomstbestendig en veelzijdig landschap met sterke landschappelijke structuren, onderscheidende identiteit en meer biodiversiteit. De groen-blauwe verbinding van natuurgebieden onderling, maar ook de verbinding tussen dorp en land, maakt dit landschap (nog) aantrekkelijker voor mens en dier.

Leeswijzer

Het doel van dit rapport is om een praktisch overzicht te geven van het behoud, herstel en de gewenste landschapsontwikkeling van het buitengebied. Om dit te bereiken is in [hoofdstuk 2](#) een beknopte analyse opgenomen met de belangrijkste bodemkundige aspecten, landschappelijke kenmerken en een overzicht van de belangrijkste lokale doelstellingen en ambities voor natuur en landschap. In [hoofdstuk 3](#) zijn de landschappelijke ambities voor 2040 opgenomen in een visie- en ambitiekaart, met daaraan gekoppeld een lijst met projecten voor de korte termijn. In [hoofdstuk 4](#) is een kaart met landschapsontwikkeling opgenomen waarin de ontwikkelingen ingetekend zijn over de bestaande situatie. [Hoofdstuk 5](#) richt zich op de kenmerken per deelgebied, waaronder visie, de gewenste ontwikkelingen en een recept om tot landschapsversterking te komen. Het recept verwijst naar de landschapselementen die opgenomen zijn in [hoofdstuk 6](#). [Hoofdstuk 7](#) gaat in op het vervolg en monitoring. Dit document is opgemaakt als [interactieve PDF](#). In het document kunnen verwijzingen aangeklikt worden en heeft iedere pagina een knop om terug te gaan naar de vorige weergave. Deze verwijzingen kunnen gebruikt worden om sneller door het document te navigeren.

2. Analyse

[TERUG NAAR VORIGE WEERGAVE](#)

Knuppelbrug, Locatie Sint-Annabos Uden (Deelgebied Sint-Annabos)

2.1 Landschapsanalyse

De gemeente Maashorst heeft een oppervlakte van ca. 138 km² met 6 woonkernen; Odiliapeel, Reek, Schaijk, Uden, Volkel, Zeeland en enkele buurtschappen. De ondergrond is voornamelijk zandig met uitzondering van het noordelijke rivierkleigebied langs de Maas.

De gemeente heeft te maken met een bijzonder watersysteem. Diverse breuken* in de ondergrond (afbeelding 3 en 4), ontstaan door bewegingen in de aardkorst, doorsnijden het gebied en maken het gebied uniek in haar watersysteem. Door bewegingen in de aardkorst is de hoger gelegen Peelhorst ontstaan. Op afbeelding 5 en 6 is te zien dat deze horst grote invloed heeft op de afwatering van het gebied, welke in alle gevallen ‘van de horst af’ afwatert. Daarnaast is op de hoogtekaart (afbeelding 3) te zien dat er een flink hoogteverschil (ca. 15 meter) bestaat tussen het rivierkleigebied langs de Maas en de hoge zandgronden.

Rondom de breuken komt een bijzonder verschijnsel voor; wijst. Kwelwater komt hier aan het oppervlak door een grondwaterverstoring. Deze verstoring ontstaat door ondoordringbare lagen in de bodem als gevolg van de breuken in de aardkorst. Aan de hoge kant van de breuk (horst) leidt het wijstverschijnsel tot kwelrijke, drassige gronden met hogere grondwaterstanden dan aan de lage kant (slenk) van de breuk (afbeelding 10). Dit is een zeldzaam verschijnsel wat

veelvuldig voorkomt binnen de gemeente en leidt tot hoge natuur- en landschapswaarden.

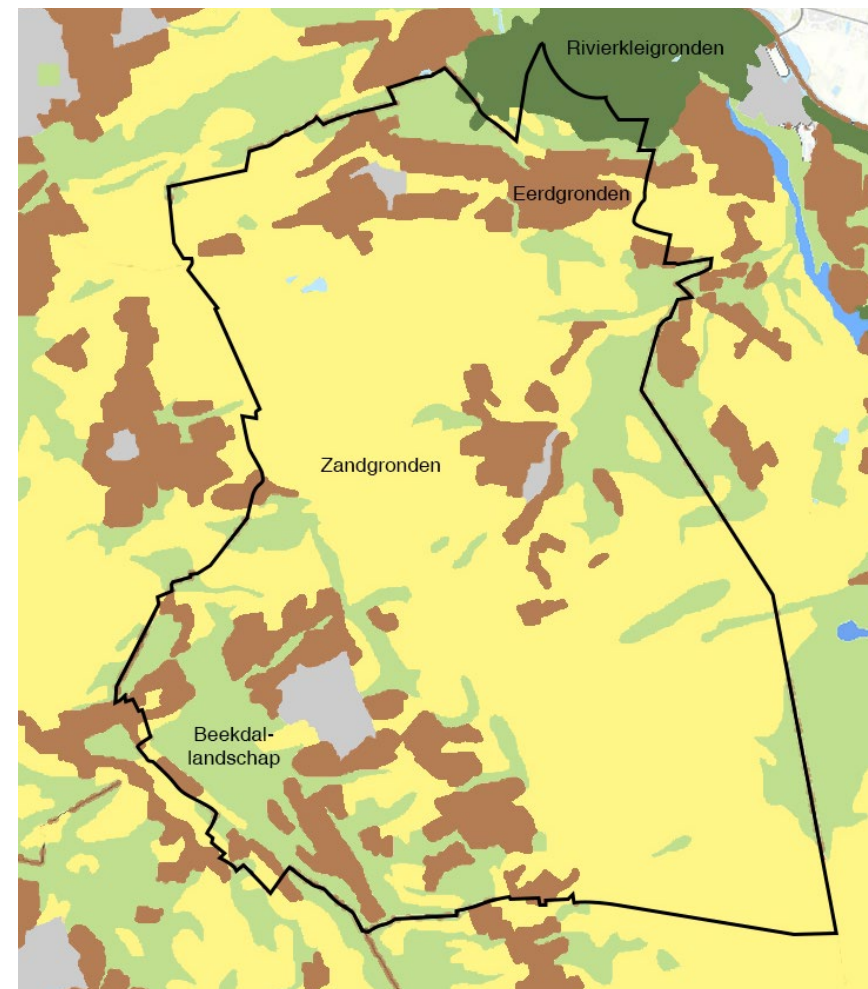
De dorpen zijn ontstaan op de overgang van de hoge gronden van de Peelhorst naar de relatief lager gelegen vochtigere gronden. Vanuit de dorpen zijn de afgelopen eeuwen de woeste gronden ontgonnen. Op de historische kaart van 1900 is te zien dat een groot deel van de gemeente uit heide met vennen en moeras bestond (afbeelding 7). De stapsgewijze ontginning van dit gebied is nog goed te zien in de verkaveling, bouwstijl en maatvoering van de gebieden. Eerst ontstond het kleinschalige kampenlandschap rondom de dorpskernen. Vervolgens werd kleinschalig heide ontgonnen, de oude heideontginning. En nog later werd de heide grootschalig ontgonnen, de jonge heide- en peelschraapontginningen.

Door mechanisatie, schaalvergroting, ruilverkaveling en later de overschakeling naar intensieve teelten met teeltondersteunende voorzieningen zijn veel historische kenmerken verloren gegaan. Veel sloten en zandpaden zijn verwijderd en vooral veel beplanting is gerooid. Daardoor zijn de kenmerkende verschillen tussen kleinschalig en grootschalig, tussen nat en droog en tussen besloten en open verminderd (afbeelding 8 en 9).

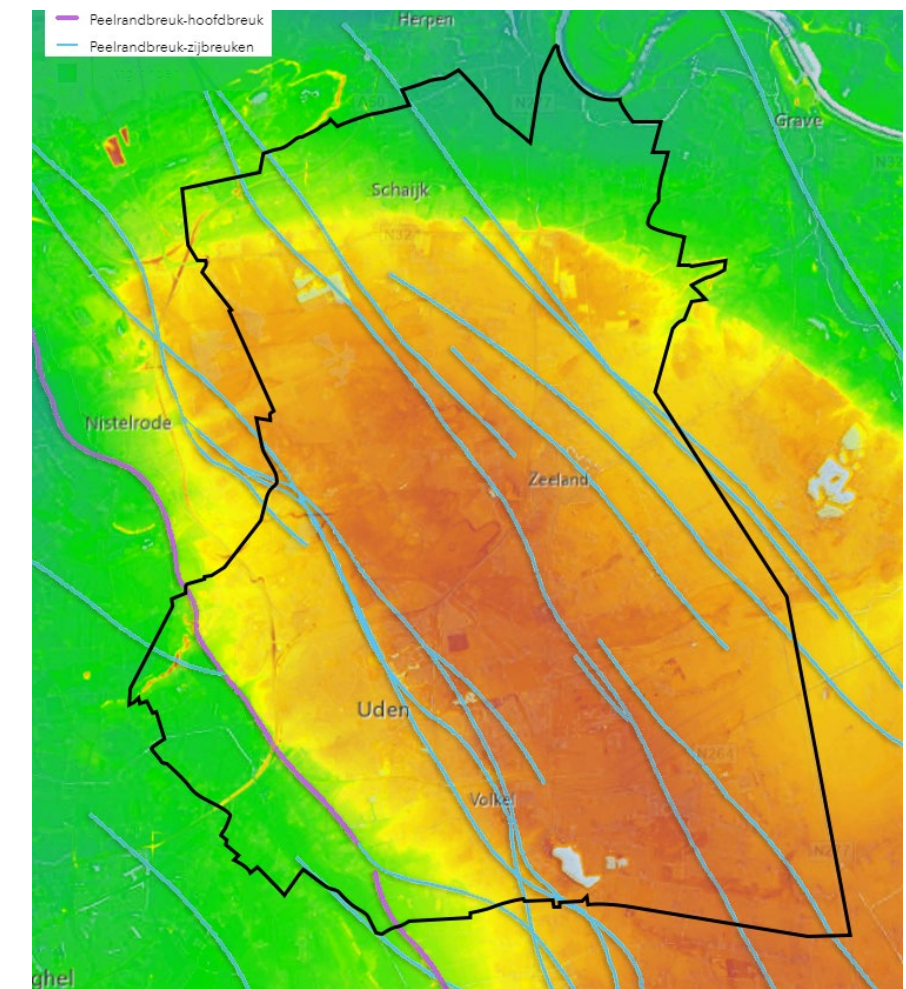
** De breuklijnen in afbeelding 3 en 4 zijn een momentopname. Naarmate er meer onderzoek wordt gedaan, wordt er meer bekend over de breuken in ons landschap en waar die zich exact bevinden. In dit rapport zijn we uitgegaan van de breuken die in 2024 bekend zijn.*

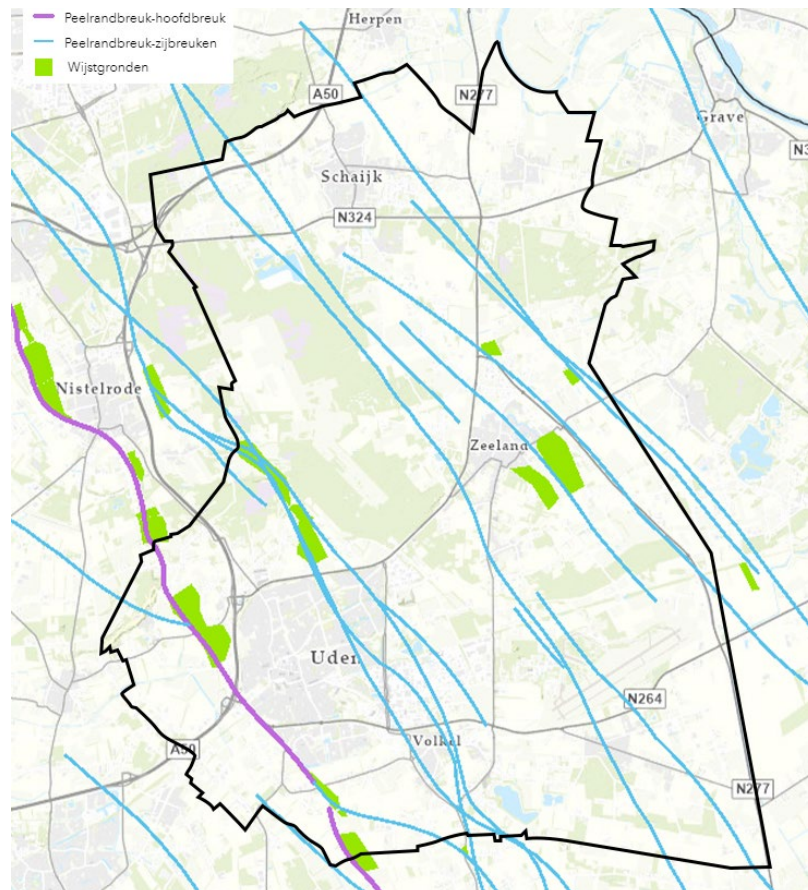
Afbeelding 1: Luchtfoto gemeente Maashorst met de 6 woonkernen.

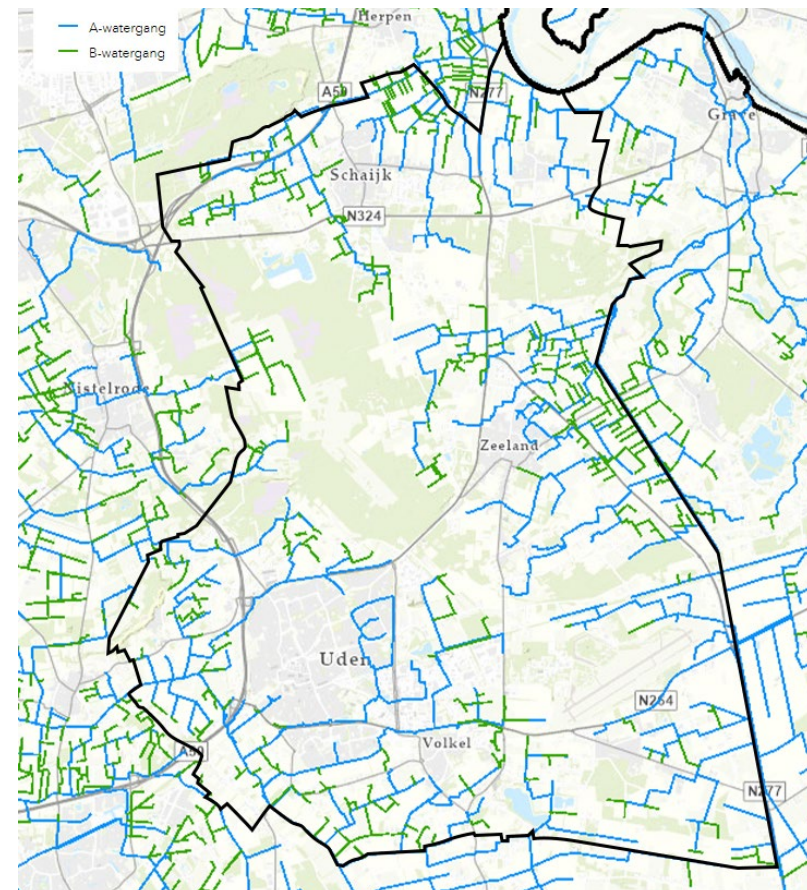
Afbeelding 2: Bodemkaart gemeente Maashorst.

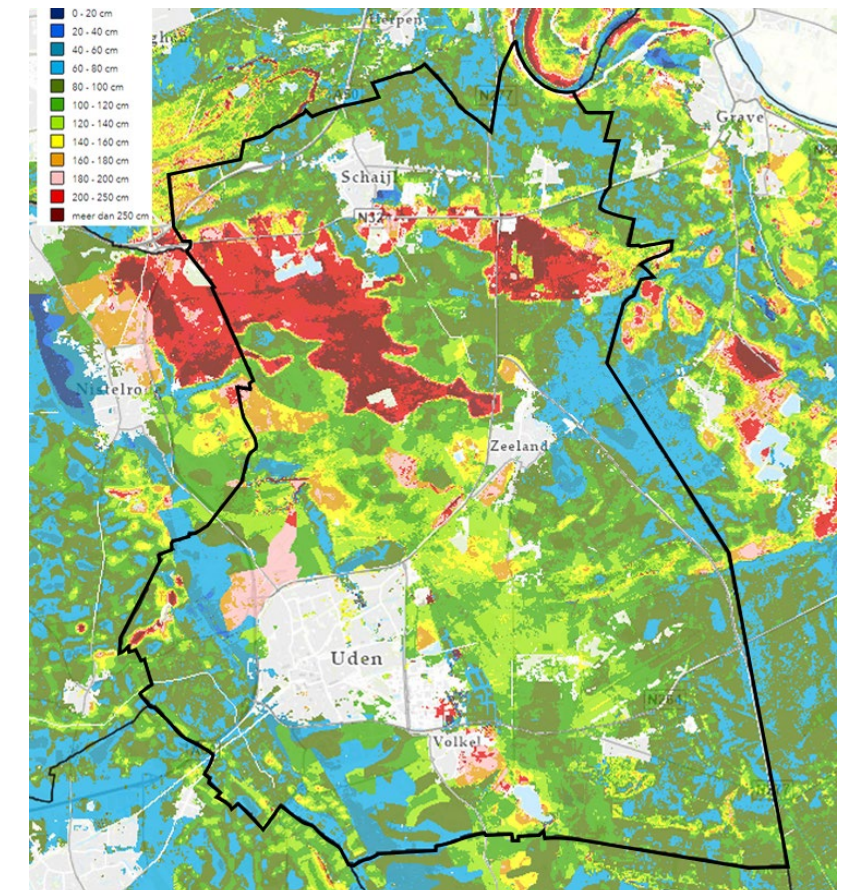
Afbeelding 3: Hoogtekaart en breuklijnen gemeente Maashorst.

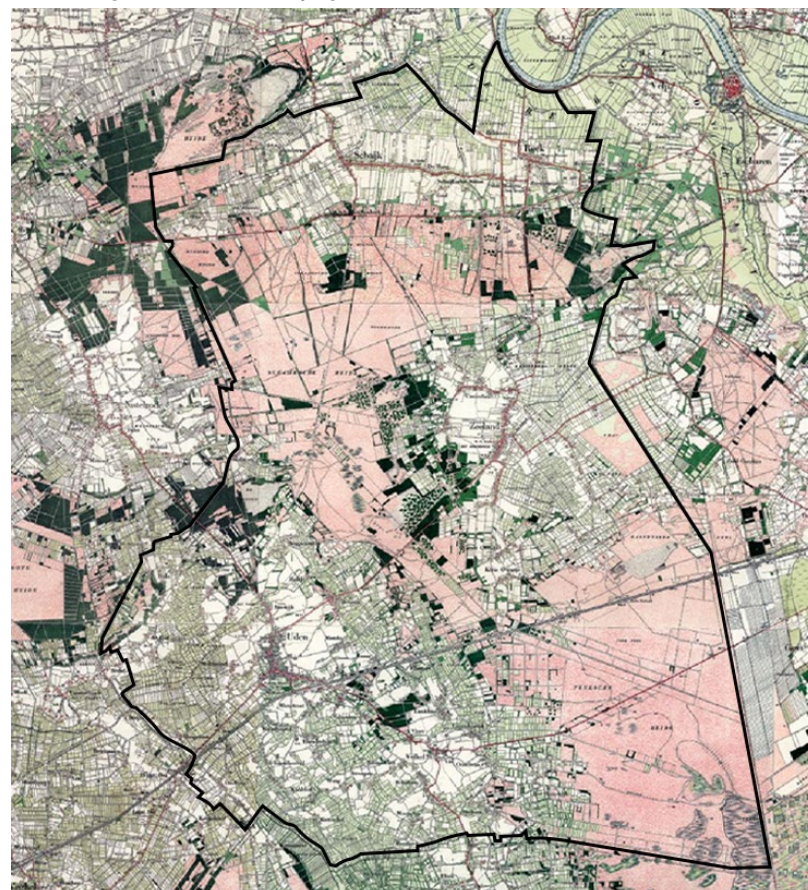
Afbeelding 4: Breuken en Wijnstgronden.

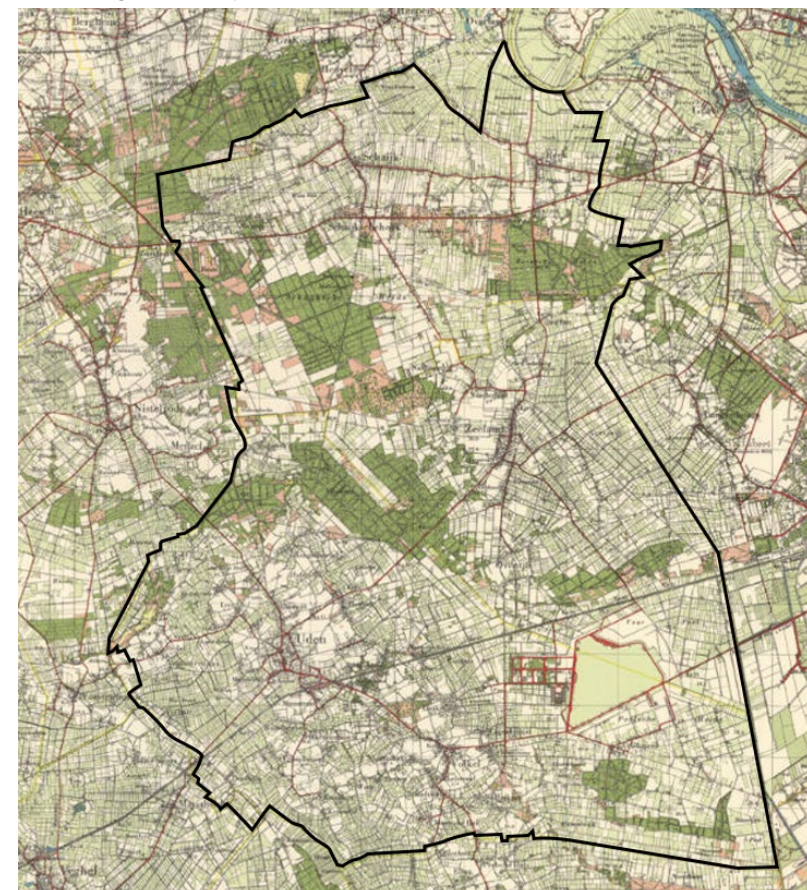
Afbeelding 5: Watersysteem.

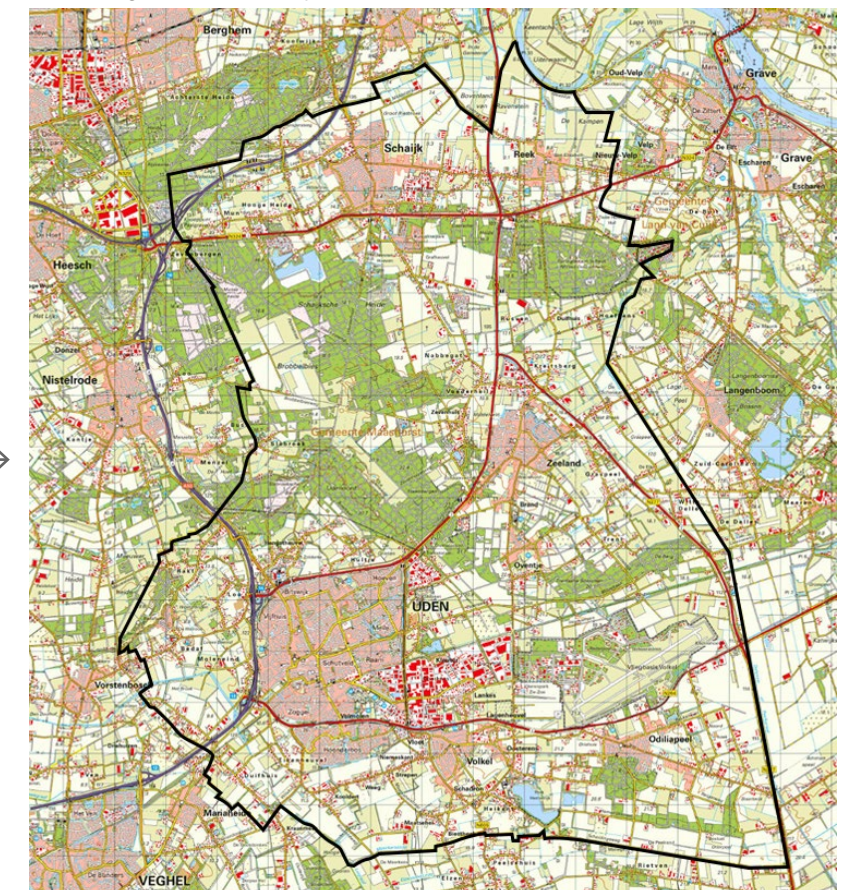
Afbeelding 6: Grondwatersysteem.

Afbeelding 7: Topografische kaart 1900.

Afbeelding 8: Topografische kaart 1950.

Afbeelding 9: Topografische kaart 2023.

2.2 Beleidsanalyse

Binnen het landschapsonwikkelingsplan willen we bijdragen aan de lokale doelstellingen en ambities voor natuur en landschap. We richten ons binnen dit plan op 3 thema's uit de Omgevingsvisie; 1. Bodem, water en natuur, 2. Transitie landelijk gebied en 3. Vrijtijdsbesteding, recreatie en toerisme. De beschreven ambities zijn voortgekomen uit de gemeentelijke Omgevingsvisie, Duurzame doelenagenda Veerkrachtig & Soortenrijk en de regionale Agenda natuur & landschap. Deze beleidsdocumenten zijn in lijn met de Nationale Omgevingsvisie (NOVI)/voorontwerp Nota Ruimte, Aanvalsplan Landschap, Bossenstrategie, Natuurbeheerplan en Omgevingsverordening.

Binnen de 3 thema's zijn doelstellingen beschreven voor de korte, middellange en lange termijn. Op basis van de complexiteit van de opgave, benodigde medewerking van grondeigenaren en de urgentie is deze verdeling gemaakt. In [Bijlage 1](#) is de matrix beleid opgenomen waarin alle bestaande ambities uitgebreid beschreven worden met een termijn en concrete invulling. Onderstaand overzicht geeft het bestaande beleid op hoofdlijnen weer:

1. Bodem, water en natuur:

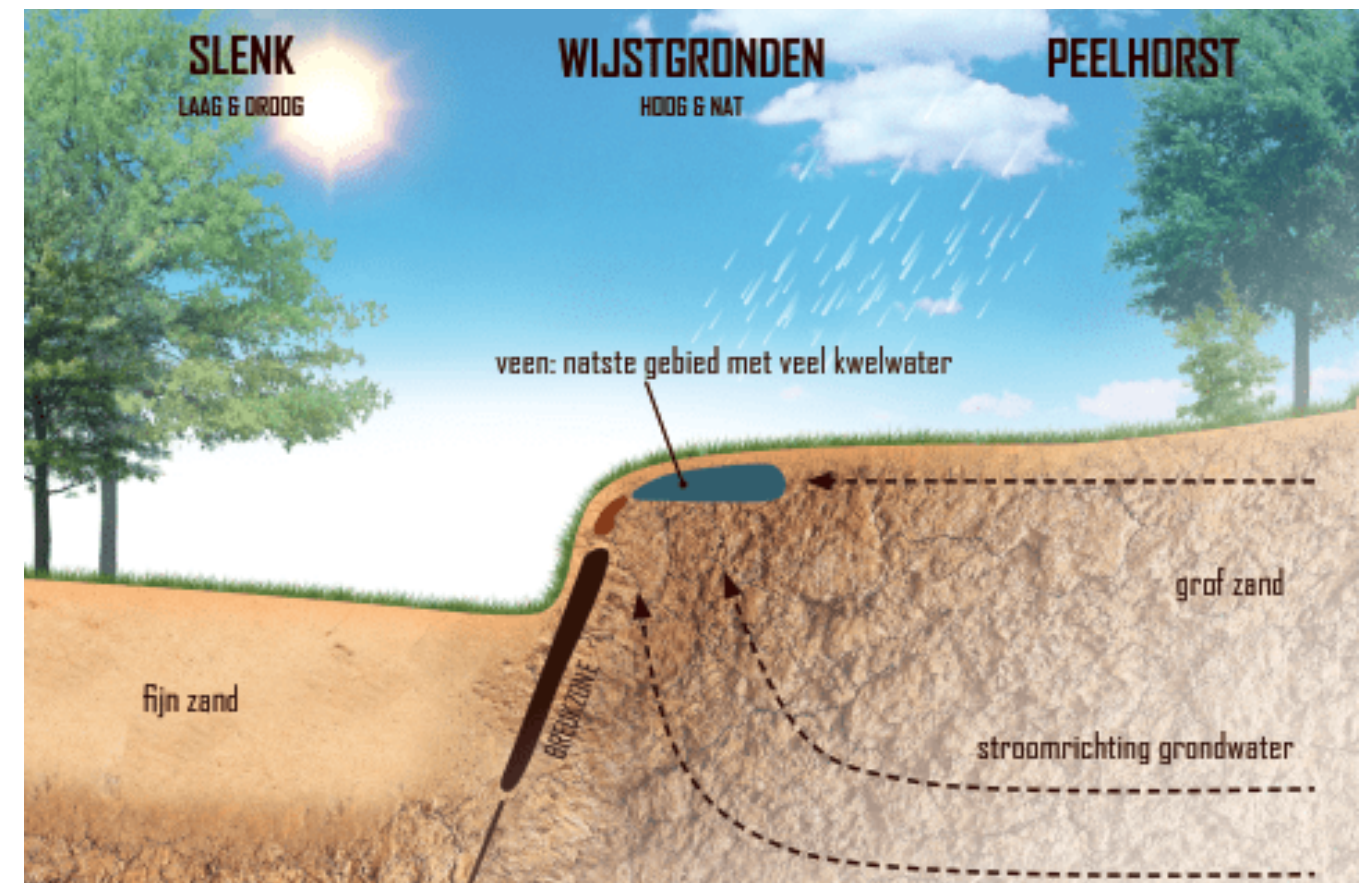
- Bodem en water sturend; het bodem- en watersysteem met het breukenstelsel als basis voor de keuzes waar kan worden gebouwd, landbouw bedreven wordt en natuur de ruimte krijgt. Beplanting wordt gekozen passend bij de ondergrond en de waterhuishouding.
- Klimaatadaptatie; klimaatveerkrachtig en waterrobuust; herstel beekdalen met bufferzone, ruimte reserveren voor vasthouden water en het vergroenen van de leefomgeving om o.a. hittestress te verminderen.
- Kwaliteit natuur en herstel biodiversiteit; robuuste verbindingen realiseren (verbreden en versterken ecologische verbindingzones), ecologisch bermbeheer, bossenstrategie, 10% groenblauwe dooradering, groene/recreatieve verbindingen, landbouwtransitie en bestaande landschapselementen uit de ruilverkaveling omvormen naar zoom-mantel-kern.

2. Transitie landelijk gebied*:

- Juiste bedrijf op juiste plek. Nabij natuurgebied: landbouw en recreatie in harmonie met natuur (buiten NNB). Rond dorpskern: gemengd samenleven. Ter plaatse van jonge peelontginning: duurzaam produceren en water bufferen.
- Extensivering; terugbrengen gebiedseigen landschapselementen op landbouwgronden en op landbouwgronden bijdragen aan het vasthouden van water, verbeteren van de bodem en de biodiversiteit; landbouw in harmonie met de natuur.

3. Vrijtijdsbesteding, recreatie en toerisme:

- Recreatie en gezondheid; inwoners en bezoekers verleiden en faciliteren om naar buiten te gaan door groene recreatieve verbindingen en entrees te ontwikkelen tussen kernen en natuurgebieden. Mede ter bevordering van gezond gedrag.
- Cultuurhistorie; behouden en versterken van cultuurhistorisch (kleinschalig)landschap.

Afbeelding 10: Uitleg wijstverschijnsel.

* Toelichting transitie landelijk gebied (bron: omgevingsvisie gemeente Maashorst):

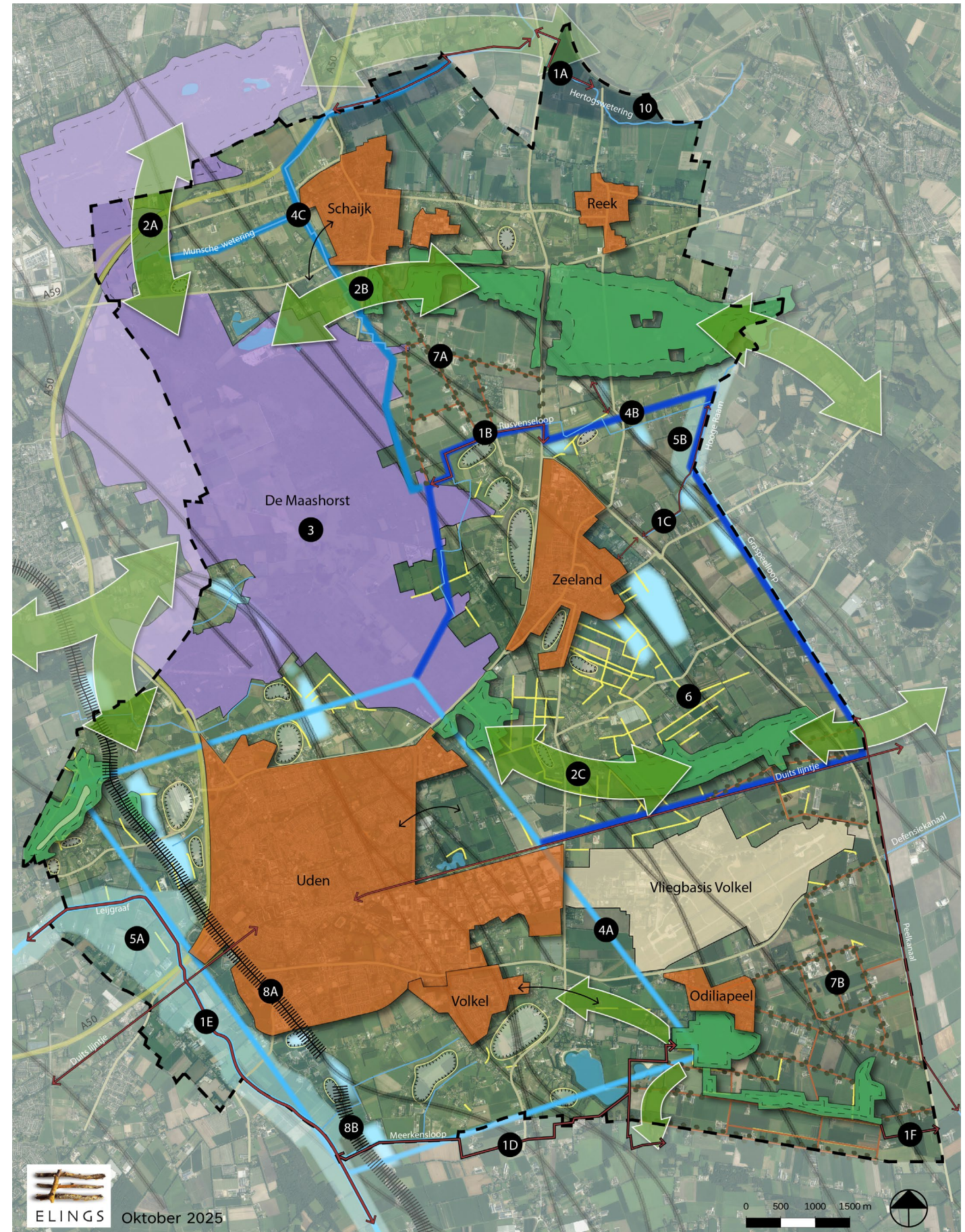
In de gemeente Maashorst hebben we een groot landelijk gebied. In dit landelijk gebied hebben we een aantal problemen. Zo hebben we te maken met verdroging, verschraling van de biodiversiteit, het onderdruk staan van de bodem- en waterkwaliteit en woon- en leefklimaat (o.a. geurhinder). Daarnaast hebben we te maken met een veranderend klimaat. Om deze problemen en opgaven het hoofd te bieden, is een transitie van het landelijk gebied noodzakelijk. In deze transitie van het landelijk gebied streven we dan ook naar een buitengebied dat in de toekomst op meerdere vlakken gezonder is dan de huidige situatie.

3. Visie 2040

Legenda

- Gemeentegrens
- X Verwijzing naar ambitie
- Historische akkers
- Peelrandbreuk
- Geologische breuken
- 1 Ecologische verbindingszone (EVZ)
 - 1A EVZ Hertogswetering - Munsche wetering
 - 1B EVZ Rusvenseloop - Hooge Raam
 - 1C EVZ Melkpad - Graspeelloop - Hooge Raam
 - 1D EVZ Meerkensloop/Biesthoekseloop
 - 1E EVZ Leijgraaf
 - 1F EVZ Staartjespeel
 - 1G EVZ Peelkanaal
- 2 Robuuste verbinding
 - 2A Maashorst - Herperduin
 - 2B Maashorst - Reekse bossen
 - 2C Vluchtoord - Trentsche bossen
- 3 Randen natuurgebied De Maashorst versterken
- 4A Groen-blauwe ruit Uden (deels gerealiseerd)
- 4B Groen-blauwe ruit Zeeland (te ontwikkelen)
- 4C Groen-blauwe netwerk Schaijk (te ontwikkelen)
- 5 Beekdal toekomstbestendig inrichten
 - 5A Leijgraaf
 - 5B Hooge Raam
- 6 Historische zandpaden beschermen
- 7 Ontginningslijnen met laanbomen
 - 7A Reekse heide
 - 7B Peelsche heide
- 8 Vergroten zichtbaarheid geologische breuken
 - 8A Peelrandbreuk Eikenheuvel - Kooldert
 - 8B Peelrandbreuk Kooldert - Meerkensloop
- 9 Wijstgronden beschermen
- 10 Komgronden ten behoeve van water vasthouden
- Dorp-Land verbinding versterken

Afbeelding 11: Visie- en ambitiekaart 2040 Landschapsonwikkelingsplan Maashorst.

3.1 Landschappelijke ambities

De visie- en ambitiekaart (afbeelding 11 en tevens vergroot toegevoegd in Bijlage 2) biedt een overzicht van de landschappelijke ambities die enerzijds voortkomen uit beleid en anderzijds door gebiedspartijen zijn aangedragen. Binnen de ambities maken we onderscheid tussen ambities op de lange termijn en kansen die op korte termijn kunnen worden opgepakt. In de volgende paragraaf worden de kansen/projecten voor de korte termijn verder toegelicht.

Hieronder worden de landschappelijke ambities die ingetekend zijn kort toegelicht:

1. Compleet en robuust maken van Ecologische verbindingzones (EVZ):

- A. EVZ Hertogswetering - Munsche wetering; robuuster maken door natuurstrook/buffer met poelen en bosjes aan te leggen langs de Hertogswetering en Munsche wetering.
- B. EVZ Rusvenseloop - Hooge Raam vanuit De Maashorst en Reekse Bossen compleet maken. Wijstgronden ten noorden van Zeeland kan als meekoppelkans benut worden.
- C. EVZ Melkpad - Graspeelloop - Hooge Raam; reeds ingerichte EVZ vanaf Logtschedijk naar Zandvoortsweg robuuster maken door; verbreden EVZ waar deze nog niet robuust is en water vasthouden in dit gebied. Verbinding zoeken met Melkpad (Zeeland).
- D. EVZ Meerkensloop/Biesthoekseloop tussen bossen Odiliapeel en Leijgraaf; compleet maken (groot deel reeds opgestart door waterschap)
- E. EVZ Leijgraaf; compleet en robuust maken in combinatie met toekomstbestendig beekdal (ambitie 4) en meekoppelkans wijstgronden Sint Annabos.
- F. EVZ Staartjespeel; compleet maken.
- G. EVZ Peelkanaal; compleet en robuust maken.

2. Robuuste verbinding De Maashorst - Herperduin en De Maashorst - Reekse bossen

- A. Rondom Ecoduct Herperduin een zone inrichten ten behoeve van een robuuste verbinding De Maashorst - Herperduin. Daarbij ten noorden van de A50 kans benutten om aan te sluiten bij de natte(re) omstandigheden in combinatie met aanplant houtsingels als foerageergebied en om verdroging van natuurgebied Herperduin tegen te gaan.
- B. Het gebied tussen De Maashorst en de Reekse bossen in west-oost richting verdichten ten behoeve van migratie bosdieren. Realiseren door een netwerk van stapstenen te realiseren in de vorm van houtsingels en bosjes.
- C. Het gebied tussen Vluchtoord en de Trentse bossen in west-oost richting verdichten ten behoeve van migratie bosdieren. Realiseren door een netwerk van stapstenen te realiseren in de vorm van houtsingels en bosjes.

3. Randen natuurgebied De Maashorst versterken

De randzone rondom De Maashorst landschappelijk versterken. Denk aan bosontwikkeling, groenblauwe dooradering, wijstherstel, mantel- en zoomvegetatie.

4. Groen-blauwe ruit

De afgelopen jaren is in samenwerking met IVN, Vogelwacht en stichting Vrijwillig Landschapsbeheer Uden hard gewerkt aan een groen-blauwe Ruit om Uden. Dit is een netwerk met o.a. poelen in EVZ's, plasdras, ruige grasvelden, robuuste erfbeplantingen,

braamstruwelen en bosjes, die te samen een grote bijdrage leveren aan het herstel van de biodiversiteit. In navolging op dit succesvolle initiatief is er de ambitie om ook rondom Zeeland en nabij Schaijk een dergelijk netwerk met poelen te realiseren.

A. Groen-blauwe ruit om Uden verder versterken (Bedaf, Rakt, 't Loo en Moleneind, Peelsche Hut, Hemelrijk, Peelsche heide, Beekdal Leijgraaf)
Groen-blauwe ruit om Uden verder versterken en inrichten waar de ruit nog niet compleet is.

B. Groen-blauwe ruit om Zeeland realiseren (Peelsche Hut, Graspeel, Zeelandse Akkers, Straatsven-Tooverkamp)

In navolging op 'de ruit van Uden' een groen-blauwe ruit om Zeeland realiseren die aansluit op de ruit van Uden.

C. Groen-blauwe netwerk Schaijk realiseren ('t Mun, Rietbroek, Reekse heide)

Ook rondom Schaijk kan een groen-blauw netwerk aangelegd worden. Deze kan ter hoogte van de Rusvenseloop aansluiten op de ruit om Zeeland.

5. Toekomstbestendige beekdalen

Toekomstbestendig maken van de beken, zodat in droge tijden het water vast gehouden kan worden en in nattere tijden het water meer de ruimte krijgt. Daarbij hoort ook het verbeteren van de waterkwaliteit.

- A. Leijgraaf
- B. Hooge Raam

6. Herstel historische zandpaden

Zandpaden opknappen en herstellen waar mogelijk, vanwege natuur- en recreatieve waarde (ommetjes creëren waar mogelijk). Kruidenrijke berm en houtsingels met ondergroei aanplanten of herstellen.

7. Laanbomen langs ontginningslijnen behouden en herstellen

Kenmerkende ontginningslijnen in deelgebied Reekse heide (A) en Peelsche heide (B) behouden en versterken door behoud, herstel of aanplant laanbomen langs deze lijnen.

8. Vergroten zichtbaarheid geologische breuken

Verschil in kenmerkende flora, hoogteverschillen en/of verschil in landbouwkundig gebruik 'boven' en 'onder' de breuk versterken. (Peelrandbreuk Eikenheuvel - Kooldert (8A) eventueel in combinatie met nieuwbouwwijk Eikenheuvel zichtbaar maken en Peelrandbreuk Kooldert - Meerkensloop (8B) eventueel in combinatie met EVZ Meerkensloop oppakken.)

9. Behoud en beschermen en ontwikkelen wijstgronden

Wijstgronden - onderdeel van het breukensysteem - zijn landschappelijk en ecologisch waardevolle gronden. Kansen benutten om deze gronden verder te ontwikkelen. Ontwikkelingen aangrijpen om nader onderzoek te doen.

10. Kansen voor water vasthouden komgronden

Als grondeigenaren in omgeving Hertogswetering grondgebruik willen aanpassen op natuurlijke natte omstandigheden, liggen hier kansen om water vast te houden. Door aanleg waterberging of klimaatbuffers kan wateroverlast tegengegaan worden.

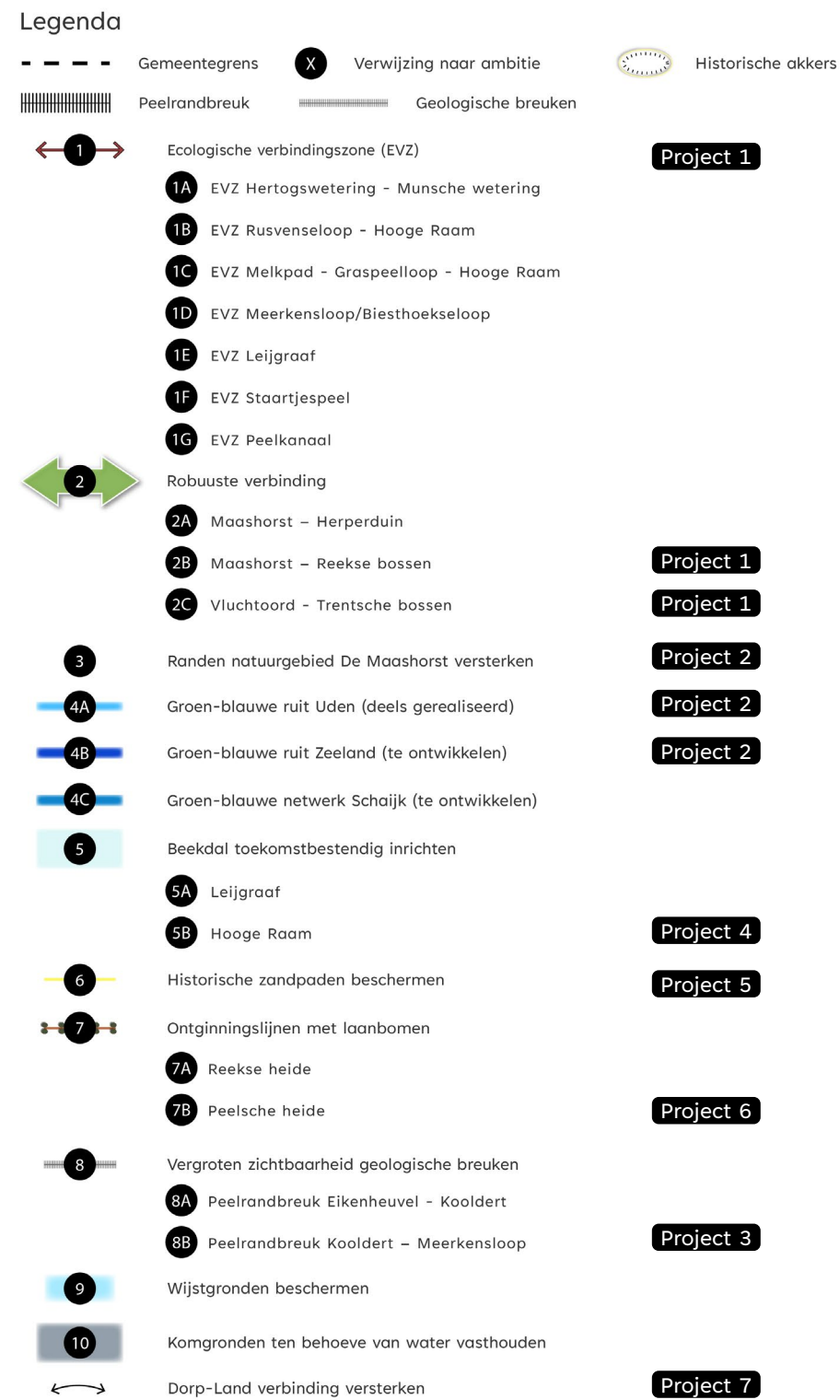
3.2 Korte termijn kansen/projecten

Dit overzicht geeft een beschrijving van de kansen/projecten die op de korte termijn kunnen worden opgepakt:

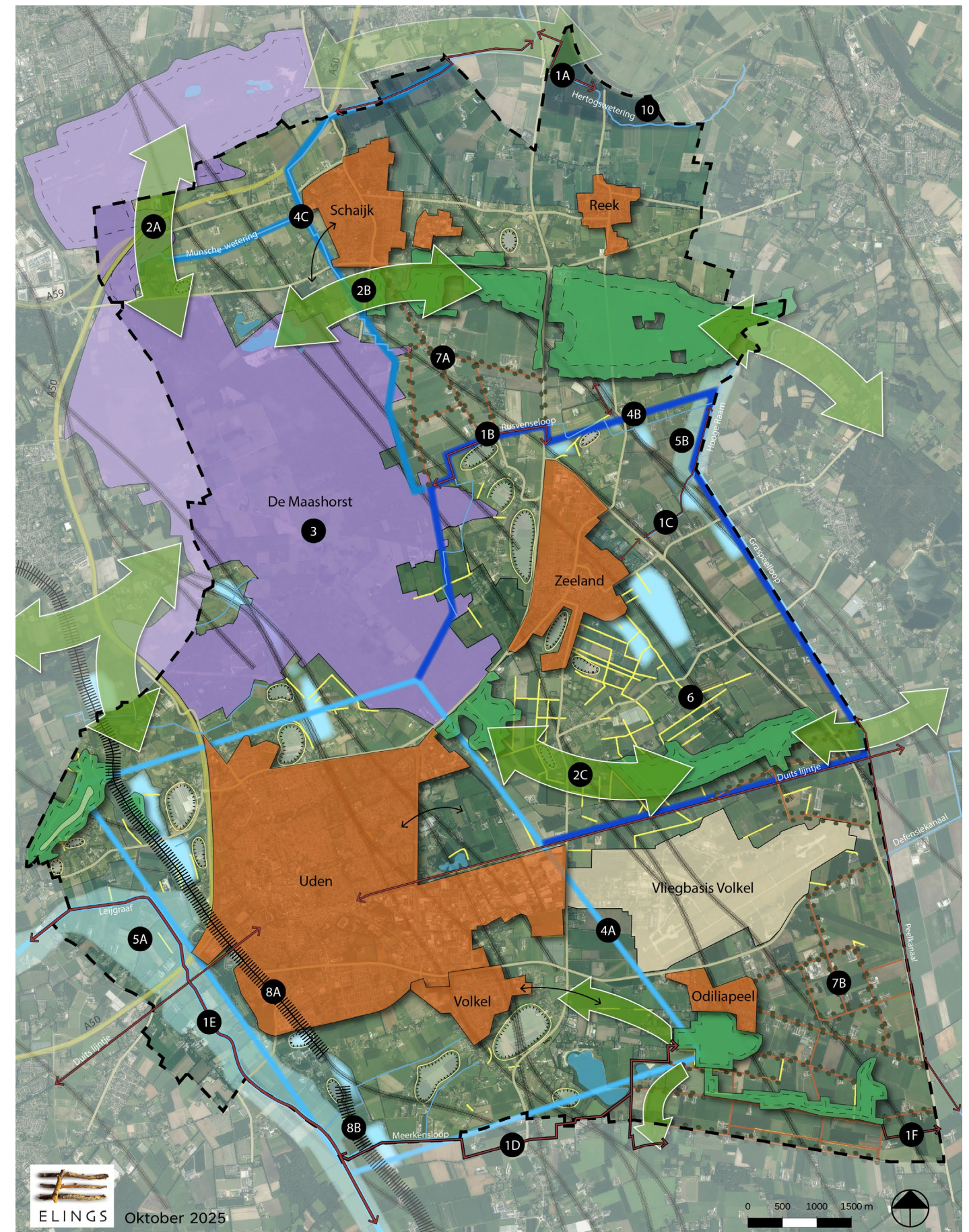
- Kans/Project 1. Robuuste verbindingen en EVZ's (Ambitie 1 en 2)**
Beschrijving: De genoemde EVZ's in ambitie 1 zijn reeds in ontwikkeling en dienen de komende jaren robuust en compleet gemaakt te worden. Als onderdeel van ambitie 2 is geformuleerd dat er een robuuste verbinding dient te komen tussen De Maashorst en de Reekse bossen (2B) en tussen Vluchtoord en de Trentse bossen (2C). Door het tussenliggende gebied in west-oost richting te verdichten met houtsingels en bosjes ontstaat een netwerk van stapstenen ten behoeve van migratie bosdieren.
- Kans/Project 2. Uitbreiding groen-blauwe ruit in gang zetten (Ambitie 4)**
Beschrijving: In navolging op de groen-blauwe ruit om Uden is er de ambitie om ook rondom Zeeland en Schaijk een groen-blauw netwerk te realiseren. Hiertoe kan een eerste stap gezet worden om dit project aan te jagen.
Stappen:
 1. Inventarisatie doen met vrijwilligers/natuurorganisaties; waar liggen de kansen en ontbrekende puzzelstukjes.
 2. Realisatie op gemeentegronen en bij terrein behorende organisaties in gang zetten.
 3. Ambities kenbaar maken bij Groenloket Brabant (STILA en Ervenplus) om hier actief of te sturen.
- Kans/Project 3. Behouden en ontwikkelen wijstgronden (Ambitie 9)**
Beschrijving: Waar zich kansen voordoen om wijstgronden te verwerven wordt gekeken of deze aangekocht kunnen worden om hier water op te stuwen en natuur te ontwikkelen.
- Kans/Project 4. Historische zandpaden beschermen en herstellen (Ambitie 6)**
Beschrijving: In de gemeente liggen nog enkele goed bewaard gebleven zandpaden. Deze paden hebben zowel een cultuurhistorische als een grote ecologische waarde. Beschermen en opwaarderen van deze paden is daarom zeer wenselijk. De historische zandpaden kunnen met vrijwilligers en/of stagiaires verder in beeld gebracht worden. Na inventarisatie kunnen de zandpaden opgenomen worden in het Omgevingsplan.
- Kans/Project 5. Versterken ontginningslijnen (Ambitie 7)**
Beschrijving: De sterke, rechte ontginningslijnen zijn met name in de Reekse heide en de Peelsche heide erg kenmerkend. Vanwege dit kenmerkende karakter dient er zorg gedragen te worden voor behoud en

herstel van de laanbomen die deze ontginningslijnen accentueren. (Deze structuur is bij de Peelse Heide tevens aangewezen als (provinciaal) historisch groen.)

- Kans/Project 6. Zichtbaarheid geologische breuken (Ambitie 8)**
Beschrijving: Bij ontwikkelingen rondom geologische breuken aansturen op het versterken van de zichtbaarheid van de breuk in het plan/de ontwikkeling. Verschil in kenmerkende flora, hoogteverschillen en/of verschil in landbouwkundig gebruik 'boven' en 'onder' de breuk versterken.
Stappen:
 1. Ambitie intern en extern kenbaar maken.
 2. Bij ontwikkeling in het gebied; aansturen op zichtbaarheid breuk.
- Kans/Project 7. Groene, recreatieve dorp-land verbindingen realiseren**
Beschrijving: Uit de omgevingsvisie blijkt dat op enkele plaatsen behoefte is aan een groene, recreatieve dorp-land verbinding. Bij een ontwikkeling door een particulier of gemeente (herstructurering wegen bijvoorbeeld) kan deze kans als meekoppelkans benut worden.

Afbeelding 12: Overzicht projecten in relatie tot de visie- en ambitiekaart.

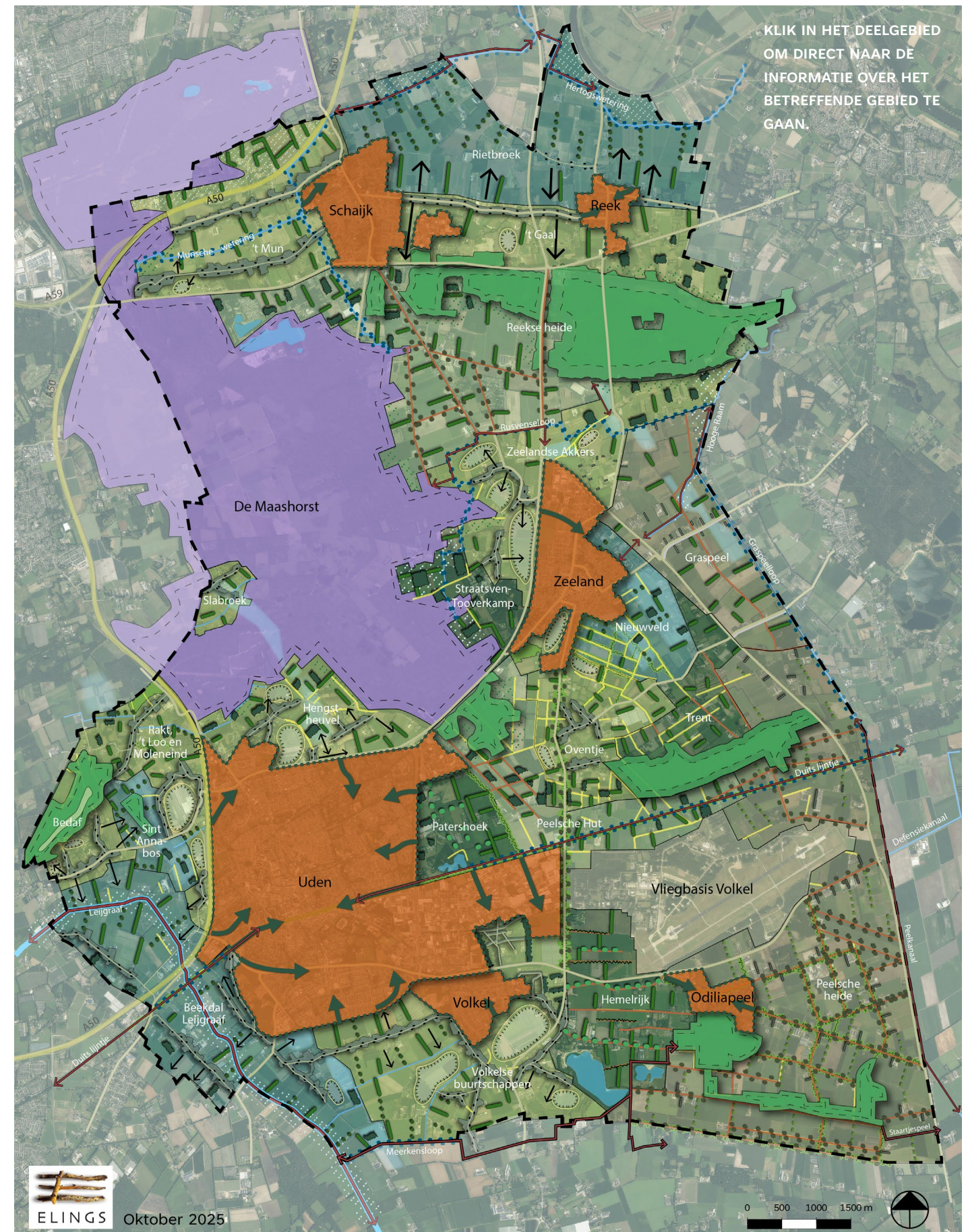
4. Ontwikkeling

Legenda + aanpak per deelgebied

	Gemeentegrens		Dorpskernen (voorzien van brede singel (min. 10 m.) langs dorprand)		Kampenlandschap
	Snelweg		Aansluiten op stedelijke groenstructuur		Broeklandschap
	Hoofdwegen		Bossen		Oude heideontginning
	Watergang		De Maashorst		Jonge heideontginning
	EVZ (verbinding)		Historische (open) akker		Peelkernontginning
	Zichtlijn				
	Ontginningslijn				

- 't Mun:** Oost-west gerichte linten versterken met erfbeplanting. Aanleg natuuroevers met hagen haaks op de wetring. Hydrologisch herstel en houtsingels ten noorden van A50.
- Rietbroek:** Water vasthouden en extensiveren langs Erfdijk en Oude Maasdijk. Heggen en transparante aanplant in noord-zuid richting (openheid behouden). Zichtlijnen vanaf lint benadrukken.
- 't Gaal:** Erfbeplanting versterken nabij lintbebouwing. Zichtlijnen vanaf lint benadrukken. Aanplant (gerief)bosjes in zuid-oost hoek.
- Reekse Heide:** Ontginningslijnen aanzetten met lanen en houtsingels haaks erop. Stapstenen oost-west tussen De Maashorst en de Reekse bossen.
- Zeelandse akkers:** Historische (open) akkers open houden. Erfbeplanting versterken nabij lintbebouwing. Overgang Reekse bossen verdichten met bosjes.
- Straatsven-Tooverkamp:** Aanplant houtsingels, struweel en bossen als overgang naar de Maashorst. Hydrologisch herstel in combinatie met natuurinclusieve landbouw in overleg.
- Graspeel:** Biodiversiteit versterken door aanplant struweelhagen en houtsingels langs perceelsgrens en erfbeplanting. Hydrologisch herstel Hooze Raam en verbreden EVZ Logtschedijk.
- Nieuwveld:** Hydrologisch herstel wijstgronden en extensief beheren in overleg met eigenaren. Opwaarderen zandpaden met houtsingels en kruidenrijke bermranden.
- Trent:** Opwaarderen zandpaden. Aanplant struweelhagen en houtsingels op perceelsgrenzen. Degelijke erfbeplanting rondom erven en schuren.
- Oventje:** Historische (open) akkers open houden. Erfbeplanting versterken nabij buurtschap. Verdichten met singels, bosjes en hagen nabij Trentse bossen.
- Peelsche hut:** Aanzetten zandpaden met houtsingels en kruidenrijke berm. Stapstenen Vluchttoord - Trentse bossen - Duits lijntje - Vliegbasis Volkel als robuuste verbinding.
- Patershoek:** Overgang dorp-land met bosjes, bomenrijen langs perceelsgrens en versterken kamerstructuur als aantrekkelijk recreatief uitloopgebied.
- Hengstheuvel:** Historische (open) akkers open houden. Erfbeplanting versterken nabij bebouwingscluster. Randzone van De Maashorst inrichten met stapstenen.
- Slabroek:** Herstellen en aanzetten van (historische) perceelsgrenzen, wijstgronden beschermen en erfbeplanting versterken nabij buurtschap.
- Rakt, 't Loo en Moleneind:** Historische (open) akkers open houden. Erfbeplanting versterken nabij lintbebouwing. Stapstenen tussen De Maashorst en Bedaf.
- Sint Annabos:** Behouden en versterken wijstgronden en uitbreiden areaal nat bos. Landbouw extensiveren en aanplant perceelsgrenzen broekgebied.
- Bedaf:** Historische (open) akkers open houden. Erfbeplanting versterken nabij bebouwingscluster.
- Beekdal Leijgraaf:** Hydologisch herstel beekdal en extensiveren met afwisselend besloten en transparante aanplant haaks op de Leijgraaf. Erfbeplanting versterken nabij bebouwingslint.
- Volkse buurtschappen:** Historische (open) akkers open houden. Erfbeplanting versterken nabij lintbebouwing. (Natte) weilanden aanplanten met hagen en knotbomen.
- Hemelrijk:** Ontginningsrichting west-oost aanzetten met struweel en bomenrij. Perceelsgrensbeplanting haaks op ontginningsrichting.
- Peelsche heide:** Biodiversiteit versterken door transparante aanplant noord-zuid (ten behoeve van behoud openheid). Erven haaks op de weg aanplanten.

Afbeelding 13: Kaart Landschapontwikkeling Maashorst.

*De afbeelding is indicatief en geen letterlijke weergave. Structuur dient ter inspiratie/sturingselement bij ontwikkelingen.

4.1 Indeling deelgebieden

Het buitengebied van de gemeente Maashorst is een gebied waarbinnen grote verschillen aanwezig zijn op het gebied van; hoogte, waterhuishouding, ontginningsgeschiedenis en bodemvruchtbaarheid. Deze grote verschillen zijn mede te verklaren door de aanwezigheid van verschillende breuken, en daarmee ondoordringbare lagen, in de ondergrond. Daarnaast bestaat er een flink hoogteverschil (ca. 15 meter) tussen het rivierkleigebied nabij de Maas en de hoge zandgronden.

Een van de uitgangspunten van dit landschapsontwikkelingsplan is om de bijzondere gebieden meer beleefbaar te maken. Daarom zijn de verschillen in kaart gebracht, waarna het buitengebied op basis van de sterke punten ingedeeld is in 21 deelgebieden*. Binnen de deelgebieden zijn vijf verschillende landschapstypen te onderscheiden; Kampenlandschap (met historische (open) akkers en historische (lint)bebouwing), Broeklandschap (blijvend nat gebied onder invloed van kwel, beek of rivier), Oude heideontginning (met een relatief organische ontginningsstructuur), Jonge heideontginning (planmatig ontgonnen gebied) en Peelkernontginning (voormalig moeras wat grootschalig en planmatig ontgonnen is). Door de verschillen te benadrukken en de ondergrond als basis te gebruiken bij het kiezen van inrichtingselementen, zal het landschap van de gemeente Maashorst kleinschaliger, gevarieerder en herkenbaarder worden.

De Maashorst, de gemeentelijke bossen, vliegbasis Volkel en de woonkernen zijn de dominante structuren. Deze hebben een eigen identiteit en nu al een grote herkenbaarheid. De gebieden daartussen hebben we beschreven op basis van bovenstaande kenmerken.

Voor de dorpskernen geldt dat er gestreefd wordt naar een groene dorpsrand, bestaande uit een groene singel van minimaal 10 meter breed. Ook wordt aan de dorpsrand gestreefd naar het leggen van een verbinding met de bestaande groenstructuren in de dorpskernen. Middels pijlen wordt de verbinding met de bestaande groenstructuur op de kaart landschapsontwikkeling aangegeven. Per situatie kan aan de hand van het hiervoor ontwikkelde groenstructuurplan voor de kernen bepaald worden hoe deze aansluiting vormgegeven wordt.

Een kaart waarop de verschillende deelgebieden ingetekend zijn is toegevoegd in *Bijlage 3*.

**De woonkernen (met buurtschappen), De Maashorst, vliegbasis Volkel en de gemeentelijke bossen worden wel benoemd en begrensd, maar vallen buiten dit landschapsontwikkelingsplan.*

4.2 Toelichting landschapsontwikkeling

Het doel van het landschapsontwikkelingsplan is om de opvallende kenmerken per gebied te versterken, verschillen te vergroten en zorg te dragen voor een aantrekkelijk, biodivers landschap met robuuste ecologische verbindingen.

Afbeelding 13 toont de kaart landschapsontwikkeling waarop de gewenste ontwikkelingen indicatief verbeeld zijn. De kaart is tevens vergroot toegevoegd in *Bijlage 4*.

De verschillende onderdelen van de landschapsontwikkeling zijn als volgt nader te omschrijven:

- Versterk de landschappelijke en cultuurhistorische karakteristieken van het landschap welke te onderscheiden zijn op basis van ontginning, bodem, vegetatie en ruimtelijke landschappelijke kenmerken; dit versterkt de oriëntatie en vergroot de identiteit.
- Versterk groene (ecologische)verbindingen in het gebied door robuuste aanplant en verdichting tussen twee (natuur)gebieden; dit geeft een positieve impuls aan de biodiversiteit en groen-blauwe dooradering van het gebied.
- Geef richting aan particuliere landschapsverbeteringen en initiatieven; stimuleer nieuwe ontwikkelingen die passen binnen het gebied en pas deze in met gebiedseigen elementen. Hierbij geldt het principe ‘nieuw groen is vrij groen’ op erven. Dat wil zeggen als een erf landschappelijk is ingepast, mag deze inpassing worden verplaatst en of vervangen ten behoeven van een nieuwe uitbreiding of aanpassing.

Binnen de gewenste landschapsontwikkeling is op basis van het landschapstype en de huidige verschijningsvorm een ontwikkelrichting per deelgebied opgesteld. Binnen dit plan wordt onderscheid gemaakt tussen vijf verschillende landschapstypen; Kampenlandschap, Broeklandschap, Oude heideontginning, Jonge heideontginning en Peelkernontginning. Op de kaart hebben deze landschapstypen een eigen kleur gekregen:

- **Kampenlandschap**; relatief oud, kleinschalig agrarisch landschap wat zich kenmerkt door historische (open) akkers en historische (lint)bebouwing.
- **Broeklandschap**; een blijvend nat gebied onder invloed van kwel of een regelmatig overstroomde beek of rivier.
- **Oude heideontginning**; voormalig heidegebied wat relatief vroeg ontgonnen is en daarmee een relatief organische ontginningsstructuur kent.
- **Jonge heideontginning**; voormalig heidegebied wat relatief laat ontgonnen is en een planmatige ontginningsstructuur kent.
- **Peelkernontginning**; voormalig moerasgebied in het centrum van de Peelkern wat laat is ontgonnen en een grootschalige en planmatige ontginningsstructuur kent.

In het volgende hoofdstuk zal de strategie per deelgebied nader toegelicht en onderbouwd worden. Door op het deelgebied te klikken in afbeelding 13 ga je direct naar de informatie over dit deelgebied.

5. Deelgebieden

[TERUG NAAR VORIGE WEERGAVE](#)

Knotbomenrij. Locatie Egelweg Uden (Deelgebied Beekdal Leijgraaf)

Inleiding

In dit onderdeel van het rapport wordt per deelgebied een overzicht gegeven van het LandschapsDNA (landschapstype, identiteit en cultuurhistorische waarden), de kansen en ambities binnen dit deelgebied, de ecologische ontwikkelingen en de recepten waarmee invulling gegeven kan worden aan de visie en ambities.

Per deelgebied is een serie van 4 kaarten toegevoegd:

- De eerste kaart toont een uitsnede van de kaart landschapontwikkeling, met eventueel aanvullende informatie;
- De tweede kaart toont de begrenzing van het deelgebied op de luchtfoto van 2023;
- De derde kaart toont de historische topografische kaart van 1900;
- De vierde kaart toont de topografische kaart van 2023.

Deze reeks kaarten dient ter oriëntatie en ter ondersteuning van de omschrijving per deelgebied. De historische kaart vertelt iets over de ontstaanswijze, maar laat ook goed de ontwikkeling in de tijd zien ten opzichte van de topografische kaart van 2023.

De uitsnede van de kaart landschapontwikkeling zoomt in op het deelgebied en visualiseert de kansen en ambities in het gebied. De kansen zijn op de kaart indicatief ingetekend om richting te geven bij de nadere invulling. De algemene codering van de kansen op de kaart is in afbeelding 14 opgenomen in een legenda. Daarnaast zal per deelgebied ingezoomd worden op de relevante legenda-eenheden voor het betreffende gebied.

Recepten

Per deelgebied wordt in een recept aangegeven met behulp van welke landschapselementen landschapsversterking in dit gebied gerealiseerd kan worden. Deze recepten komen voort uit de omschreven kansen en ambities per deelgebied en laten zien hoe de landschapontwikkeling ingevuld kan worden.

Het recept is te zien als een oplossingsrichting die in overleg, afhankelijk van de situatie, gerealiseerd kan worden. De recepten zullen gebruikt worden om stap voor stap de deelgebieden te ontwikkelen. Een belangrijke bron van actie ligt bij de grondeigenaren in het gebied. Dit plan biedt inspiratie om bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van het landschap op de plek waar zij iets willen ontwikkelen. Hierbij kan ook Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) een rol spelen. Als dit tot versterking van het landschap leidt, zullen we daarin ondersteunen en meedenken. Een tweede benadering waarbij de recepten helpen is “werk met werk maken”. Als de situatie gerenoveerd of aangepast wordt (wegdek, riolering enz.), kan meteen de ruimtelijke component goed en adequaat opgepakt worden.

De lijst met recepten wordt beschreven per deelgebied en verwijst naar de landschapselementen welke opgenomen zijn in hoofdstuk 6.

Kansen op kaart landschapontwikkeling

Landschapontwikkeling:

	Groene singel dorpsrand
	Verbinding stedelijke groenstructuur
	Historische (open) akkers
	Historische (lint)bebouwing
	Zichtrelatie behouden en versterken
	Historische groenstructuur
	Belangrijke ontginningslijn
	Zandpaden behouden en versterken
	Ecologische verbindingszone
	Mantel- en zoomvegetatie ontwikkelen
	Wijstgronden beschermen en herstellen
	Hydrologisch herstel
	Natuuroevers aanleggen
	Poelen langs EVZ
	Laanstructuur versterken
	Erfbeplanting versterken nabij (lint)bebouwing
	Erfbeplanting versterken
	Bosje aanplanten
	Lijnvormig landschapselement aanplanten (houtsingel, (struweel)haag, bomenrij, elzensingel)
	Transparant landschapselement aanplanten (rietoevers, knotbomen, hakhoutsingels)
	Bomenrij aanplanten
	Struweel aanplanten
	Kruidenrijke akkerranden/stroken aanleggen
	Groene buffer aanleggen

Afbeelding 14: Legenda kansen op de kaart landschapontwikkeling.

5.1 't Mun

Landschapstype

Kampenlandschap

Identiteit

Halfopen kampenlandschap met historische lintbebouwing aan weerszijde van de Munsche Wetering. In gebruik als agrarisch landschap door veelal kleine agrariërs, doorsneden door twee breuklijnen en omgeven door De Maashorst.

Cultuurhistorische waarden

In het dal van de Munsche wetering liggen van oudsher akkers haaks op de beek voorzien van hagen als perceelsgrens en historische (lint)bebouwing op de flanken. De Munsche wetering wordt doorsneden door twee breuken en wordt gevoed met ijzerhoudende basische kwel.

Kansen en ambities

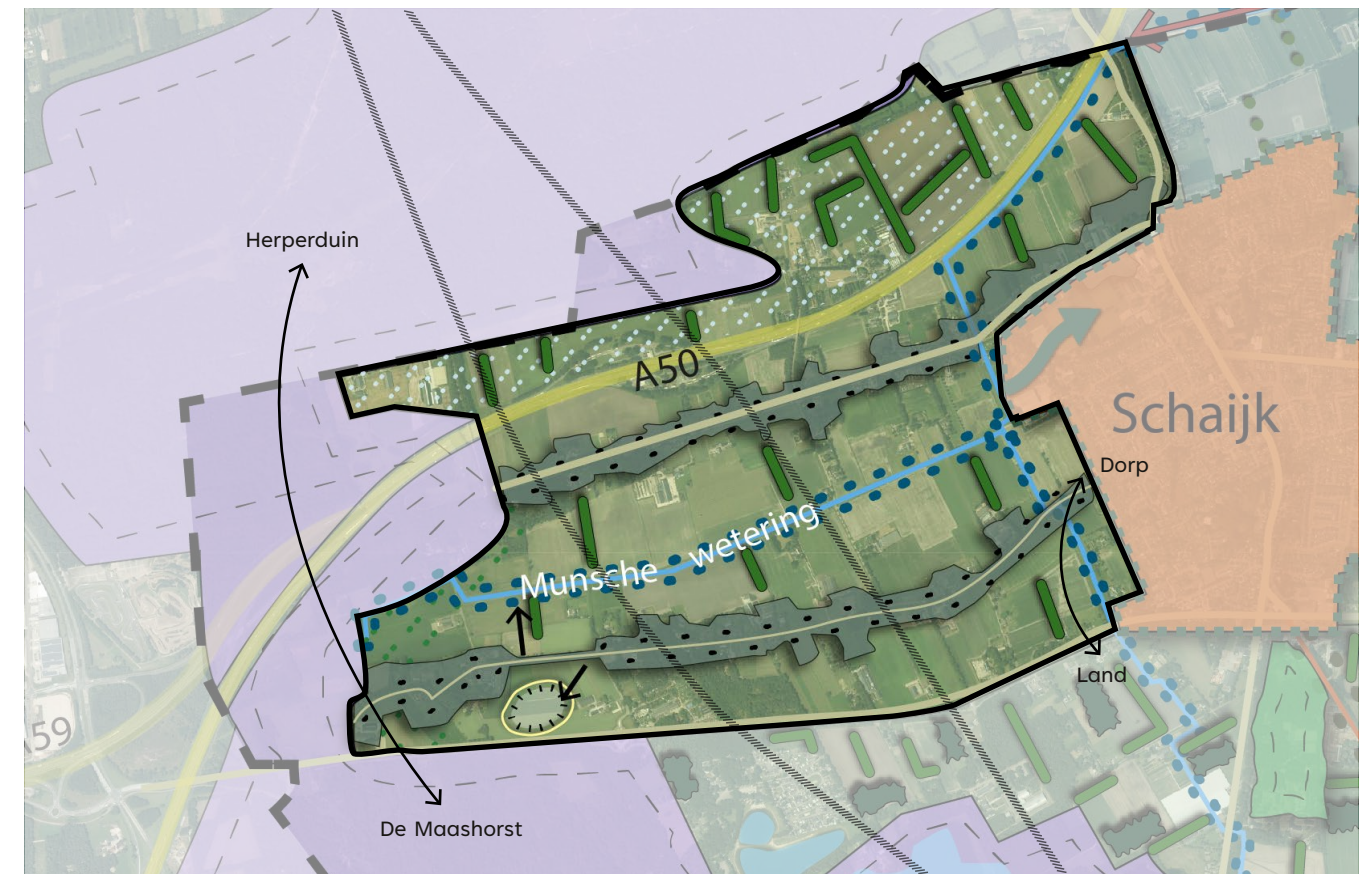
- Ten noorden van de A50 hydrologisch herstel in combinatie met aanplant houtsingels (hoge intensiteit/veel aanplant).
- Aanplant knip- en scheerheggen in noord-zuid richting om cultuurhistorische verkaveling haaks op de wetering te benadrukken (lage intensiteit/weinig aanplant).
- Oost-west gerichte linten versterken met kleinschalige erfbeplanting, met aandacht voor behoud open ruimtes tussen structuren.
- Aanleg van natuuroevers langs de Munsche wetering met ruimte voor poelen en bosjes (onderdeel van groen-blauw netwerk rondom Schaijk).
- Ecologische verbinding De Maashorst - Herperduin robuuster maken door ontwikkelen mantel- en zoomvegetatie aan de rand van De Maashorst.
- Dorp-Land verbinding Schaijk (zuid-west) versterken door aanleg wandelpad en natuurontwikkeling langs Munsche wetering vanaf Munpad.

Onderbouwing

Om verdroging van natuurgebied Herperduin tegen te gaan wordt ten noorden van de A50 ingezet op hydrologisch herstel in combinatie met aanplant van houtsingels. Deze zone kan daarmee dienen als robuuste overgang en bufferzone voor de gevoelige natuur op Herperduin. De Munsche wetering kan een ecologische impuls krijgen door het aanleggen van natuuroevers, waarbij ook ruimte is voor poelen en bosjes voor een gevarieerd leefgebied (lage intensiteit om openheid te behouden). Haaks op de wetering wordt het kleinschalige landschap van het beekdal (met van oorsprong veekerende hagen) versterkt door aanplant van hagen in noord-zuid richting. Deze hagen benadrukken tevens het zicht vanaf de lintbebouwing op de wetering. Rondom de lintbebouwing kunnen erven verder vergroend worden. Dit kan door aanplant in oost-west richting langs het lint als contrast met de akkers, met aandacht voor doorzichten.

Visie

Oost-west gerichte linten versterken met erfbeplanting. Aanleg natuuroevers met hagen haaks op de wetering. Hydrologisch herstel en houtsingels ten noorden van A50.

LEGENDA

	Geologische breuken
	Verbinding (ecologisch en/of recreatief)
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)
	Verbinding stedelijke groenstructuur
	Zichtrelatie behouden en versterken
	Historische (open) akkers beschermen
	Hydrologisch herstel (ten noorden A50)
	Natuuroevers aanleggen
	Erfbeplanting versterken nabij lintbebouwing
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Houtsingel (noorden A50) of knip- en scheerheg (haaks op wetering)
	Mantel- en zoomvegetatie

Afbeelding 15: Kaart landschapsontwikkeling 't Mun. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij de nadere invulling)

Ecologische ontwikkelingen

- Verbreden Ecologische verbingszone De Maashorst - Herperduin.
- Foerageergebied voor bosdieren maken tussen Herperduin en A50.
- Leefgebied voor struweelsoorten (vogels, insecten, kleine zoogdieren) versterken.

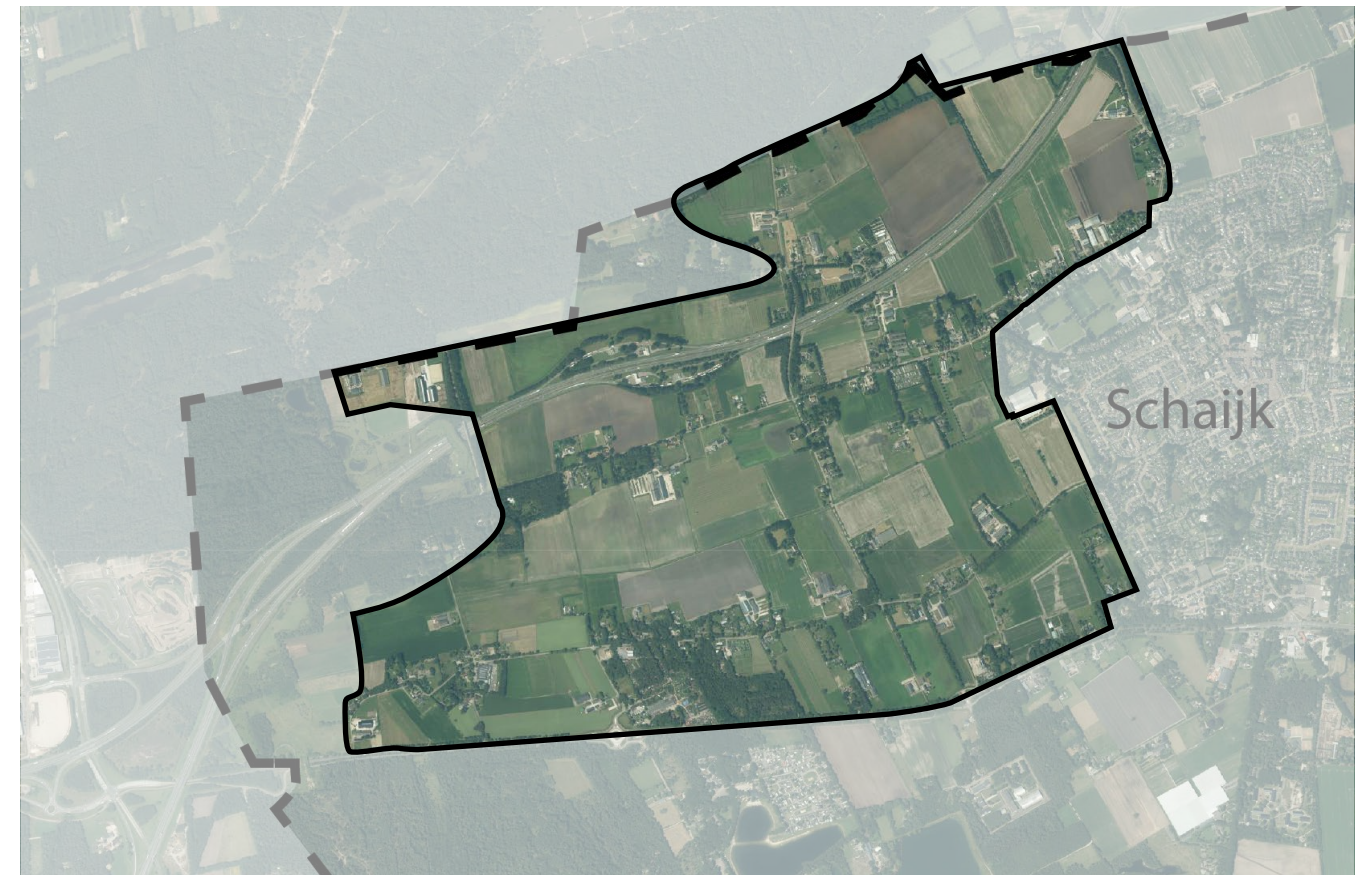
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

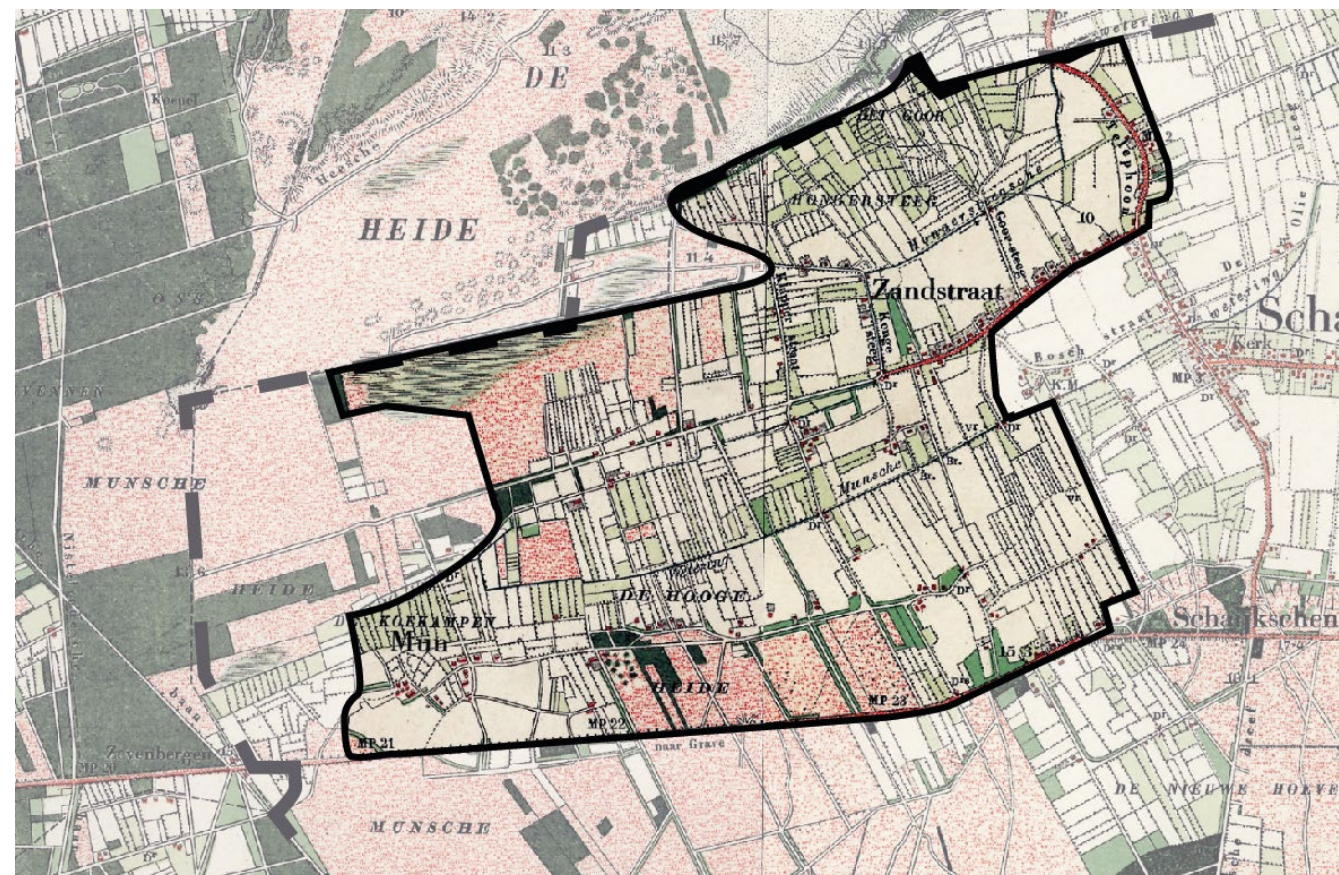
- Natte houtsingels (5) aanplanten ten noorden van A50.
- Natte knip- of scheerhagen (9) aanplanten haaks op de wetering.
- Kleinschalige erfbepanting (21) langs erven aanplanten.
- Mantel- en zoomvegetatie (20) nabij De Maashorst.

In overleg met waterschap en grondeigenaren:

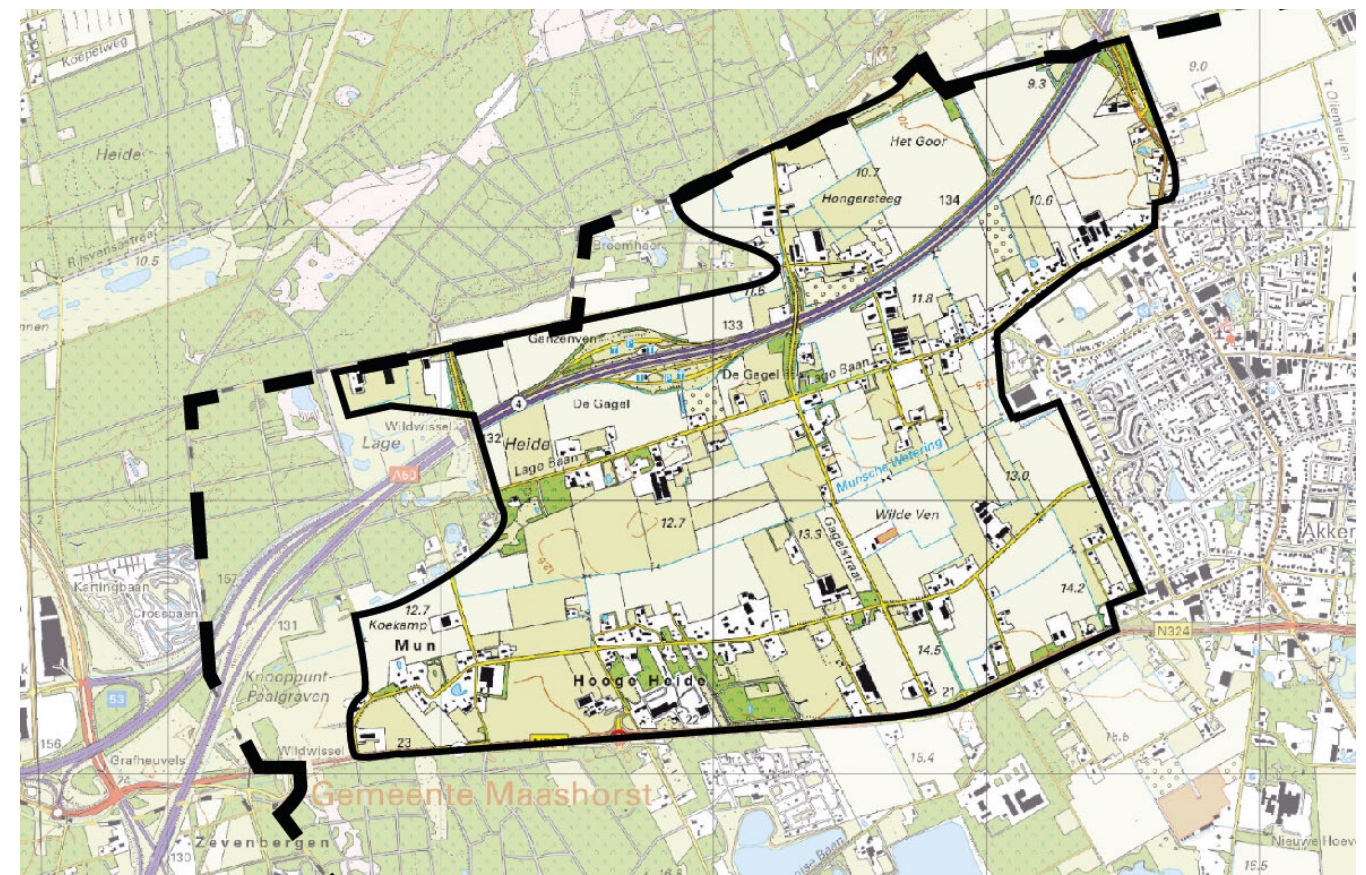
- Natuuroevers (14) aanleggen langs de Munsche wetering met poelen (15) en natte bosjes (2).
- Sloot stuwjes (13) plaatsen ten noorden A50 ten behoeve van hydrologisch herstel en graslanden extensief beheren (18) of landbouw in harmonie met de natuur.

Afbeelding 16: Deelgebied 't Mun.

Afbeelding 17: 't Mun in 1900.

Afbeelding 18: 't Mun in 2023.

5.2 Rietbroek

Landschapstype

Broeklandschap

Identiteit

Open, grootschalige broekontginning (onderdeel van de Beerse Overlaat) tussen de noordelijke rand van de Peelhorst en de Maas. In gebruik als grootschalig, agrarisch landschap met essenlanen en bomenrijen (es, els en knotwilg) langs de wegen.

Cultuurhistorische waarden

Laag gelegen broekgebied wat onderdeel uitmaakte van de Beerse Overlaat, kenmerkt zich door zeer open en weidse karakter. In de periode 1950 - 1980 is dit gebied onderhevig geweest aan ruilverkavelingen en werden er voor het eerst boerderijen gebouwd in het voormalig onbebouwde gebied. Perceelsrandbeplanting is grotendeels verdwenen.

Kansen en ambities

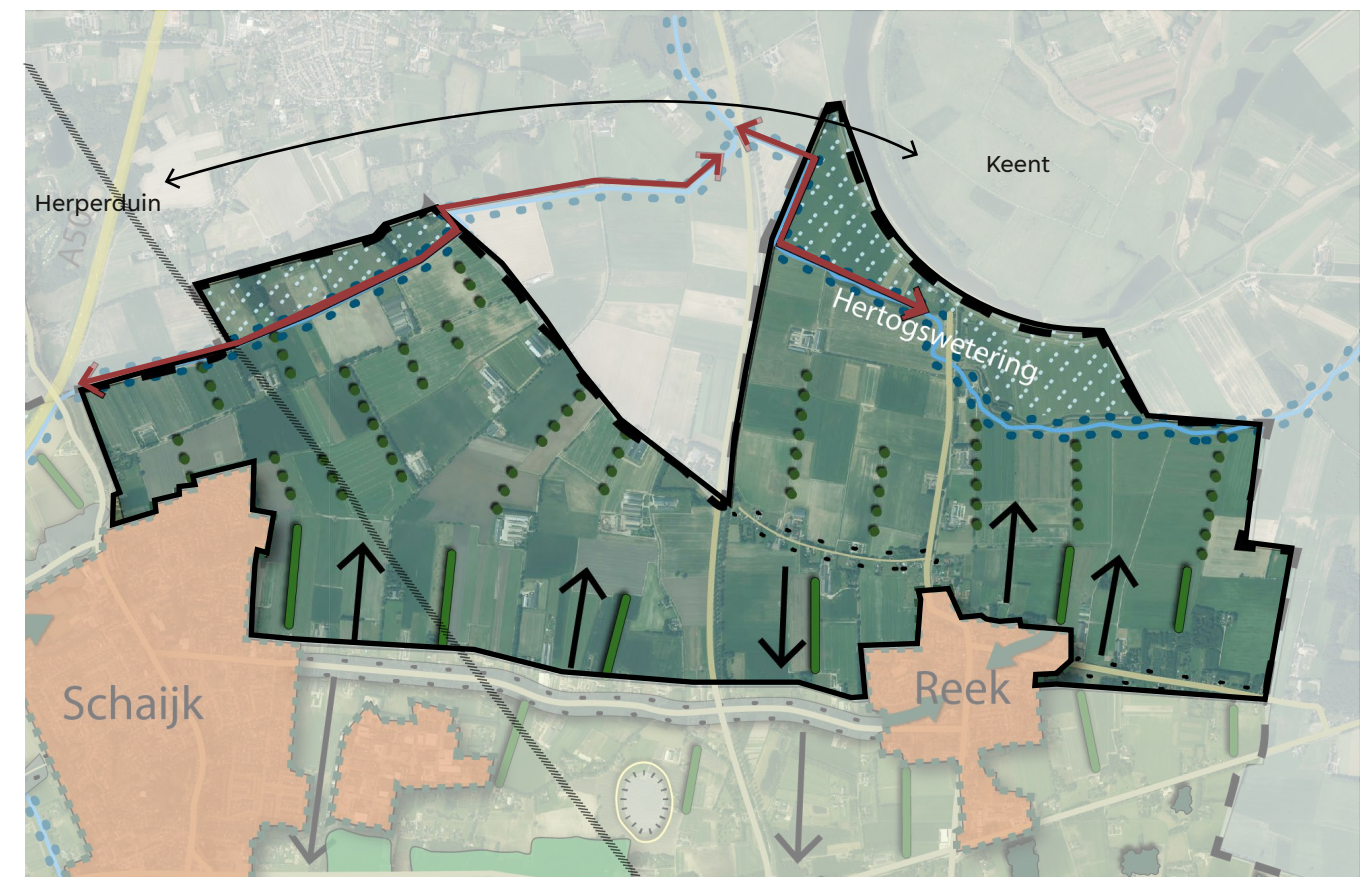
- Robuuste EVZ door natuurstrook/buffer langs de Hertogswetering met poelen en plasdras bermen als stapsteen tussen Keent en Herperduin.
- Water vasthouden in waterberging of klimaatbuffers in combinatie met landbouw in harmonie met de natuur langs Erfdijk en Oude Maasdijk (in samenspraak met grondeigenaren).
- Openheid Beerse overlaat respecteren. Met transparante lijnvormige elementen (elzensingel, rietoevers, knip-en scheerhagen en knotbomen) in noord-zuid richting kleinschaligheid broekgebied accentueren.
- Historische zichtlijnen in noord-zuid richting vanaf het lint (ten zuiden) behouden en benadrukken door aanplant struweelhagen en/of bomenrijen.
- Bedrijven inpassen met degelijke erfbeplanting; zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen.

Onderbouwing

Er wordt onderscheid gemaakt in aanplant van de lage gronden (Beerse Overlaat) en de hogere, drogere gronden (zuidelijke). Zuidelijk wordt ingezet op struweelhagen en bomenrijen en noordelijk (Beerse overlaat) wordt ingezet op elzensingel, rietoevers, knip-en scheerhagen en knotbomen. De transparante aanplant in noord-zuid richting versterkt en behoudt het weids en open karakter van de Beerse Overlaat. Op het hogere en drogere gedeelte wordt in de noord-zuid richting ingezet op aanplant van struweelhagen en bomenrijen. Deze dienen als accent haaks op het lint tussen Schaijk en Reek en om de langgerekte percelen en historische zichtrelatie te accentueren.

Visie

Water vasthouden en extensiveren langs Erfdijk en Oude Maasdijk. Heggen en transparante aanplant in noord-zuid richting (openheid behouden). Zichtlijnen vanaf lint benadrukken.

LEGENDA

	Geologische breuken
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)
	Verbinding stedelijke groenstructuur
	Historische lintbebouwing
	Zichtrelatie behouden en versterken
	Water vasthouden (nabij Erfdijk en Oude Maasdijk)
	Natuuroevers aanleggen
	Ecologische verbindingszone
	Transparant landschapselement aanplanten; Elzensingels, rietoevers, knip- en scheerheggen of knotbomen
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Struweelhaag of bomenrij

Afbeelding 19: Kaart landschapsontwikkeling Rietbroek. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij nadere invulling)

Ecologische ontwikkelingen

- Ecologische verbingszone Munsche Wetering - Hertogswetering - Keent versterken.
- Leefgebied voor vogels van vochtig open cultuurlandschap versterken.
- Uitloopgebied voor de das vraagt om gelaagdheid in struiken, bomen en kruiden.

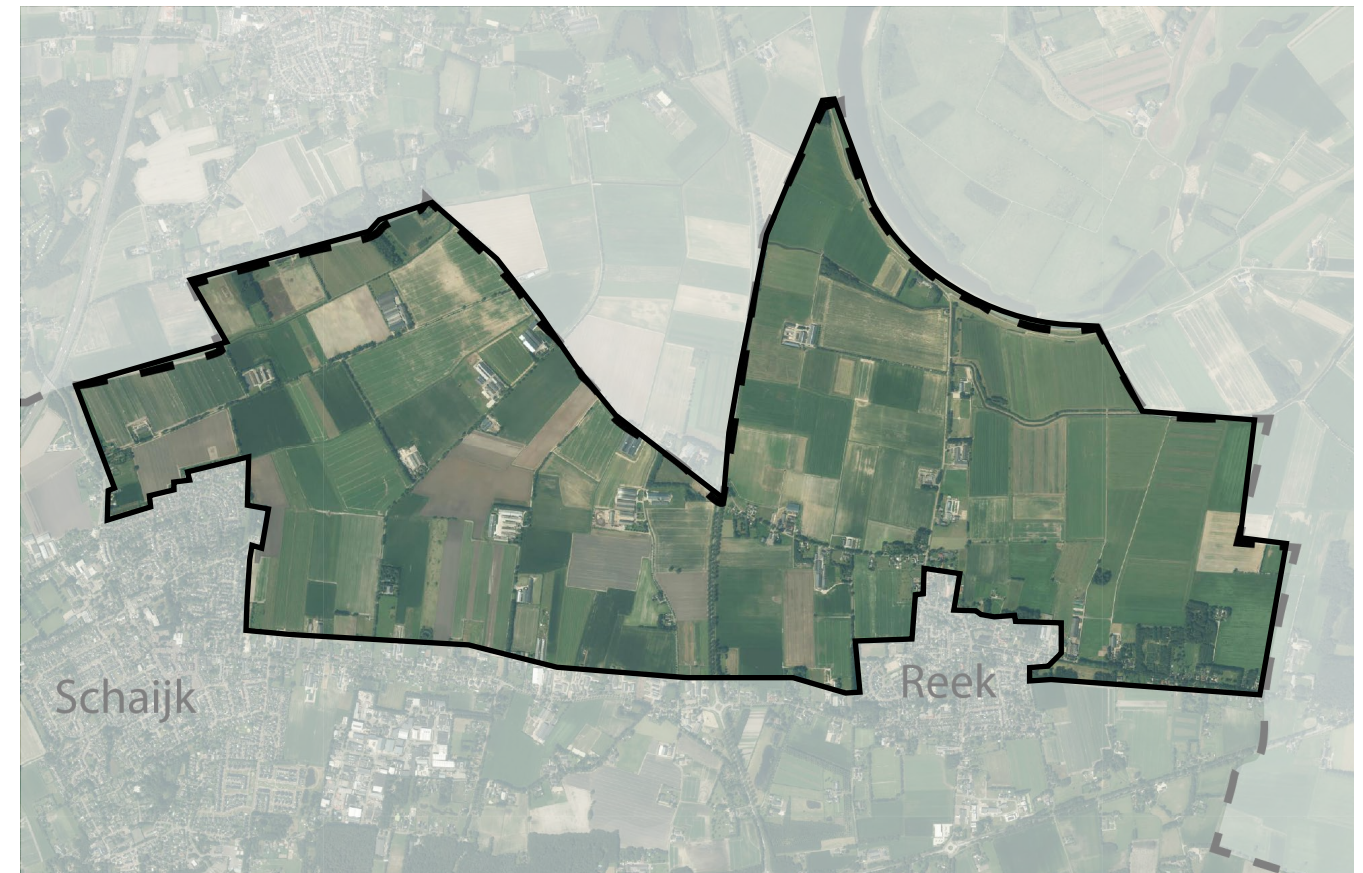
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de volgende landschapselementen:

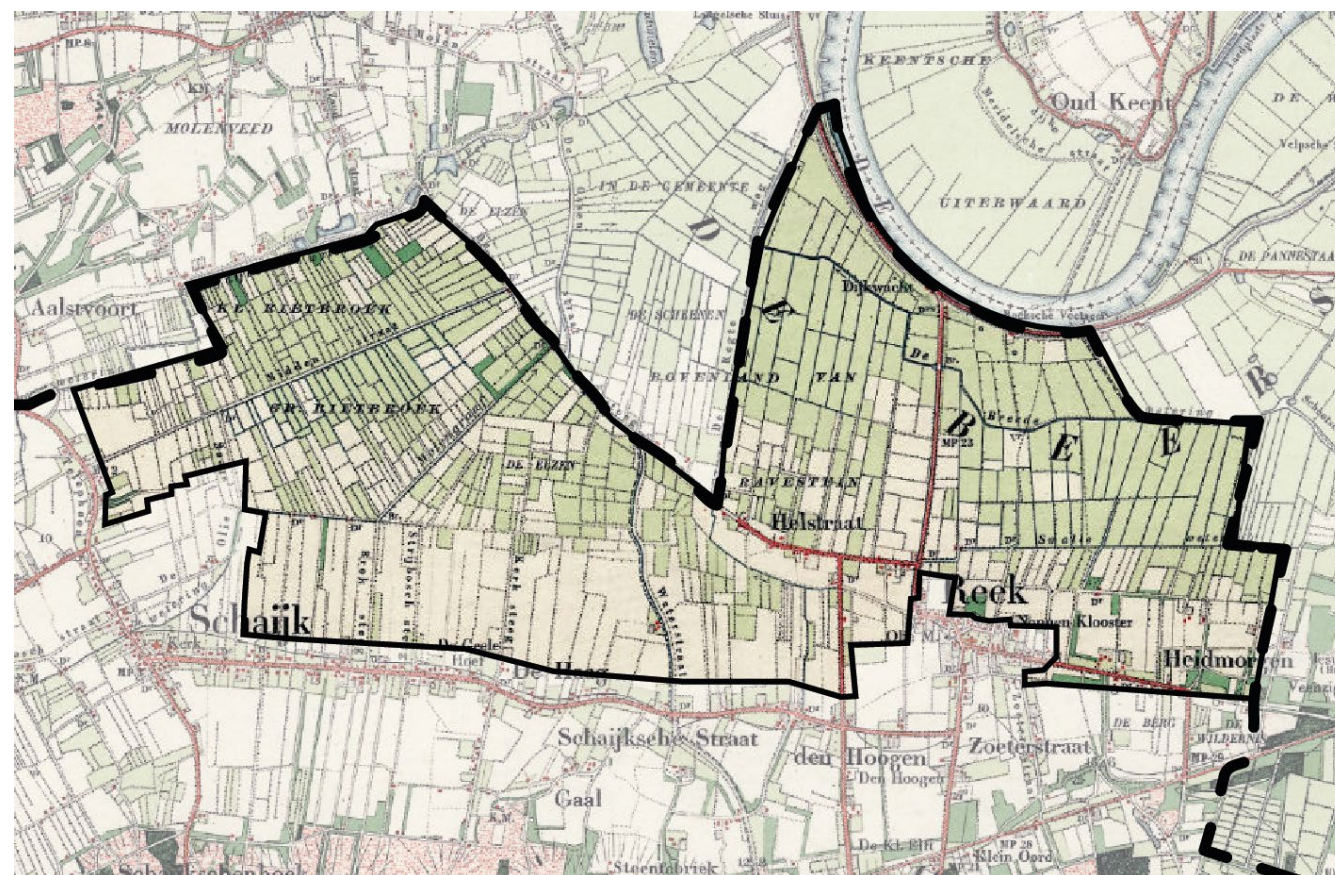
- Aanplant knotbomenrij (12), elzensingels (6) en natte knip- en scheerheggen (9).
- Ontwikkelen rietoevers bij sloten (14).
- Aanplant struweelhagen (7) en bomenrijen (11) in noord-zuid richting vanaf lint.
- Degelijke erfbeplanting bedrijven door aanplant elzensingel (6) of droge houtsingel (3) (zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde weggenomen).

In overleg met waterschap en grondeigenaren:

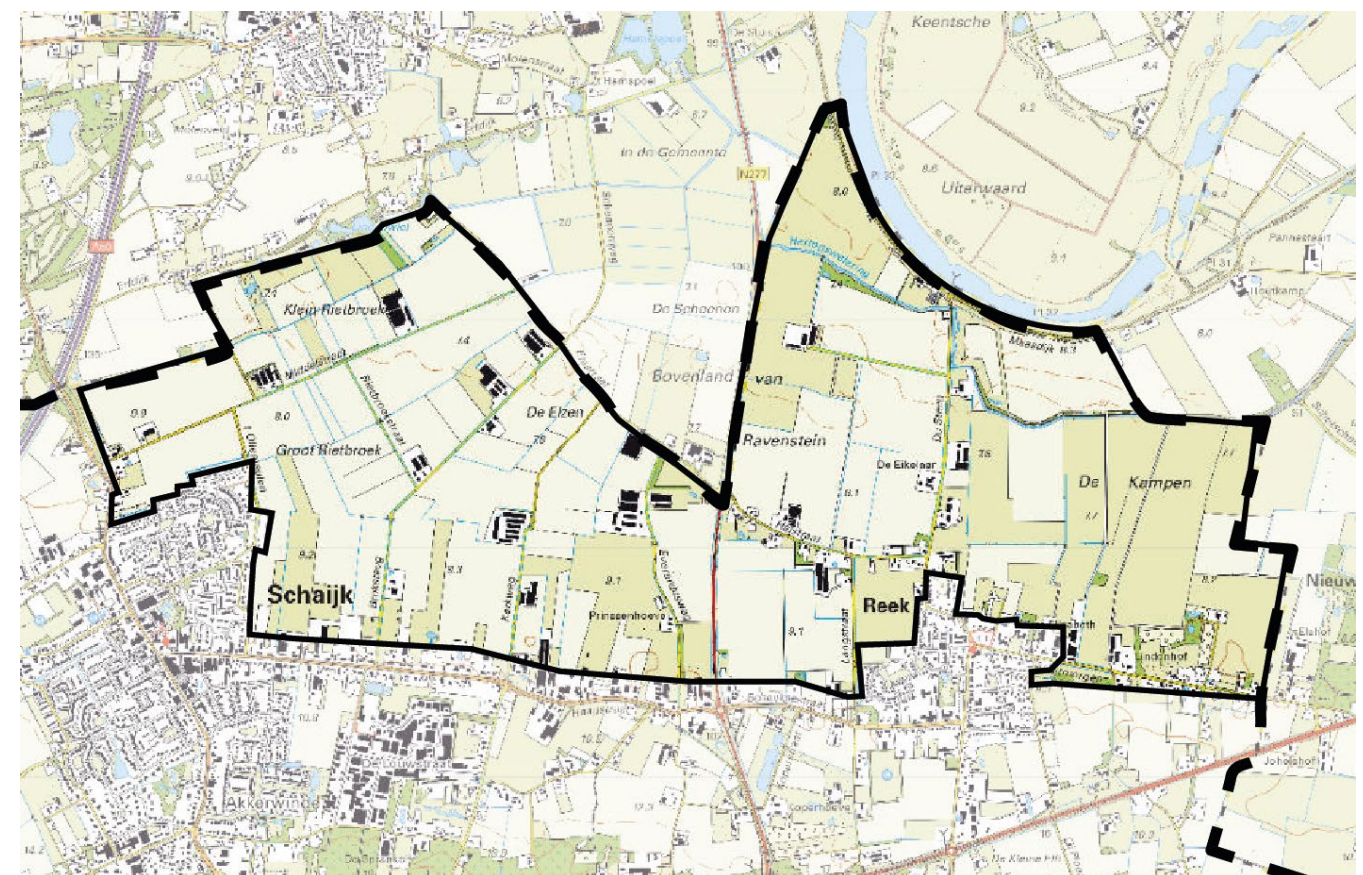
- Natuuroevers (14) aanleggen langs de Hertogswetering met poelen (15).
- Sloot stuwjes (13) plaatsen nabij Erfdijk en Oude Maasdijk ten behoeve van het vasthouden van water en graslanden extensief beheren (18) of landbouw in harmonie met de natuur.

Afbeelding 20: Deelgebied Rietbroek

Afbeelding 21: Rietbroek in 1900.

Afbeelding 22: Rietbroek in 2023.

5.3 't Gaal

Landschapstype

Kampenlandschap

Identiteit

Halfopen, kleinschalig kampenlandschap met oude beplantingen en weides langs een landschappelijk bebouwingslint. Dit mozaïek is zeer bijzonder, waarbij de afwisseling het gebied haar eigen karakter geeft. In gebruik als kleinschalig agrarisch landschap op de noordelijke rand van de peelhorst.

Cultuurhistorische waarden

Historische lintbebouwing tussen de kernen Schaijk en Reek met diverse verre doorzichten. Lintbebouwing op de overgang van de lager gelegen terrasvlakte (noord/uitwaarde Maas) en de hoger gelegen horstglooiing van de Peelhorst (zuid/Reekse bossen). Grote akkers en van zuid naar noord weglappende bosschages en houtsingels die zicht benadrukken.

Kansen en ambities

- Historische zichtlijnen in noord-zuid richting vanaf het lint behouden en benadrukken door aanplant struweelhagen en houtsingels.
- (Lint)bebouwing en erven/bedrijven voorzien van kleinschalige erfbepanting, met behoud open ruimten/doorzichten.
- Aanplant (gerief)bosjes als stapstenen in de verbinding tussen Reekse bossen en Keent. Daarbij een mantel- en zoomvegetatie ontwikkelen aan de rand van de Reekse bossen.
- Aandacht voor behoud voormalige wegbeplanting door agrarisch perceel als verwijzing naar het historische landschap.

Onderbouwing

De noord-zuid richting (historische zichtlijnen) vanaf het lint wordt benadrukt door aanplant struweelhagen en houtsingels tussen de akkercomplexen in deze richting. Rondom de (lint) bebouwing kunnen erven vergroend worden waar dit nog niet gebeurd is, met aandacht voor behoud van open ruimten/doorzichten.

De zuid-oost hoek van het deelgebied vormt de overgang naar de Reekse bossen. Hier wordt ingezet op aanplant van (gerief)bosjes en ontwikkelen van een mantel- en zoomvegetatie als robuuste overgang naar de bossen.

Ecologische ontwikkelingen

- Leefgebied voor vogels van open cultuurlandschap, struweelvogels en cultuurvolgers van het boerenerf versterken door kleinschalige aanplant.
- Overgang naar Reekse bossen versterken met aanplant bosjes en ontwikkelen mantel- en zoomvegetatie.

Visie

Erfbeplanting versterken nabij lintbebouwing. Zichtlijnen vanaf lint benadrukken. Aanplant (gerief)bosjes in zuid-oost hoek.

LEGENDA

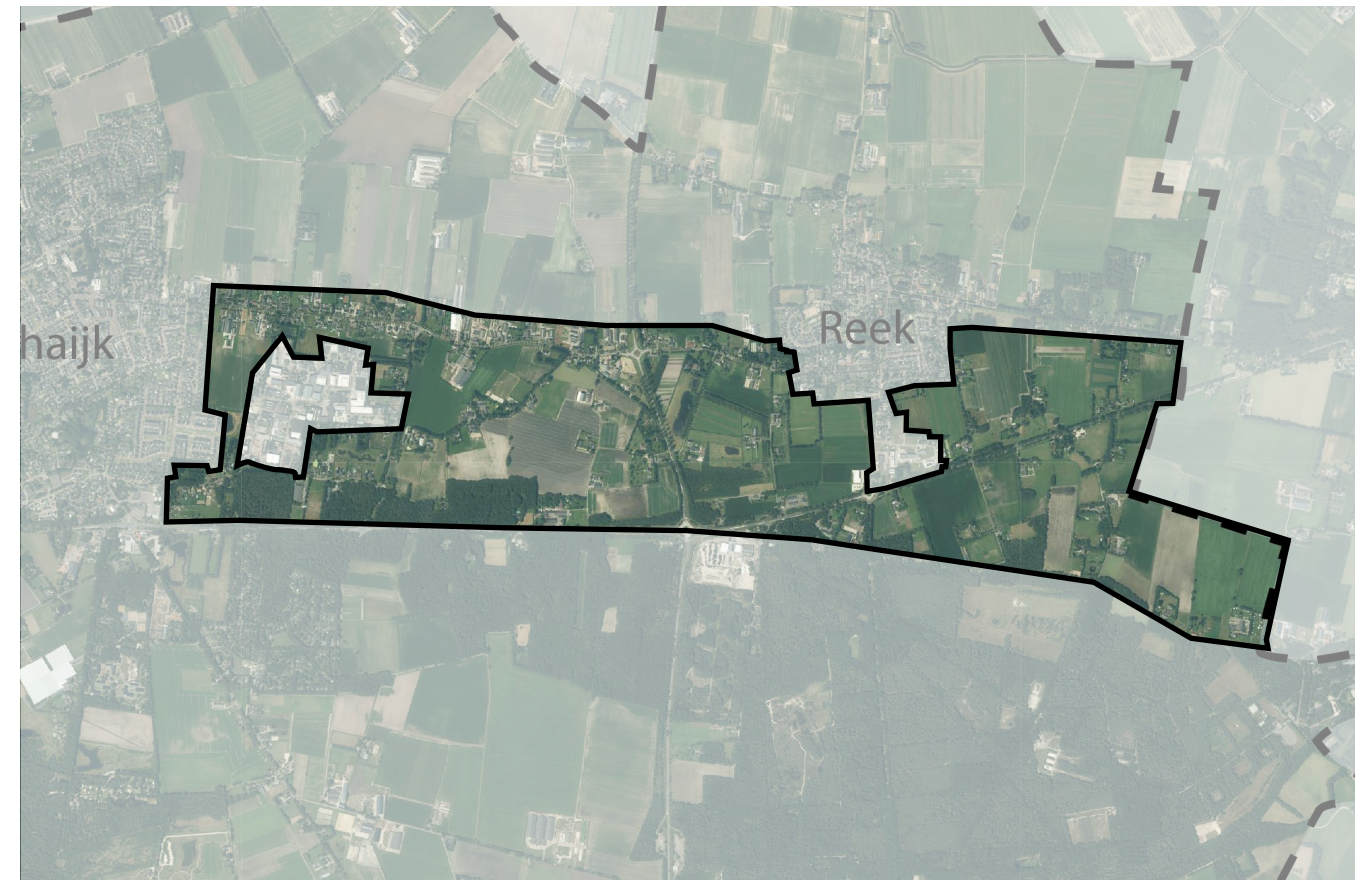
	Geologische breuken
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)
	Verbinding stedelijke groenstructuur
	Verbinding (ecologisch)
	Zichtrelatie behouden en versterken
	Historische (open) akkers beschermen
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Struweelhaag of houtsingel
	Bosje aanplanten
	Mantel- en zoomvegetatie (langs Reekse bossen)
	Erfbeplanting versterken nabij lintbebouwing

Afbeelding 23: Kaart landschapsontwikkeling 't Gaal. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij de nadere invulling)

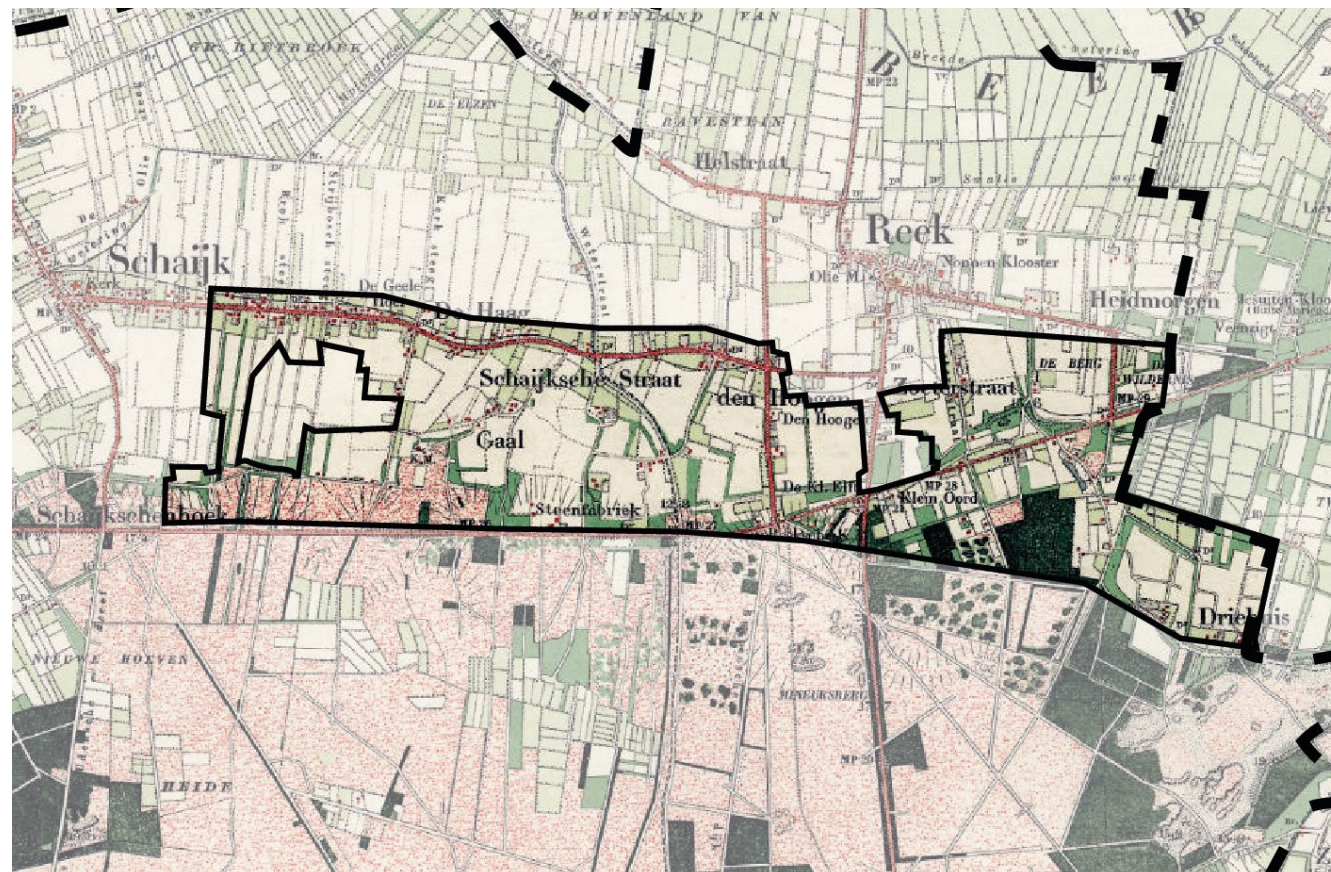
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

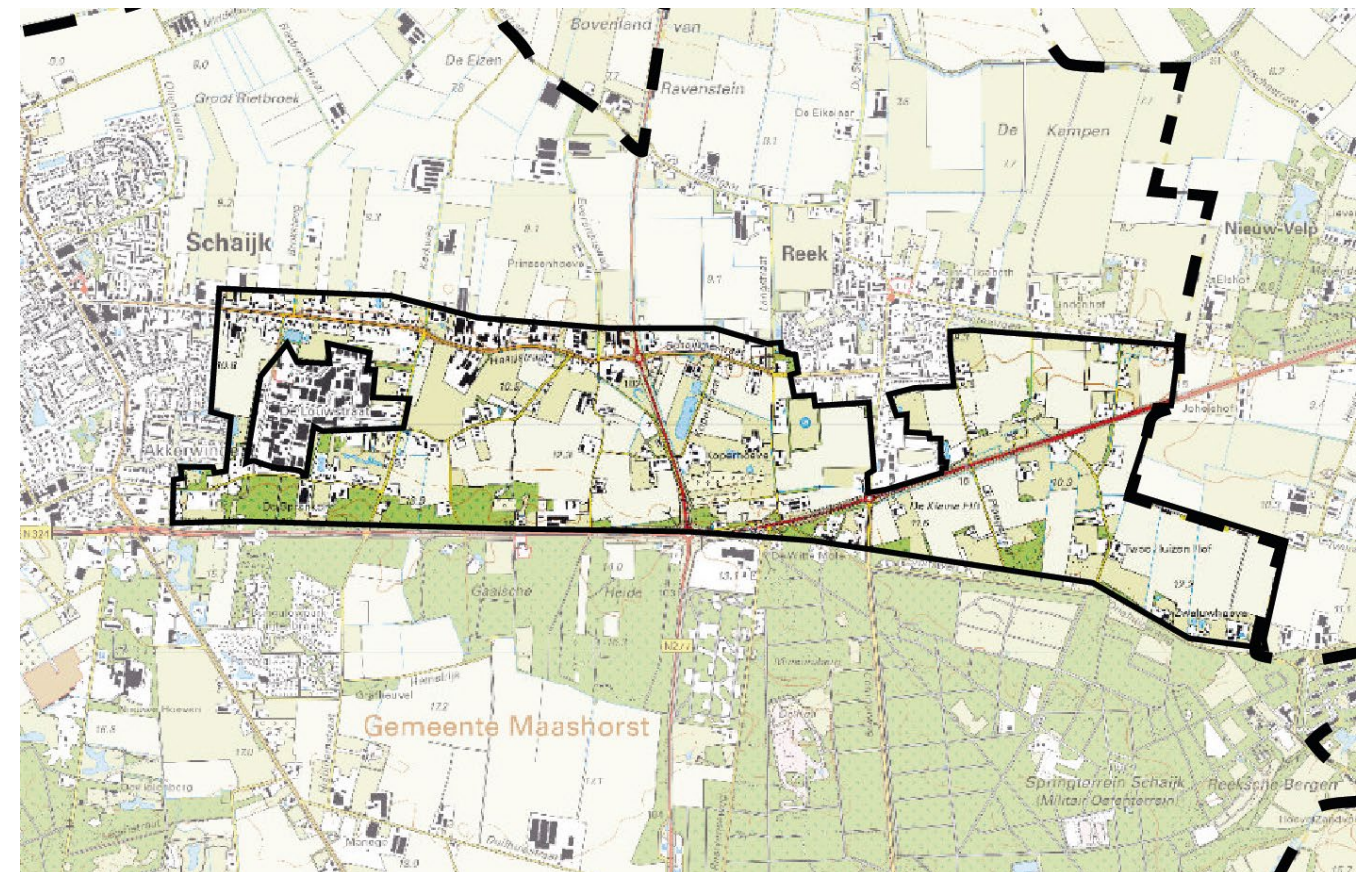
- Aanplant struweelhagen (7) en droge houtsingels (3) in noord-zuid richting vanaf lint.
- Aanplant droge (gerief)bosjes (1) in zuid-oost hoek.
- Kleinschalige erfbeplanting (21) langs erven aanplanten.
- Mantel- en zoomvegetatie (20) aan de rand van de Reekse Bossen.

Afbeelding 24: Deelgebied 't Gaal.

Afbeelding 25: 't Gaal in 1900.

Afbeelding 26: 't Gaal in 2023.

5.4 Reekse heide

Landschapstype

Jong heideontginningslandschap

Identiteit

Redelijk open, grootschalig en rationeel jong heideontginningslandschap. Mix van grootschalig productielandschap, laanbeplanting, groene erven, natuur en recreatie.

Cultuurhistorische waarden

Oude ontginningslijnen met laanbeplanting zijn nog zichtbaar in het wegenpatroon.

Kansen en ambities

- Verbinding De Maashorst en Reekse bossen versterken met brede verdichting oost-west, door aanplant stapstenen in de vorm van houtsingels en bosjes. Daarbij de overgang naar de Reekse bossen en De Maashorst verzachten door ontwikkelen van een mantel- en zoomvegetatie tegen de bosrand.
- Houtsingels haaks op nog zichtbare ontginningslijnen aanplanten.
- Lanen langs ontginningslijnen versterken waar mogelijk.
- Aanleg van natuuroevers langs watergang met ruimte voor poelen en bosjes (onderdeel van groen-blauw netwerk rondom Schaijk).
- Biodiversiteit versterken door robuuste aanplant van alle erven.

Onderbouwing

De structuur van het ontginningslandschap is hier de basis voor ontwikkelingen, waarbij de historische ontginningslijnen leidend zijn en versterkt worden. Hiertoe dienen waar mogelijk lanen langs deze lijnen versterkt te worden. Ook wordt aanplant haaks op de ontginningslijnen gestimuleerd en wordt gestreefd naar robuuste aanplant van alle erven.

De watergang (die verderop aantakt op de Munsche wetering) kan een ecologische impuls krijgen door het aanleggen van natuuroevers, waarbij ook ruimte is voor poelen en bosjes voor een gevarieerd leefgebied (onderdeel van het groen-blauwe netwerk rondom Schaijk).

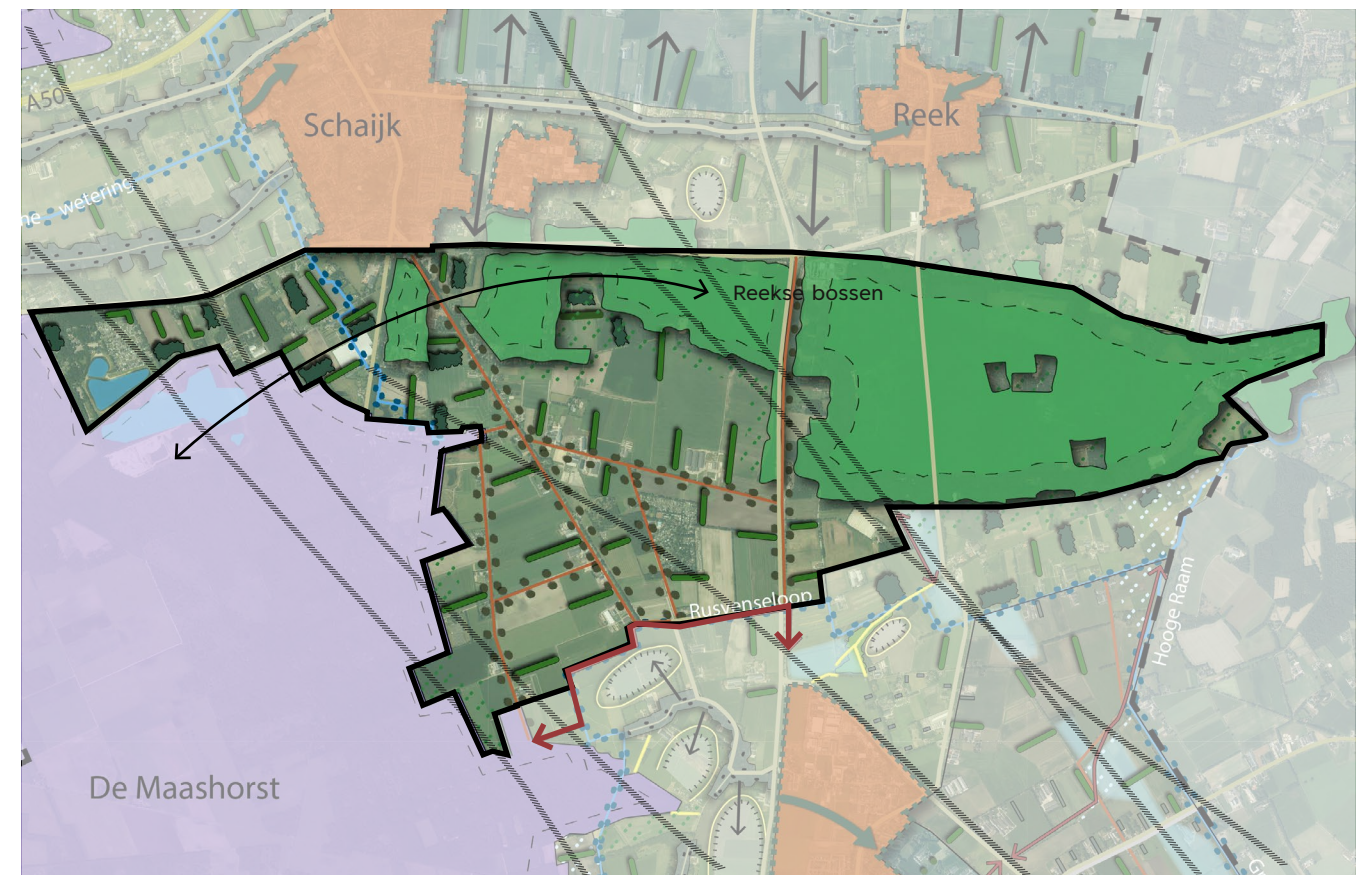
Daarnaast wordt de verbinding De Maashorst - Reekse bossen versterkt ten behoeve van migratie bosdieren. Om deze verbinding te versterken wordt ingezet op het ontwikkelen van een mantel- en zoomvegetatie aan de rand van de bossen en het aanleggen van een netwerk aan stapstenen in de vorm van houtsingels en bosjes.

Ecologische ontwikkelingen

- Ecologische verbinding De Maashorst – Reekse bossen versterken ten behoeve van migratie bosdieren oost-west. Foerageergebied voor bosdieren maken.
- Leefgebied voor struweelsoorten (vogels, insecten, kleine zoogdieren) versterken.

Visie

Ontginningslijnen aanzetten met lanen en houtsingels haaks erop. Stapstenen oost-west tussen De Maashorst en de Reekse bossen.

LEGENDA

	Geologische breuken
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)
	Verbinding (ecologisch)
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Houtsingel
	Bosje aanplanten
	Mantel- en zoomvegetatie (langs Reekse bossen)
	Laanstructuur versterken (langs ontginningslijnen)
	Ecologische verbindingszone
	Natuuroevers aanleggen

Afbeelding 27: Kaart landschapsontwikkeling Reekse heide. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij de nadere invulling)

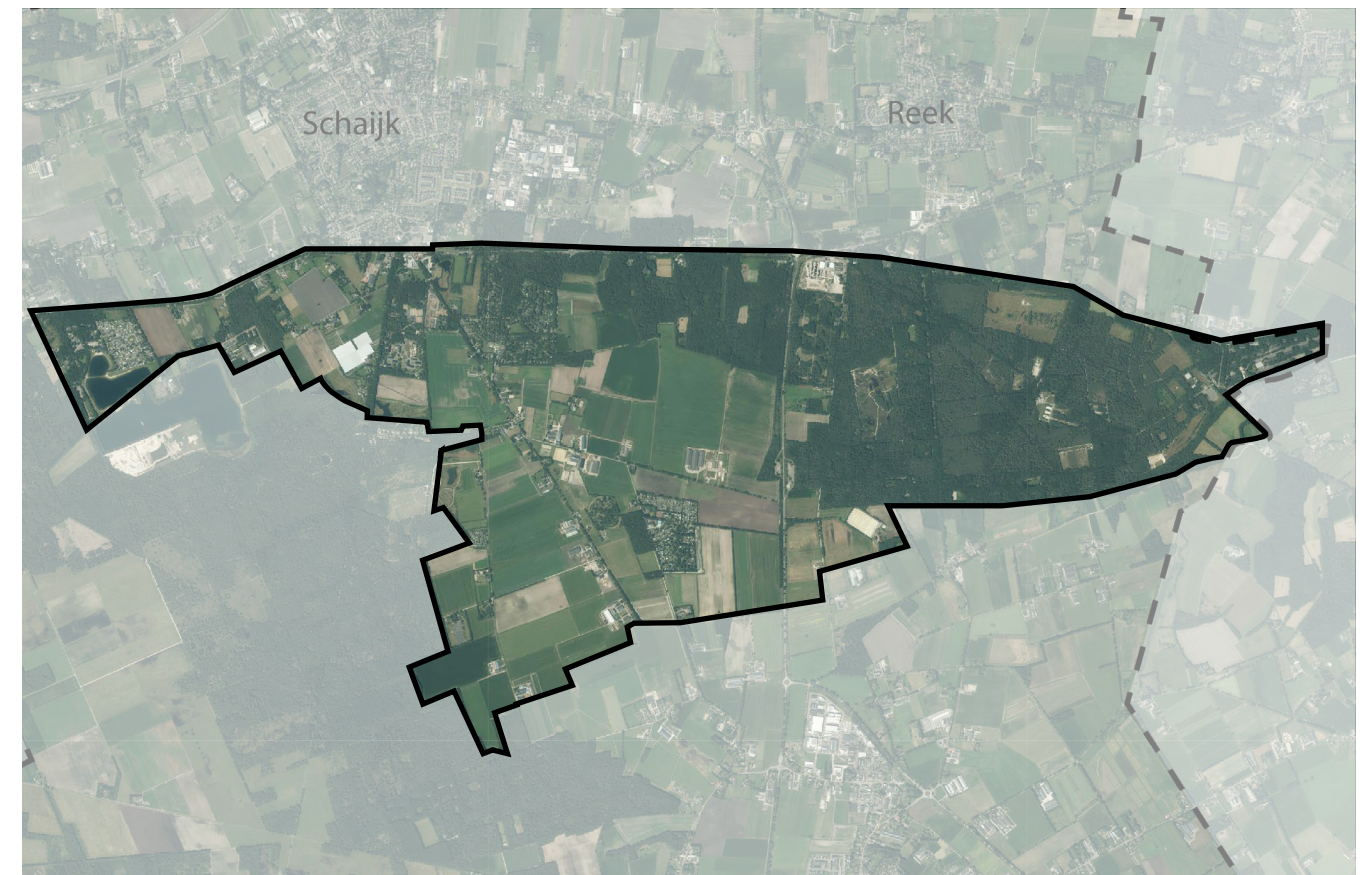
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

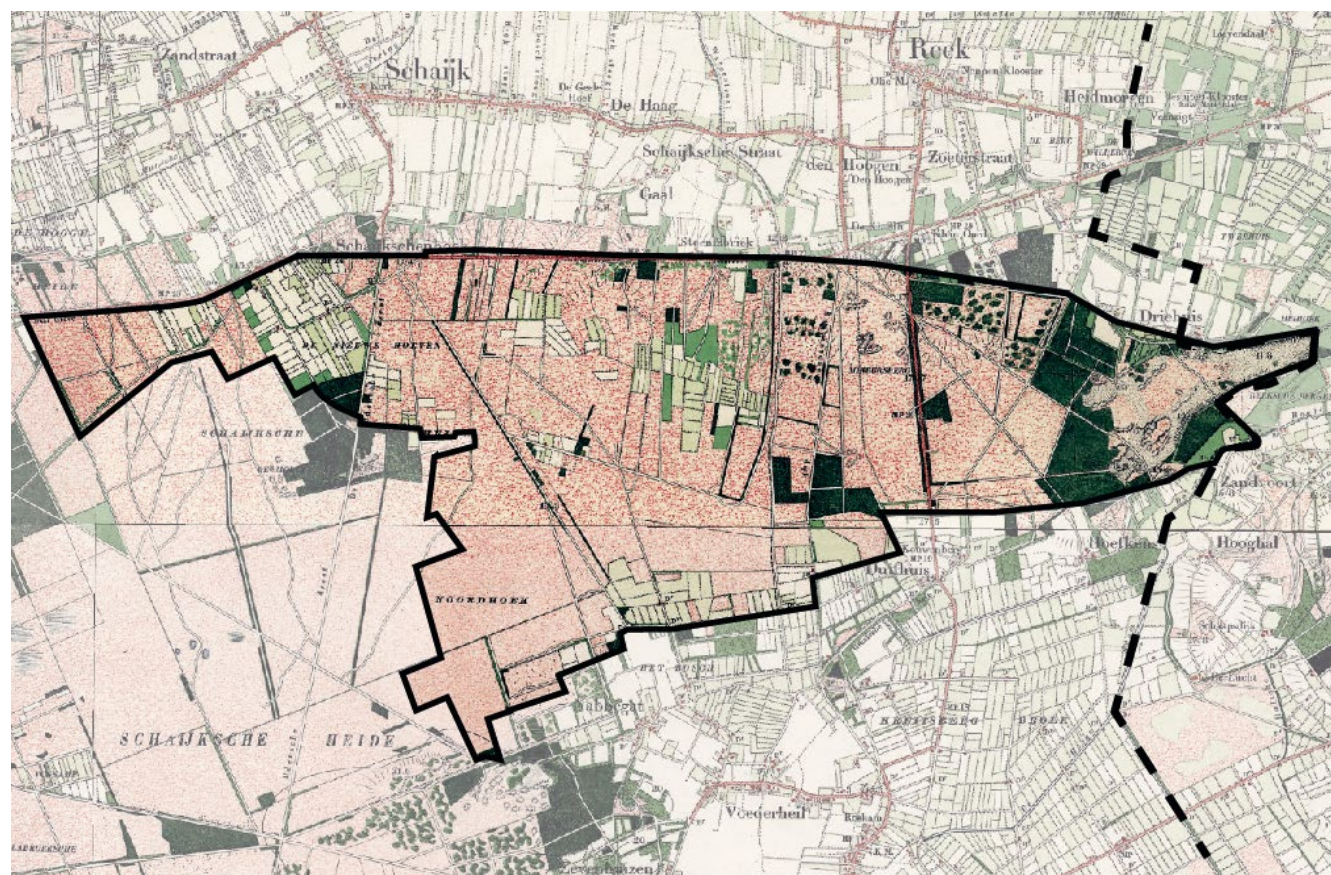
- Aanplant droge bosjes (1).
- Droge houtsingels (3) aanplanten.
- Aanplant laanbomen (10) langs ontginningslijnen.
- Degelijke erfbeplanting (22) langs erven aanplanten (zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen).
- Mantel- en zoomvegetatie (20) aan de rand van de Reekse Bossen en De Maashorst.

In overleg met waterschap en grondeigenaren:

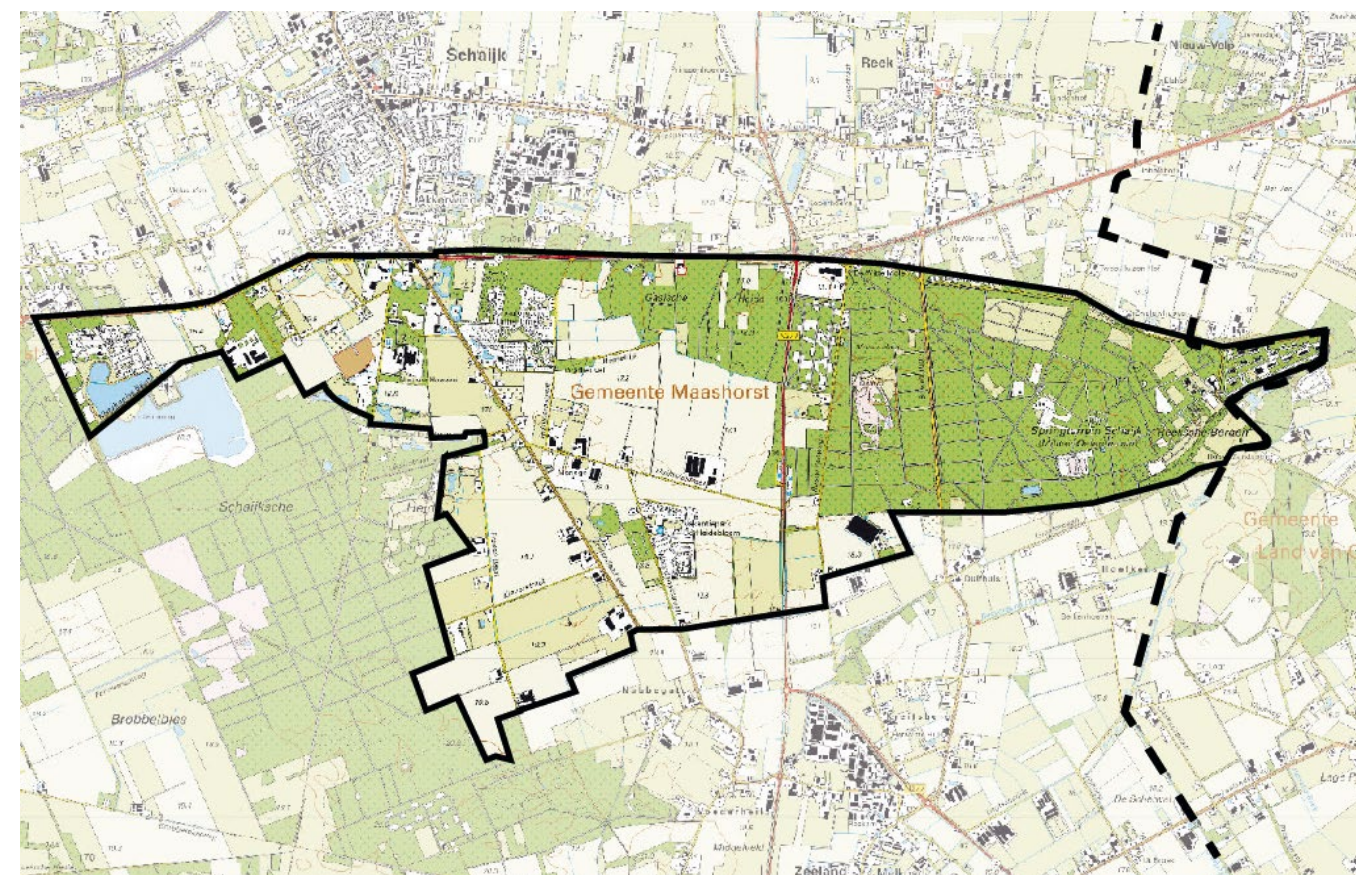
- Natuuroevers (14) aanleggen langs watergang met poelen (15) en natte bosjes (2).

Afbeelding 28: Deelgebied Reekse heide.

Afbeelding 29: Reekse heide in 1900.

Afbeelding 30: Reekse heide in 2023.

5.5 Zeelandse akkers

Landschapstype

Kampenlandschap

Identiteit

Halfopen kampenlandschap met oude buurtschappen en historische, open akkers tussen de Reekse bossen en De Maashorst. Het gebied wordt doorsneden door de Rusvenseloop welke uitmondt in de Hooge Raam op de gemeentegrens (oost). Daarnaast lopen er enkele breuken door het gebied waardoor op kleine schaal wijst aan de oppervlakte komt.

Cultuurhistorische waarden

De beslotenheid rond de buurtschappen behouden en versterken als contrast met de historische open akkers. Historische (open) akkers (waar nog intact) behouden.

Kansen en ambities

- Kenmerken van historische (open) akkers, lintbebouwing en oude buurtschappen behouden en versterken door:
 - * Kleinschalige erfbeplanting aanplanten rondom de buurtschappen en lintbebouwing (met behoud doorzicht) als groene vingers/uitloopgebied tussen de historische (open) akkers.
 - * De historische (open) akkers open houden (zowel van bebouwing als beplanting). Overige akkers voorzien van kavelgrensbeplanting in de vorm van houtsingels of struweelhagen.
 - * Nabij Hoefkens aanplant van kleine bosjes stimuleren als overgang naar Reekse bossen in combinatie met het ontwikkelen van een mantel- en zoomvegetatie aan de rand.
- Aansluiten bij aanleg EVZ Rusvenseloop - Hooge Raam door aanleg natuurvriendelijke oevers, poelen en bosjes. Hydrologisch herstel langs de Hooge Raam als onderdeel van een robuuste EVZ.
- Wijstgronden opstuwen en extensief beheren (waar mogelijk aankopen).

Onderbouwing

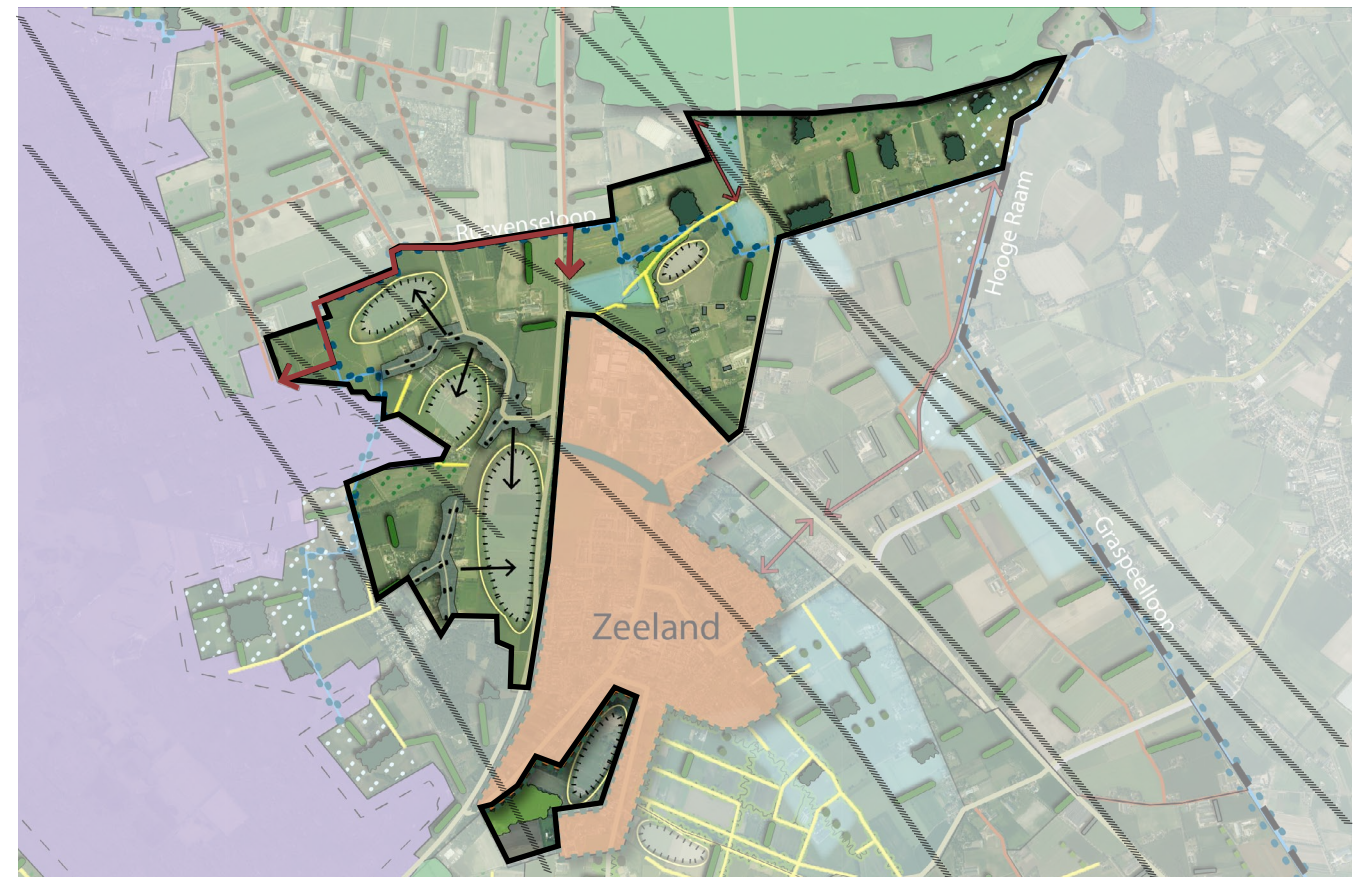
Karakter van het gebied versterken door historische (open) akkers open te houden en de linten en buurtschappen te vergroenen met kleinschalige erfbeplanting om het contrast te versterken. Door het gebied is een EVZ in ontwikkeling (De Maashorst - Rusvenseloop - Hooge Raam). Hierop kan aangesloten worden door een zone van 25 meter breed in te richten met natuuroevers, poelen en bosjes. Tevens kan hydrologisch herstel van de gronden nabij de Hooge Raam bijdragen aan een robuuste EVZ.

Ecologische ontwikkelingen

- Leefgebied voor vogels van open cultuurlandschap, struweelvogels en cultuurvolgers van het boerenerf versterken door open houden akkers en aanplant rondom buurtschappen.
- EVZ Rusvenseloop - Hooge Raam vanuit De Maashorst versterken (kamsalamander).

Visie

Historische (open) akkers open houden. Erfbeplanting versterken nabij lintbebouwing. Overgang Reekse bossen verdichten met bosjes.

LEGENDA

	Geologische breuken		Doorzicht behouden
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)		Ecologische verbindingszone
	Verbinding stedelijke groenstructuur		
	Historische (open) akkers beschermen		
	Wijstgronden beschermen		
	Natuuroevers aanleggen		
	Erfbeplanting versterken nabij lintbebouwing		
	Kleinschalige erfbeplanting (Kreitsberg)		
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Struweelhaag of houtsingel		
	Mantel- en zoomvegetatie (langs De Maashorst)		
	Bosje aanplanten		
	Historische groenstructuur (provinciaal)		

Afbeelding 31: Kaart landschapsontwikkeling Zeelandse akkers. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij de nadere invulling)

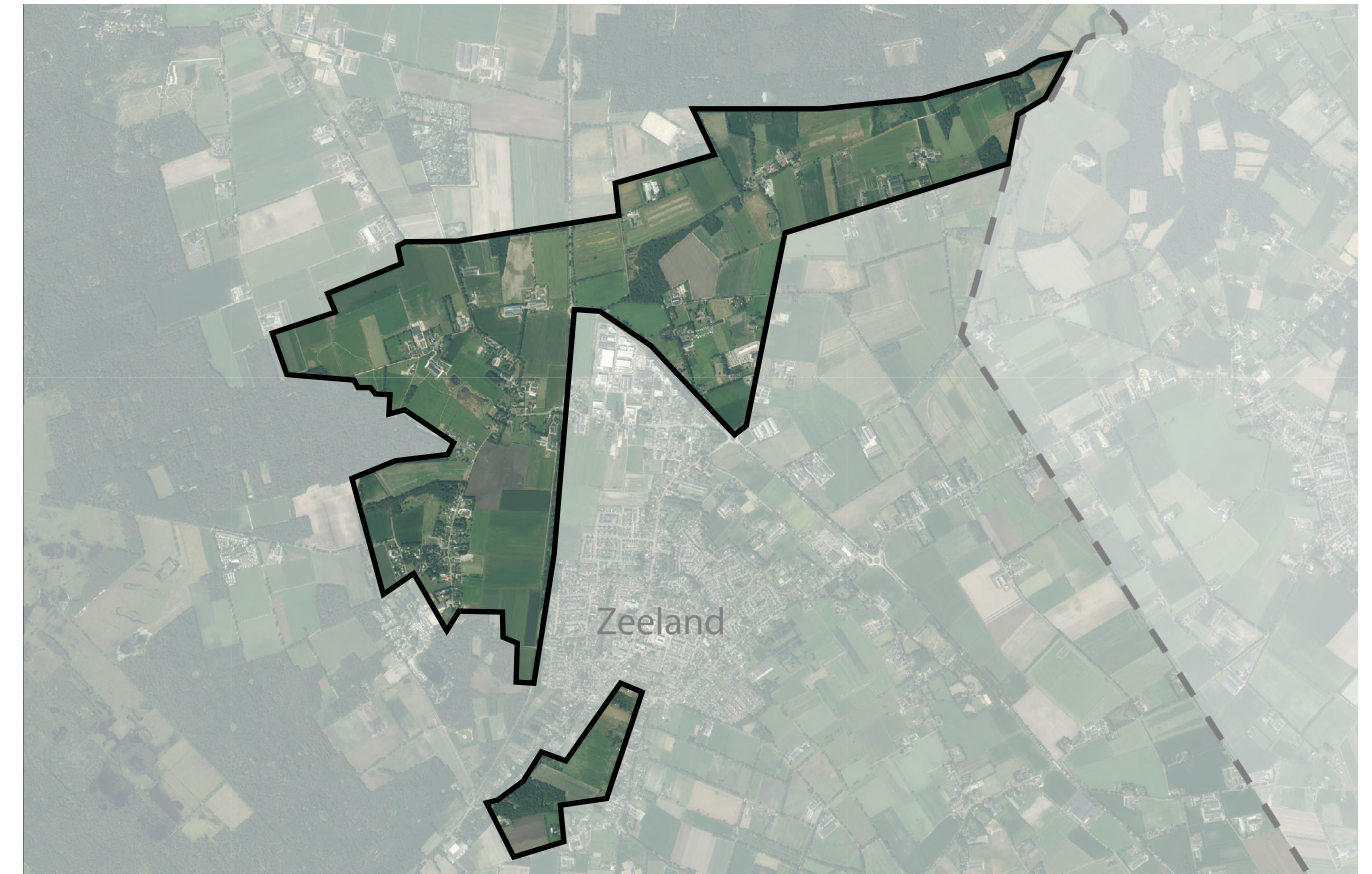
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

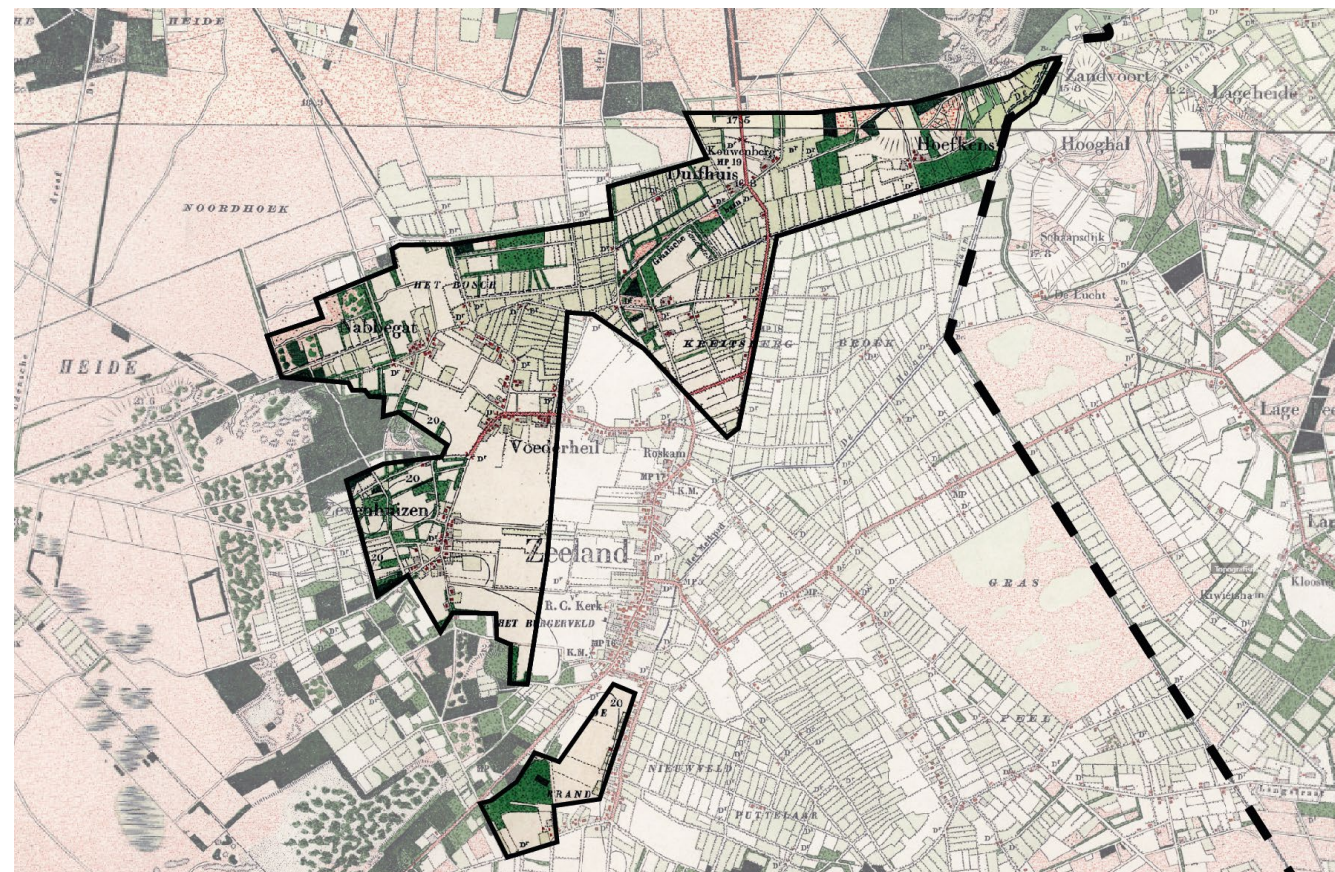
- Aanplant droge bosjes (1) nabij Hoefkens.
- Aanplant droge houtsingels (3) en struweelhagen (7).
- Kleinschalige erfbeplanting (21) langs lintbebouwing en erven aanplanten.
- Mantel- en zoomvegetatie (20) aan de rand van de Reekse Bossen en De Maashorst.

In overleg met waterschap en grondeigenaren:

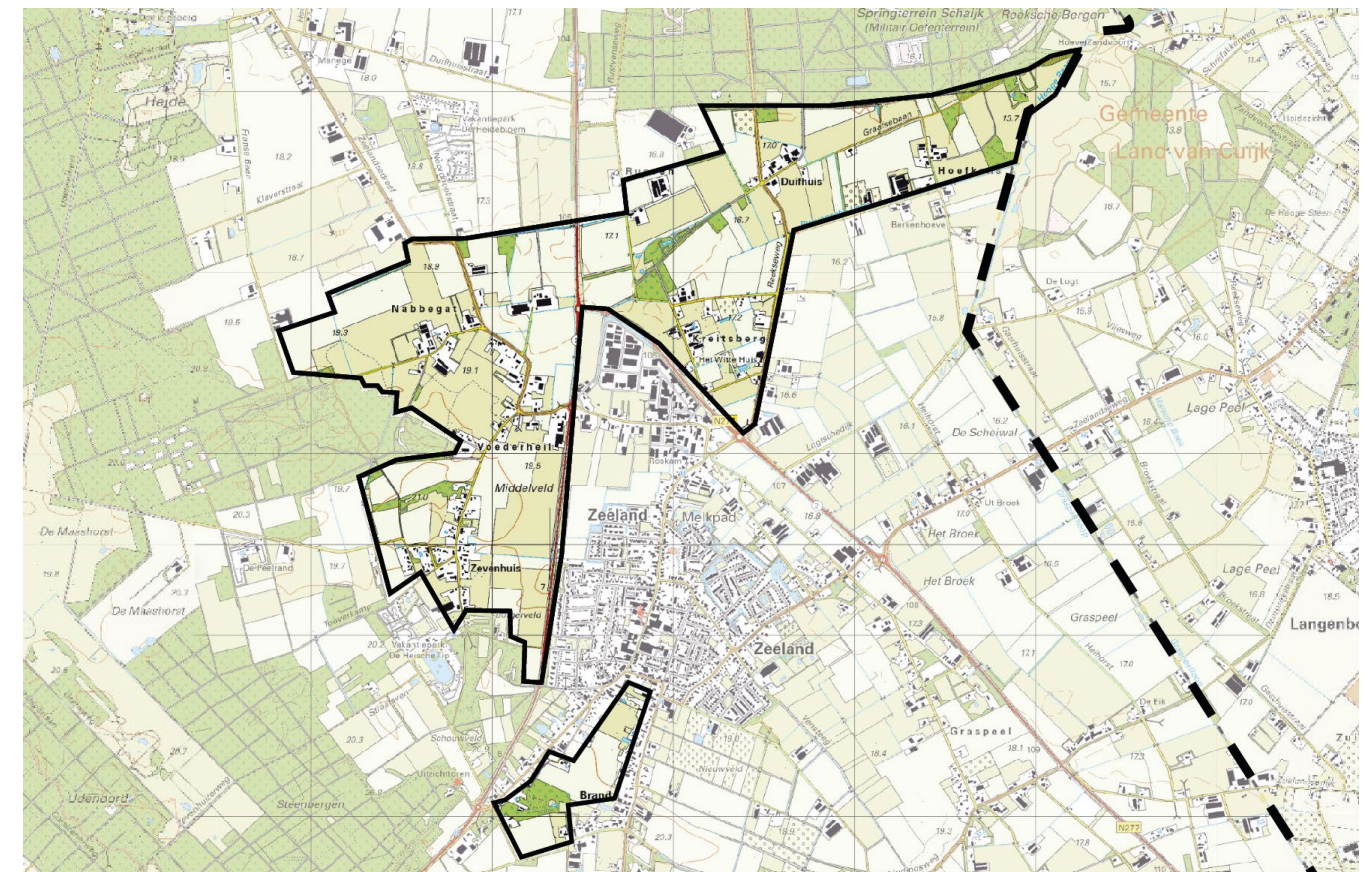
- Natuuroevers (14) aanleggen langs de Rusvenseloop met poelen (15) en natte bosjes (2)
- Sloot stuwtdjes (13) plaatsen nabij wijstgronden ten behoeve van hydrologisch herstel en graslanden extensief beheren (18).

Afbeelding 32: Deelgebied Zeelandse akkers.

Afbeelding 33: Zeelandse akkers in 1900.

Afbeelding 34: Zeelandse akkers in 2023.

5.6 Straatsven-Tooverkamp

Landschapstype

Oud heideontginningslandschap

Identiteit

Relatief besloten overgangsgebied van De Maashorst naar landbouwgebied. Mix van recreatie, natuur en agrarisch.

Cultuurhistorische waarden

Beslotenheid van de oude heideontginning behouden.

Kansen en ambities

- Verder inrichten als overgang van De Maashorst naar recreatief buitengebied met veel natuurwaarde door aanplant houtsingels, struweelhagen en bossen (stapstenen als grenszone/onderdeel van De Maashorst).
- De al relatief natte gronden bieden kansen om gebruik beter af te stemmen op de bodem en watersituatie. In overleg met grondeigenaren kan op termijn de hydrologische balans hersteld worden al dan niet in combinatie met natuurinclusieve landbouw/landbouw in harmonie met de natuur.
- Netwerk met poelen aanleggen in noord-zuid richting als onderdeel van de groen-blauwe ruit om Zeeland.
- Recreatie in harmonie met de natuur.

Onderbouwing

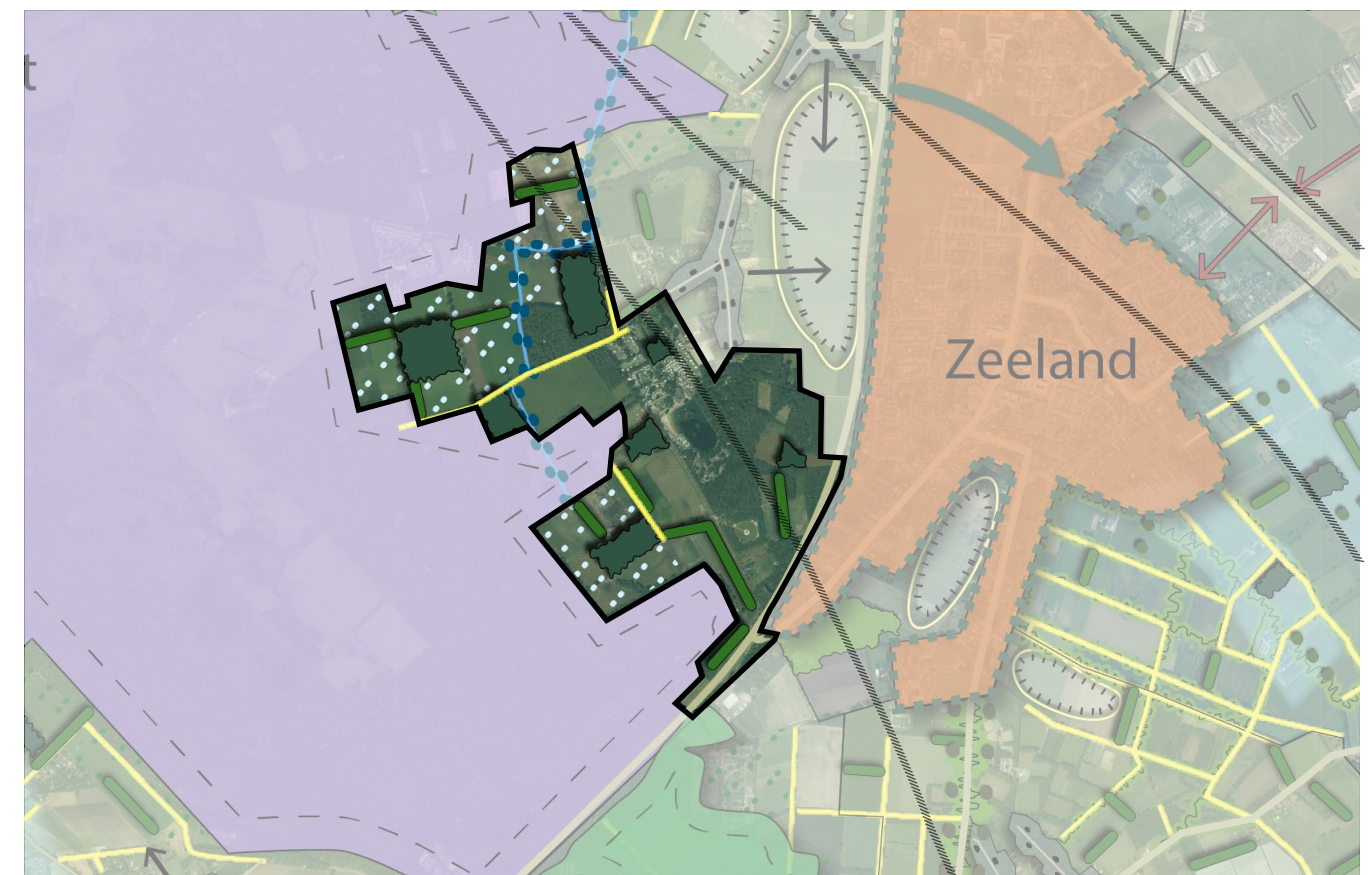
De ligging van dit deelgebied tegen De Maashorst maakt dit gebied geschikt voor een samensmelting van (extensieve) recreatie en natuurontwikkeling als schil om de gevoelige natuur. Door aanplant van houtsingels, struweel en bossen ontstaan stapstenen als toevlucht voor fauna. Hierin kan ook natuurinclusieve landbouw in combinatie met hydrologisch herstel een rol spelen om de hydrologische balans van De Maashorst te herstellen.

Ecologische ontwikkelingen

- Leefgebied voor struweelsoorten (vogels, insecten, kleine zoogdieren) versterken.
- Foerageergebied voor bosdieren maken aan de rand van De Maashorst.
- Bijdragen aan de groen-blauwe ruit om Zeeland door netwerk met poelen aan te leggen in noord-zuid richting.

Visie

Aanplant houtsingels, struweel en bossen als overgang naar de Maashorst. Hydrologisch herstel in combinatie met natuurinclusieve landbouw in overleg.

LEGENDA

	Geologische breuken
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)
	Hydrologisch herstel (nabij De Maashorst)
	Natuuroevers aanleggen
	Bosje aanplanten
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Struweelhaag of houtsingel

Afbeelding 35: Kaart landschapsontwikkeling Straatsven-Tooverkamp. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij de nadere invulling)

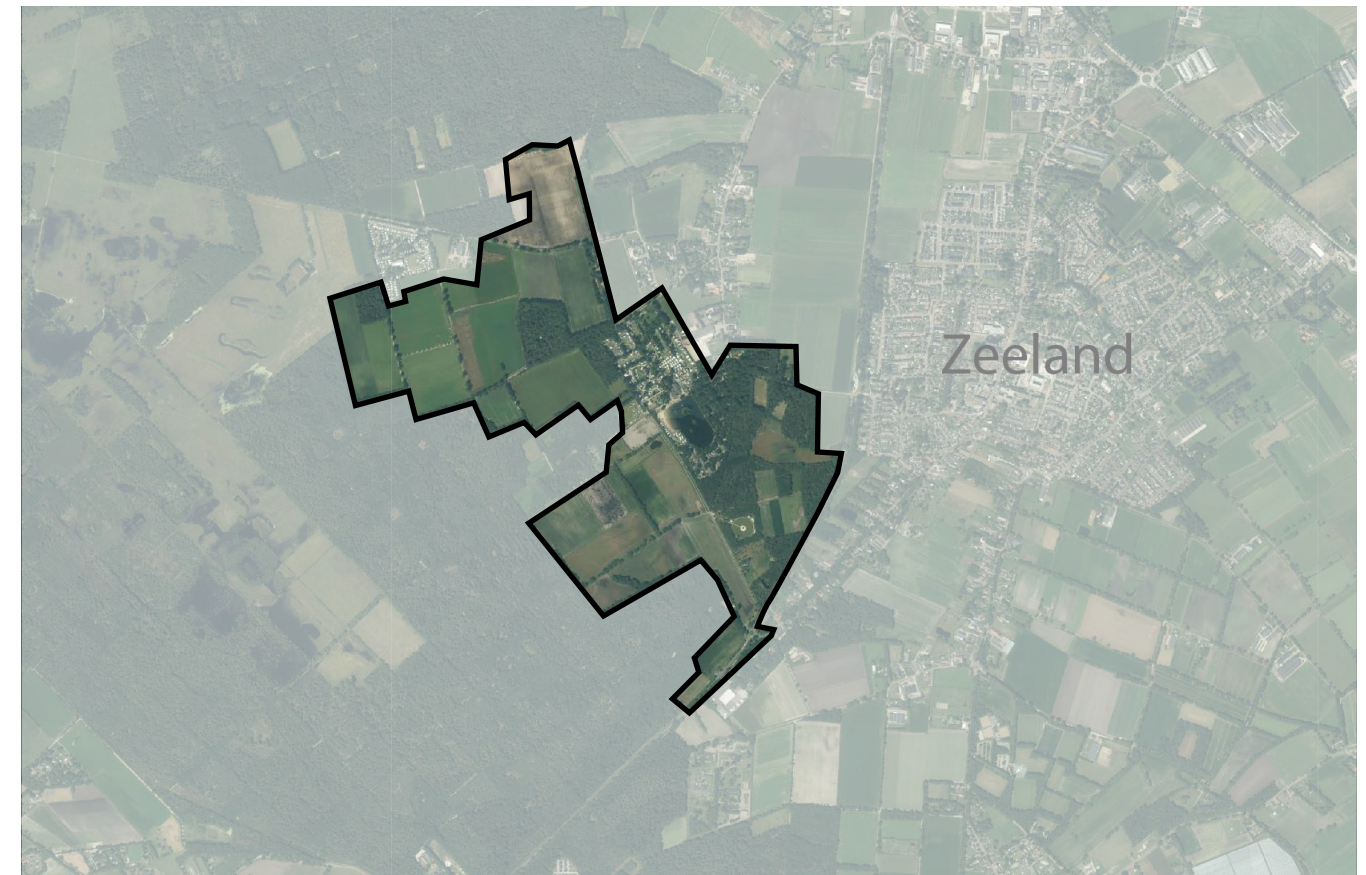
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

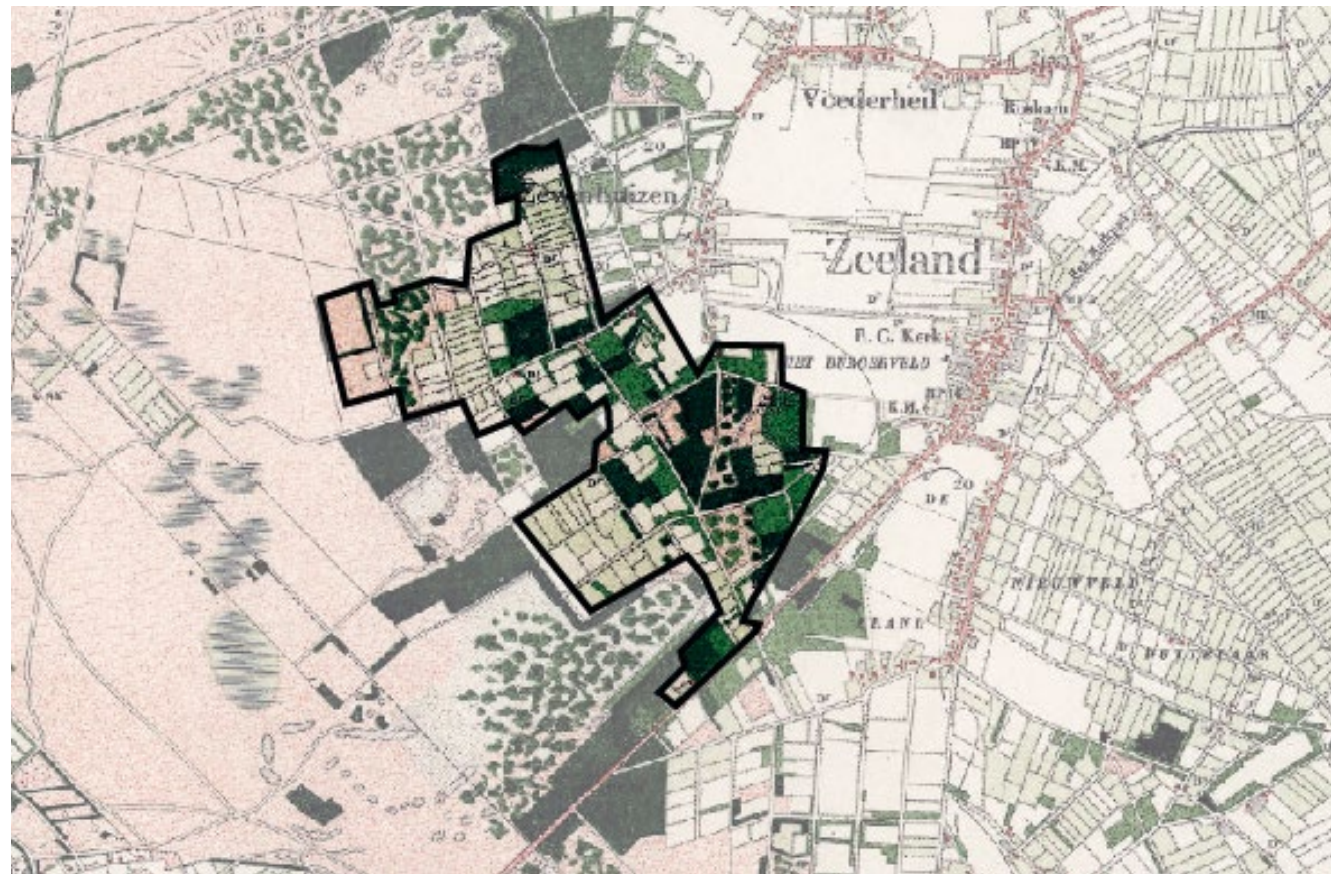
- Aanplant droge bosjes (1) en natte bosjes (2).
- Aanplant droge houtsingels (3).
- Aanplant struweelhagen (7).
- Poelen (15) aanleggen in noord-zuid richting.

In overleg met waterschap en grondeigenaren:

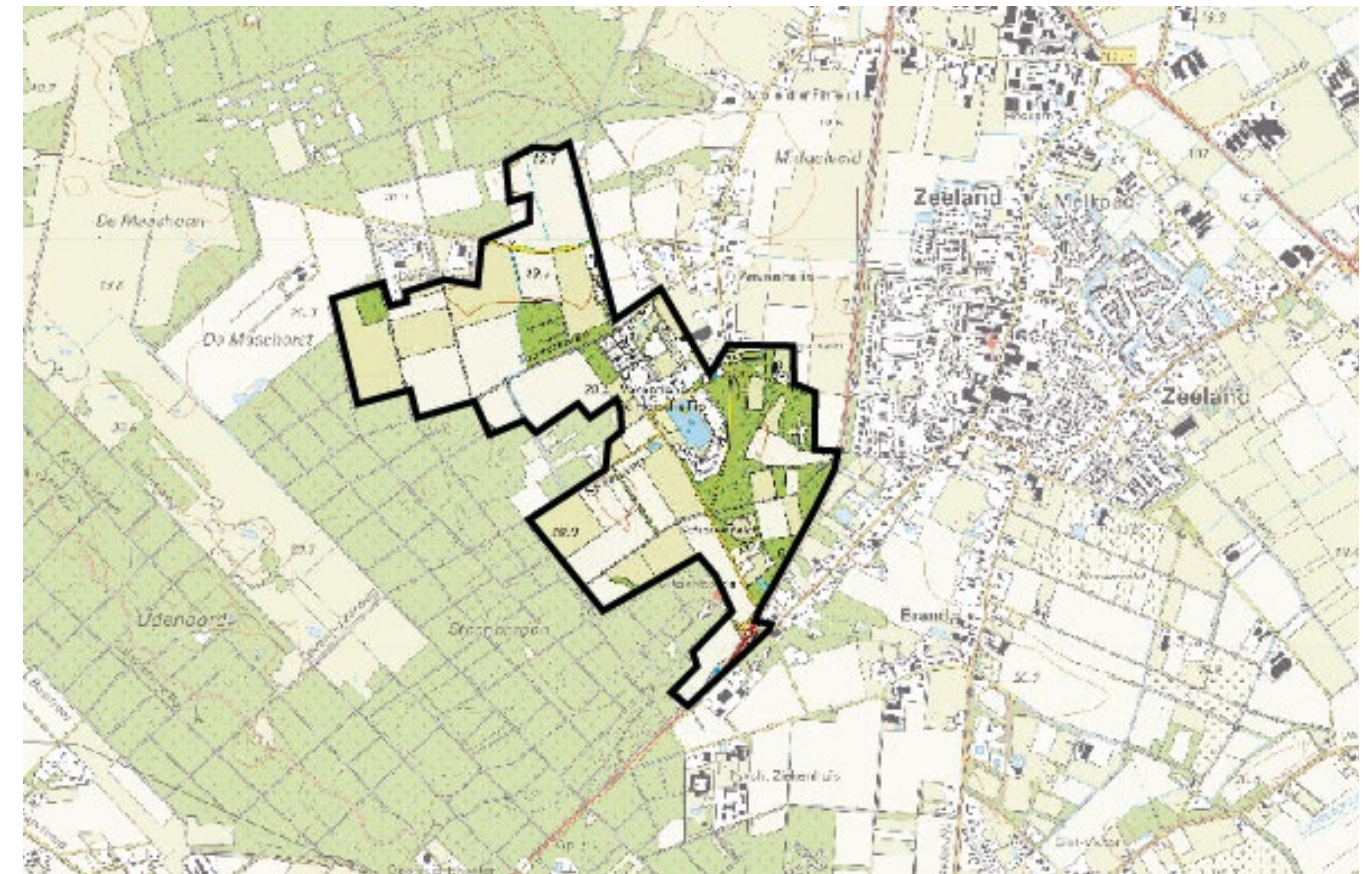
- Sloot stuwten (13) plaatsen nabij De Maashorst ten behoeve van hydrologisch herstel en graslanden extensief beheren (18) of landbouw in harmonie met de natuur.

Afbeelding 36: Deelgebied Straatsven-Tooverkamp.

Afbeelding 37: Straatsven-Tooverkamp in 1900.

Afbeelding 38: Straatsven-Tooverkamp in 2023.

5.7 Graspeel

Landschapstype

Peelkernontginningslandschap

Identiteit

Halfopen, grootschalig en rationeel Peelkernontginningslandschap, wat vanwege de ligging in het centrum van de Peelhorst laat ontgonnen is. In gebruik als agrarisch productielandschap gemengd met landelijk wonen.

Cultuurhistorische waarden

Rationele ontginningslijn met boerenerven aan hoofdweg. Relatief oude beplanting langs (boeren)erven onderscheid zich van de nog jongere Peelsche heide.

Kansen en ambities

- Openheid behouden en de schaal van het landschap iets verkleinen voor biodiversiteit, door aanplant struweelhagen, elzensingel en houtsingels langs perceelsgrenzen en erfbeplanting.
- Degelijke erfbeplanting aanbrengen (met name langs Langenboomseweg).
- Wijstgronden beschermen en extensief beheren en/of natuur ontwikkelen.
- Verbreden EVZ Logtschedijk als onderdeel van robuuste EVZ.
- Hydrologisch herstel langs Hooge Raam en Graspeelloop in overleg met grondeigenaren, de essentie is hier agrarisch productielandschap en dat blijft ook zo.
- Poelen langs de Graspeelloop als onderdeel groen-blauwe ruit om Zeeland.

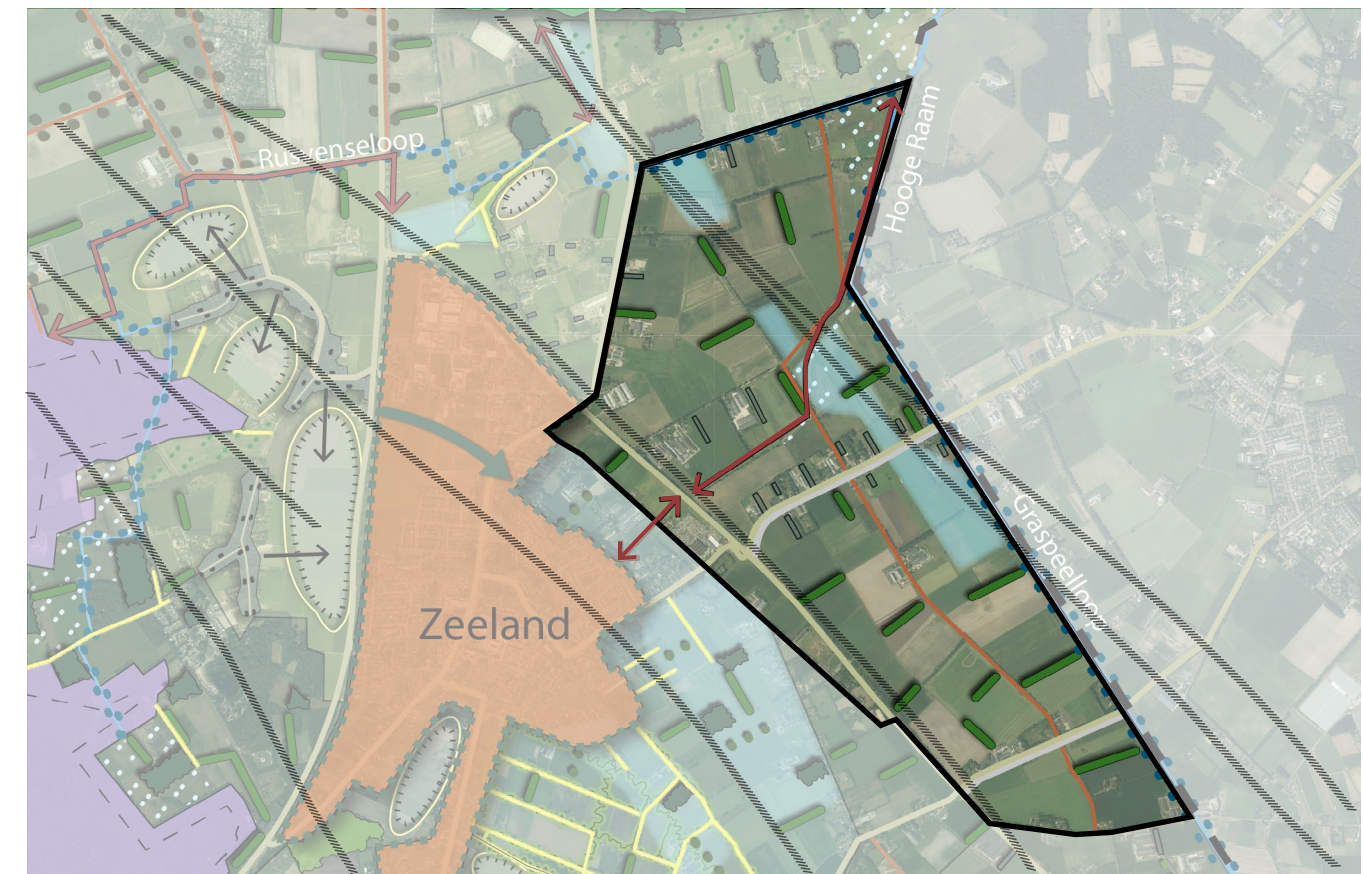
Onderbouwing

Het oudere ontginningslandschap ten opzichte van de Peelsche heide onderscheid zich door meer erfbeplanting en houtsingels in het landschap. Dit kan verder versterkt worden door degelijke erfbeplanting te stimuleren en in te zetten op struweelhagen en houtsingels langs de percelen. De keuze voor struweelhagen sluit aan bij het agrarisch gebruik, welke minder schaduwbelasting ondervindt van lage beplanting. Waar schaduwbelasting geen rol speelt kan ook gekozen worden voor houtsingels.

Gronden waar wijstwater aan het oppervlak komt dienen beschermd te worden door deze extensief te beheren en natuur te ontwikkelen. Op een groot deel van de gronden wordt dit reeds gedaan door de Wijstboerderij in dit gebied. Langs de Hooge Raam ligt een opgave voor hydrologisch herstel in het kader van een robuuste EVZ. Langs de Graspeelloop (die hierop aansluit) is het zinvol om in te zetten op natuurvriendelijke oevers (waardoor het doorstroomprofiel groter wordt). Poelen langs de Graspeelloop zijn wenselijk als onderdeel van de groen-blauwe ruit om Zeeland.

Visie

Biodiversiteit versterken door aanplant struweelhagen en houtsingels langs perceelsgrens en erfbeplanting. Hydrologisch herstel Hooge Raam en verbreden EVZ Logtschedijk.

LEGENDA

	Geologische breuken
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)
	Ontginningslijn behouden en versterken
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Struweelhaag, elzensingel en houtsingels
	Degelijke erfbeplanting (met name langs Langenboomseweg)
	Wijstgronden beschermen
	Hydrologisch herstel (nabij Hooge Raam/Graspeelloop)
	Poelen aanleggen (langs Graspeelloop)
	Ecologische verbindingszone

Afbeelding 39: Kaart landschapsontwikkeling Graspeel. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij de nadere invulling)

Ecologische ontwikkelingen

- Leefgebied voor organismen van open cultuurlandschap en struweelsoorten (vogels, insecten, kleine zoogdieren) versterken.
- Wijstwater opstuwen en natuur ontwikkelen in het gebied.
- Bijdragen aan een robuuste EVZ langs de Hooge Raam (EVZ Logtschedijk) en het ontwikkelen van een groen-blauwe ruit om Zeeland (langs de Graspeelloop).

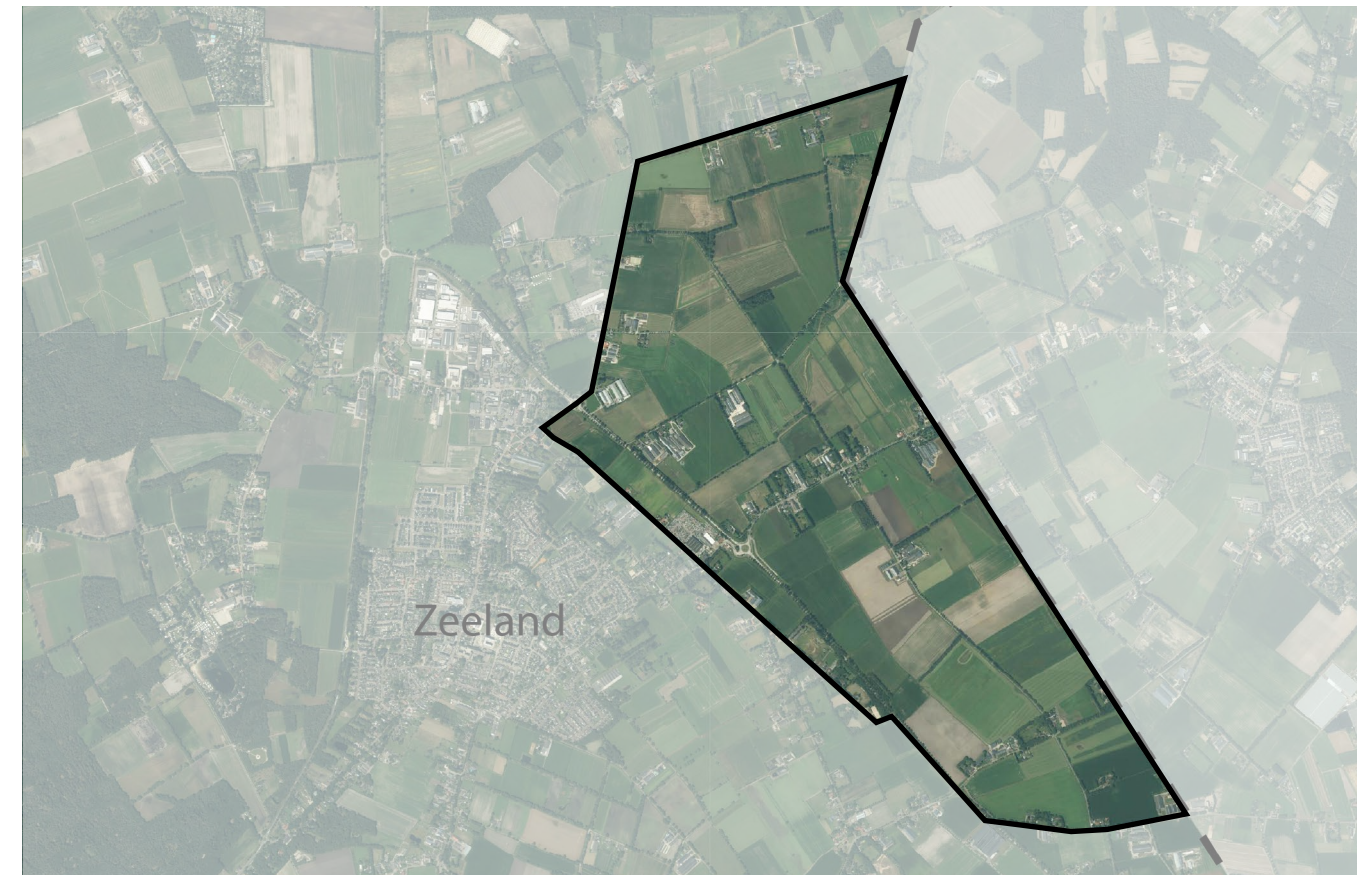
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

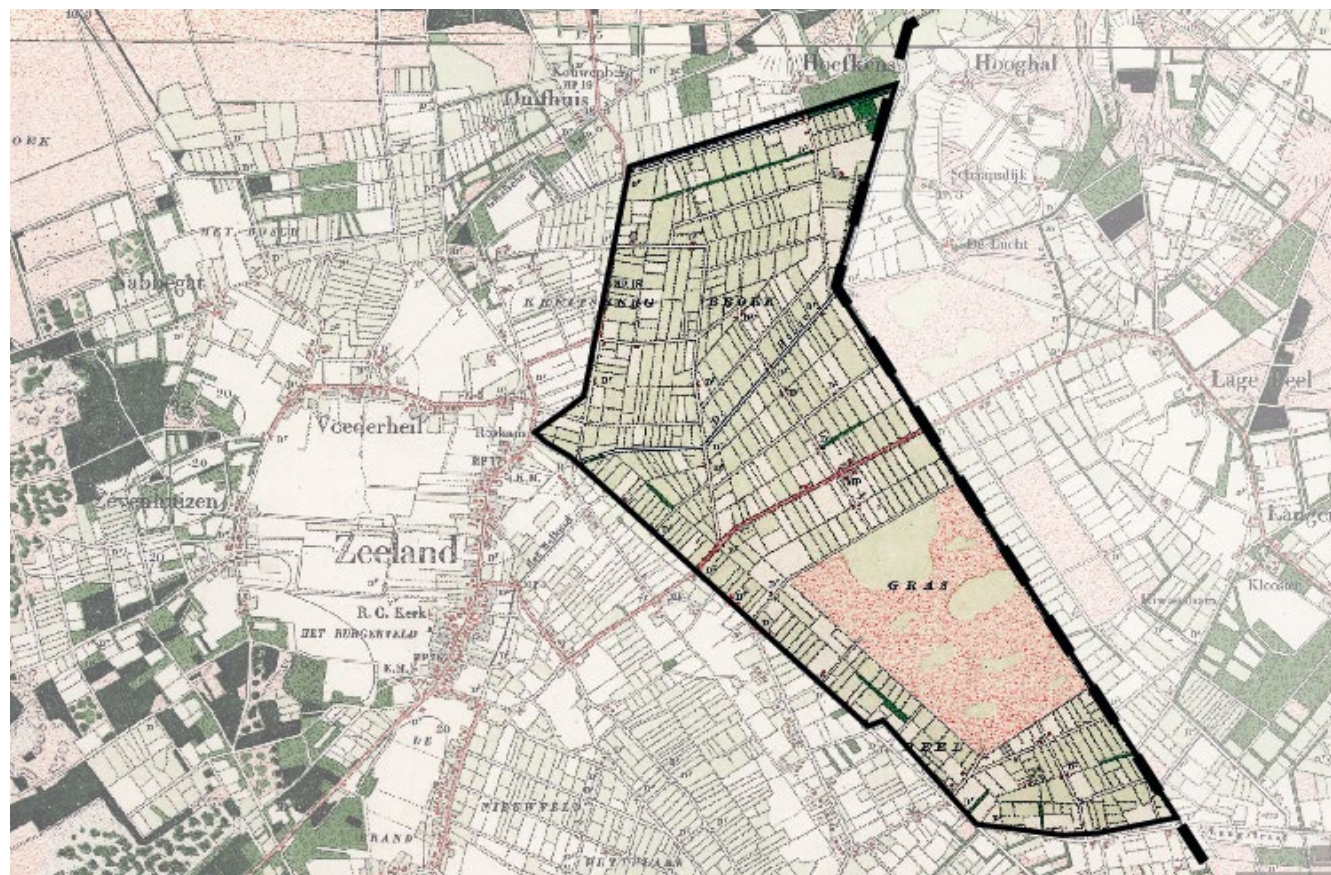
- Aanplant struweelhagen (7), elzensingel (6) en natte houtsingels (5) op perceelsgrenzen.
- Degelijke erfbeplanting (22) langs erven aanplanten (zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen).

In overleg met waterschap en grondeigenaren:

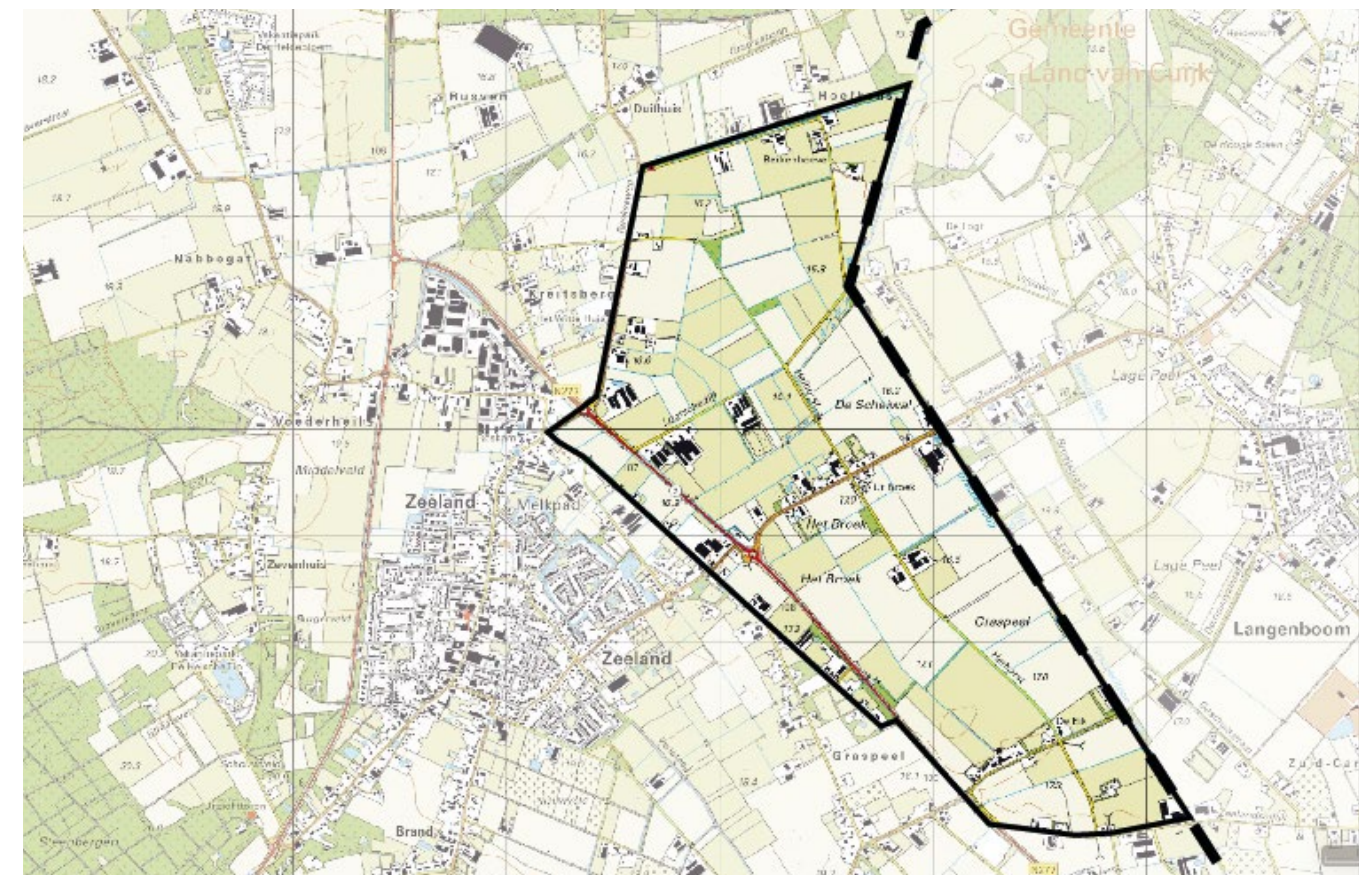
- Sloot stuwjes (13) plaatsen nabij Hooge Raam en Graspeelloop ten behoeve van hydrologisch herstel en graslanden extensief beheren (18).
- Poelen (15) aanleggen in noord-zuid richting langs Graspeelloop.

Afbeelding 40: Deelgebied Graspeel.

Afbeelding 41: Graspeel in 1900.

Afbeelding 42: Graspeel in 2023.

5.8 Nieuwveld

Landschapstype

Broeklandschap/oud heideontginningslandschap

Identiteit

Goed bewaard gebleven kleinschalig ontginningslandschap. Halfopen, agrarisch gebied met solitaire bomen, laanbeplanting, historische zandpaden en wijstverschijnselen onder invloed van breuken.

Cultuurhistorische waarden

Kenmerkend zijn de goed bewaard gebleven zandpaden en groenstructuur in dit gebied die cultuurhistorisch (en ecologisch) hoog gewaardeerd worden. Daarnaast is de aanwezigheid van wijst hier kenmerkend waarbij de kwel deels zichtbaar is op het maaiveld, deels alleen in de sloten. Ook zijn er op de landbouwpercelen solitaire bomen bewaard gebleven, welke verwijzen naar de historische (kleinschalige) verkaveling van het gebied.

Kansen en ambities

- Wijstgronden opstuwen en extensief beheren (waar mogelijk aankopen). Bosaanplant, aanplant van natte singels en rietoevers op deze gronden stimuleren. Deze gronden bieden ook kans voor uitbreiding areaal (broek)bos in het kader van de bossenstrategie. Een mooi voorbeeld hiervan is het wijstbosje aan de Korte dijk.
- Historische zandpaden beschermen en opwaarderen met (herstelde) houtsingels met ondergroei en kruidenrijke berm/strook (waar deze ontbreekt).
- Degelijke erfbeplanting aanbrengen waar deze nog niet aanwezig is (zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen).
- EVZ Logtsedijk realiseren tussen Melkpad en Middenpeelweg.

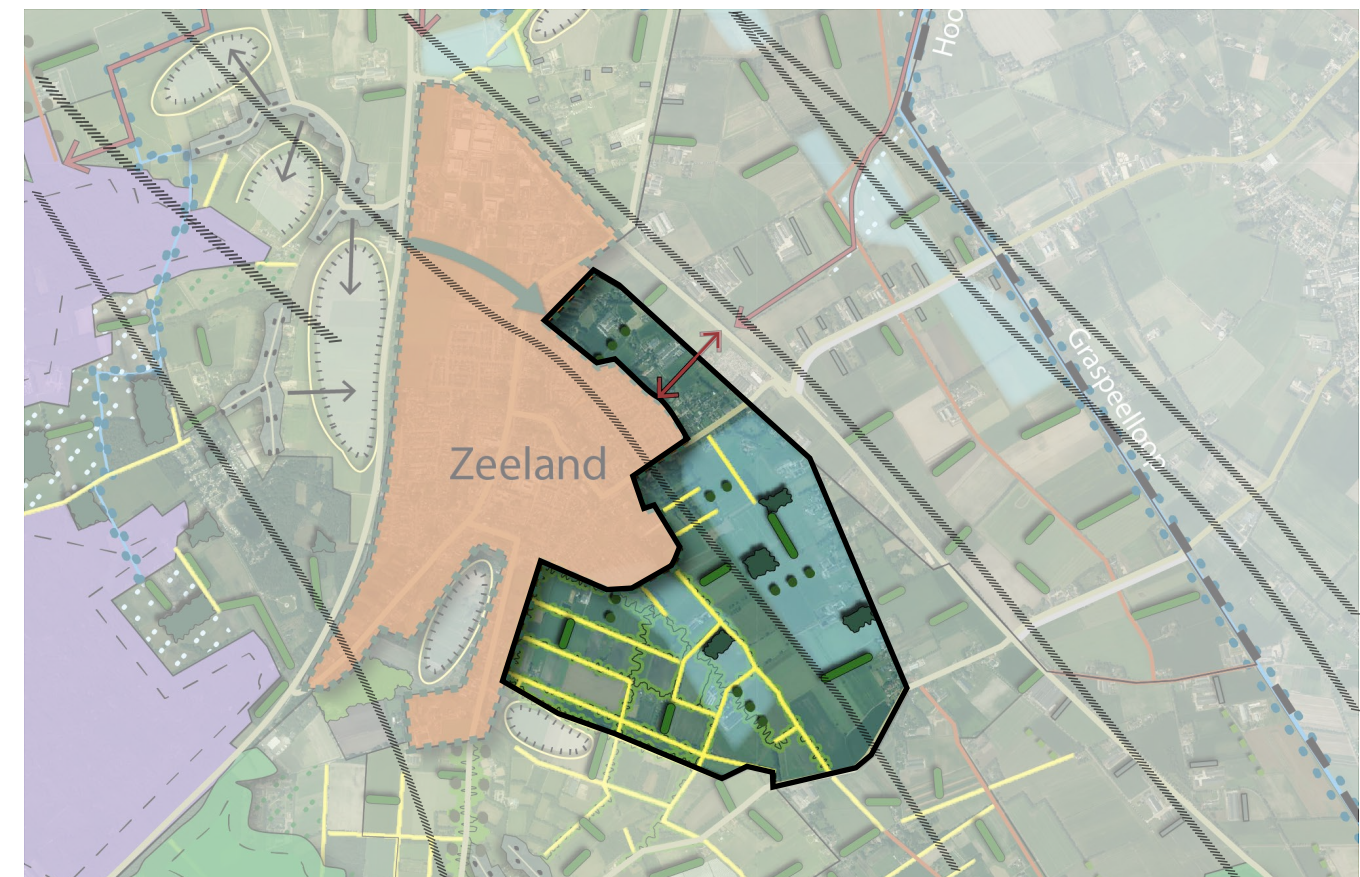
Onderbouwing

In dit gebied zijn veel historische zandpaden (met groenstructuur) goed bewaard gebleven. Door de paden te beschermen en op te waarderen met een kruidenrijke bermrand en het herstellen van de houtsingels met ondergroei kan de ecologische waarde verder versterkt worden. Daarnaast kan de biodiversiteit versterkt worden door aanplant van degelijke erfbeplanting rond alle erven en aanplant van struweelhagen als perceelsgrens haaks op de (provinciale) historische groenstructuur.

Gronden waar wijstwater aan het oppervlak komt dienen beschermd te worden door deze extensief te beheren en hydrologie te herstellen. Wijst op deze gronden kan dan opgestuwd worden, er kunnen rietoevers gerealiseerd worden langs de watergangen en door aanplanten van bos en natte singels kan het kleinschalige karakter van het gebied teruggebracht worden.

Visie

Hydrologisch herstel wijstgronden en extensief beheren in overleg met eigenaren. Opwaarderen zandpaden met houtsingels en kruidenrijke bermranden.

LEGENDA

	Geologische breuken
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)
	Zandpaden en beplanting behouden en versterken
	Wijstgronden beschermen
	Historische groenstructuur (provinciaal)
	Bosje aanplanten (op wijstgronden)
	Transparant landschapselement aanplanten; Rietoevers
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Houtsingel (nat op wijstgronden) of struweelhagen
	Ecologische verbindingszone

Afbeelding 43: Kaart landschapontwikkeling Nieuwveld. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij nadere invulling)

Ecologische ontwikkelingen

- Leefgebied voor flora en fauna van open, nat cultuurlandschap versterken.
- Wijstwater opstuwen en langer vasthouden in het gebied.
- Ecologisch waardevolle zandpaden opwaarderen ten behoeve van biodiversiteit.

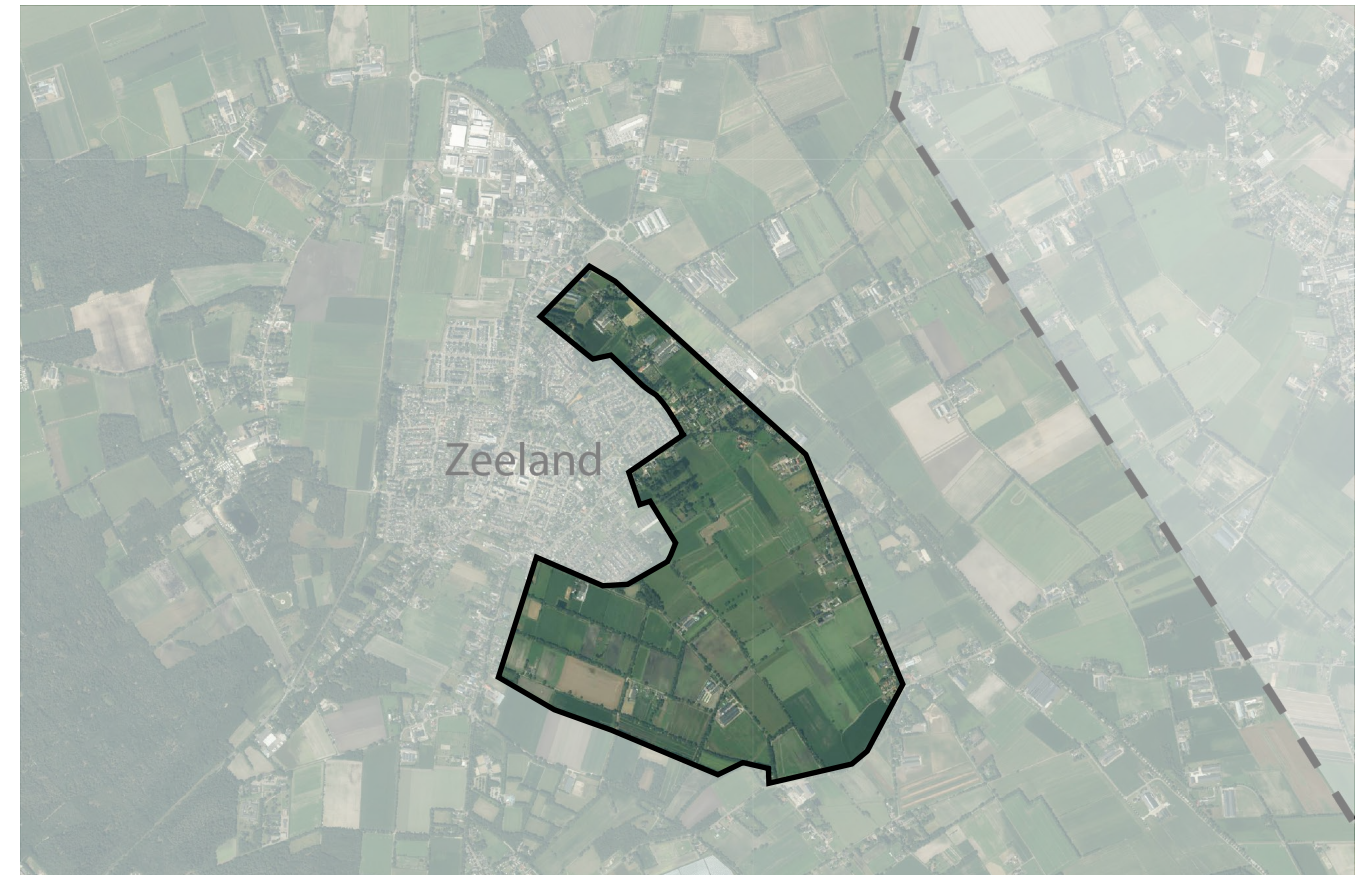
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

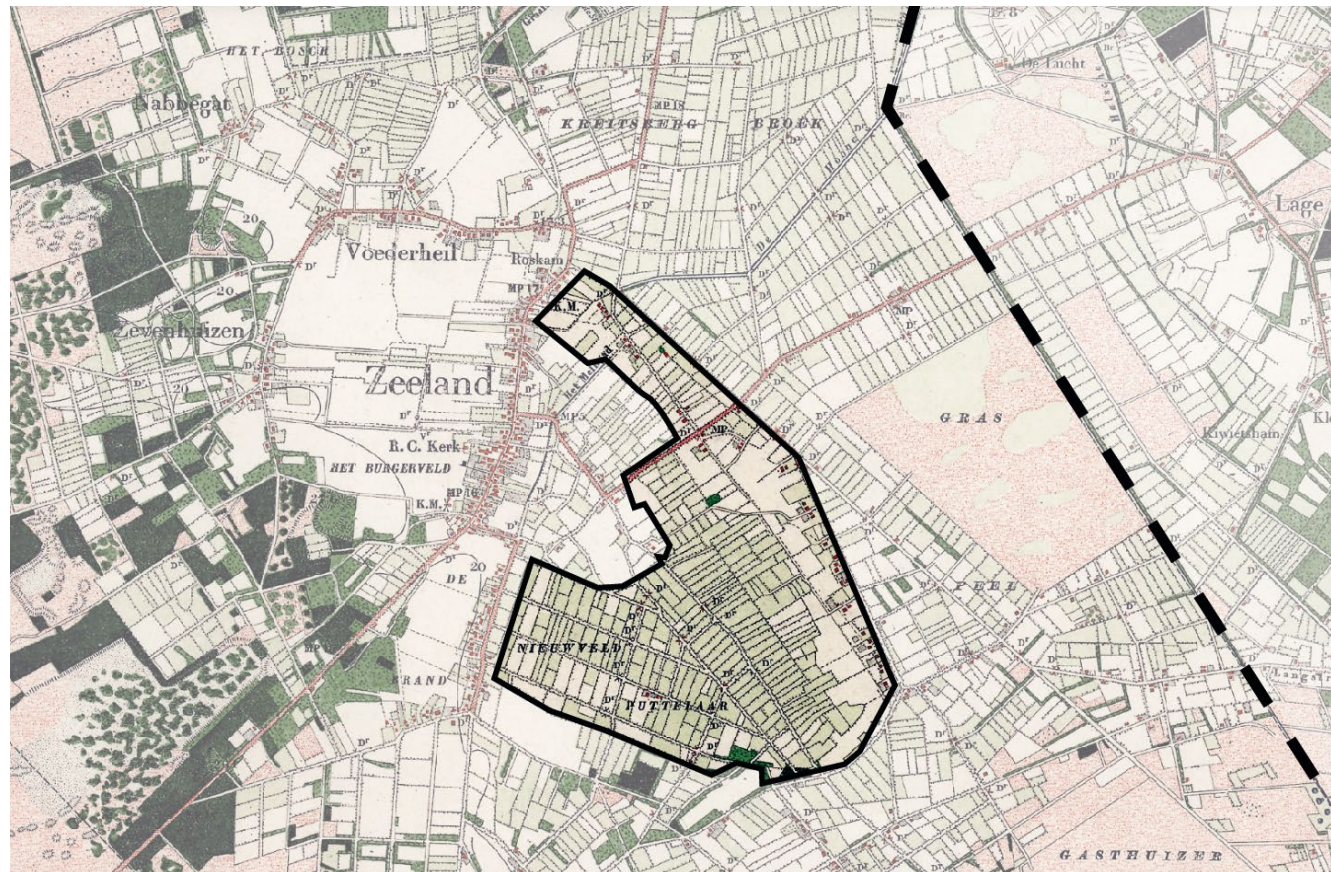
- Zandpaden opwaarderen (19) met kruidenrijke berm/strook en droge houtsingels.
- Degelijke erfbeplanting (23) langs erven aanplanten (zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen).
- Struweelhagen (7) aanplanten.

In overleg met waterschap en grondeigenaren:

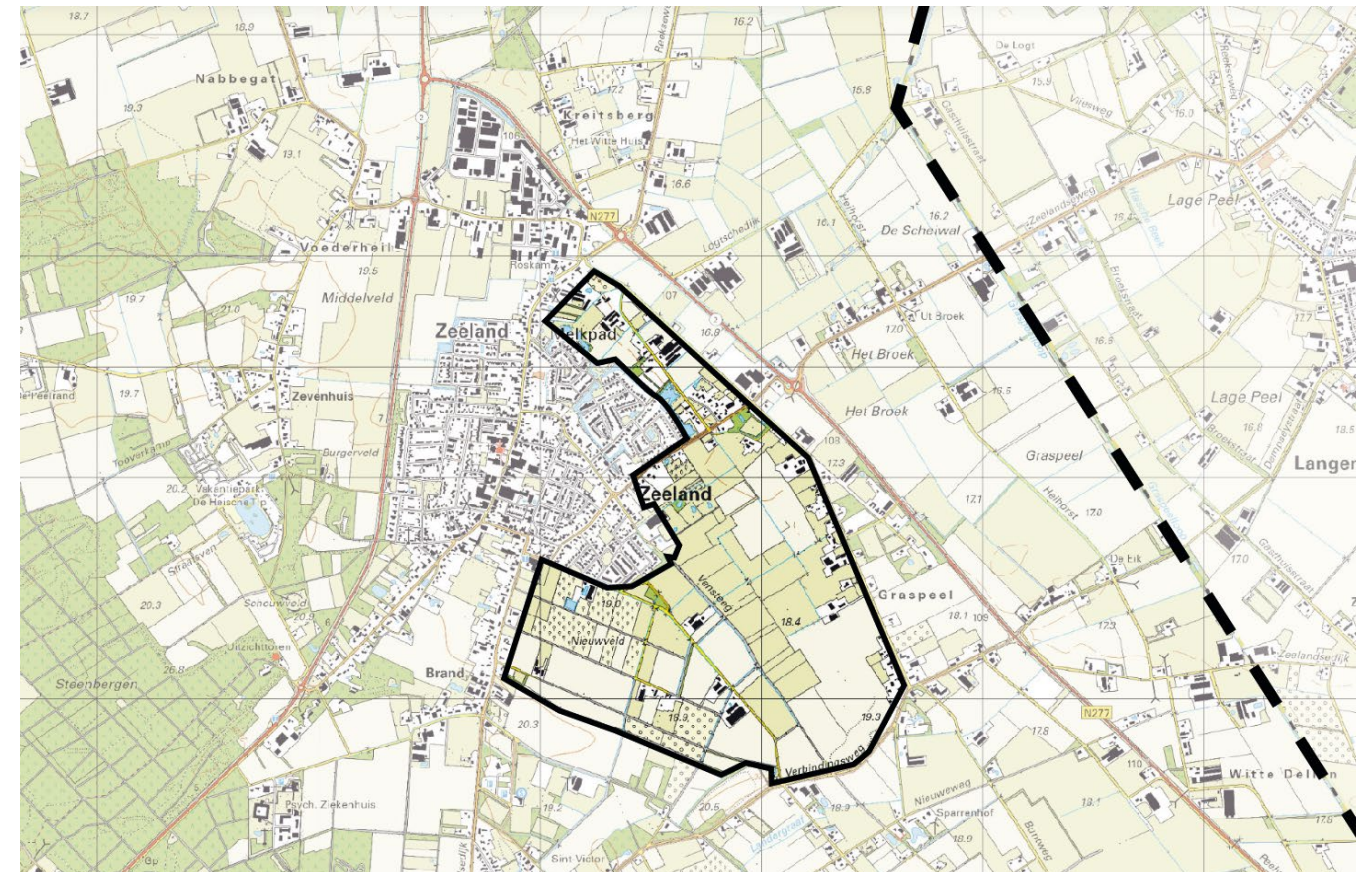
- Wijstgronden opstuwen (13) en extensief beheren (18) met aanleg rietoevers (14) en aanplant natte bosjes (2) en natte houtsingels (5).

Afbeelding 44: Deelgebied Nieuwveld.

Afbeelding 45: Nieuwveld in 1900.

Afbeelding 46: Nieuwveld in 2023.

5.9 Trent

Landschapstype

Oud heideontginningslandschap met heidebebossing

Identiteit

Oud heideontginningslandschap met rechte lijnige ontginningsstructuur en zandpaden nog intact. Relatief besloten door houtsingels en groene erven. Voornamelijk agrarisch in gebruik.

Cultuurhistorische waarden

Historische ontginningslijnen en zandpaden veelal nog intact.

Kansen en ambities

- Historische zandpaden beschermen en opwaarderen met (herstelde) houtsingels met ondergroei en kruidenrijke berm/strook (waar deze ontbreekt).
- Historische verkaveling inzetten voor meer biodiversiteit in een kleinschaliger landschap door aanplant struweelhagen en houtsingels.
- Degelijke erfbeplanting rondom erven en schuren inpassen in de vorm van robuuste houtsingels (zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen).

Onderbouwing

In dit gebied zijn een groot aantal historische zandpaden goed bewaard gebleven. Naast het cultuurhistorische aspect hebben deze zandpaden ook een grote ecologische waarde. Door de paden op te waarderen met een kruidenrijke bermrand en houtsingels met ondergroei te herstellen kan deze ecologische waarde verder versterkt worden.

Ruilverkaveling heeft ertoe geleid dat het kleinschalige landschap verdwenen is. Door aanplant van struweelhagen en houtsingels op (historische)perceelsgrenzen kan het kleinschalige landschap deels teruggebracht worden wat een gunstig effect heeft op de biodiversiteit.

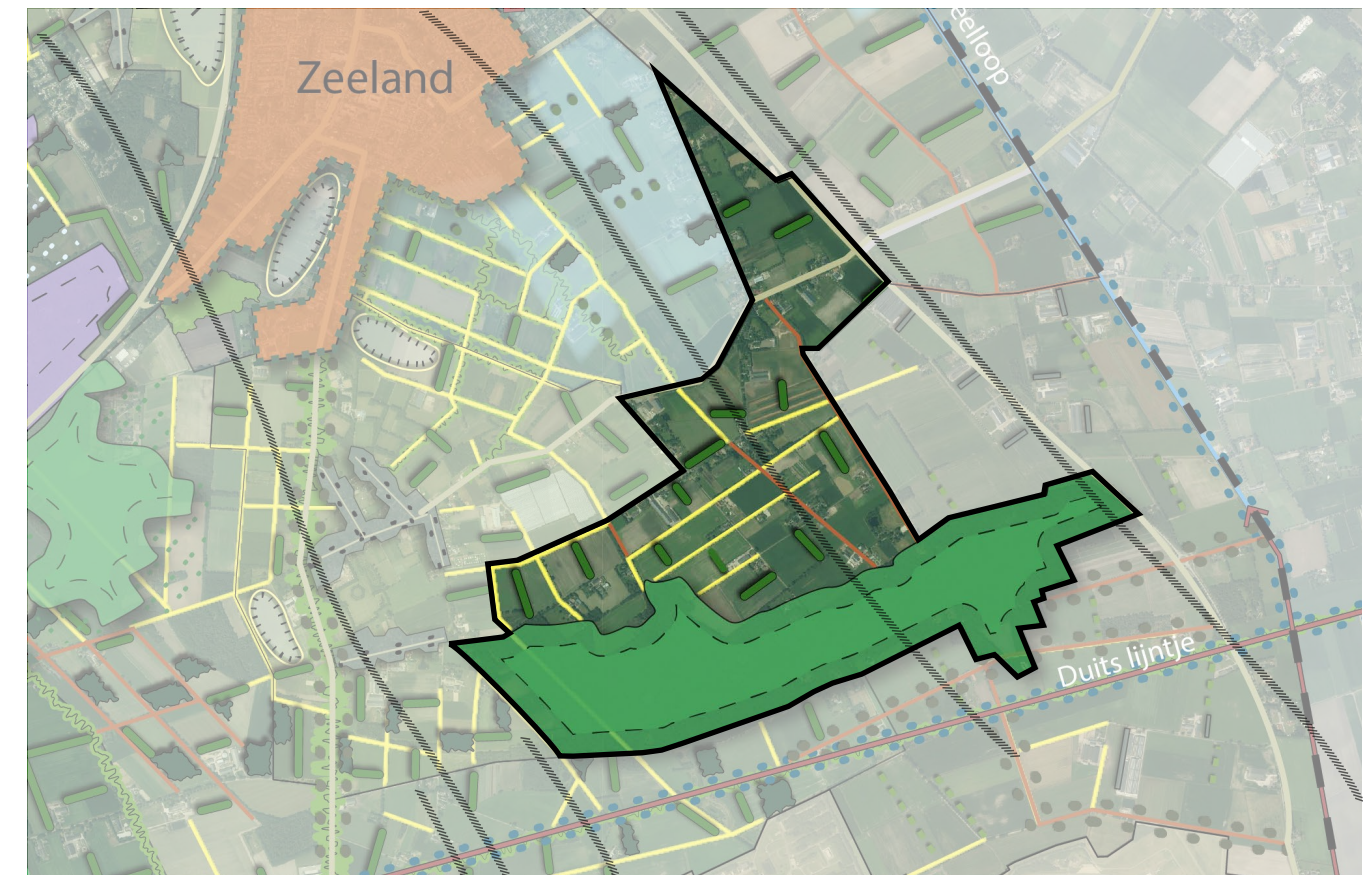
Rondom schuren en stallen kunnen brede houtsingels en hagen bijdragen aan het verder versterken van de kleinschaligheid.

Ecologische ontwikkelingen

- Ecologisch waardevolle zandpaden opwaarderen ten behoeve van biodiversiteit.
- Leefgebied voor struweelsoorten (vogels, insecten, kleine zoogdieren) versterken.
- Foerageergebied voor bosdieren maken aan de rand van Trentse bossen.

Visie

Opwaarderen zandpaden. Aanplant struweelhagen en houtsingels op perceelsgrenzen. Degelijke erfbeplanting rondom erven en schuren.

LEGENDA

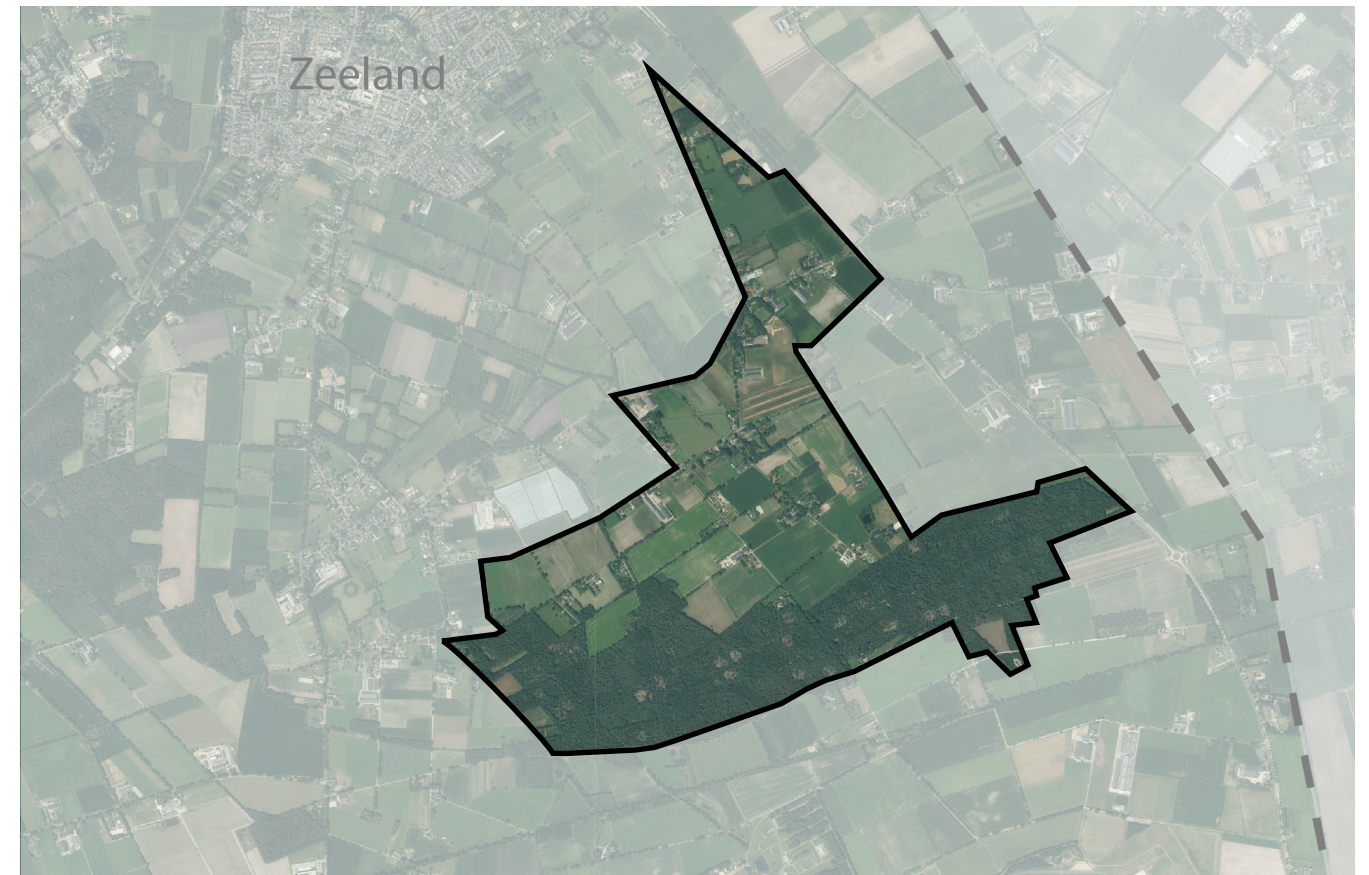
	Geologische breuken
	Ontginninglijn
	Zandpaden en beplanting behouden en versterken
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Struweelhaag of houtsingel

Afbeelding 47: Kaart landschapontwikkeling Trent. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij de nadere invulling)

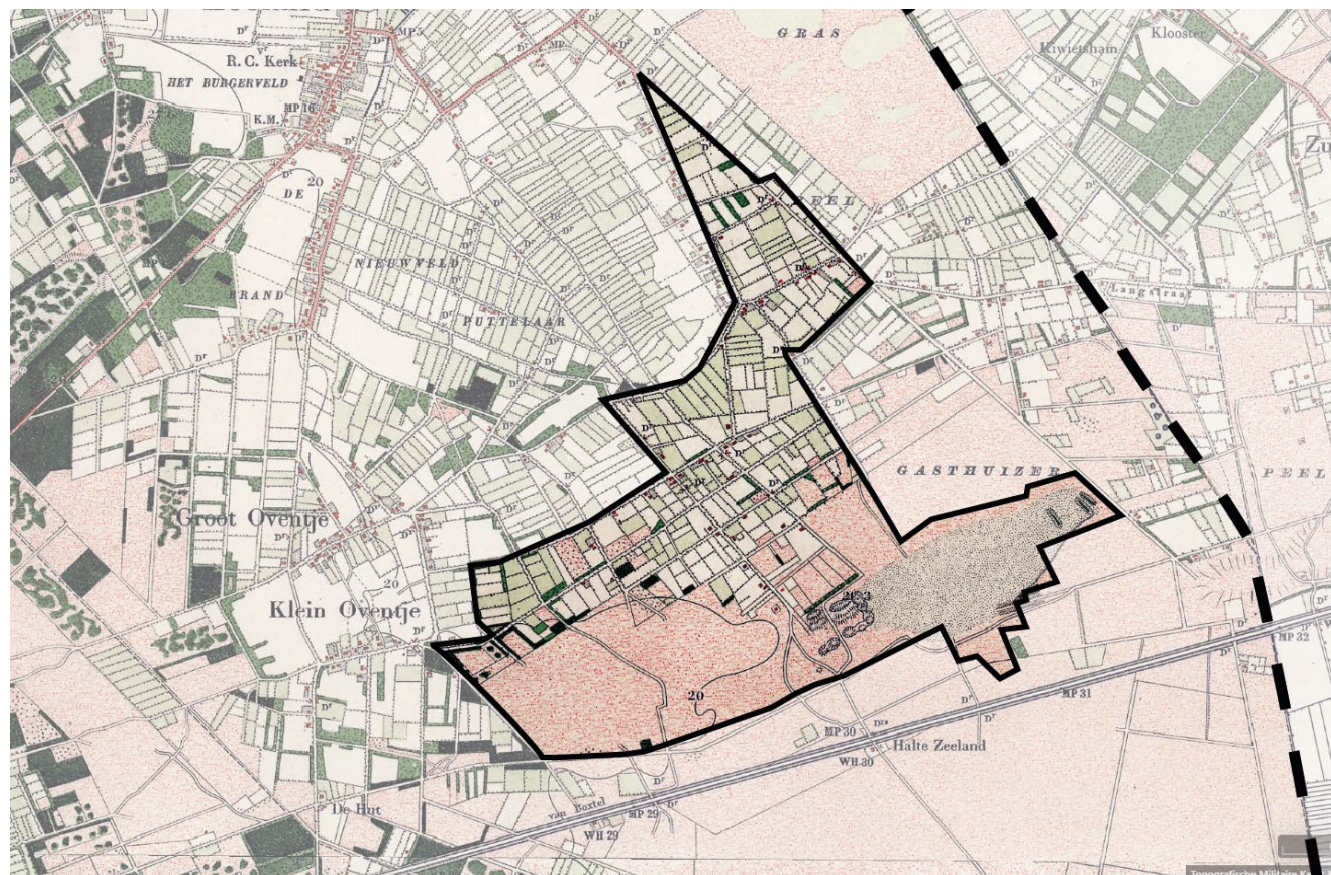
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

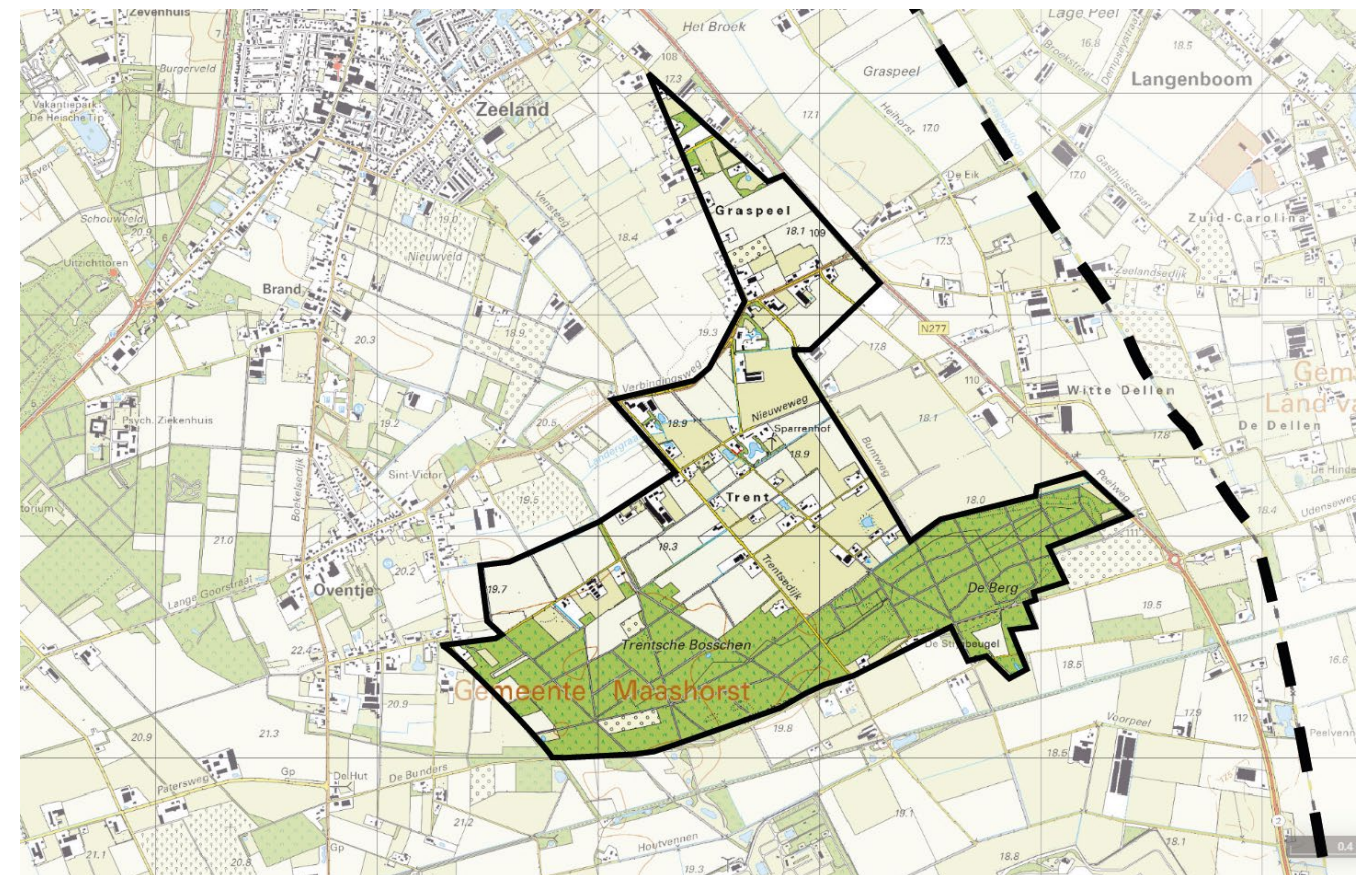
- Zandpaden opwaarderen (19) met kruidenrijke berm/strook en droge houtsingels.
- Struweelhagen (7) aanplanten.
- Droge houtsingels (3) aanplanten.
- Degelijke erfbeplanting (22) langs erven aanplanten (zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen).

Afbeelding 48: Deelgebied Trent.

Afbeelding 49: Trent in 1900.

Afbeelding 50: Trent in 2023.

5.10 Oventje

Landschapstype

Kampenlandschap

Identiteit

Halfopen, oud kampenlandschap rond buurtschap met dorps karakter.

Cultuurhistorische waarden

De beslotenheid langs de wegen/het buurtschap behouden en versterken als contrast met de historische (open) akkers. Historische (open) akkers en zandpaden (waar nog intact) behouden.

Kansen en ambities

- Kenmerken van historische (open) akkers en buurtschap behouden en versterken door:
 - * Kleinschalige erfbeplanting aanplanten rondom voor- en achteroventje.
 - * De historische (open) akkers open houden (zowel van bebouwing als beplanting).
 - * Onbebouwde ruimte tussen voor- en achteroventje behouden voor behoud structuur/ontstaanswijze en agrarisch karakter.
- Aanplant struweelhagen en houtsingels langs perceelsrand voor meer biodiversiteit.
- Robuuste verbinding tussen Vluchtoord en Trentse bossen realiseren door aanplant houtsingels, bosjes, struweelhagen en aanleg poelen.
- Historische zandpaden beschermen en opwaarderen met (herstelde) houtsingels met ondergroei en kruidenrijke berm/strook (waar deze ontbreekt).

Onderbouwing

Behoud van cultuurhistorische opbouw/karakter van het buurtschap wordt bewaakt door de ruimte tussen voor- en achteroventje en op historische (open) akkers vrij te houden van bebouwing. Overige akkers mogen kleinschaliger worden door aanplant struweelhagen en houtsingels langs perceelranden.

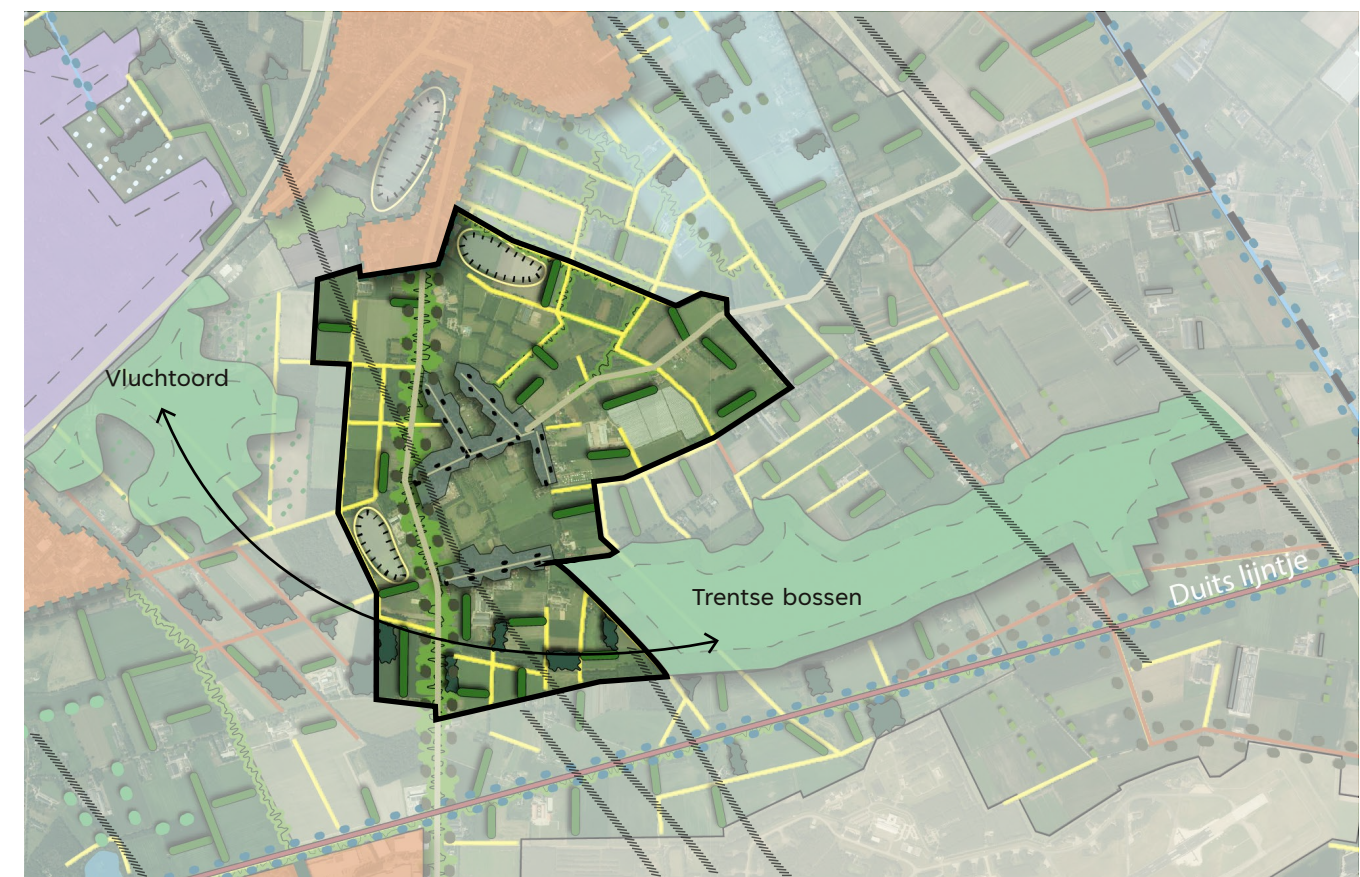
Aan de zuidzijde van dit deelgebied wordt aanplant van landschapselementen gestimuleerd als verbinding tussen Vluchtoord en de Trentse bossen, welke bijdragen aan een robuuste verbinding.

Ecologische ontwikkelingen

- Leefgebied voor vogels van open cultuurlandschap, struweelvogels en cultuurvolgers van het boerenerf versterken door open houden akkers en aanplant rondom buurtschappen.
- Verbinding tussen Vluchtoord en Trentse bossen versterken.

Visie

Historische (open) akkers open houden. Erfbeplanting versterken nabij buurtschap. Verdichten met singels, bosjes en hagen nabij Trentse bossen.

LEGENDA

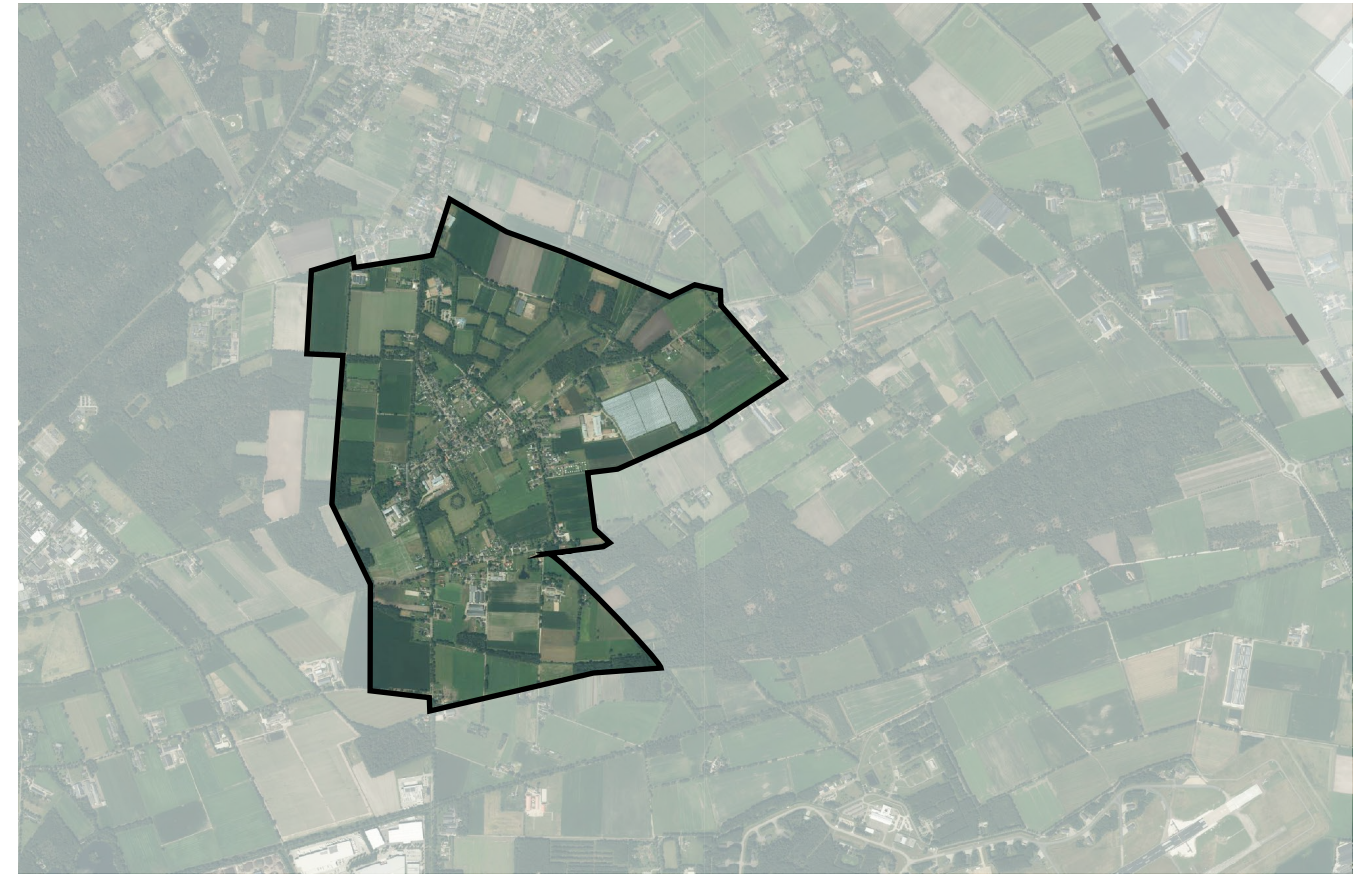
	Geologische breuken
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)
	Verbinding (ecologisch)
	Historische (open) akkers beschermen
	Historische groenstructuur (provinciaal)
	Zandpaden en beplanting behouden en versterken
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Struweelhaag of houtsingel
	Bosje aanplanten
	Erfbeplanting versterken nabij buurtschap

Afbeelding 51: Kaart landschapsontwikkeling Oventje. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij de nadere invulling)

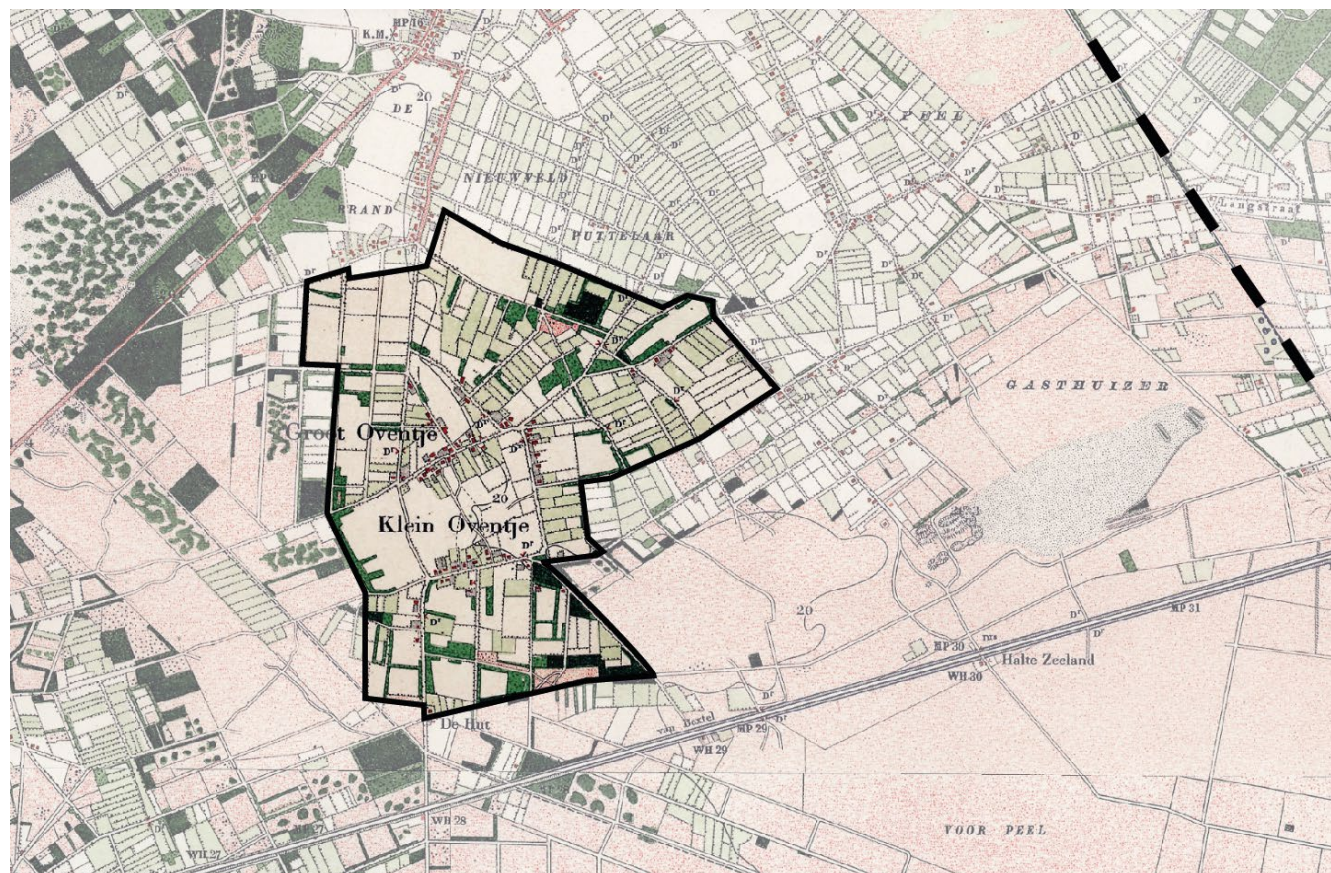
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

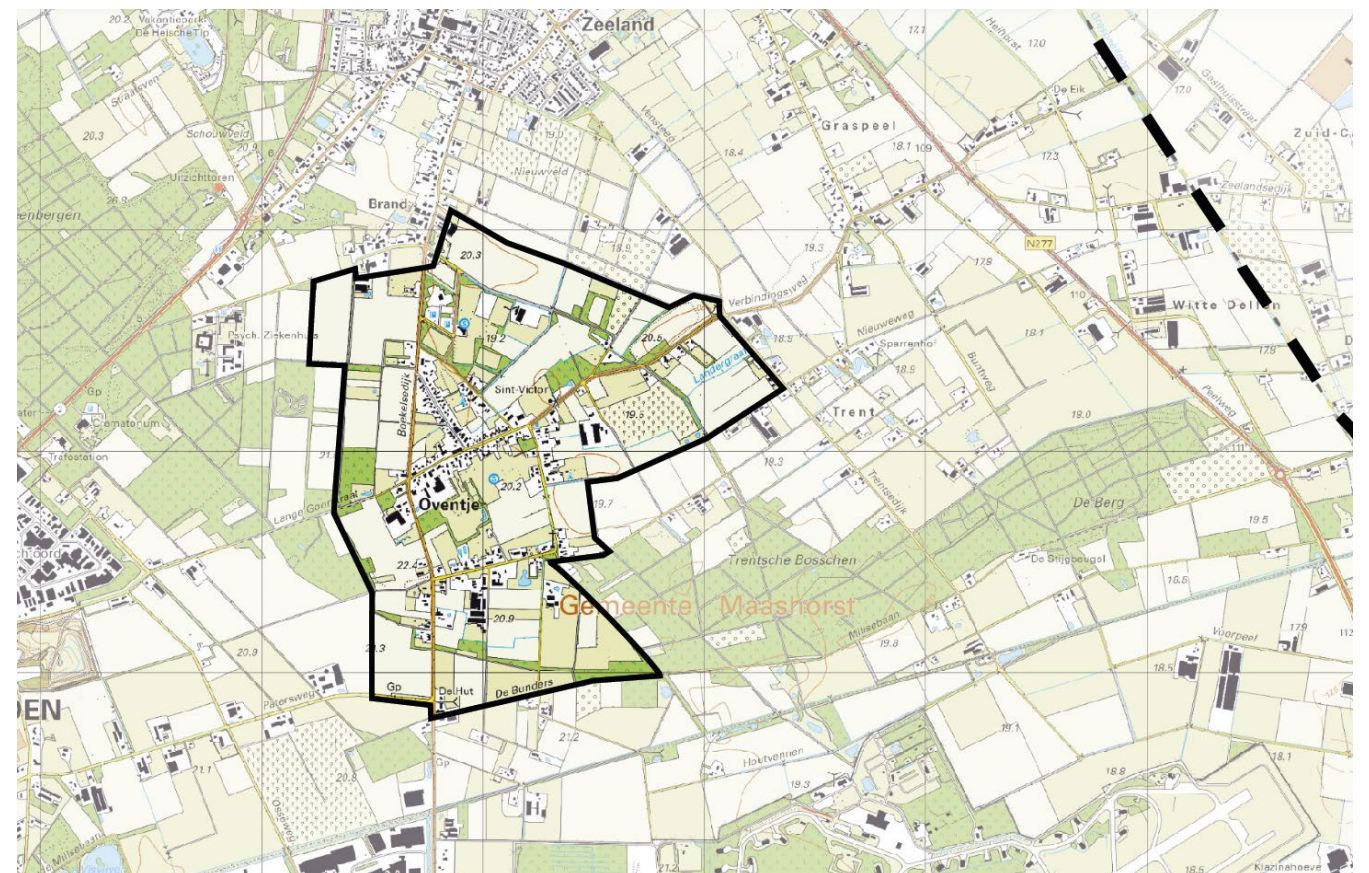
- Struweelhagen (7) aanplanten.
- Droge houtsingels (3) aanplanten.
- Droge bosjes (1) aanplanten.
- Kleinschalige erfbeplanting (21) rondom voor- en achteroventje aanplanten.
- Poelen (15) aanleggen tussen Vluchtoord en Trentse bossen.
- Zandpaden opwaarderen (19) met kruidenrijke berm/strook en droge houtsingels.

Afbeelding 52: Deelgebied Oventje.

Afbeelding 53: Oventje in 1900.

Afbeelding 54: Oventje in 2023.

5.11 Peelsche hut

Landschapstype

Jong heideontginningslandschap met heidebebossing

Identiteit

Halfopen, grootschalige jonge heideontginning zonder bebouwingsclusters. Hoofdzakelijk in gebruik voor agrarische doeleinden en deels als bos.

Cultuurhistorische waarden

De ontginningslijnen zijn nog grotendeels in het gebied aanwezig als (zand-)wegen, lanen of houtsingels. Historische spoorlijn (Duits lijntje) als begroeid grondlichaam respecteren en behouden als een lange groene lijn in het landschap.

Kansen en ambities

- Zandpaden versterken met aanplant houtsingels en kruidenrijke berm.
- Aandacht voor behoud historische spoorlijn, EVZ reeds ontwikkeld met extensieve recreatieve functie. Poelen toevoegen langs het Duits lijntje als versterking en onderdeel van de groen-blauwe ruit om Uden en Zeeland.
- Robuuste verbinding tussen Vluchtoord en Trentse bossen realiseren met aandacht voor ontginningslijnen, door aanplant houtsingels, brede struweelhaag en bosjes.
- Noord-zuid verbinding tussen Vliegbasis Volkel en Trentse bossen realiseren door aanplant houtsingel en bosjes. Daarbij de randen rond Vluchtoord verzachten door ontwikkelen van een mantel- en zoomvegetatie.
- Degelijke erfbeplanting aanbrengen waar deze nog niet aanwezig is (zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen).

Onderbouwing

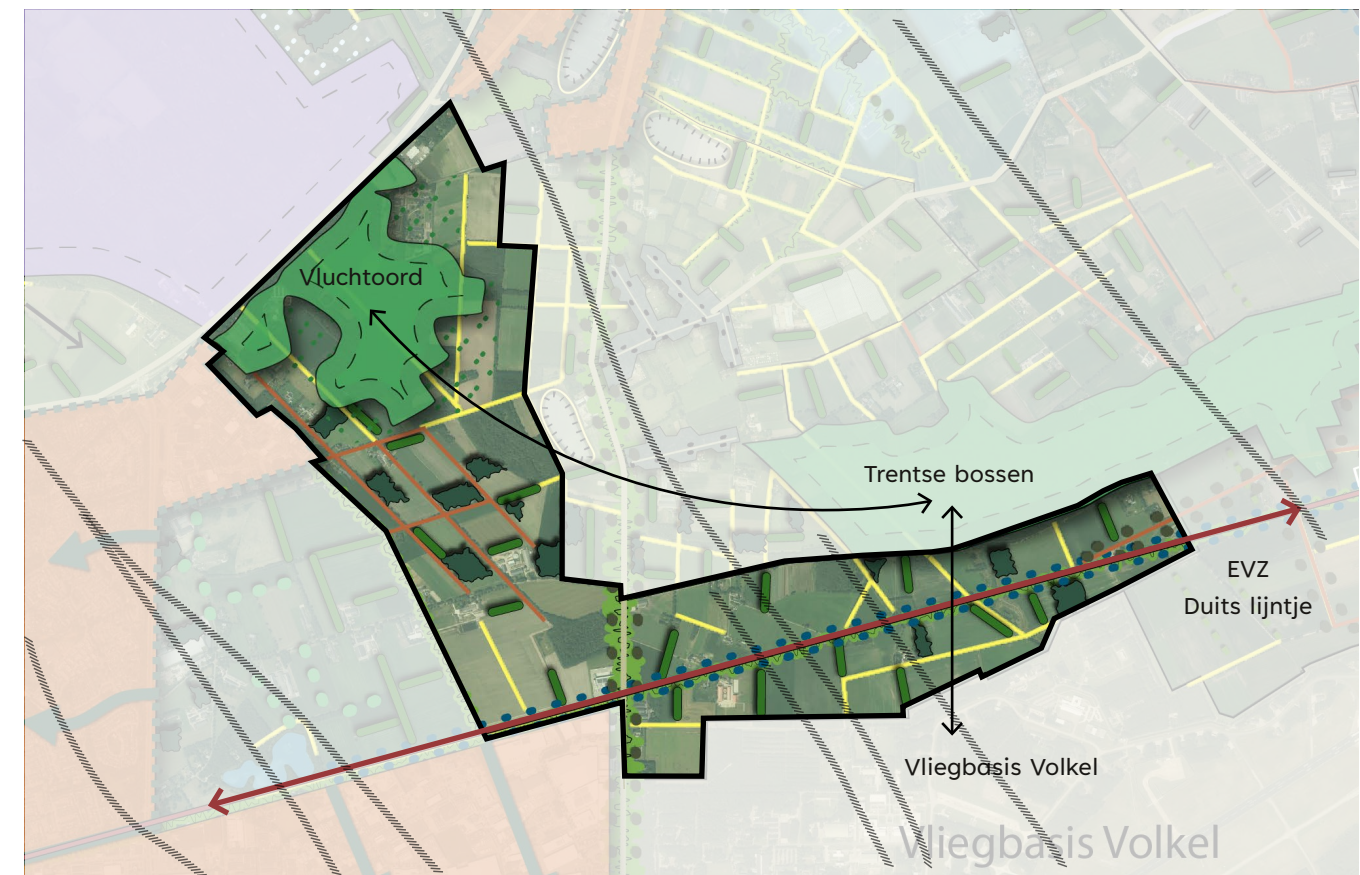
De nog aanwezige ontginningslijnen en zandpaden behouden en opwaarderen met aanplant om deze extra te benadrukken. Langs het Duits lijntje is nog ruimte om de EVZ verder in te richten met poelen om ook de natte component op te waarderen. Vergroening in de vorm van erfbeplanting en aanplant van houtsingels, brede struweelhalen en kleine bospercelen leveren een bijdrage voor de biodiversiteit als stapstenen in een robuuste verbinding tussen De Maashorst - Trentse bossen - Duits lijntje - Vliegbasis Volkel.

Ecologische ontwikkelingen

- Ecologisch waardevolle zandpaden opwaarderen ten behoeve van biodiversiteit.
- Foerageergebied voor bosdieren versterken aan de rand van De Maashorst door een verbinding tussen Vluchtoord en de Trentse bossen. En noord-zuid verbinding Vliegbasis Volkel en Trentse bossen versterken ten behoeve van de das.
- Bijdragen aan de groen-blauwe ruit om Zeeland door netwerk met poelen te versterken.

Visie

Aanzetten zandpaden met houtsingels en kruidenrijke berm. Stapstenen Vluchtoord - Trentse bossen - Duits lijntje - Vliegbasis Volkel als robuuste verbinding.

LEGENDA

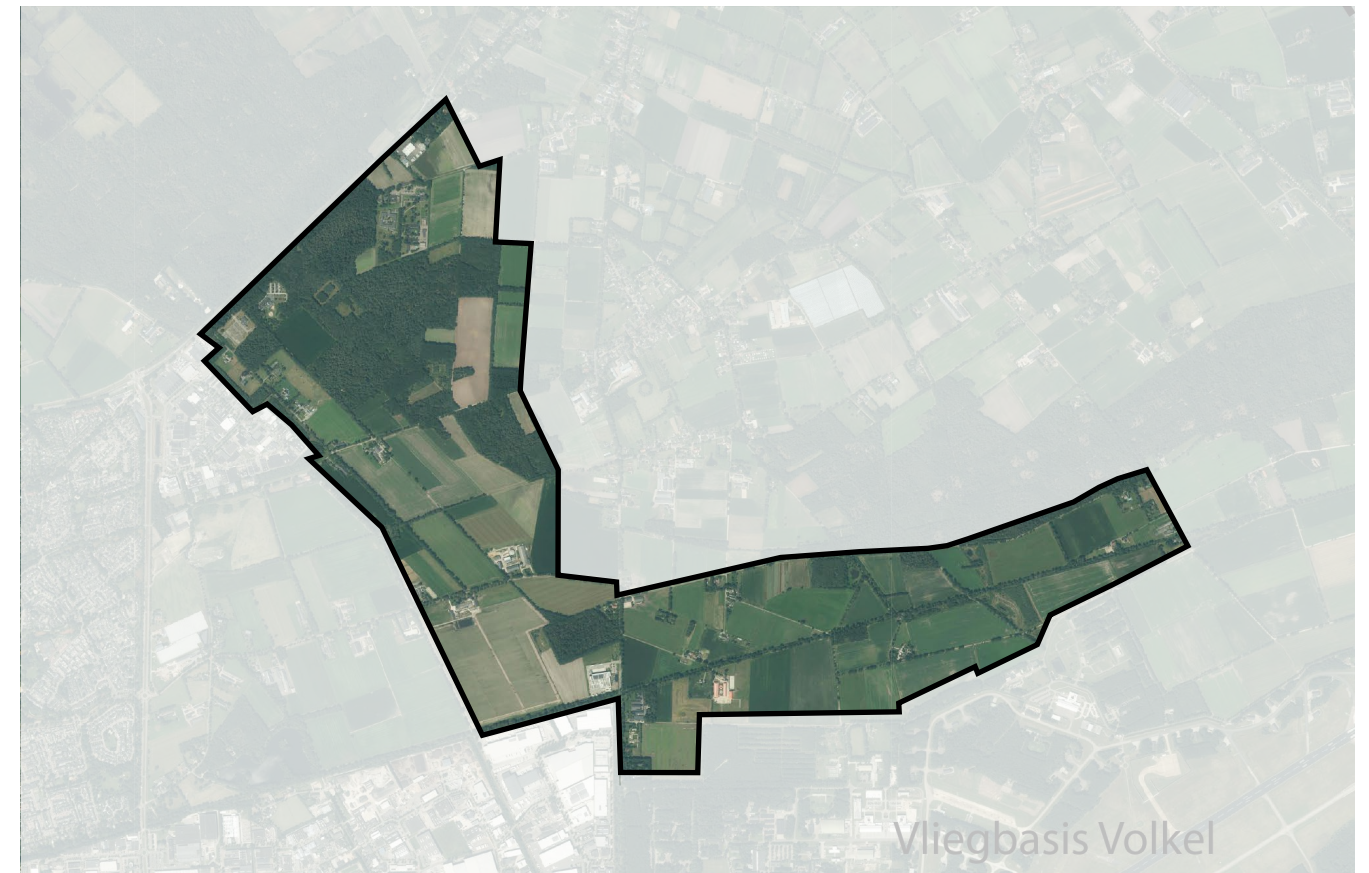
	Geologische breuken
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)
	Ontginninglijn behouden en versterken
	Verbinding (ecologisch)
	Historische groenstructuur (provinciaal)
	Zandpaden en beplanting behouden en versterken
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Houtsingel of brede struweelhaag (minimaal 6 meter breed)
	Bosje aanplanten
	Poelen aanleggen (langs het Duitse lijntje)
	Ecologische verbindingzone
	Mantel- en zoomvegetatie ontwikkelen (langs De Maashorst/Vluchtoord)

Afbeelding 55: Kaart landschapsontwikkeling Peelsche hut. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij nadere invulling)

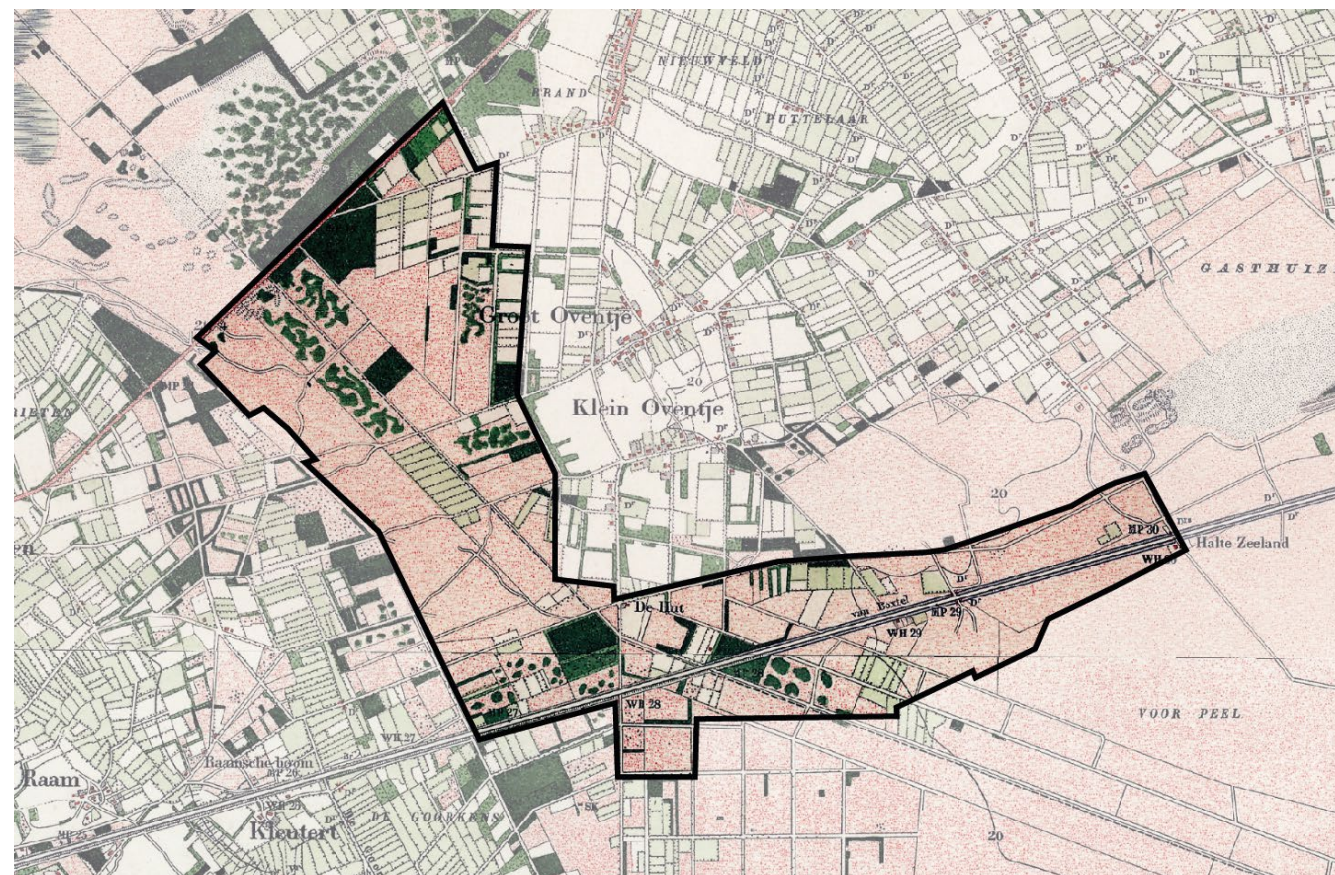
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

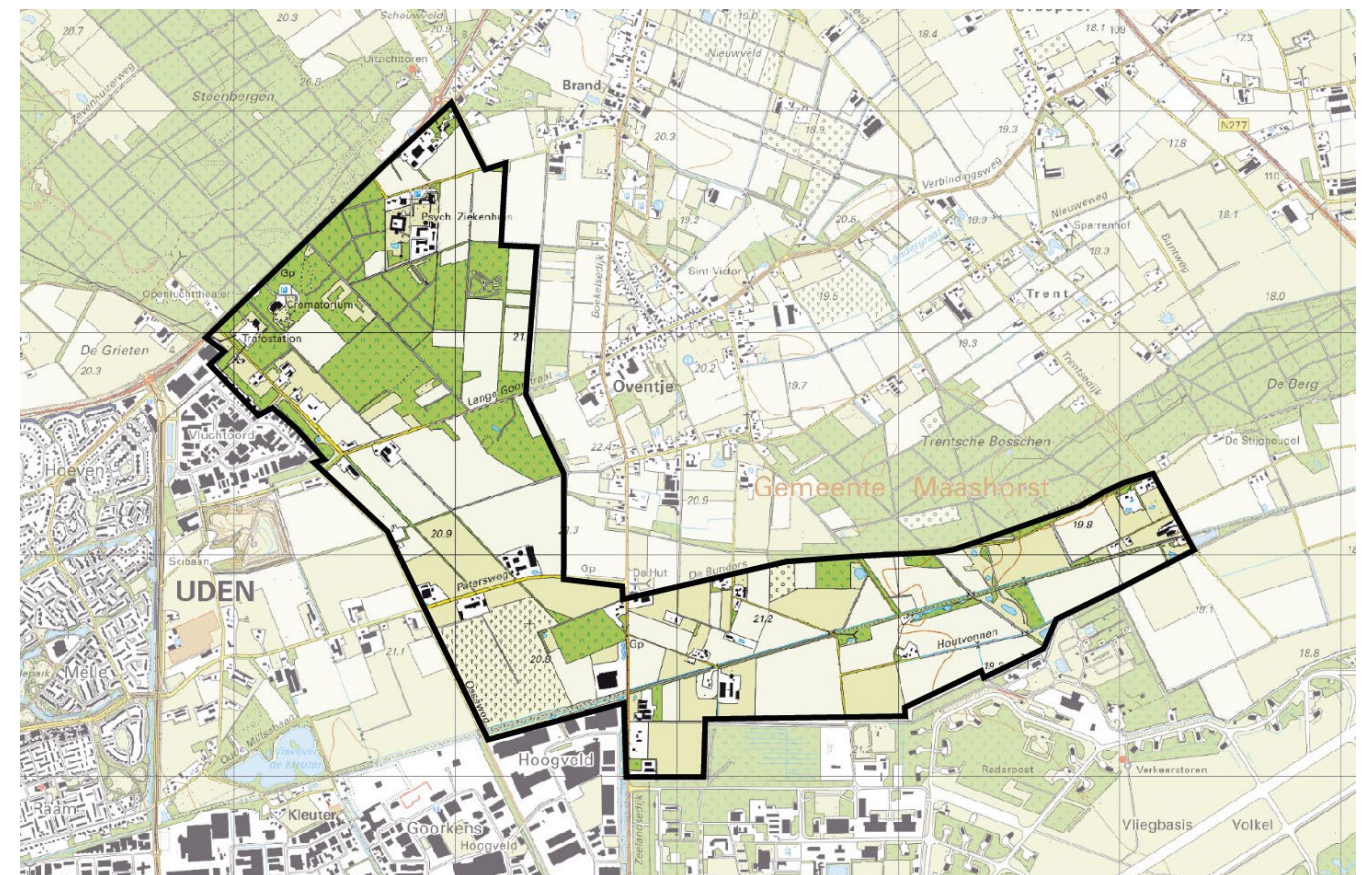
- Zandpaden opwaarderen (19) met kruidenrijke berm/strook en droge houtsingels.
- Droge houtsingels (3) aanplanten.
- Droge bosjes (1) aanplanten.
- Degelijke erfbeplanting (22) langs erven aanplanten (zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen).
- Poelen (15) aanleggen langs het Duitse lijntje.
- Mantel- en zoomvegetatie (20) aan de rand van De Maashorst/Vluchtoord.

Afbeelding 56: Deelgebied Peelsche hut.

Afbeelding 57: Peelsche hut in 1900.

Afbeelding 58: Peelsche hut in 2023.

5.12 Patershoek

Landschapstype

Overgang oude naar jonge heideontginningslandschap.

Identiteit

Halfopen, oude heideontginning als overgangsgebied van akkercomplexen (kleinschalig) naar de heide (grootschalig). Mix van wonen, recreatie en agrarisch aan de dorpsrand.

Cultuurhistorische waarden

Nog zichtbare overgang met historisch spinnenweb aan de westkant, naar een kamerstructuur richting de heide aan de oostkant. Kleinschalige kamerstructuur ten opzichte van Peelsche Hut.

Kansen en ambities

- Overgang dorp-land versterken als uitloophoeveel/groene verbinding vanuit het dorp door:
 - * Bosjes op overgang dorp-land.
 - * Verdichten langs akkers, wegen en paden door middel van bomenrijen.
 - * Kamerstructuur versterken door aanplant perceelsgrenzen met robuuste houtsingels.
- Degelijke erfbeplanting aanbrengen waar deze nog niet aanwezig is (zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen).
- Poelen toevoegen langs het Duits lijntje als versterking en onderdeel van de groen-blauwe ruit om Uden en Zeeland.

Onderbouwing

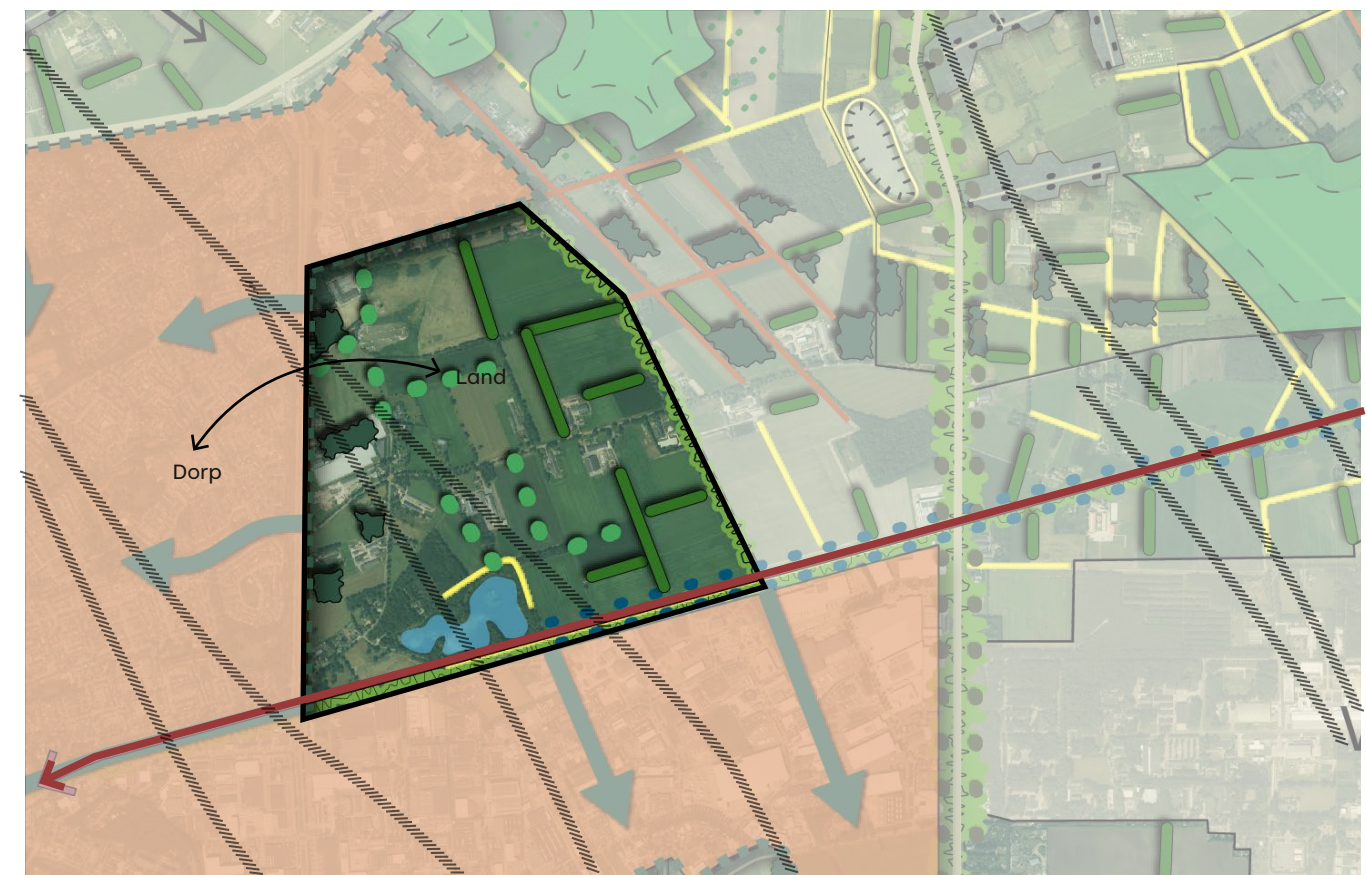
Overgangszone dorp-land versterken met bosjes als uitloophoeveel van Uden. Om het contrast met de spinnenweb structuur ten westen en de rechtlijnige kamerstructuur te oosten te versterken kunnen robuuste houtsingels aangeplant worden op de perceelsgrens ten oosten. In de middenzone dragen bomenrijen bij aan de overgang van het dorp naar het buitengebied. Daarnaast draagt degelijke erfbeplanting bij aan het landschappelijke beeld van het overgangsgebied.

Ecologische ontwikkelingen

- Leefgebied voor struweelsoorten (vogels, insecten, kleine zoogdieren) versterken.
- Bijdragen aan de groen-blauwe ruit om Uden en Zeeland door netwerk met poelen aan te leggen in langs het Duits lijntje.

Visie

Overgang dorp-land met bosjes, bomenrijen langs perceelsgrens en versterken kamerstructuur als aantrekkelijk recreatief uitloophoeveel.

LEGENDA

	Geologische breuken
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)
	Verbinding stedelijke groenstructuur
	Verbinding (ecologisch en/of recreatief)
	Historische groenstructuur (provinciaal)
	Bosje aanplanten
	Bomenrij aanplanten
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Houtsingel of brede struweelhaag (minimaal 6 meter)
	Poelen aanleggen (langs het Duitse lijntje)
	Ecologische verbindingszone

Afbeelding 59: Kaart landschapsontwikkeling Patershoek. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij nadere invulling)

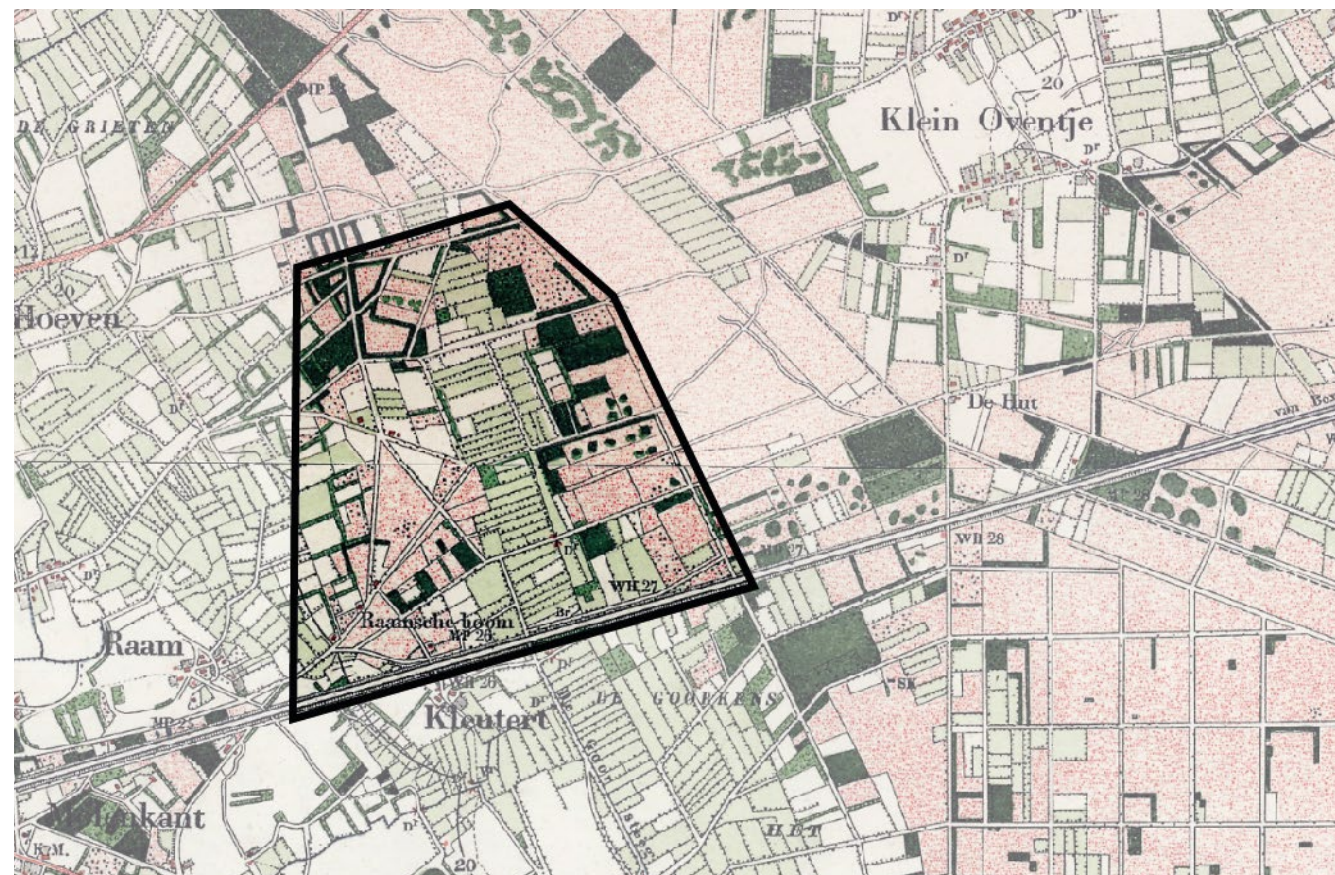
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

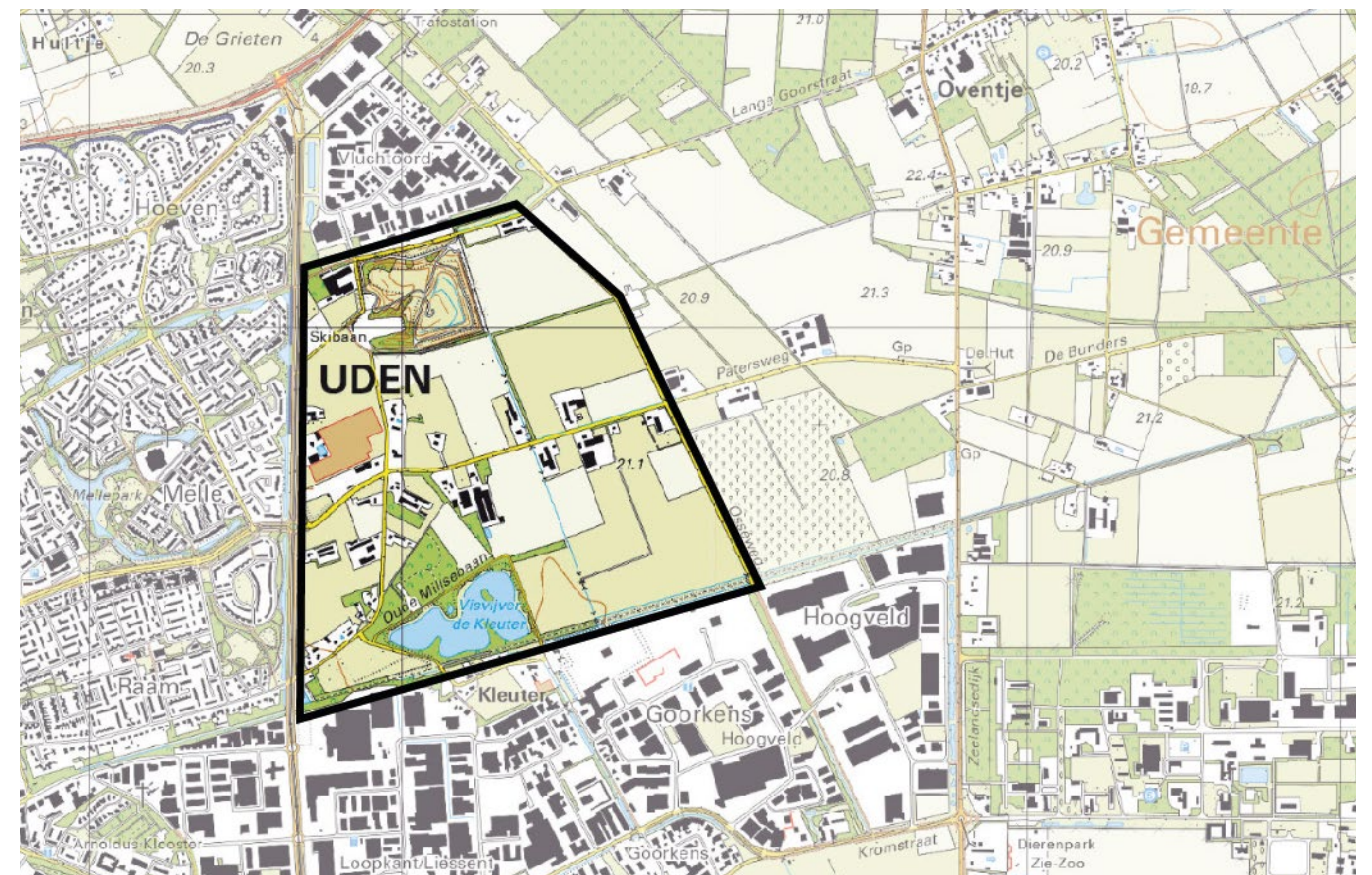
- Droge bosjes (1) aanplanten op overgang dorp-land.
- Bomenrijen (11) aanplanten langs akkers.
- Droge houtsingels (3) aanplanten om kamerstructuur te versterken.
- Degelijke erfbeplanting (22) langs erven aanplanten (zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen).
- Poelen (15) aanleggen langs het Duitse lijntje.

Afbeelding 60: Deelgebied Patershoek.

Afbeelding 61: Patershoek in 1900.

Afbeelding 62: Patershoek in 2023.

5.13 Hengstheuvel

Landschapstype

Kampenlandschap

Identiteit

Relatief besloten kampenlandschap met oude buurtschappen, kronkelwegen en akkercomplexen. Doorsneden door twee breuklijnen met kenmerkende wijstgronden op de overgang van Uden naar De Maashorst.

Cultuurhistorische waarden

Heel waardevol is het oude wegenpatroon van buurtschap Hengstheuvel dat nog grotendeels intact is, evenals de historische (open) akkers die nog grotendeels open zijn.

Kansen en ambities

- Mantel- en zoomvegetatie ontwikkelen in randzone van De Maashorst. Overgangsgebied inrichten met stapstenen in de vorm van houtsingels, houtwallen, struweelhagen en bosjes met behoud van openheid tussen het bebouwingscluster en het natuurgebied. Landbouw in deze zone extensiveren.
- Wijstgronden (waar mogelijk) extensief beheren.
- Historische (open) akkers open houden als contrast met de besloten erven en natte gronden.
- Kleinschalige erfbepanting en laanstructuur versterken langs Voortweg en Delstraat.
- Verdichten tussen historische (open) akkers; door aanplant perceelranden met houtsingels/houtwallen (parklandschap) en groene erven.

Onderbouwing

Randzone van Uden inrichten als recreatief uitloopgebied richting De Maashorst. Door de wijstgronden (in overleg) te ontwikkelen tot hoogwaardige natuur worden de bijzondere wijstgronden beschermd en kunnen deze een recreatieve functie vervullen op deze plek. De historische (open) akkers vormen door de openheid een contrast met de nattere gronden nabij Hultje. Om dit te versterken wordt aanplant van perceelranden gestimuleerd op de nattere gronden.

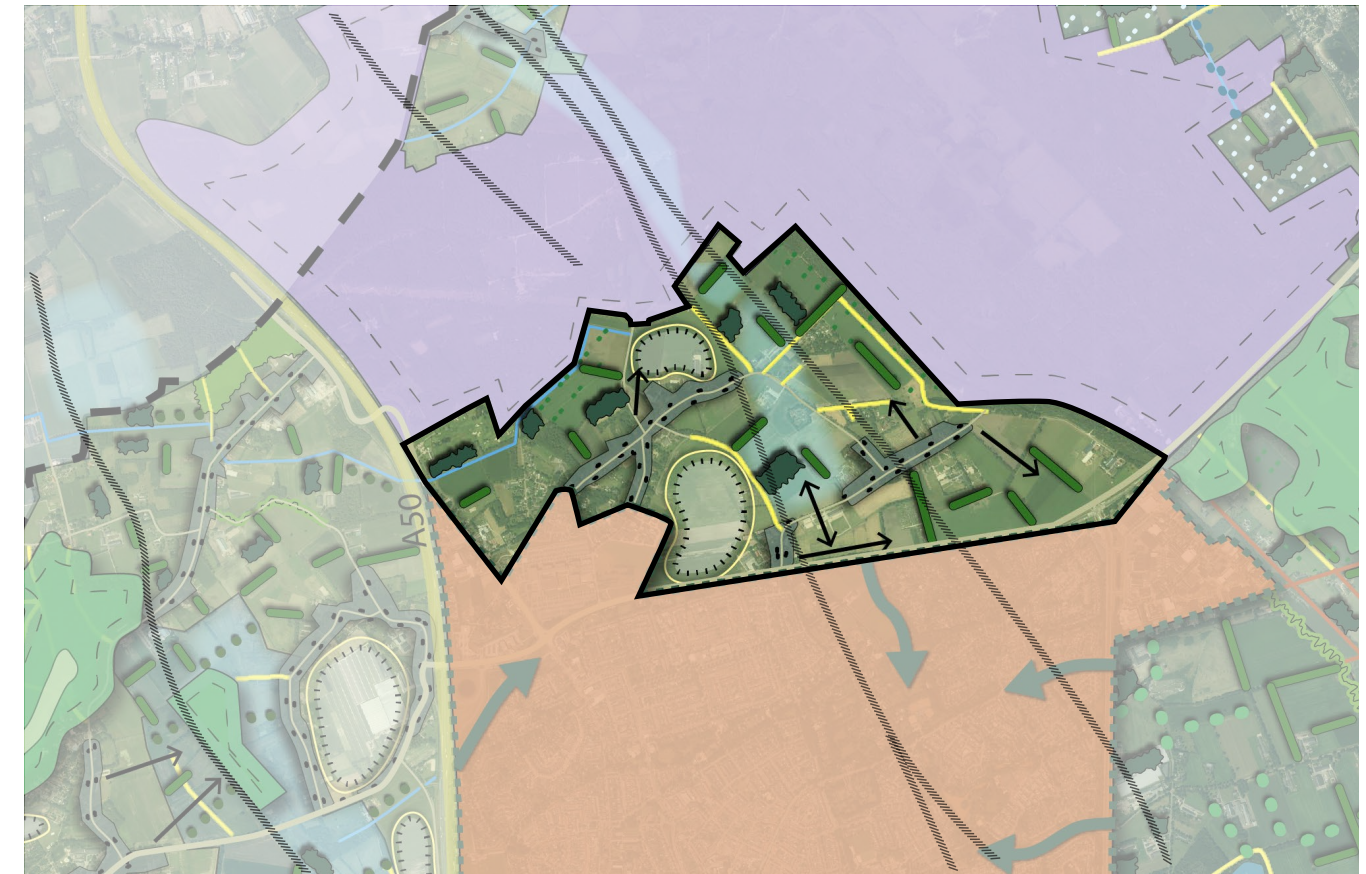
De randzone nabij De Maashorst kan verder ontwikkeld worden als recreatief buitengebied met ruimte voor natuur, recreatie en natuurinclusieve landbouw. Extensivering en ontwikkelen van mantel- en zoomvegetatie op deze plek levert een bijdrage aan de natuurdoelstellingen op De Maashorst.

Ecologische ontwikkelingen

- Randzone van De Maashorst verzachten en extensiveren.
- Leefgebied voor struweelsoorten (vogels, insecten, kleine zoogdieren) versterken.

Visie

Historische (open) akkers open houden. Erfbepanting versterken nabij bebouwingscluster.
Randzone van De Maashorst inrichten met stapstenen.

LEGENDA

	Geologische breuken
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)
	Verbinding stedelijke groenstructuur
	Historische (open) akkers beschermen
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Houtsingel, houtwal of struweelhaag.
	Bosje aanplanten
	Erfbepanting versterken nabij bebouwingscluster
	Zichtrelatie behouden en versterken
	Zandpaden en beplanting behouden en versterken
	Wijstgronden beschermen
	Mantel- en zoomvegetatie ontwikkelen (langs De Maashorst)

Afbeelding 63: Kaart landschapontwikkeling Hengstheuvel. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij de nadere invulling)

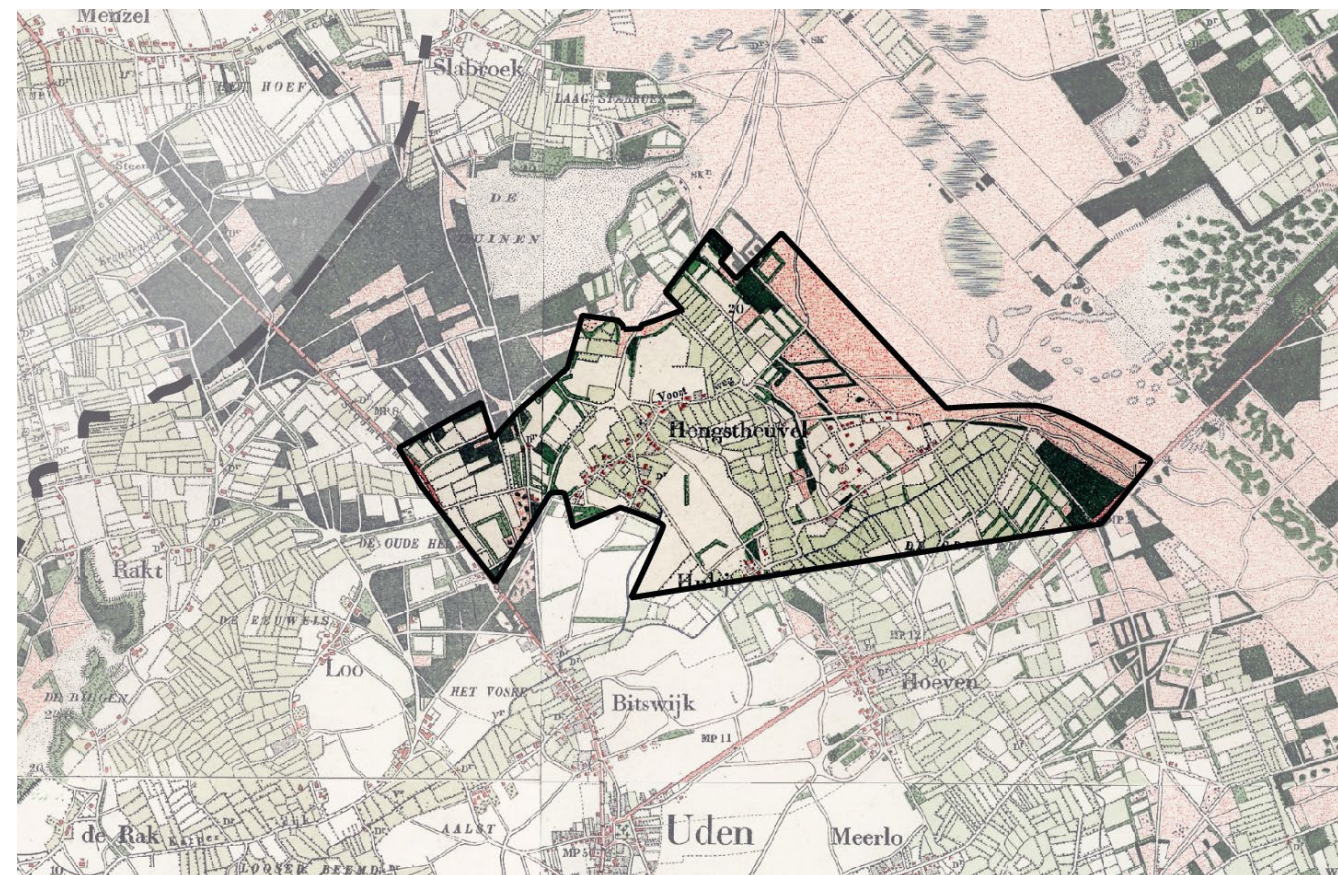
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

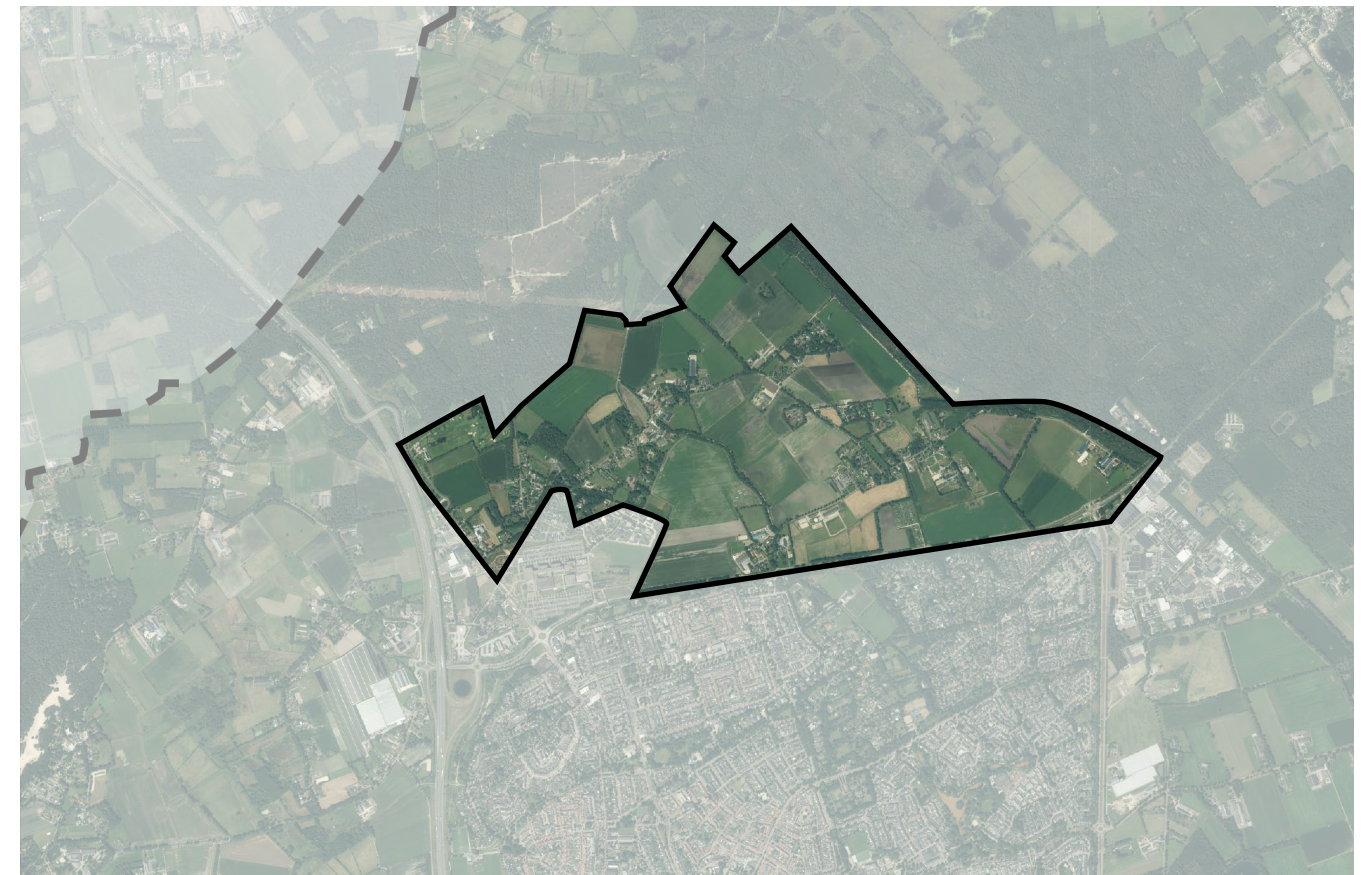
- Droge houtsingels (3), houtwallen (4), natte houtsingels (5) of struweelhagen (7) aanplanten langs perceelranden.
- Aanplanten droge bosjes (1), struweelhagen (7) en natte bosjes (2) op wijstgronden nabij De Maashorst.
- Kleinschalige erfbeplanting (21) aanplanten langs bebouwingscluster.
- Mantel- en zoomvegetatie (20) aan de rand van De Maashorst.

In overleg met waterschap en grondeigenaren:

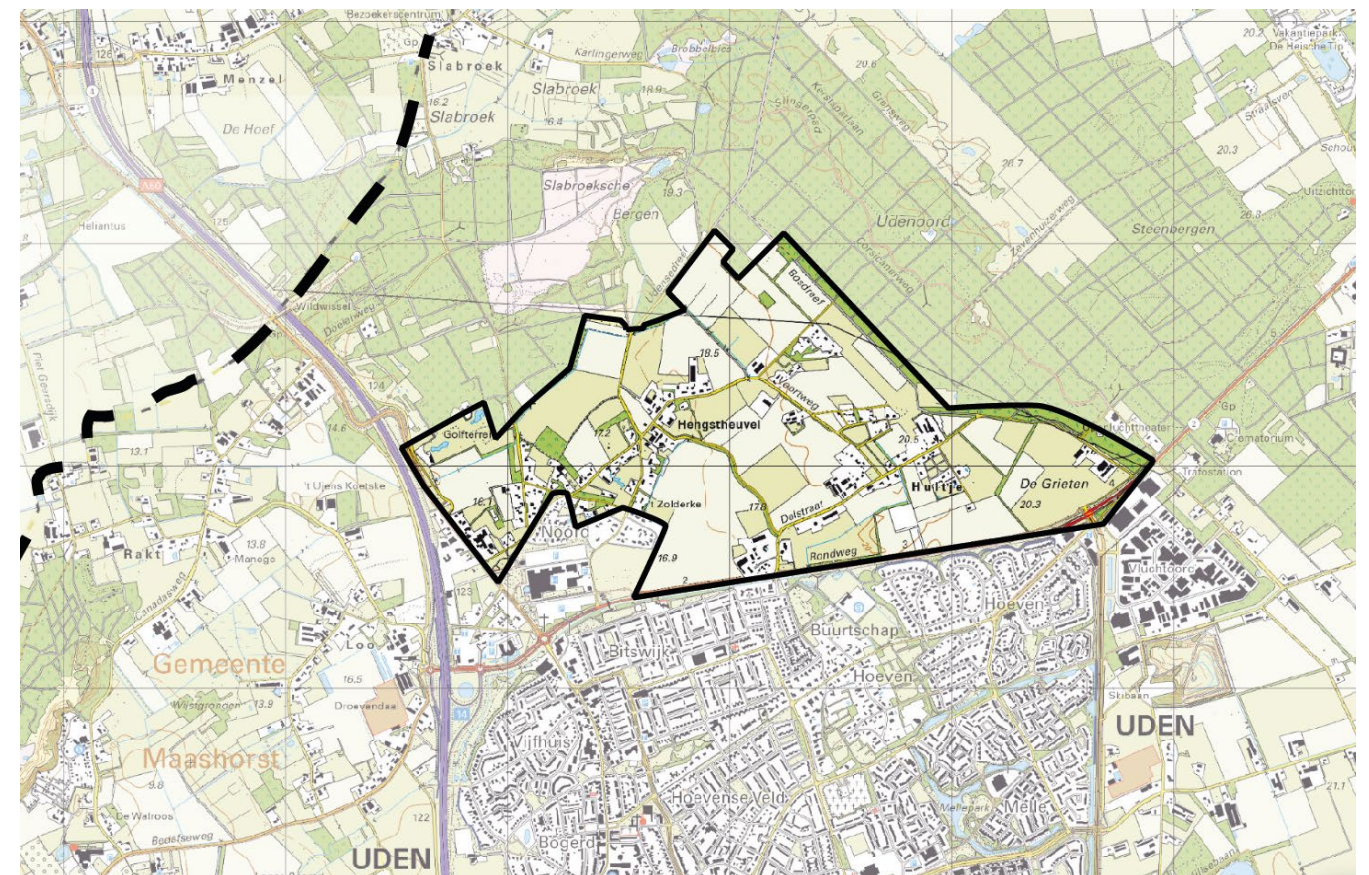
- Wijstgronden opstuwen (13) en graslanden extensief beheren (18) of landbouw in harmonie met de natuur.

Afbeelding 65: Hengstheuveld in 1900.

Afbeelding 64: Deelgebied Hengstheuveld.

Afbeelding 66: Hengstheuveld in 2023.

5.14 Slabroek

Landschapstype

Kampenlandschap

Identiteit

Kleinschalig agrarisch kampenlandschap rond het buurtschap Slabroek, ten noorden van de Slabroekse Bergen aan de rand van De Maashorst. Het gebied wordt doorsneden door de Venloop, waarvan het dal (onderdeel van De Maashorst) een uniek, groen broekgebied vormt. Daarbij lopen enkele breuken door dit gebied, wat voor ijzerrijke wijstverschijnselen zorgt.

Cultuurhistorische waarden

De kleinschalige en relatief intacte kavelstructuur wordt in dit gebied hoog gewaardeerd evenals het buurtschap met een menging van historische bebouwing en burgerwoningen in los verband ten opzichte van de weg.

Kansen en ambities

- Buurtschap en erven versterken met kleinschalige erfbeplanting, waar deze nog niet aanwezig is.
- Herstellen en of aanzetten van (historische) perceelsgrenzen met struweelhaag, houtsingel en/of bomenrij.
- Wijstgronden beschermen.

Onderbouwing

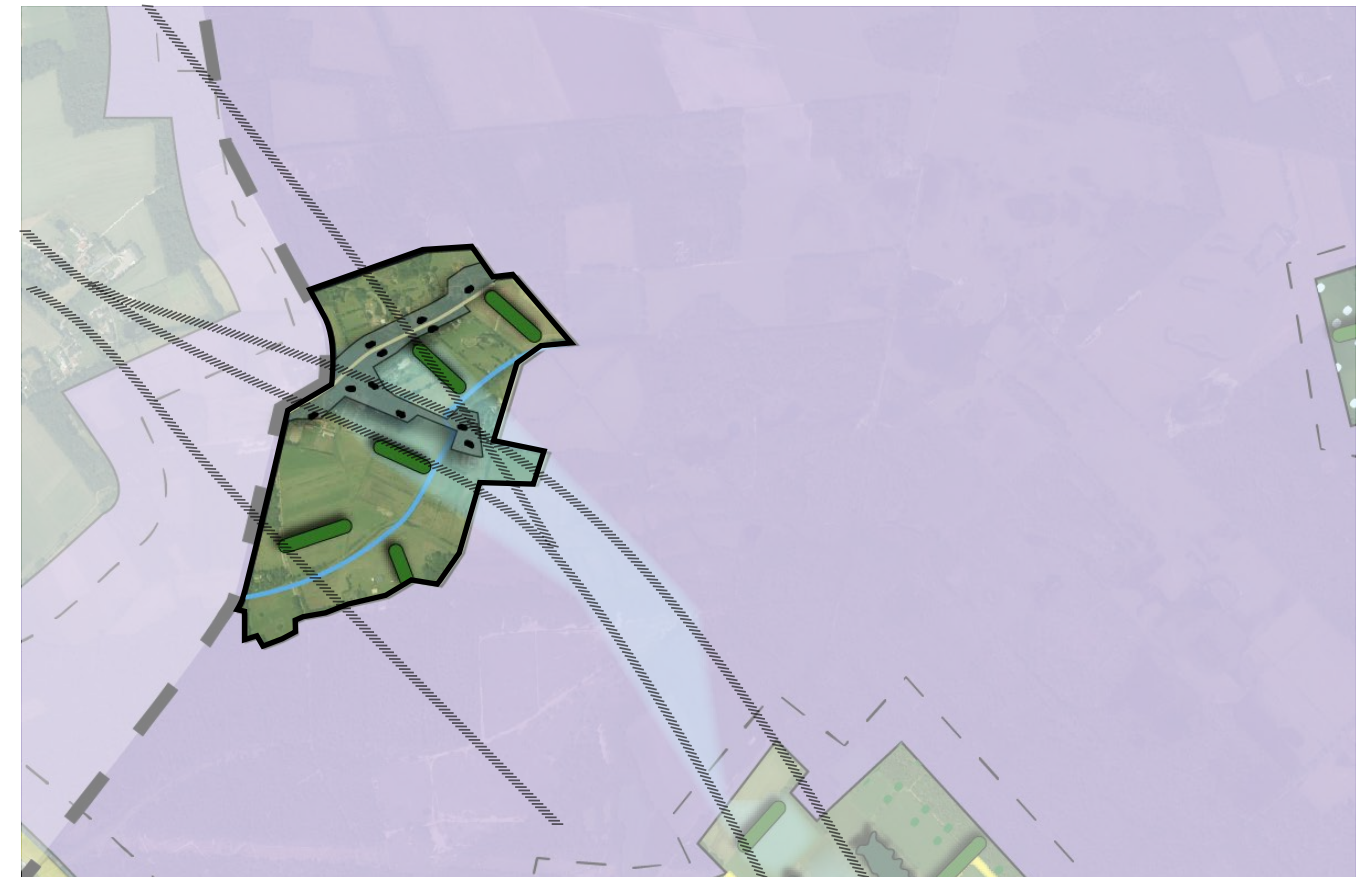
De hoge (cultuurhistorische) waardering van dit gebied komt voort uit behoud van de nog intacte kleinschalige kavelstructuur en het buurtschap. Dit karakter wordt in de visie versterkt door aanplant van struweelhagen, droge houtsingels en/of bomenrijen op (historische) perceelsgrenzen. Daarnaast kan het groene karakter van het buurtschap verder versterkt worden door aanplant van kleinschalige erfbeplanting waar dit nog niet gebeurd is.

Ecologische ontwikkelingen

- Leefgebied voor vogels van vochtig open cultuurlandschap behouden en beschermen.
- Leefgebied voor struweelsoorten (vogels, insecten, kleine zoogdieren) versterken.

Visie

Herstellen en aanzetten van (historische) perceelsgrenzen, wijstgronden beschermen en erfbeplanting versterken nabij buurtschap.

LEGENDA

	Geologische breuken
	Wijstgronden beschermen
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Struweelhaag, houtsingel of bomenrij
	Erfbesplanting versterken nabij buurtschap

Afbeelding 67: Kaart landschapsontwikkeling Slabroek. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij de nadere invulling)

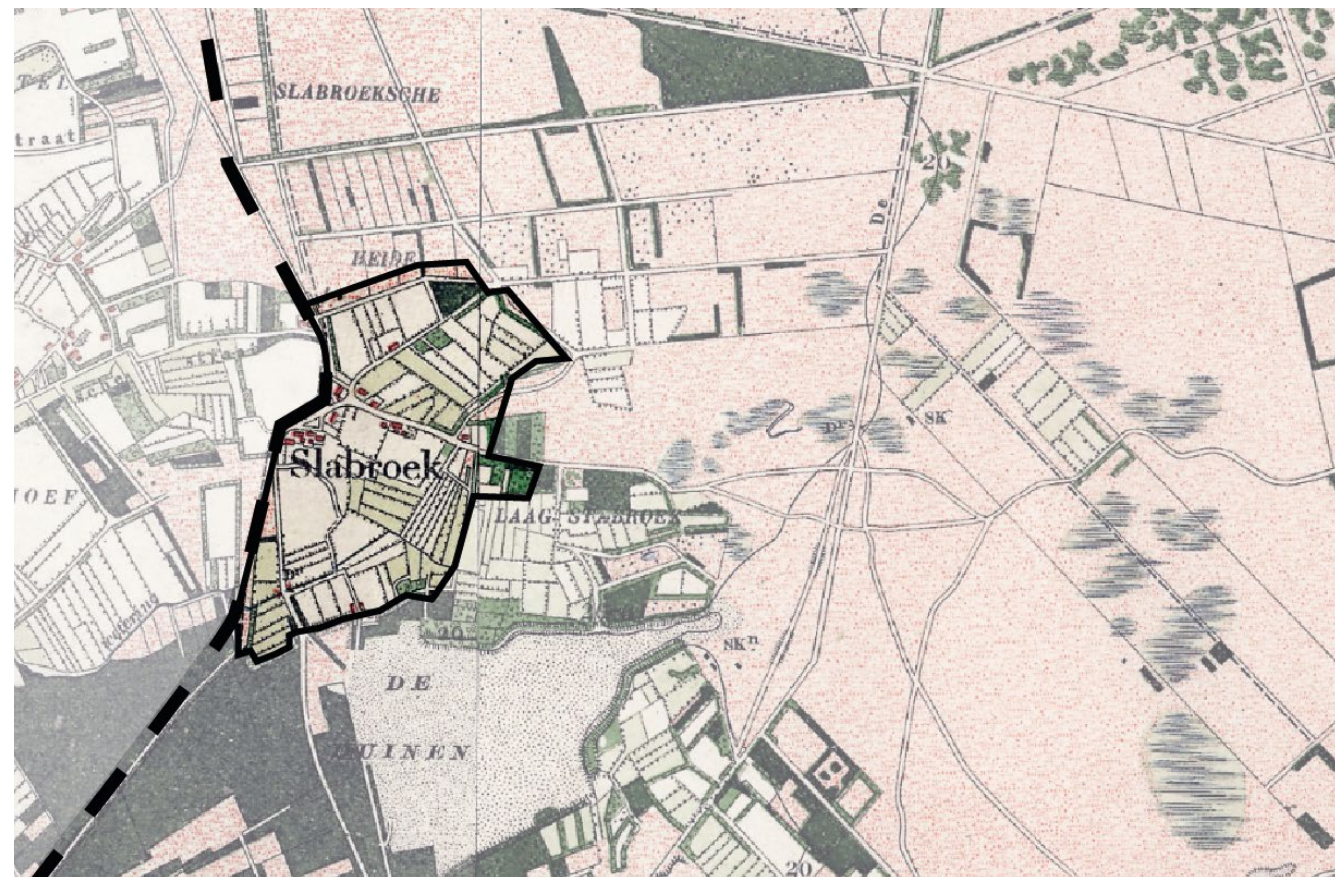
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

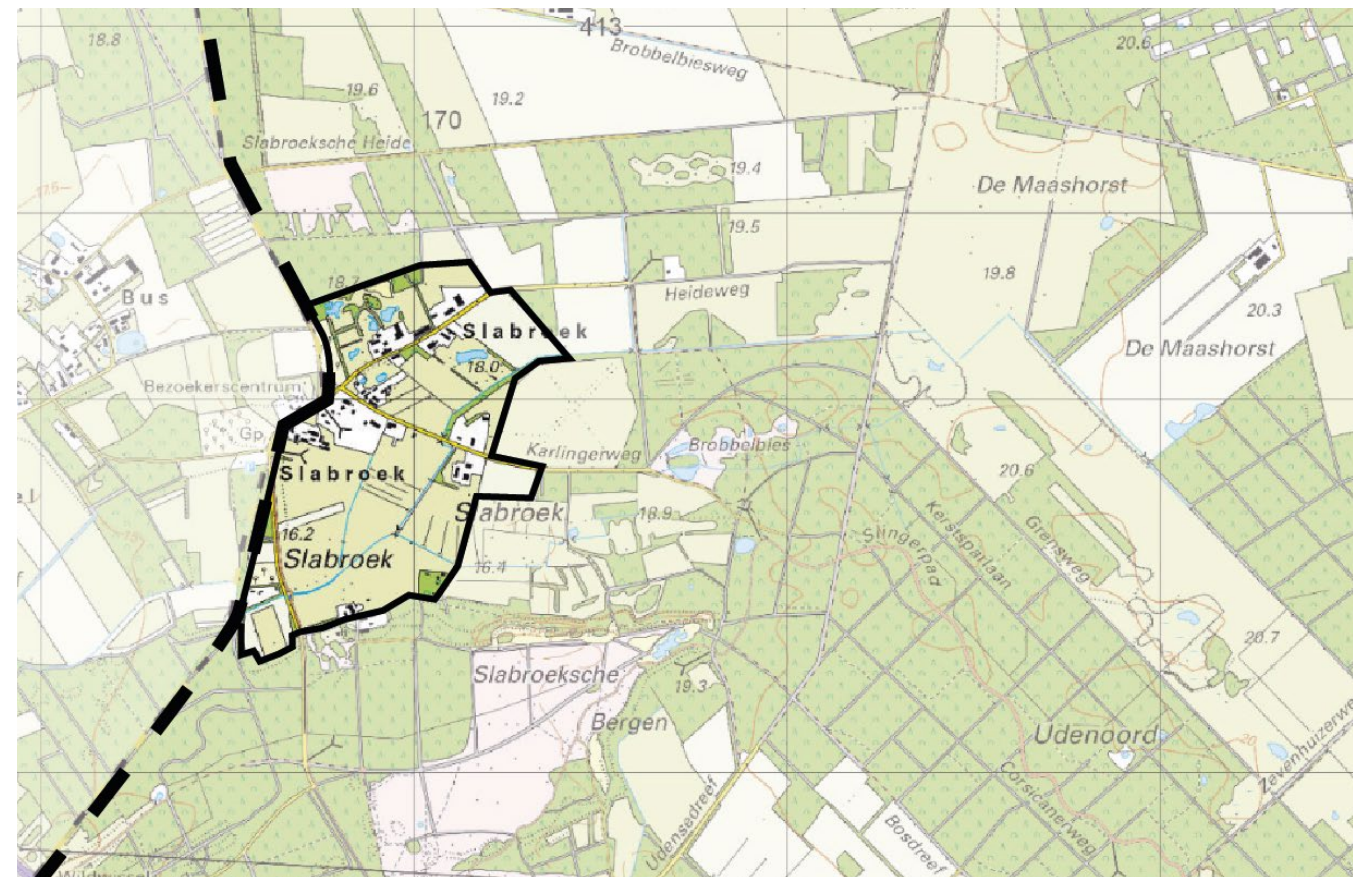
- Aanplant struweelhagen (7), droge houtsingels (3) en/of bomenrij (11).
- Kleinschalige erfbeplanting (21) rondom buurtschap en erven aanplanten.

Afbeelding 68: Deelgebied Slabroek

Afbeelding 69: Slabroek in 1900.

Afbeelding 70: Slabroek in 2023.

5.15 Rakt, 't Loo en Moleneind

Landschapstype

Kampenlandschap

Identiteit

Relatief besloten kampenlandschap met oude buurtschappen, bosstructuren en akkercomplexen aan de westelijke rand van de Peelhorst (hoog) op de overgang naar de Leijgraaf (laag).

Cultuurhistorische waarden

De beslotenheid rond de buurtschappen behouden en versterken als contrast met de historische open akkers. Historische (open) akkers (waar nog intact) behouden.

kansen en ambities

- Robuuste verbinding De Maashorst met Bedaf en Sint Annabos inrichten door aanplant bosjes, struweelhagen en houtsingels.
- Noord-Zuid richting verbinding leggen (langs de breuklijn) tussen wijstgronden Sint Annabos en wijstgronden ten noorden van Rakt.
- Historische (open) akkers(essen) open houden als contrast met besloten buurtschappen.
- Kleinschalige erfbeplanting aanbrengen langs oude linten (waar deze nog niet aanwezig is).
- Dal van de Bitswijkse loop en het relatief nattere gebied rondom Rakt versterken door aanplant knotbomen langs watergang.

Onderbouwing

Structuur van historische (open) akkers en besloten buurtschappen herstellen en inrichten als recreatief uitloopgebied van Uden richting het Sint Annabos. Realiseren door historische (open) akkers open te houden en langs oude wegen in te zetten op het aanbrengen van kleinschalige erfbeplanting.

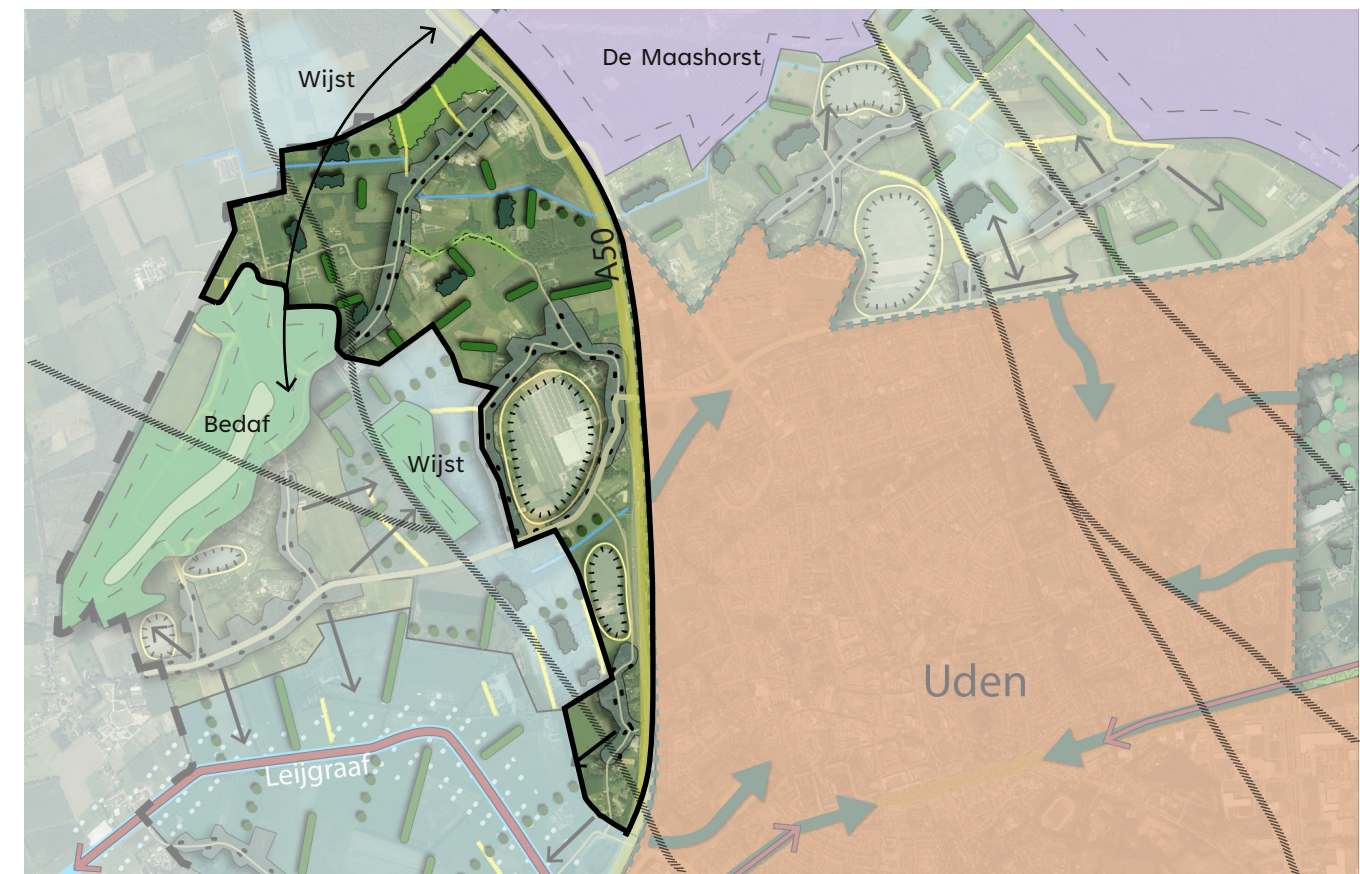
Het kleinschalige, relatief natte, gebied rondom Rakt (noord) verder vergroenen als robuuste verbinding De Maashorst - Bedaf en wijstgronden noord-zuid. Realiseren door aanplant bosjes, struweelhagen en houtsingels.

Ecologische ontwikkelingen

- Robuuste verbinding De Maashorst - Bedaf versterken.
- Verbinding versterken tussen wijstgronden.

Visie

Historische (open) akkers open houden. Erfbeplanting versterken nabij lintbebouwing. Stapstenen tussen De Maashorst en Bedaf.

LEGENDA

	Geologische breuken
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)
	Verbinding stedelijke groenstructuur
	Verbinding (ecologisch)
	Historische (open) akkers beschermen
	Historische groenstructuur (provinciaal)
	Bosje aanplanten
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Houtsingel of struweelhaag
	Knotbomenrij (langs watergang)
	Erfbeplanting versterken nabij bebouwingscluster

Afbeelding 71: Kaart landschapsontwikkeling Rakt, 't Loo en Moleneind. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij de nadere invulling)

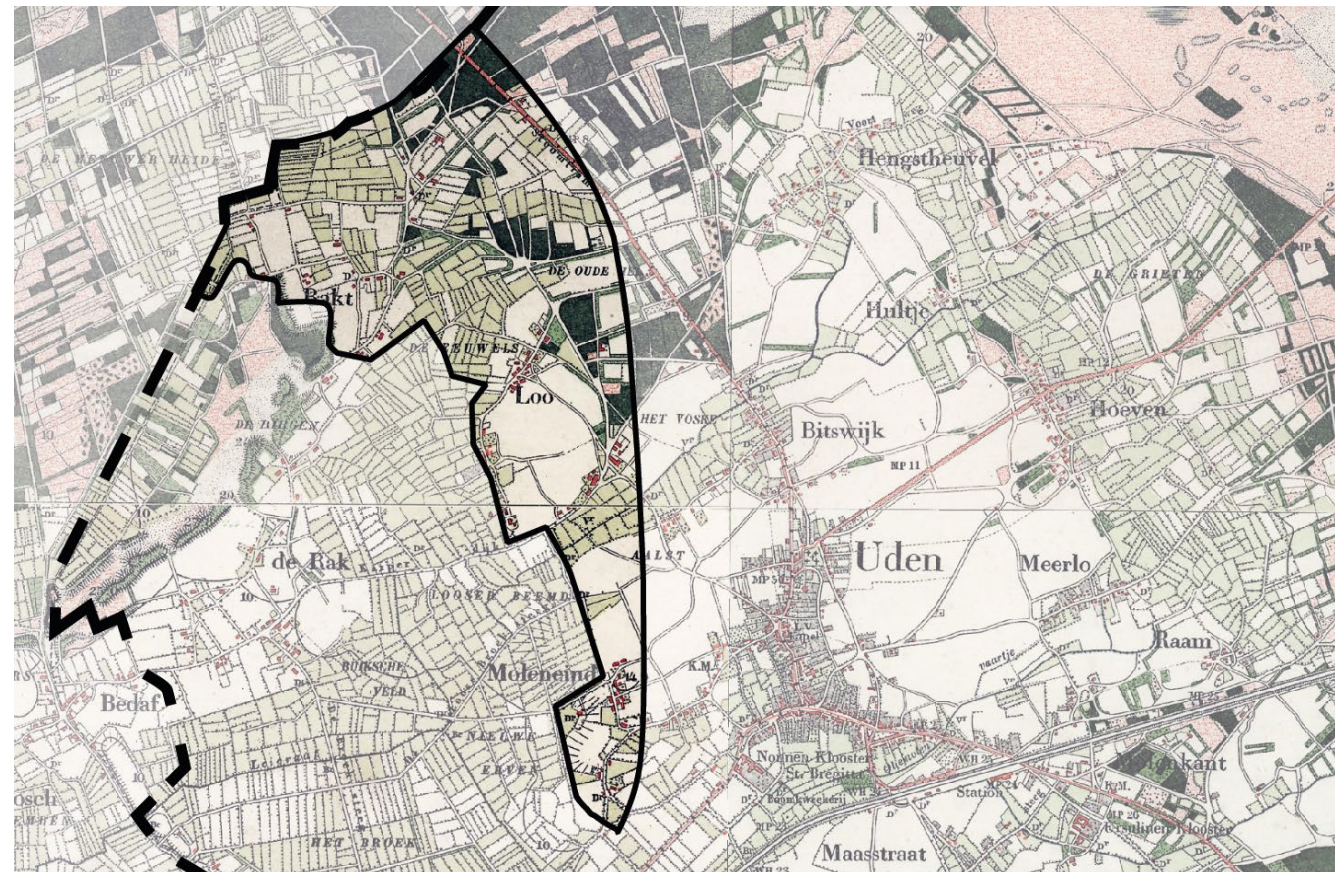
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

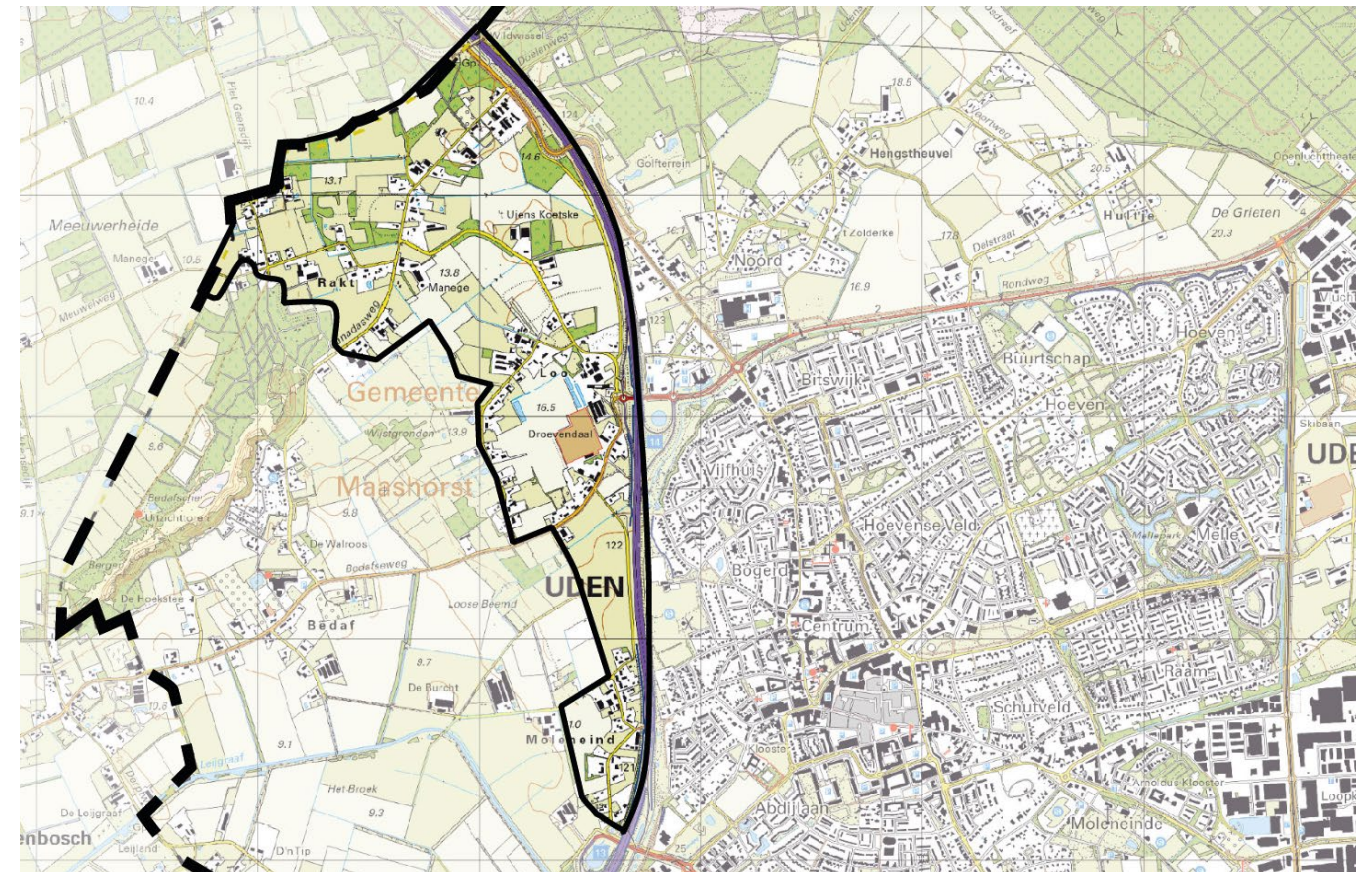
- Aanplant struweelhagen (7), droge houtsingels (3) of droge bosjes (1) tussen De Maashorst en Bedaf.
- Aanplant natte bosjes (2) en natte houtsingel (5) nabij breuk noord-zuid.
- Knotbomenrij (12) aanplanten langs watergangen.
- Kleinschalige erfbeplanting (21) langs lintbebouwing en erven aanplanten.

Afbeelding 72: Deelgebied Rakt, 't Loo en Moleneind.

Afbeelding 73: Rakt, 't Loo en Moleneind in 1900.

Afbeelding 74: Rakt, 't Loo en Moleneind in 2023.

5.16 Sint Annabos

Landschapstype

Broeklandschap

Identiteit

Broeklandschap op breuklijn met wijstgronden zichtbaar in het landschap. Mix van natuur en agrarisch.

Cultuurhistorische waarden

Wijstgronden rondom het Sint Annabos, verschijnsel natte horst en droge slenk zichtbaar in het landschap.

Kansen en ambities

- Behouden en versterken van de wijstgronden, uitbreiding areaal nat bos.
- Landbouw extensiveren en kleinschaligheid broekgebied herstellen/benadrukken door aanplant houtsingels, elzensingels, struweel en knotbomen op perceelsgrens.

Onderbouwing

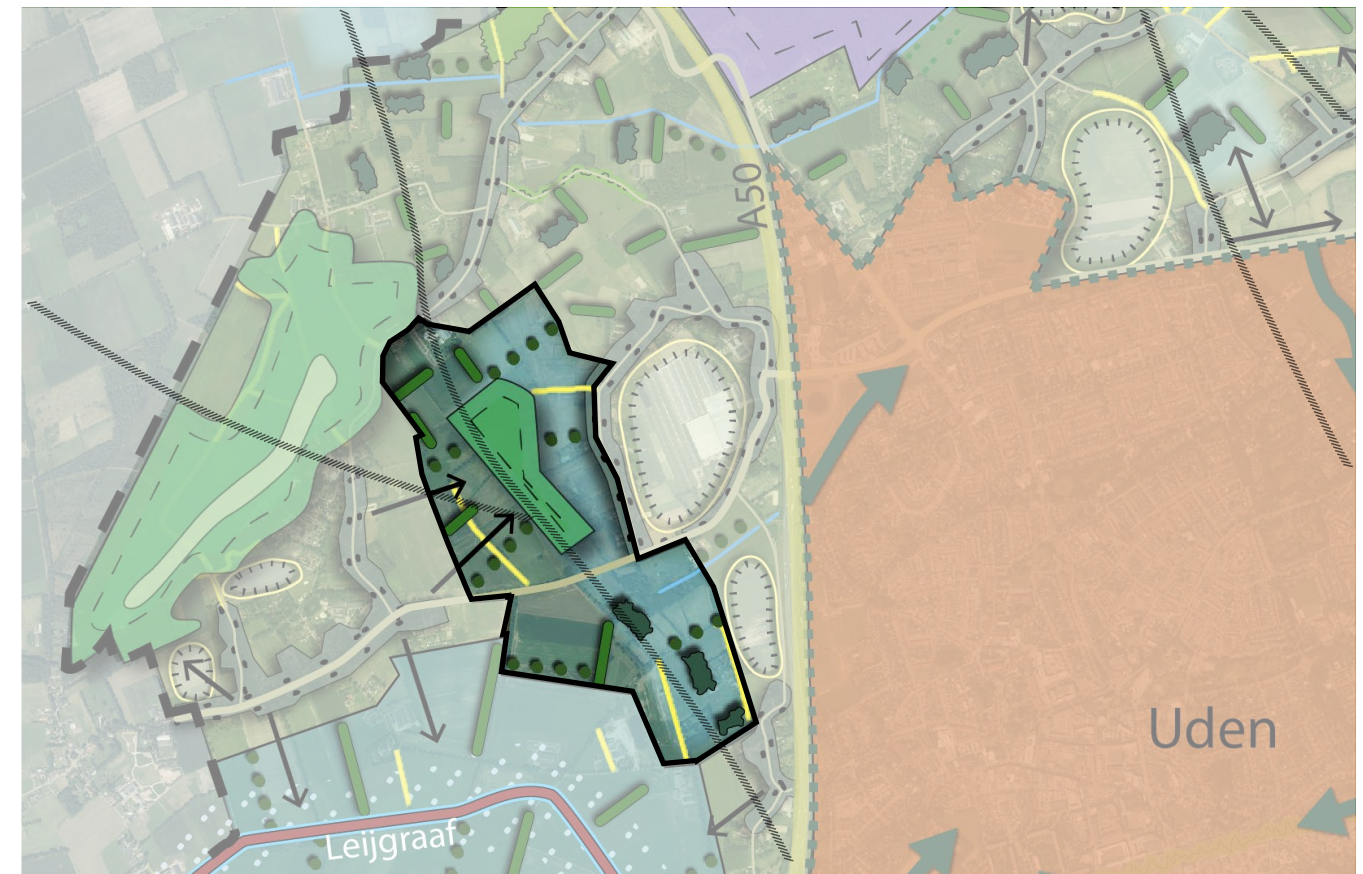
In het huidige landschap is het Sint Annabos reeds ingericht als recreatieve natuurzone waarbij de wijstgronden beschermd worden en beleefbaar zijn. De gronden binnen dit deelgebied staan volledig in het teken van het wijstverschijnsel en dienen met dit doel behouden te blijven en waar mogelijk versterkt te worden. Uitbreiding van het areaal (broek)bos is hier kansrijk en geeft op die manier ook invulling aan de bossenstrategie.

Ecologische ontwikkelingen

- Behoud en versterken bijzondere wijstgronden door deze te extensiveren en water op te stuwen.
- Leefgebied voor flora en fauna van open, nat cultuurlandschap versterken.

Visie

Behouden en versterken wijstgronden en uitbreiden areaal nat bos. Landbouw extensiveren en aanplant perceelsgrenzen broekgebied.

LEGENDA

	Geologische breuken
	Wijstgronden beschermen
	Bosje aanplanten (op wijstgronden)
	Transparant landschapselement aanplanten; Knotbomen en elzensingels
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Houtsingel of struweelhaag

Afbeelding 75: Kaart landschapontwikkeling Sint Annabos. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij de nadere invulling)

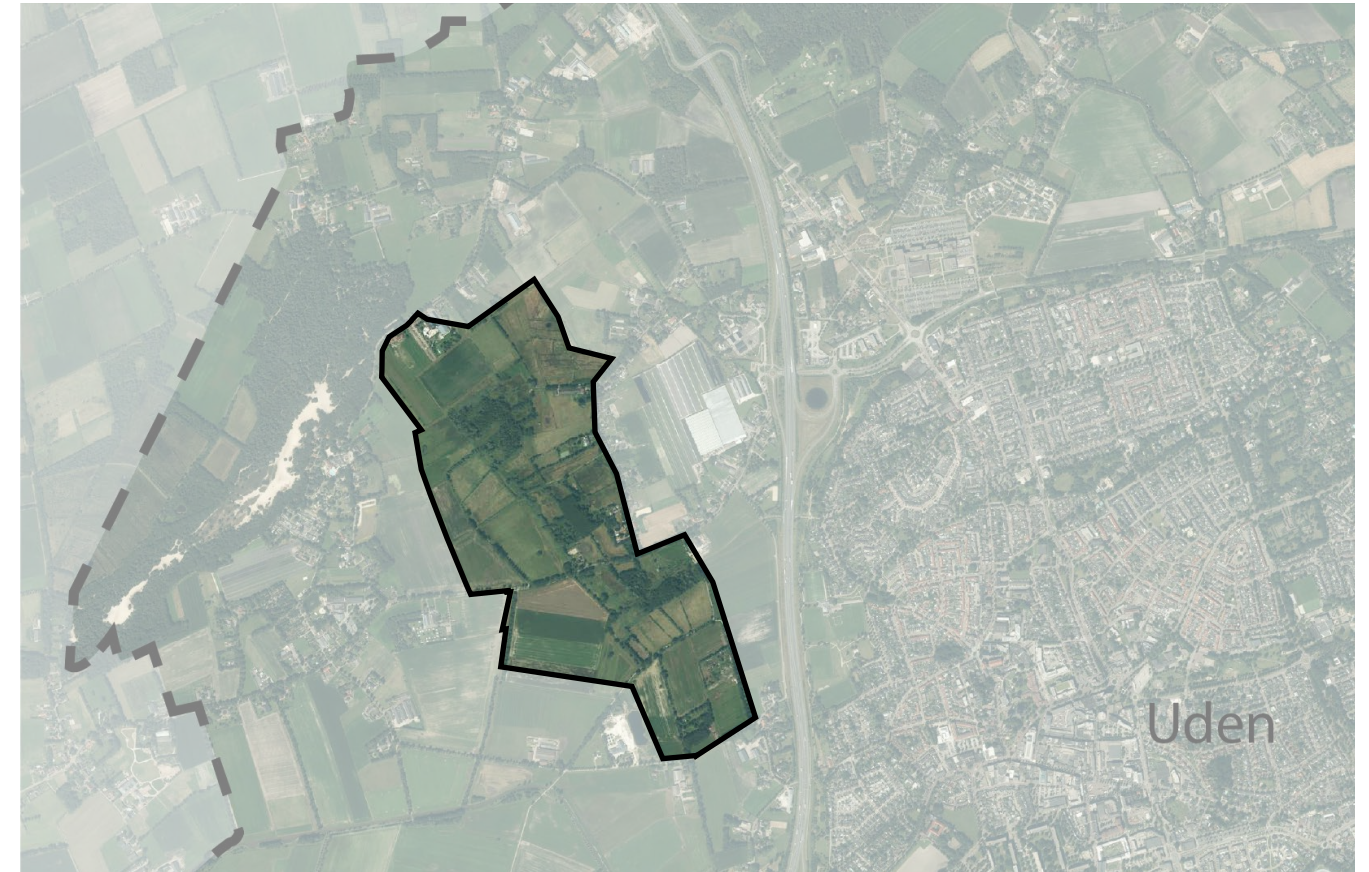
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

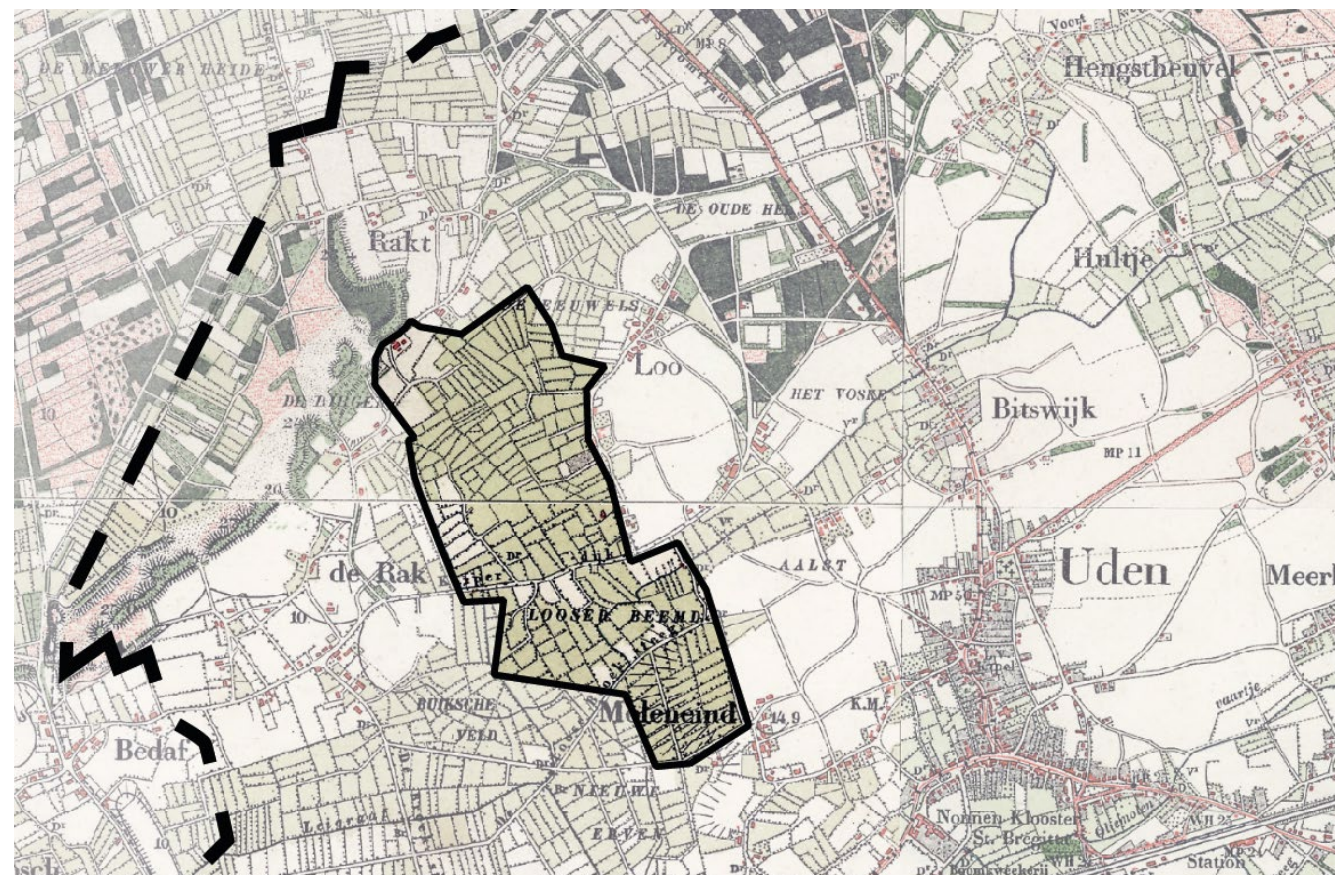
- Aanplant natte houtsingels (5).
- Aanplant struweelhagen (7).
- Knotbomenrij (12) en elzensingels (6) aanplanten.
- Aanplant natte bosjes (2) op wijstgronden.

In overleg met waterschap en grondeigenaren:

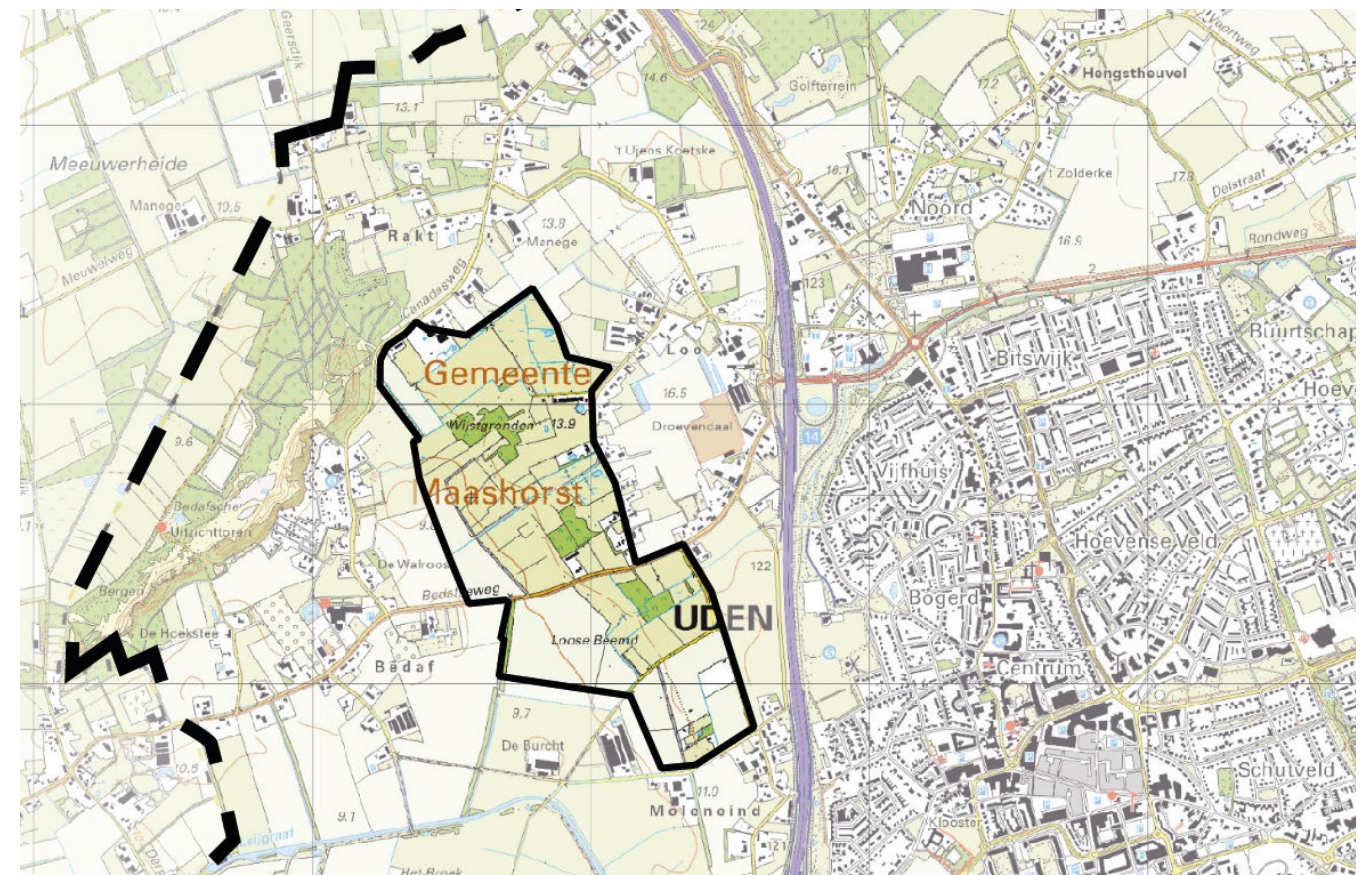
- Wijstgronden opstuwen (13) en graslanden extensief beheren (18) of landbouw in harmonie met de natuur.

Afbeelding 76: Deelgebied Sint Annabos.

Afbeelding 77: Sint Annabos in 1900.

Afbeelding 78: Sint Annabos in 2023.

5.17 Bedaf

Landschapstype

Kampenlandschap met heidebebossing.

Identiteit

Buurtschap met microklimaat op overgang stuifzanden naar beekdal. Mix van natuur, recreatie, wonen en agrarisch.

Cultuurhistorische waarden

Historische opbouw van stuifzanden met buurtschap en akkers aan de rand.

Kansen en ambities

- Karakter van de historische (open) akkers en buurtschappen versterken door behoud openheid historische (open) akkers en aanplant nabij buurtschap en erven.
- Kleinschalige erfbeplanting aanbrengen langs bebouwingscluster (waar deze nog niet aanwezig is).
- Behoud openheid oostzijde met zicht richting Sint Annabos.

Onderbouwing

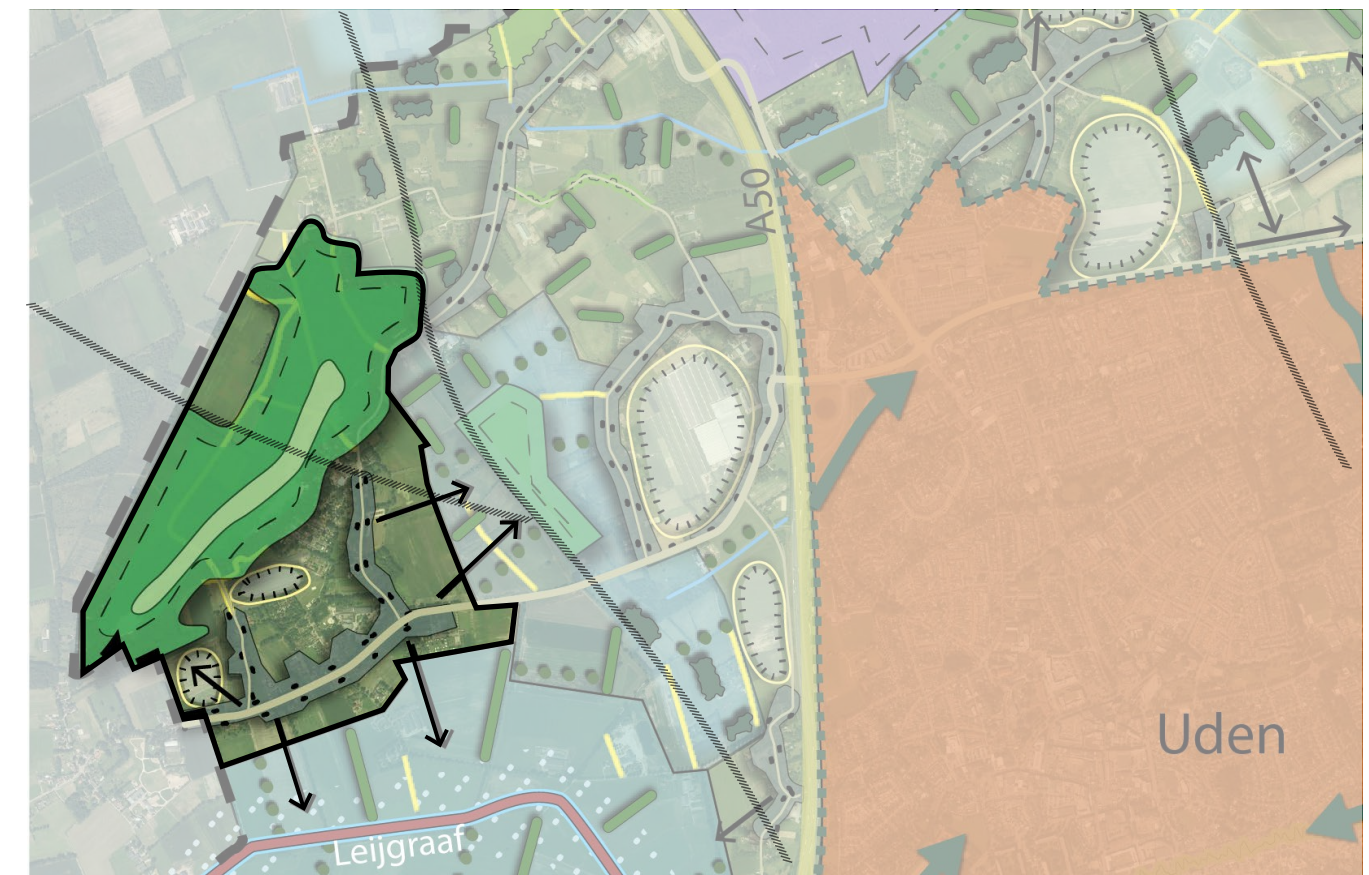
Een van de kwaliteiten van dit gebied is het contrast tussen historische open akkers en het redelijk besloten buurtschap op de overgang stuifzanden naar beekdal. Dit kan versterkt worden door aanplant van lanen en erven nabij het buurtschap en de historische (open) akkers open te houden. Belangrijk is daarbij om aan de oostzijde open zicht op het Sint Annabos te behouden.

Ecologische ontwikkelingen

- Leefgebied voor struweelsoorten (vogels, insecten, kleine zoogdieren) versterken.

Visie

Historische (open) akkers open houden. Erfbeplanting versterken nabij bebouwingscluster.

LEGENDA

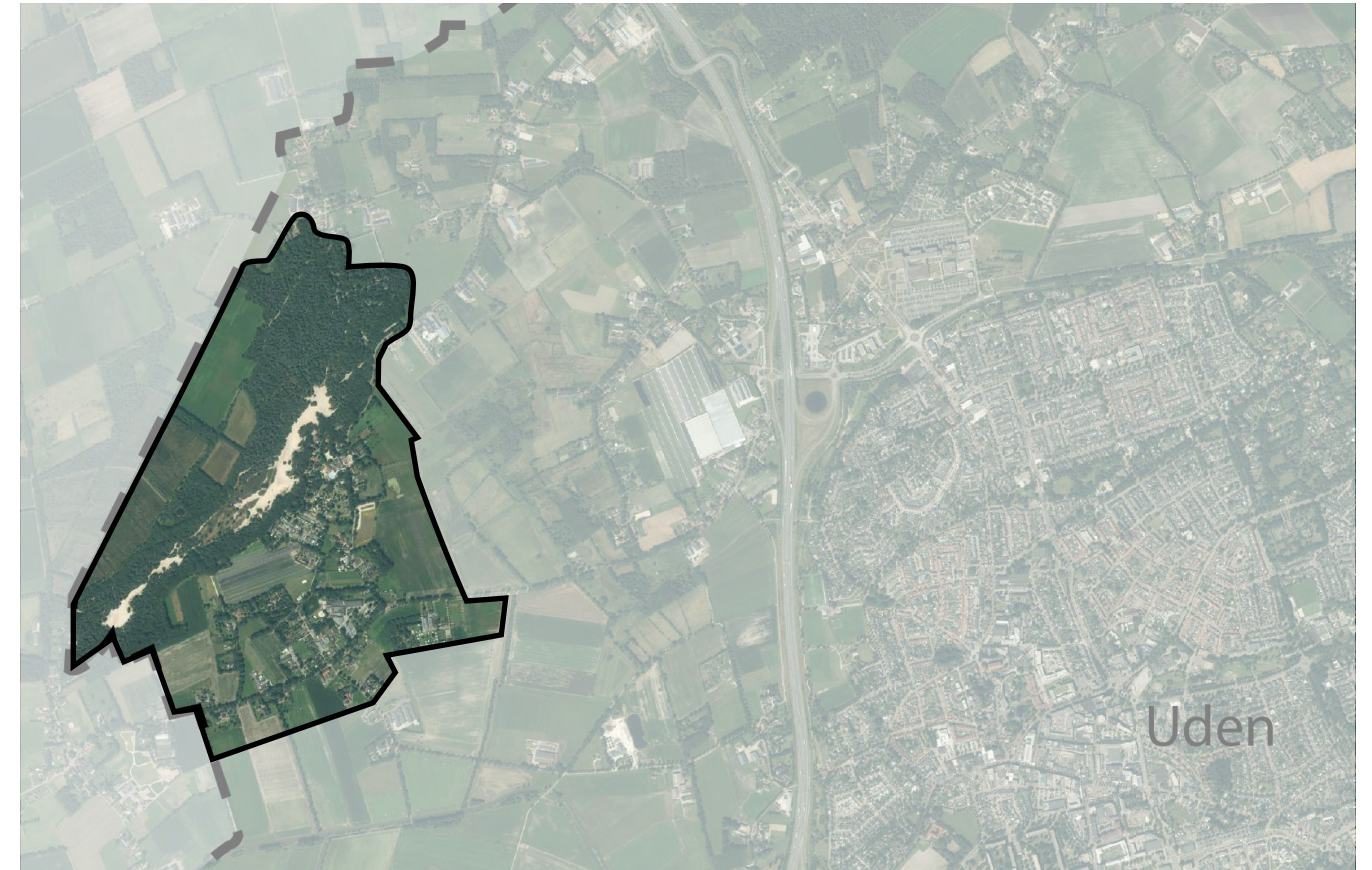
- Geologische breuken
- Zichtrelatie behouden en versterken
- Historische (open) akkers beschermen
- Erfbeplanting versterken nabij bebouwingscluster

Afbeelding 79: Kaart landschapontwikkeling Bedaf. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij de nadere invulling)

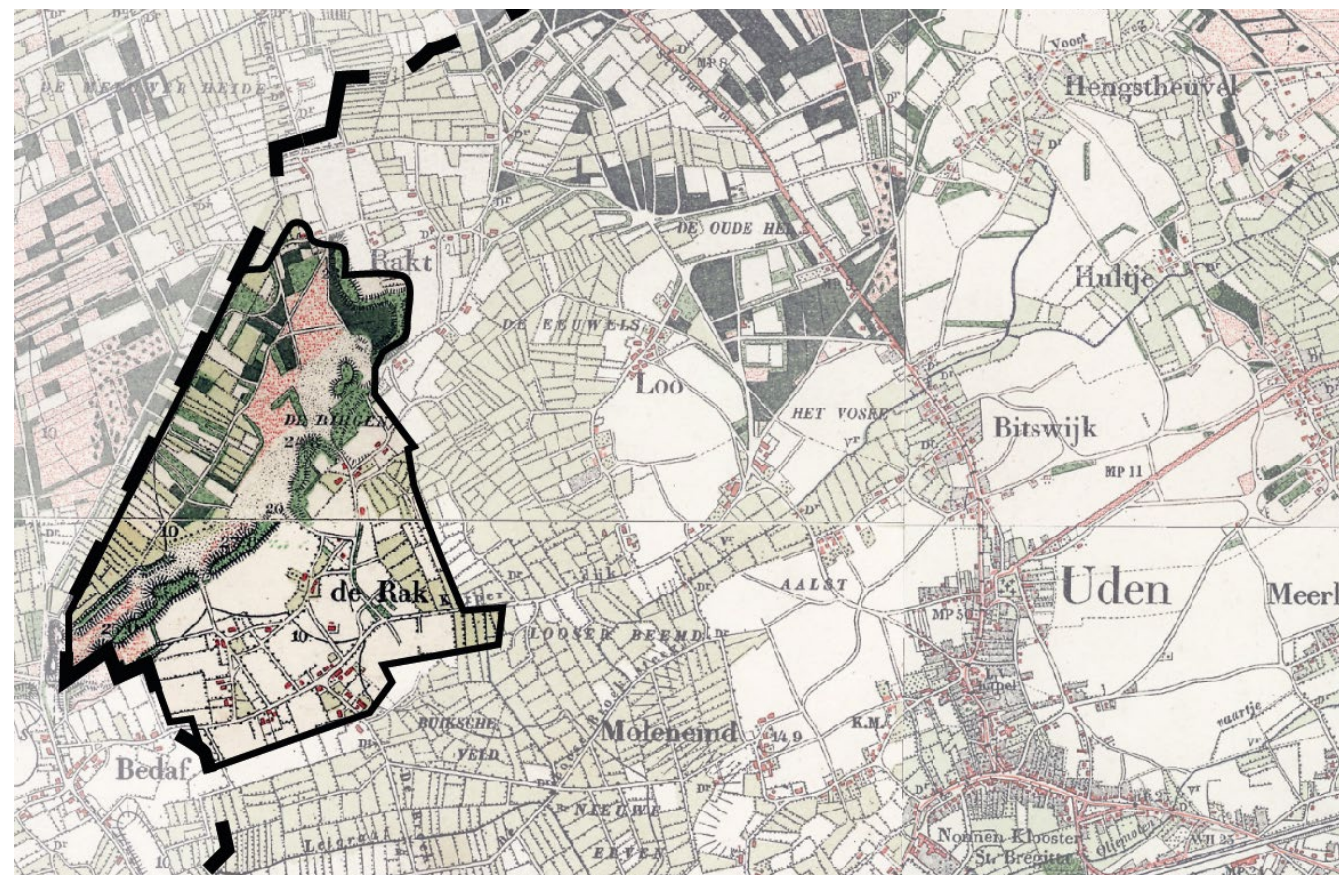
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

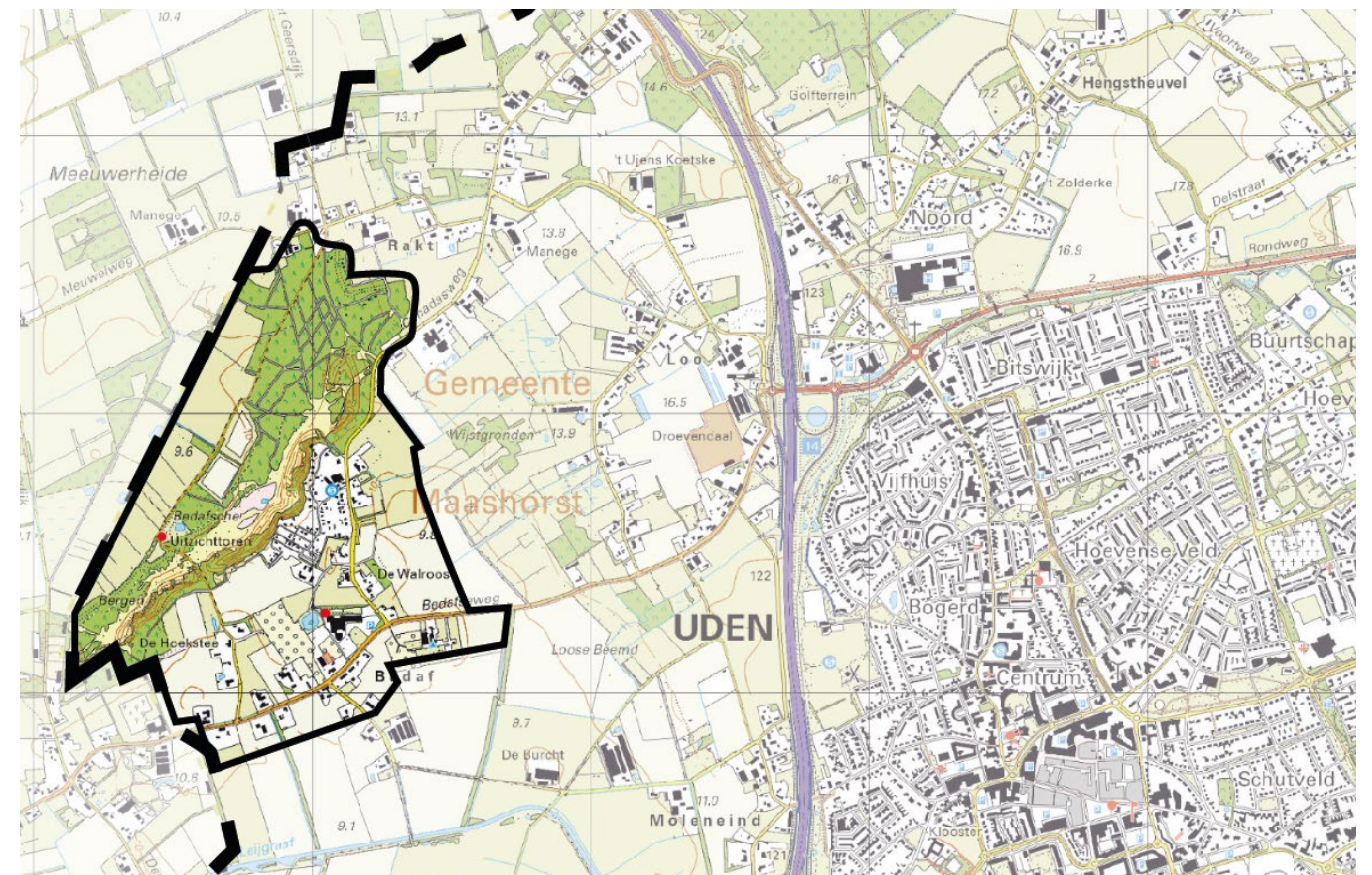
- Kleinschalige erfbeplanting (21) aanplanten langs bebouwingscluster.

Afbeelding 80: Deelgebied Bedaf.

Afbeelding 81: Bedaf in 1900.

Afbeelding 82: Bedaf in 2023.

5.18 Beekdal Leijgraaf

Landschapstype

Beekdal en broeklandschap

Identiteit

Open beekdal en broekgebied van de Leijgraaf, agrarisch in gebruik.

Cultuurhistorische waarden

In het verleden was het een typisch nat gebied door de smalle, natte weilanden met perceelrandbeplanting haaks op de Leijbeek en later Leijgraaf. Deze kleinschaligheid en oude structuren zijn door schaalvergroting nauwelijks nog waarneembaar.

Kansen en ambities

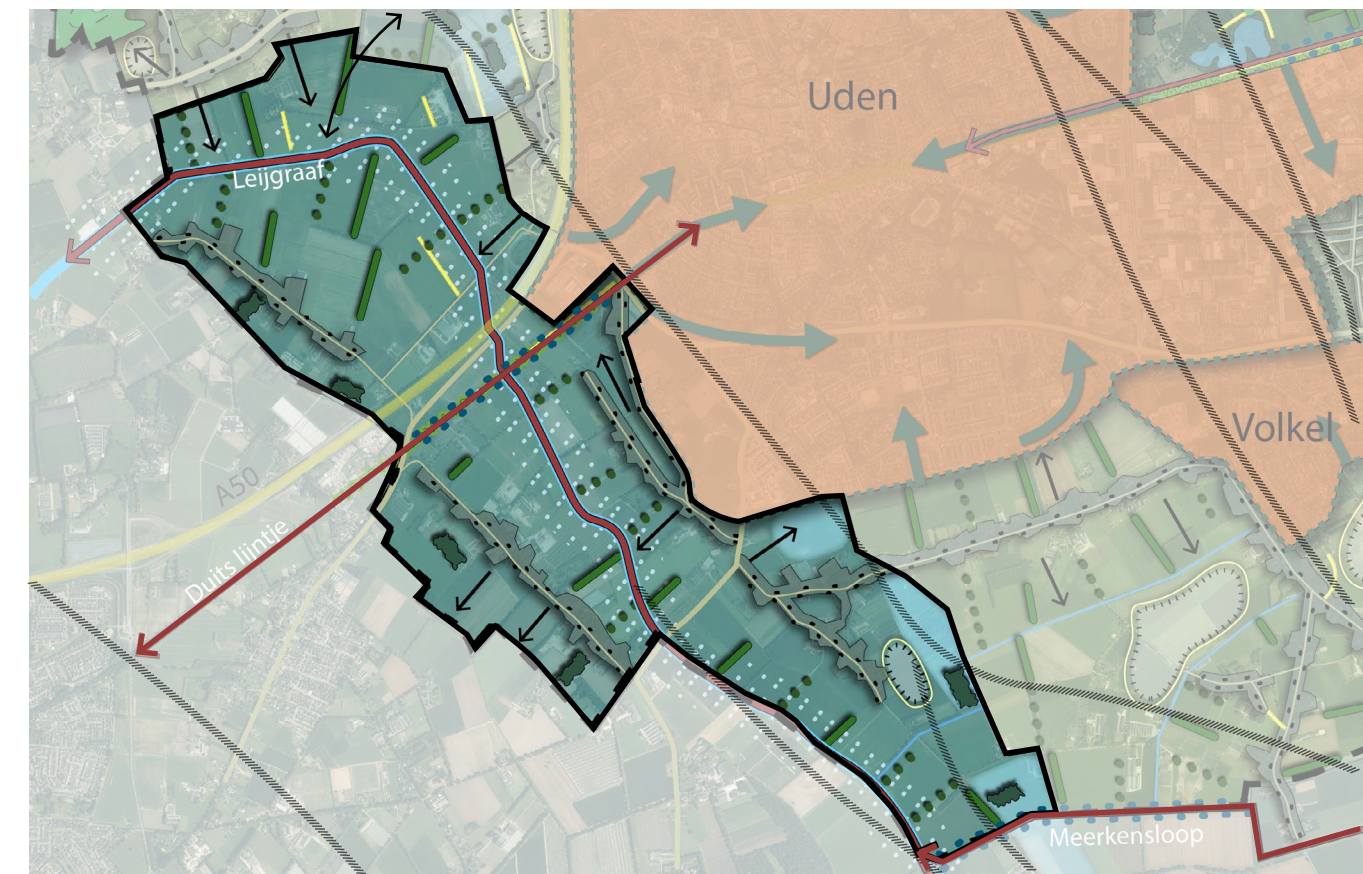
- Kleinschaligheid van het beekdal en broekgebied deels herstellen door afwisselende aanplant van besloten houtsingels en transparante knotbomen en rietoevers op de perceelgrenzen.
- Hydrologisch herstel en landbouw extensiveren rondom de Leijgraaf ten behoeve van de waterkwaliteit, natte weilanden met rijke flora & fauna zijn hier erg kansrijk.
- Karakter van de historische (open) akkers en buurtschappen versterken door behoud openheid historische (open) akkers en aanplant degelijke erfbeplanting rond o.a. Hoogstraat, Duifhuizerweg en Dorshout (zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen).
- EVZ Meerkensloop tussen bossen Odiliapeel en Leijgraaf robuust maken.
- EVZ Leijgraaf afronden en robuuster verbinden met Sint Annabos.
- Wijstgronden beschermen en bosaanplant op deze gronden stimuleren.
- Aandacht voor behoud historische spoorlijn, EVZ reeds ontwikkeld met extensieve recreatieve functie. Poelen toevoegen langs het Duits lijntje als versterking en onderdeel van de groen-blauwe ruit om Uden.

Onderbouwing

Aanplant langs perceelsgrenzen haaks op de beek versterkt de kleinschaligheid van het beekdal/broekgebied ten opzichte van de historische (open) akkers en besloten buurtschappen op hogere gronden. Door deels besloten houtsingels en deels transparante knotbomen en rietoevers te ontwikkelen blijft de kenmerkende openheid behouden. Om het contrast tussen open akkers en besloten buurtschappen te versterken wordt ingezet op degelijke erfbeplanting langs oude wegen. In dit deelgebied lopen de Meerkensloop (zuid) en de Leijgraaf (midden door), welke ingericht worden als EVZ tussen de Leijgraaf - Odiliapeelse bossen en de Leijgraaf - Sint Annabos. Verbreden van de ecologische verbinding tot 25 meter d.m.v. grondverwerving, aanleg natuurlijke oevers, aanleg poelen en/of aangepast beheer maakt deze EVZ's robuust.

Visie

Hydologisch herstel beekdal en extensiveren met afwisselend besloten en transparante aanplant haaks op de Leijgraaf. Erfbeplanting versterken nabij bebouwingslint. EVZ's robuust maken.

LEGENDA

	Geologische breuken		Doorzicht behouden
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)		Ecologische verbidingszone
	Verbinding stedelijke groenstructuur		
	Verbinding (ecologisch Leijgraaf - Sint Annabos)		
	Wijstgronden beschermen		
	Historische (open) akkers beschermen		
	Hydrologisch herstel (beekdal Leijgraaf)		
	Bosje aanplanten (op wijstgronden)		
	Transparant landschapselement aanplanten; Knotbomen of rietoevers		
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Houtsingel (nat)		
	Erfbeplanting versterken nabij lintbebouwing		
	Poelen aanleggen (langs het Duitse lijntje)		

Afbeelding 83: Kaart landschapontwikkeling Beekdal Leijgraaf. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij de nadere invulling)

Ecologische ontwikkelingen

- EVZ Meerkensloop en EVZ Leijgraaf afronden ten behoeve van ecologische verbinding Leijgraaf - Odiliapeelse bossen en Leijgraaf - Sint Annabos.
- Leefgebied voor vogels van vochtig open cultuurlandschap versterken.
- Hydrologisch herstel en extensiveren beekdal ten behoeve van de waterkwaliteit.

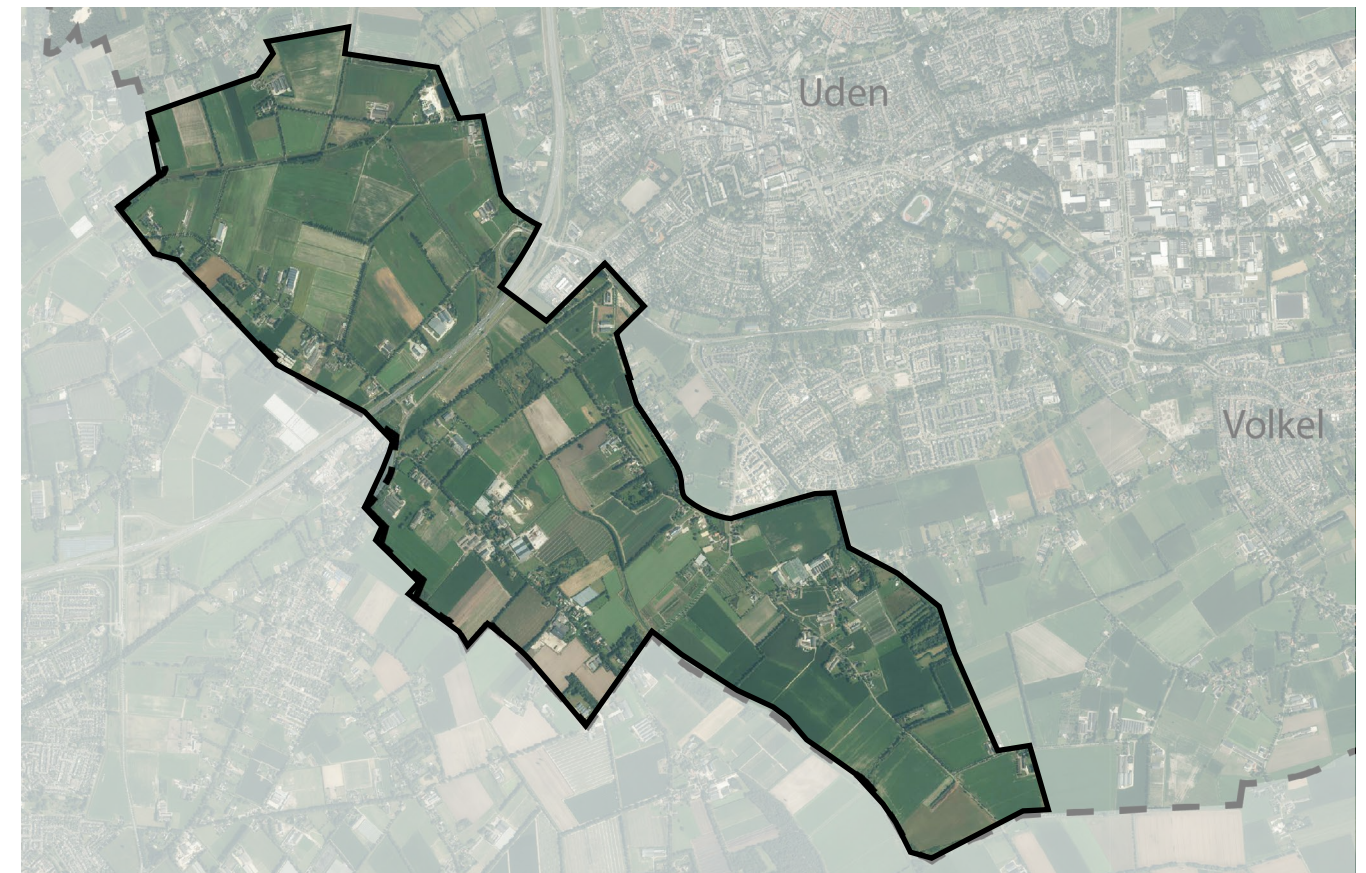
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

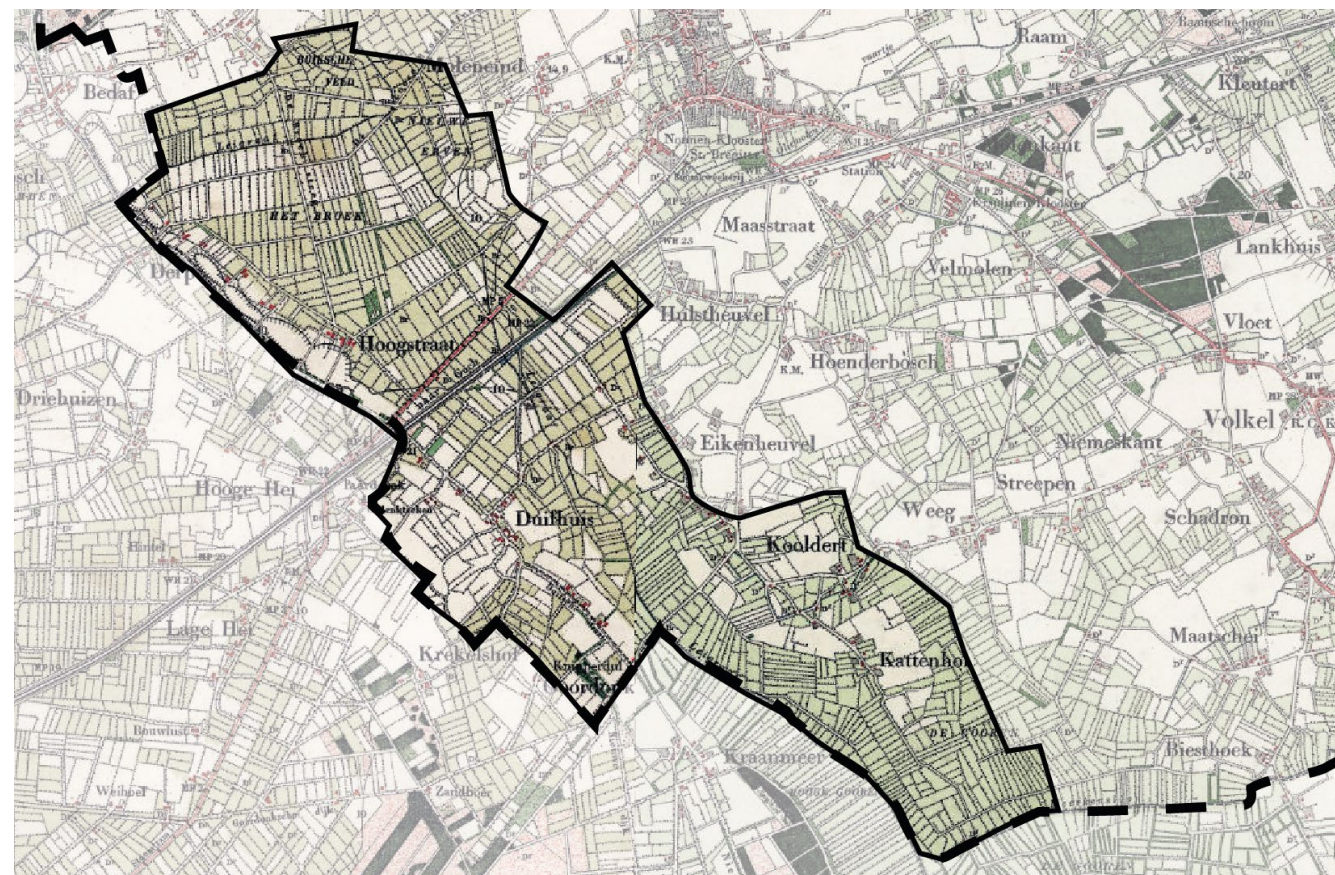
- Natte houtsingel (5) aanplanten haaks op de Leijgraaf.
- Knotbomenrij (12) aanplanten haaks op de Leijgraaf.
- Rietoevers (14) aanleggen langs sloten.
- Degelijke erfbeplanting (23) langs lintbebouwing en erven aanplanten (zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen).
- Poelen (15) aanleggen langs het Duitse lijntje.

In overleg met waterschap en grondeigenaren:

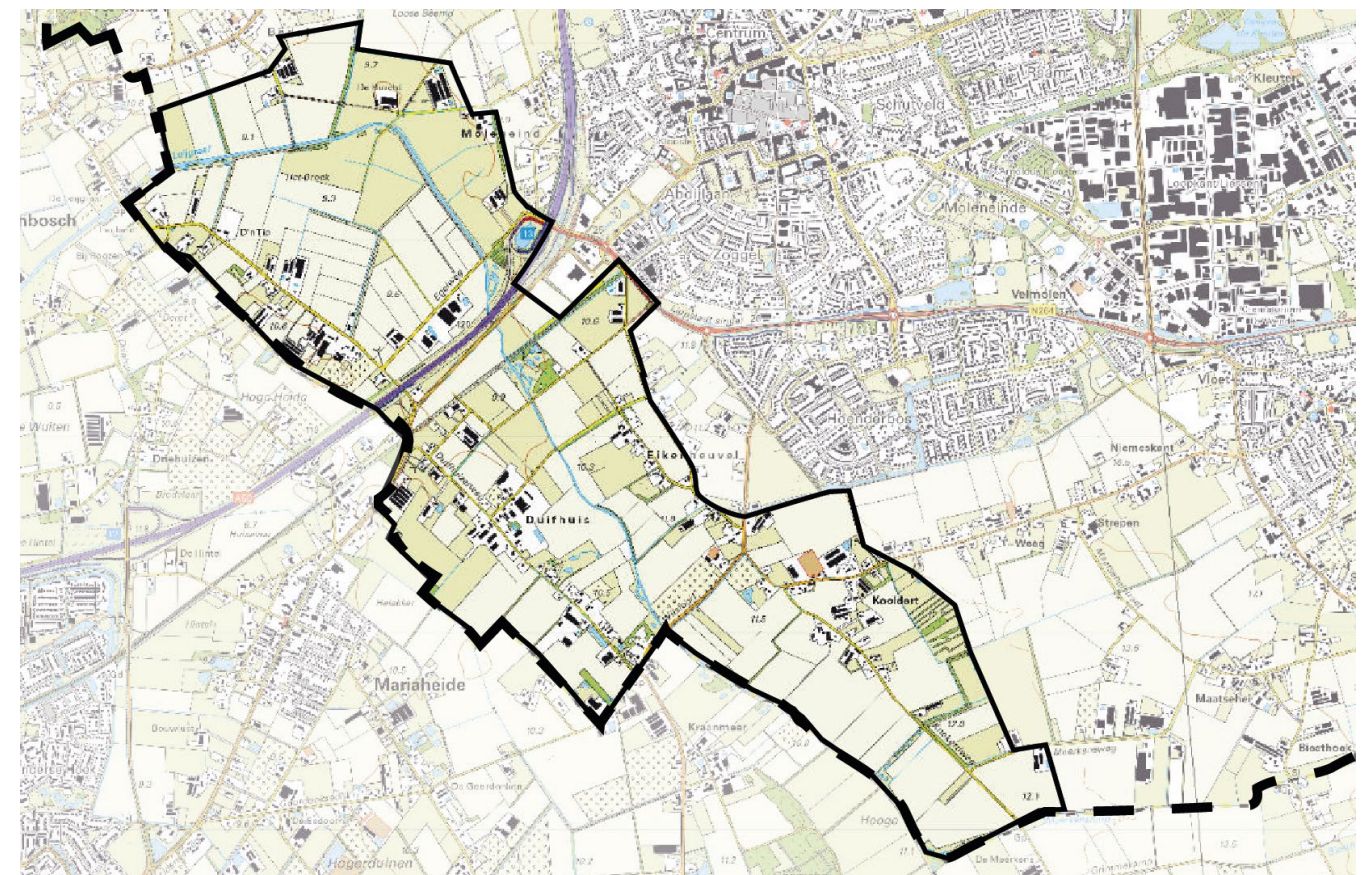
- Wijstgronden opstuwen (13) en natte bosjes (2) aanplanten.
- Sloot stuwtdjes (13) plaatsen rondom Leijgraaf ten behoeve van hydrologisch herstel en graslanden extensief beheren (18).

Afbeelding 84: Deelgebied Beekdal Leijgraaf.

Afbeelding 85: Beekdal Leijgraaf in 1900.

Afbeelding 86: Beekdal Leijgraaf in 2023.

5.19 Volkelse buurtschappen

Landschapstype

Kampenlandschap

Identiteit

Relatief open kampenlandschap met historische (open) akkers en buurtschappen op de overgang van het laaggelegen dal van de Leijgraaf (waar het gebied op afwatert) en de hooggelegen (voormalige)heide.

Cultuurhistorische waarden

Buurtschappen en historische (open) akkers op de overgang van hoog naar laag, doorsneden door enkele breuken.

Kansen en ambities

- Karakter van de historische (open) akkers, buurtschappen en (natte) weilanden versterken als uitloopgebied/groene vingers vanuit en naar het dorp. Daarbij nat en droog contrast versterken door:
 - * Droge gronden: Historische (open) akkers open houden (zowel van bebouwing als beplanting).
 - * Overgang droog/nat: Rondom lintbebouwing inzetten op kleinschalige erfbeplanting, met aandacht voor behoud van open ruimten/doorzichten.
 - * Nattere gronden: De weilanden inrichten als groene aders/uitloopgebied met lage en transparante beplanting om de openheid te behouden (hagen en knotbomen).
- EVZ Meerkensloop tussen bossen Odiliapeel en Leijgraaf robuust maken.
- Aansluiten bij visie Lankes door agrarische openheid ten oosten te behouden en een groene buffer aan te leggen tussen het buurtschap en het bedrijventerrein.
- Ruimte tussen nieuw tracé N605 en buurtschap Oosterens inpassen met groene buffer.

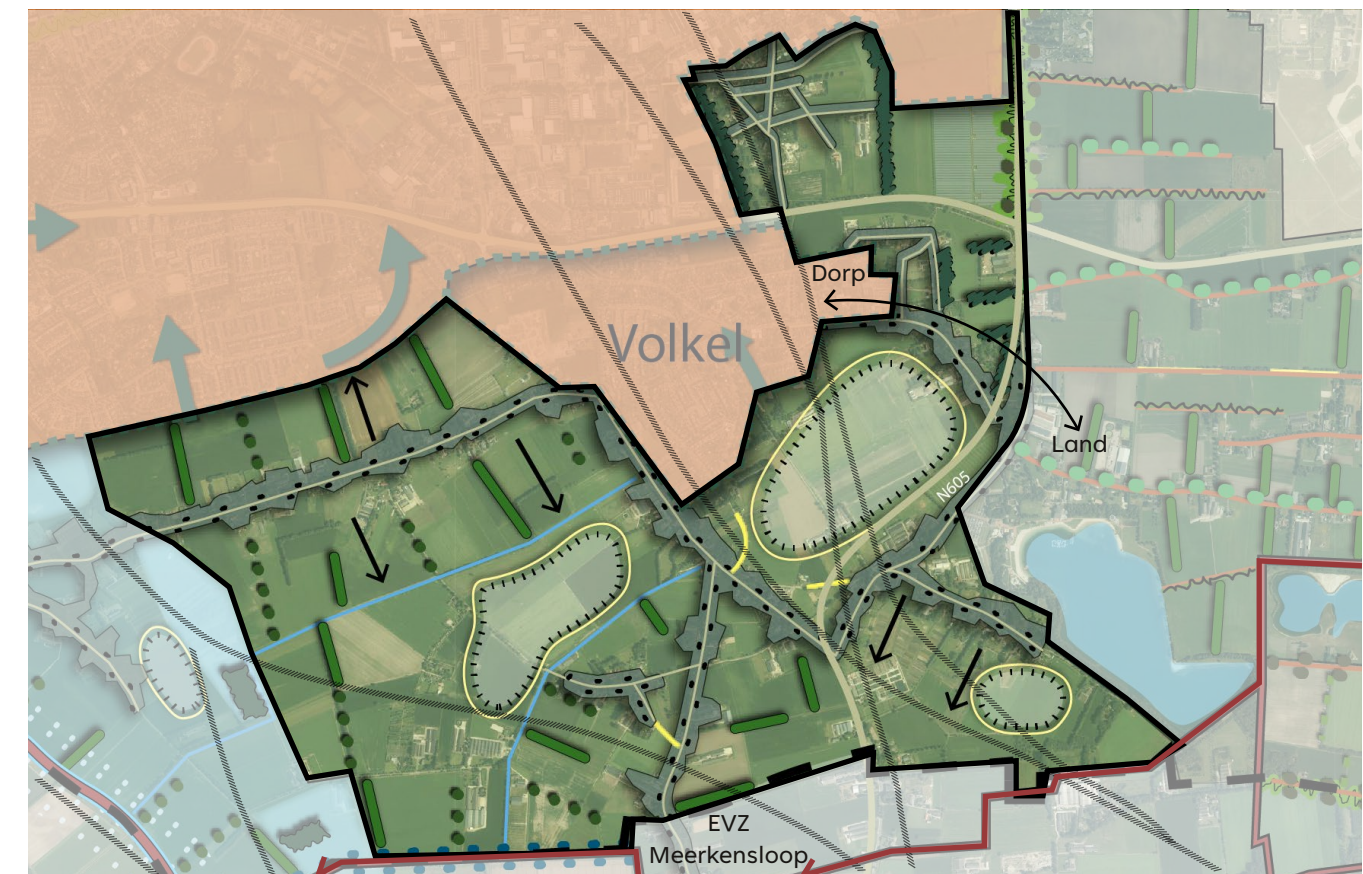
Onderbouwing

Contrasten in het gebied versterken door historische (open) akkers open te houden, buurtschappen te vergroenen en de kleinschaligheid terug te brengen in de (natte)weilanden tussen de akkers als groene aders. Door lage en transparante beplanting te gebruiken tussen de weilanden blijft het open karakter van het gebied behouden.

Aan de zuidzijde van het deelgebied loopt de Meerkensloop welke ingericht wordt als EVZ Verbreden van de ecologische verbinding tot 25 meter d.m.v. grondverwerving, aanleg natuurlijke oevers, aanleg poelen en/of aangepast beheer maakt deze EVZ robuust.

Visie

Historische (open) akkers open houden. Erfbeplanting versterken nabij lintbebouwing. (Natte) weilanden aanplanten met hagen en knotbomen.

LEGENDA

	Geologische breuken		Doorzicht behouden
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)		
	Verbinding stedelijke groenstructuur		
	Verbinding (recreatief/dorp-land)		
	Historische (open) akkers beschermen		
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Knip- en scheerheggen		
	Transparant landschapselement aanplanten; Knotbomenrij		
	Erfbeplanting versterken nabij lintbebouwing		
	Poelen aanleggen (langs EVZ Meerkensloop)		
	Groen buffer aanleggen (bedrijventerrein nabij Lankes en tracé N605)		
	Laanbomen langs Zeelandsedijk (behouden en versterken)		

Afbeelding 87: Kaart landschapsontwikkeling Volkelse buurtschappen. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij de nadere invulling)

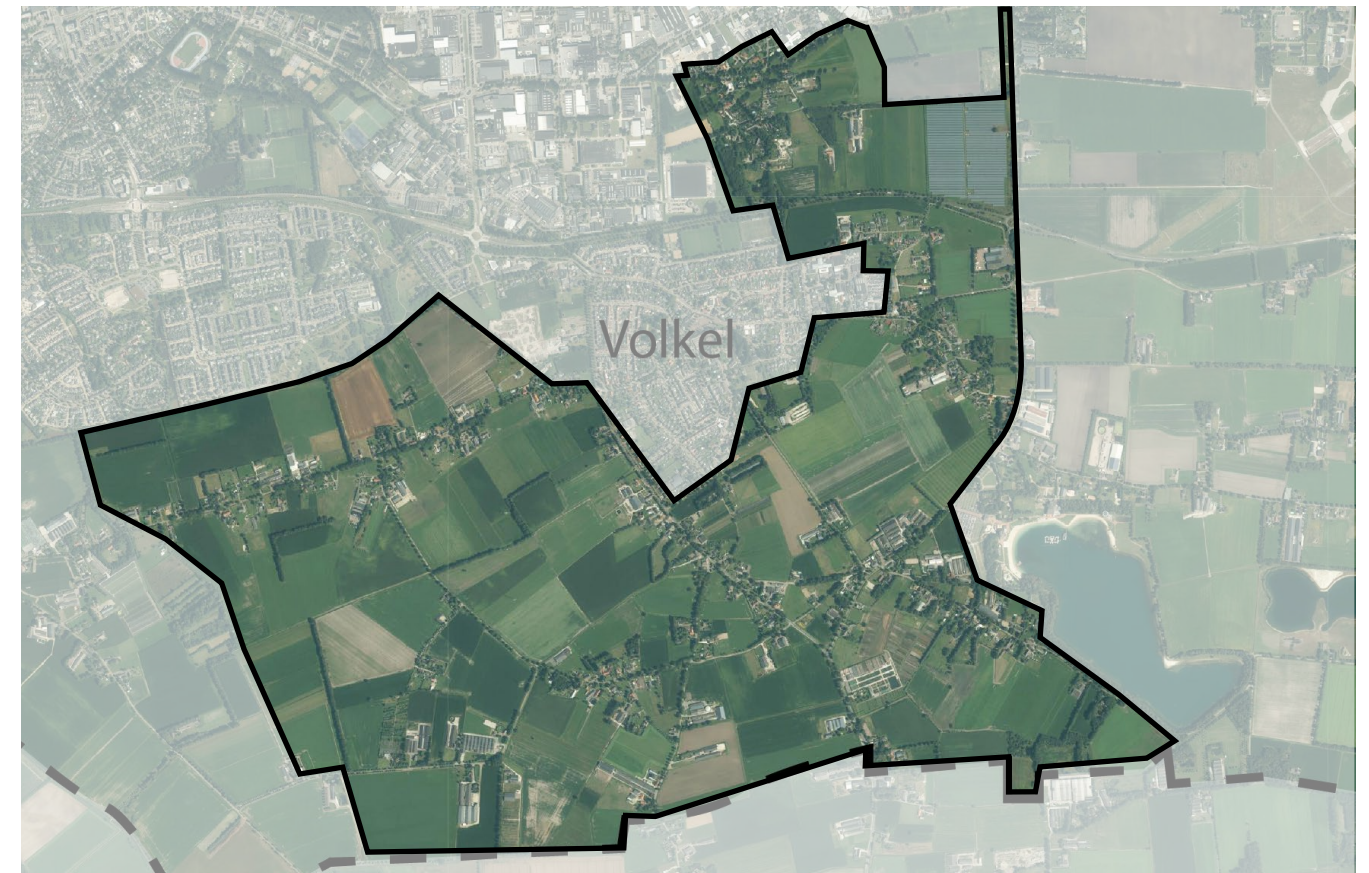
Ecologische ontwikkelingen

- EVZ Meerkensloop tussen bossen Odiliapeel en Leijgraaf robuust maken en EVZ Leijgraaf afronden. (Ten behoeve van de das, vleermuizen en ander soorten dieren.)
- Leefgebied voor struweelsoorten (vogels, insecten, kleine zoogdieren) versterken.

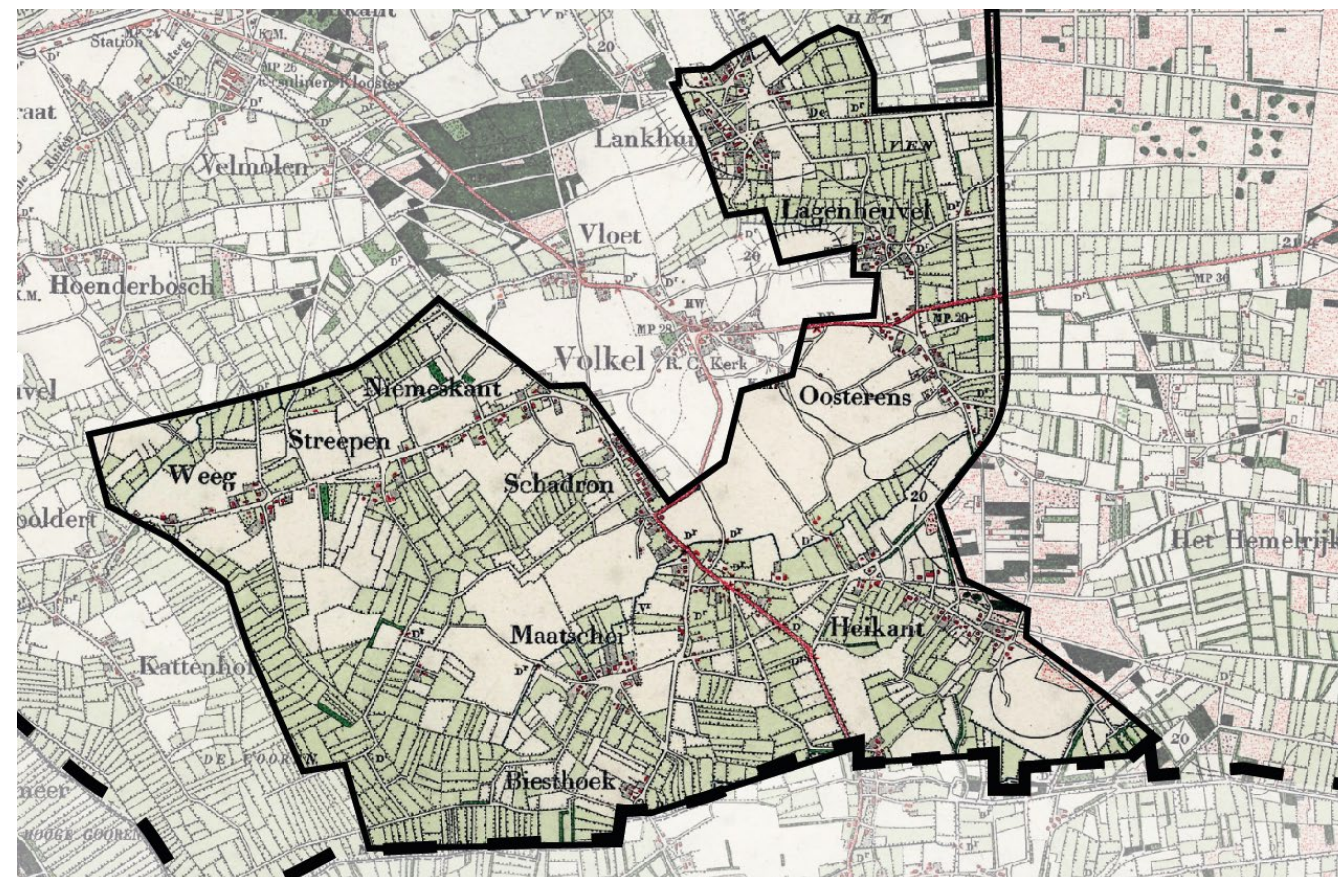
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

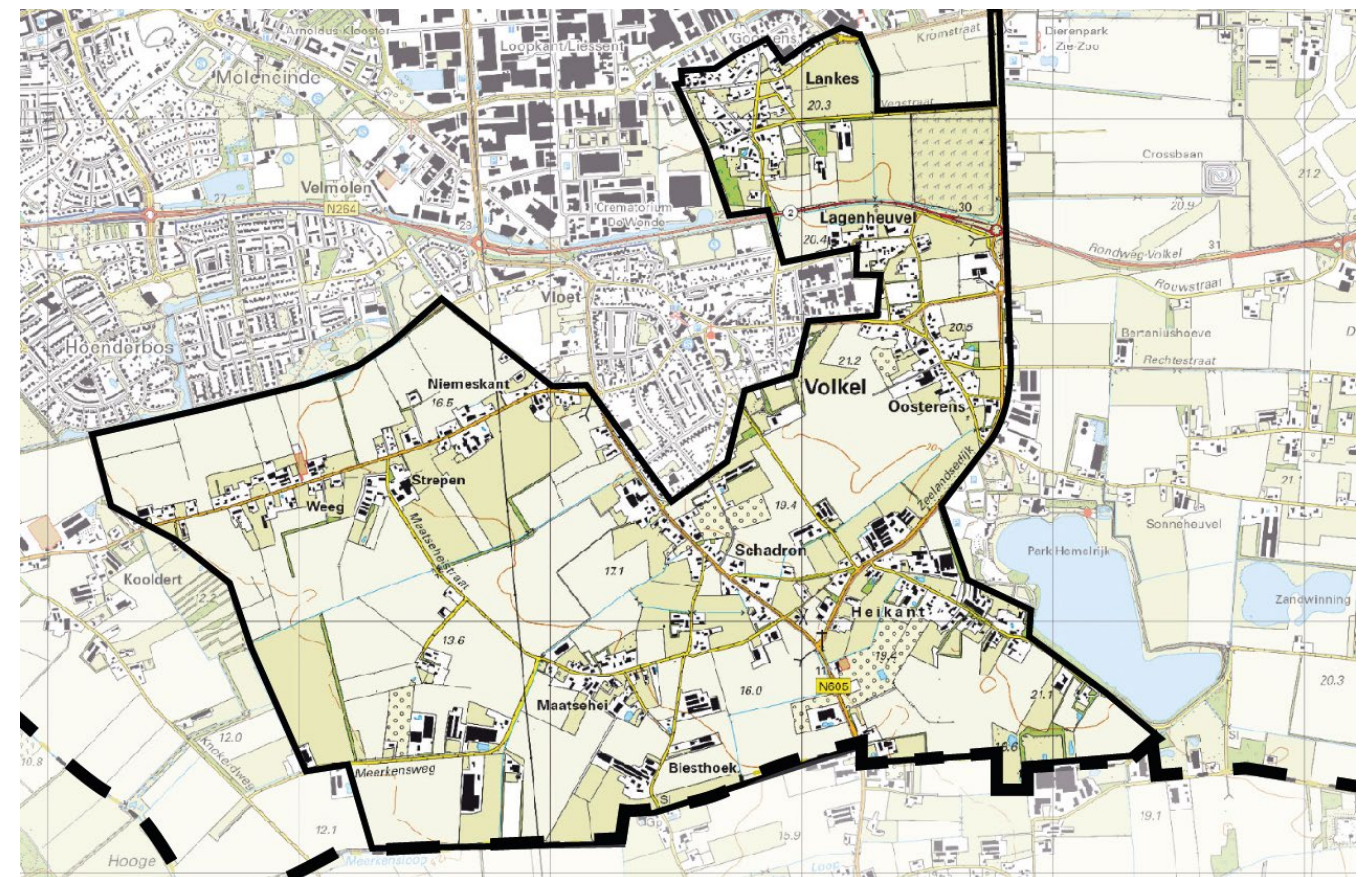
- Natte knip- en scheerheggen (9) en knotbomenrij (12) aanplanten langs weilanden.
- Droge houtsingel (3) aanplanten langs nieuwe tracé N605 en als buffer tussen Lankes en industrie.
- Kleinschalige erfbeplanting (21) langs lintbebouwing en erven aanplanten.
- Aanleg poelen (15) langs Meerkensloop.

Afbeelding 88: Deelgebied Volkelse buurtschappen.

Afbeelding 89: Volkelse buurtschappen in 1900.

Afbeelding 90: Volkelse buurtschappen in 2023.

5.20 Hemelrijk

Landschapstype

Oud heideontginningslandschap

Identiteit

Halfopen, oude heideontginning als overgangsgebied van de historische (open) akkers en buurtschappen (kleinschalig) naar de heide (grootschalig). In gebruik als agrarisch landschap met recreatieplas.

Cultuurhistorische waarden

Van oudsher overgangszone tussen de akkercomplexen (west) en heide (oost) welke steeds verder naar het oosten ontgonnen is langs 'kerkenpaden'. Relatief kleinschalig, besloten landschap met ontginningsrichting west-oost.

Kansen

- Ontginningsrichting west-oost aanzetten langs 'kerkenpaden', door aanplant struweel of bomenrij. Dient tevens als dorp-land verbinding tussen Odiliapeelse bossen en Volkel.
- Cultuurhistorische overgang in tijd accentueren door kleinschaligere inrichting dan Peelsche Heide. Realiseren door perceelgrensbeplanting (houtsingels en hagen) haaks op de oost-west ontginningsrichting.
- EVZ Meerkensloop tussen bossen Odiliapeel en Leijgraaf robuust maken. (Ten behoeve van de das, vleermuizen en ander soorten dieren.)
- Degelijke erfbeplanting aanbrengen waar deze nog niet aanwezig is (zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen).

Onderbouwing

De nog aanwezige west-oost verbindingen laten nog duidelijk de ontginningsrichting zien. Deze lijnen kunnen versterkt worden door deze aan te planten met struweel of bomenrijen (waar deze nog ontbreken), als verwijzing naar de voormalige schaapsdrift. Ook dienen deze lijnen als verbinding tussen de Odiliapeelse bossen en Volkel.

Haaks op deze lijnen kan perceelgrensbeplanting in de vorm van houtsingels en hagen zorgen voor schaalverkleining van het landschap, zeker ten opzichte van het grootschalige deelgebied Peelsche Heide.

Ten zuiden van het deelgebied loopt de Meerkensloop welke ingericht wordt als robuuste EVZ tussen de Leijgraaf en de bossen bij Odiliapeel. Verbreden van de ecologische verbinding tot 25 meter d.m.v. grondverwerving, aanleg natuurlijke oevers, aanleg poelen en/of aangepast beheer maakt deze EVZ robuust.

Visie

Ontginningsrichting west-oost aanzetten met struweel en bomenrij. Perceelsgrensbeplanting haaks op ontginningsrichting.

LEGENDA

	Geologische breuken
	Groene dorpsrand (singel minimaal 10 meter)
	Verbinding stedelijke groenstructuur
	Verbinding (recreatief/ecologisch)
	Belangrijke ontginninglijn
	Lijnvormig landschapselement aanplanten; Knip- en scheerheg of houtsingel
	Bomenrij (langs ontginningslijn)
	Struweelhaag aanplanten (langs ontginningslijn)
	Laanbomen langs Zeelandsedijk (behouden en versterken)
	Ecologische verbindingzone

Afbeelding 91: Kaart landschapsontwikkeling Hemelrijk. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij nadere invulling)

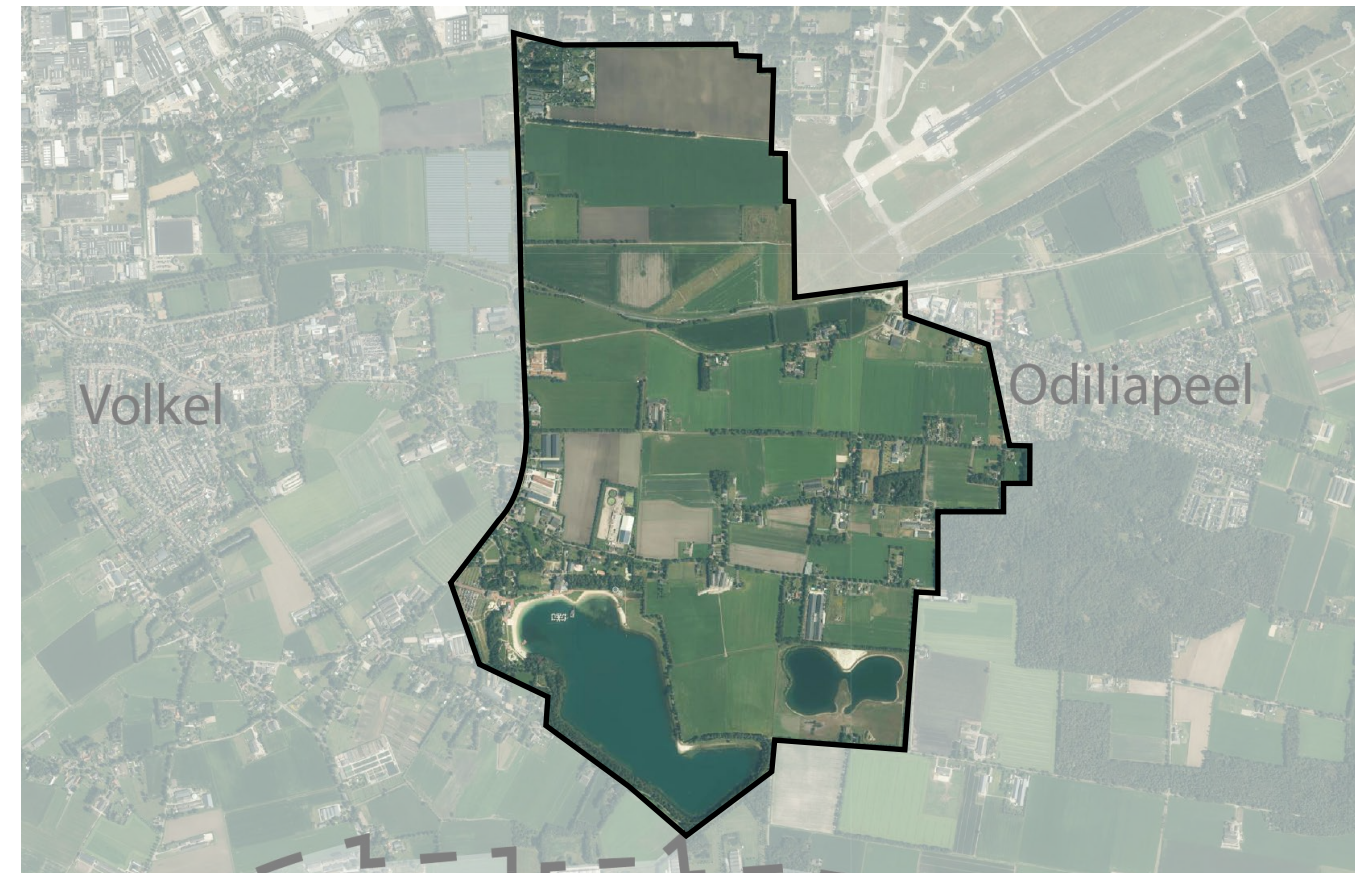
Ecologische ontwikkelingen

- EVZ Meerkensloop tussen bossen Odiliapeel en Leijgraaf robuust maken. (Ten behoeve van de das, vleermuizen en ander soorten dieren.)
- Verbinding Odiliapeelse bossen met Volkel.
- Leefgebied voor struweelsoorten (vogels, insecten, kleine zoogdieren) versterken.

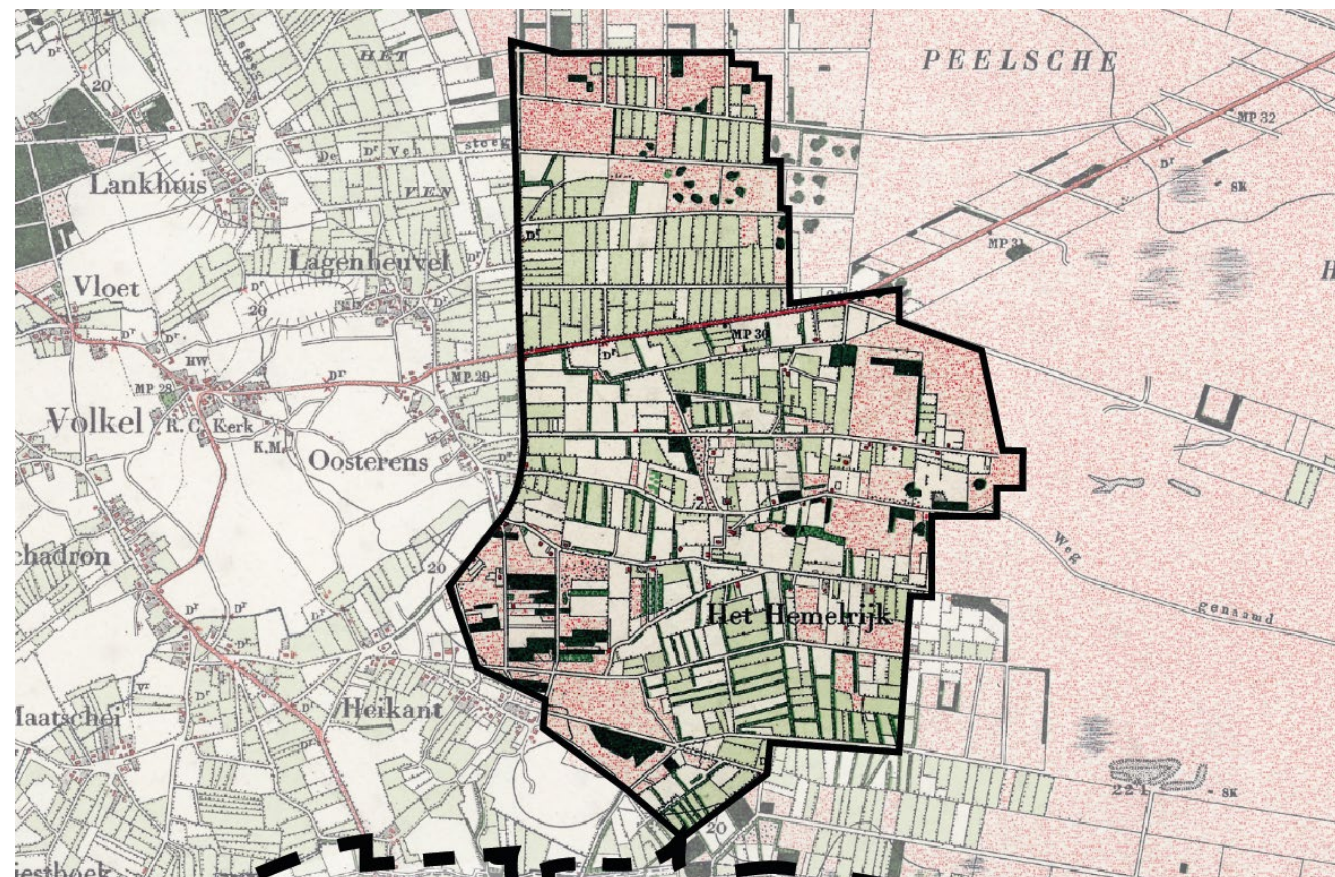
Recept

Landschapsversterking in dit gebied met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

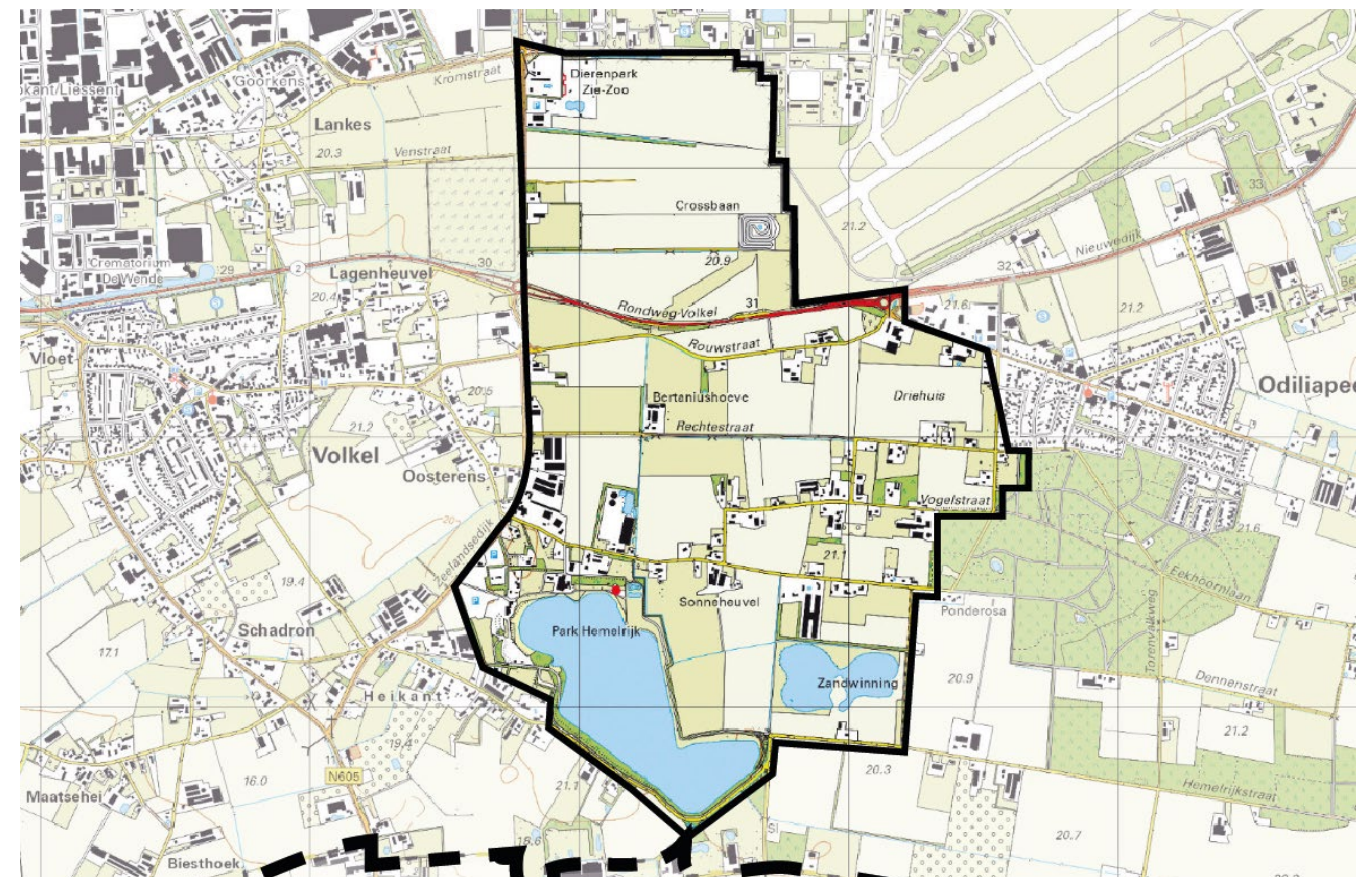
- Struweelhaag (7) en bomenrijen (11) aanplanten west-oost.
- Droge knip- en scheerheggen (8) en droge houtsingels (3) aanplanten haaks op ontginningslijnen.
- Degelijke erfbeplanting (22) langs erven aanplanten (zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen).

Afbeelding 92: Deelgebied Hemelrijk.

Afbeelding 93: Hemelrijk in 1900.

Afbeelding 94: Hemelrijk in 2023.

5.21 Peelsche heide

Landschapstype

Peelkernontginningslandschap met ontginningsbos

Identiteit

Open, grootschalig en rationeel jong Peelkernontginningslandschap. In gebruik als grootschalig productielandschap met grote boeren bedrijven.

Cultuurhistorische waarden

Planmatige en grootschalig ontginningslijnen zijn nog goed herkenbaar in het landschap. Bomenlanen accentueren deze lijnen.

Kansen

- Ontginningslijnen (west-oost) versterken met bomenlanen, waar deze ontbreken.
- Herkenbaar open landschap behouden, maar noord-zuid verbinding realiseren tussen de bossen (Trent-Odiliapeel-Boekel) door lage verbindingen in de vorm van kruidenrijke akkerranden, kruidenrijke stroken en hier en daar struweelhagen.
- Rondom de erven en schuren inzetten op beplante erfgrazen haaks op de weg in de vorm van hagen, struweel en bomenrijen.
- EVZ Staartjespeel tussen Odiliapeelse bossen en defensiekanaal afronden.

Onderbouwing

Het gebied is herkenbaar vanwege de planmatige, rechtlijnige inrichting van het productielandschap met laanbomen in west-oost richting. Haaks op deze richting wordt ingezet op lage verbinding, waarmee het open en weidse karakter behouden blijft, maar toch een (ecologische) verbinding gemaakt wordt tussen de bossen Trent-Odiliapeel-Boekel.

Kenmerkend in het gebied zijn de grote productiebedrijven. Deze bedrijven (en nieuwe ontwikkelingen) kunnen bijdragen aan meer biodiversiteit door erfbeplanting haaks op de weg aan te planten. Bij voorkeur passend bij de planmatige perceelsmaat 200 x 400 m.

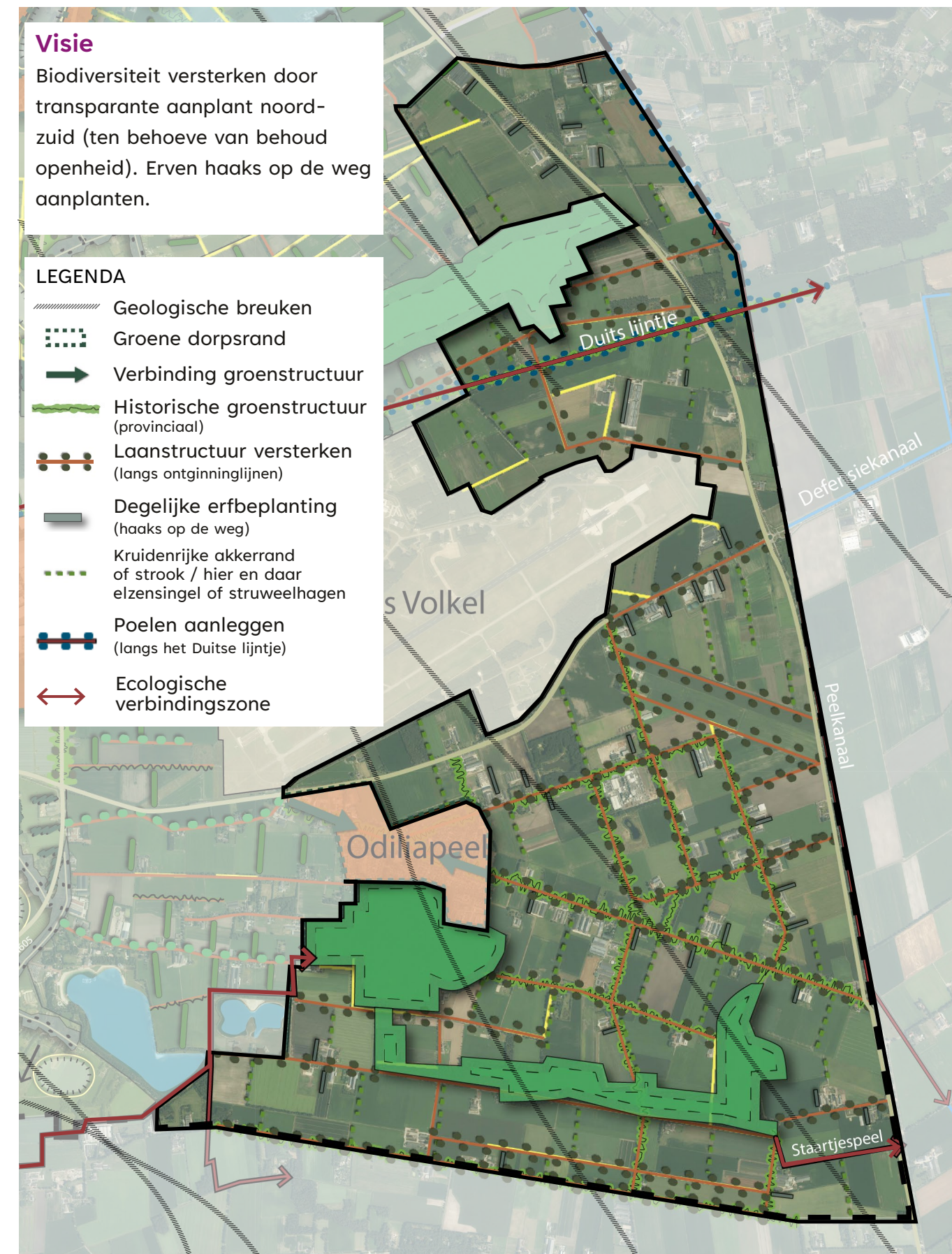
Ecologische ontwikkelingen

- Leefgebied voor struweelsoorten (vogels, insecten, kleine zoogdieren) versterken.
- EVZ Staartjespeel afronden als verbinding Odiliapeelse bossen - Defensiekanaal.

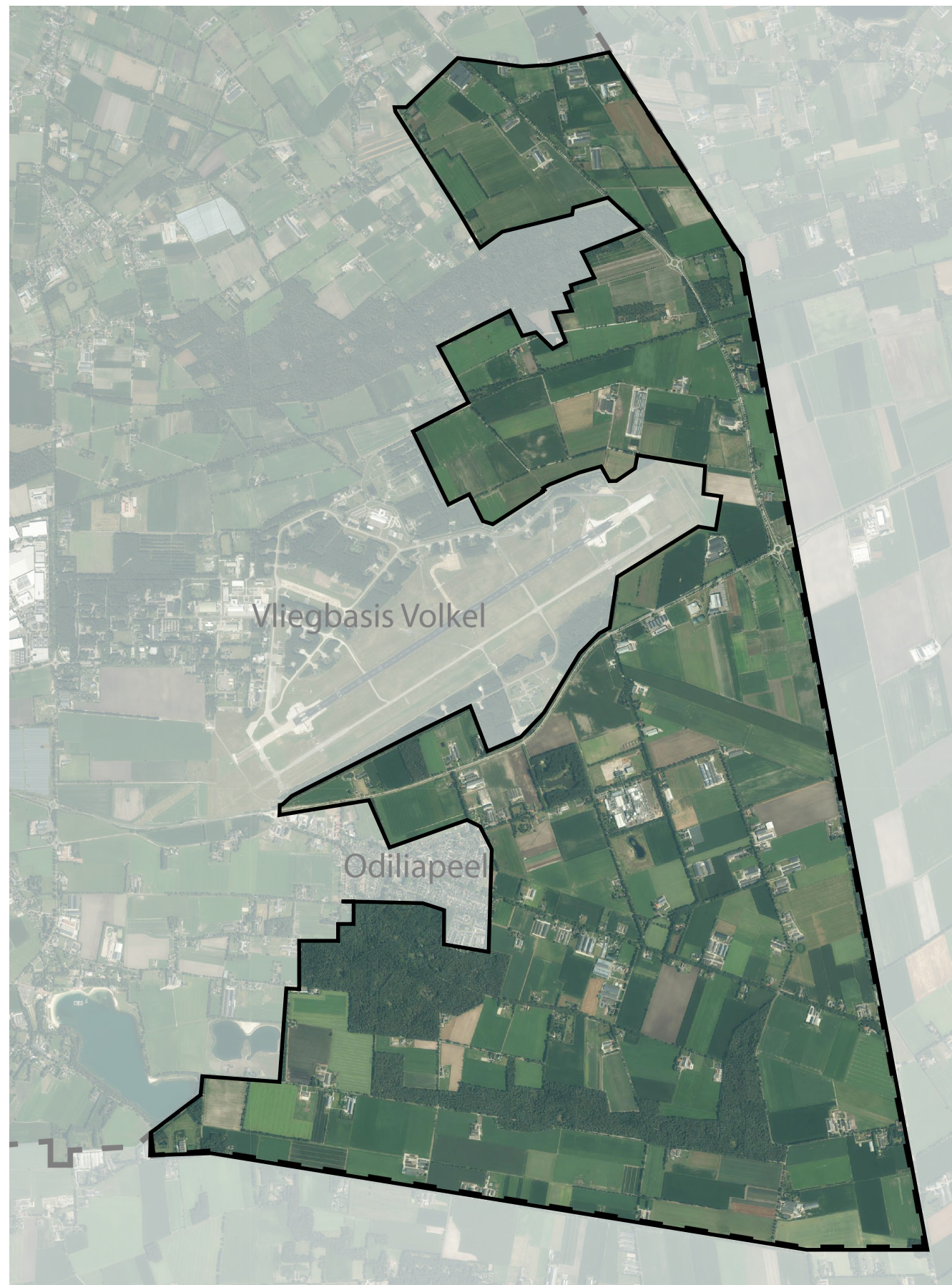
Recept

Landschapsversterking met behulp van de aanleg van de volgende landschapselementen:

- Laanbomen (10) aanplanten langs ontginningslijnen.
- Kruidenrijke akkerranden (16) of kruidenrijke stroken (17) en hier en daar elzensingels (6) of struweelhagen (7) aanleggen in noord-zuid richting.
- Erfbeplanting langs erven haaks op de weg aanplanten in de vorm van droge knip- en scheerheg (8), droge (hak)houtsingels (3), elzensingels (6), struweelhagen (7) of bomenrijen(11).

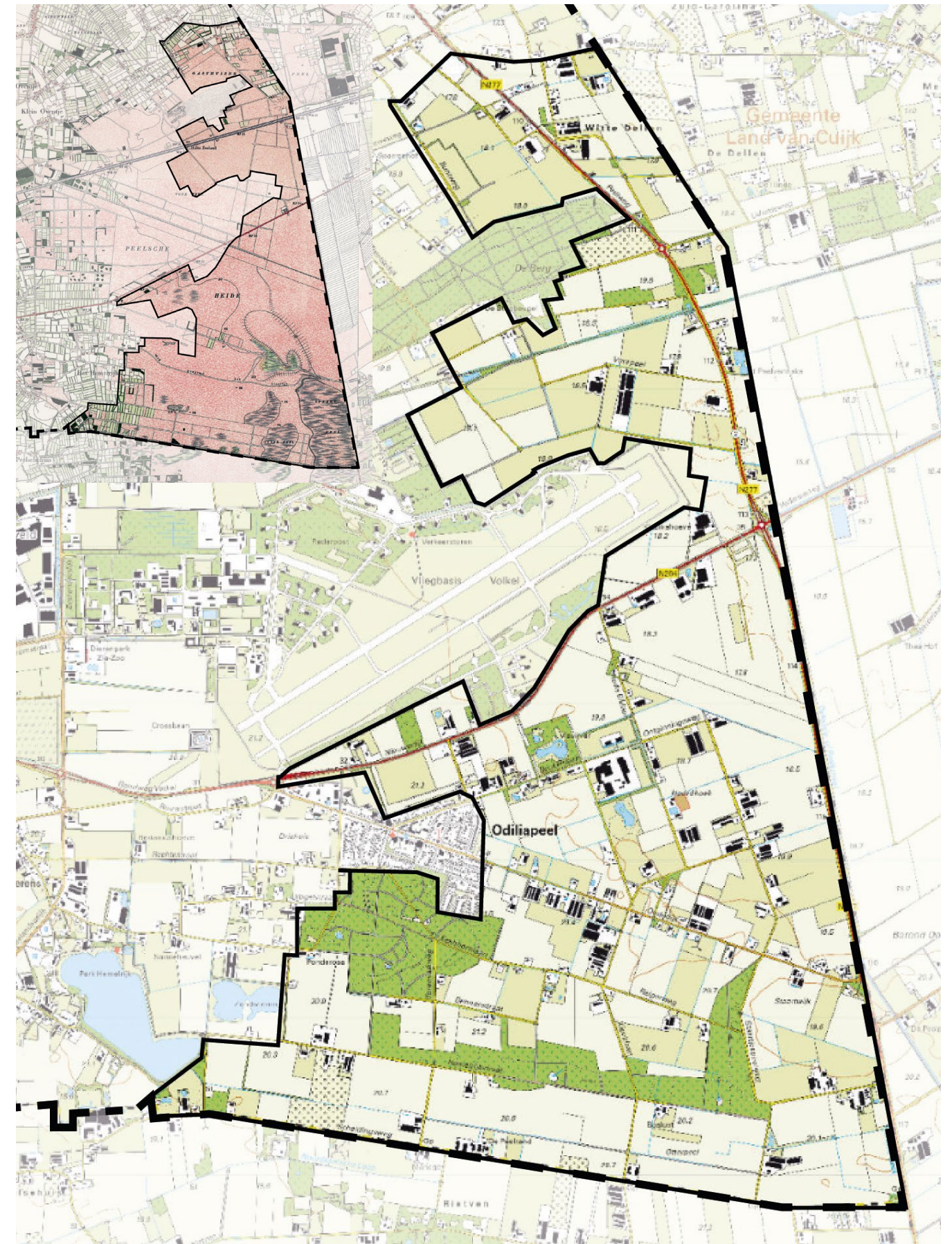

Afbeelding 95: Kaart landschapontwikkeling Peelsche heide. (Kansen zijn indicatief getekend en geven richting bij nadere invulling)

Afbeelding 96: Deelgebied Peelsche heide.

Afbeelding 97: Peelsche heide in 1900.

Afbeelding 98: Peelsche heide in 2023.

6. Landschapselementen

[TERUG NAAR VORIGE WEERGAVE](#)

Zandpad en houtsingel. Locatie Buntweg Zeeland (Deelgebied Trent)

6.1 Inleiding

De landschapselementen die in de recepten genoemd worden zijn in dit hoofdstuk uitgewerkt. Hiertoe wordt een voorstel gedaan voor het sortiment en de (minimale) maat en wordt een beheeraanbeveling gedaan. Ook wordt de ecologische waarde van het landschapselement beschreven.

De omschrijving van het landschapselement is bedoeld als **inspiratie en aanbeveling** voor de uitvoering van het landschapsontwikkelingsplan. De exacte invulling van het landschapselement op kavelniveau is altijd maatwerk en in verhouding met de maat en schaal van het initiatief op die plek. In dit plan is ervoor gekozen om minimale maten aan te geven per landschapselement vanuit de overtuiging dat een element minimaal een bepaalde maat dient te hebben om bij te dragen aan landschapsversterking. Uiteraard juichen we robuustere landschapselementen alleen maar toe en willen we robuuste elementen graag stimuleren. Omdat het realiseren van robuuste landschapselementen niet overal mogelijk is gaan we in zo'n geval graag in gesprek om samen tot een maatwerk oplossing te komen.

De landschapselementen zijn genummerd van 1 tot 24, deze nummering correspondeert met de nummers in de recepten.

De volgende landschapselementen komen aan bod:

1. Bosje (droog)
2. Bosje (nat)
3. Houtsingel (droog)
4. Houtwal
5. (Hak)Houtsingel (nat)
6. Elzensingel
7. Struweelhaag
8. Knip- of scheerhaag (droog)
9. Knip- of scheerhaag (nat)
10. Laanbeplanting
11. Bomenrij
12. Knotbomen
13. Sloot stuwtje
14. Natuuroever riet
15. Amfibieënpool
16. Kruidenrijke akkerrand
17. Kruidenrijke strook
18. Extensief grasland

19. Zandpaden
20. Mantel- en zoomvegetatie
21. Kleinschalige erfbeplanting (Kampenlandschap)
22. Degelijke erfbeplanting (Heide- en Peelkernontginningslandschap)
23. Degelijke erfbeplanting (Broeklandschap)
24. Hoogstam boomgaard

6.2 Landschapselementen

1. Bosje (droog)

Sortiment: Inheemse; eik, berk, linde, veldesdoorn en es (samen ca. 30%), verder gevarieerd, zoals vuilboom, hazelaar, meidoorn, sleedoorn, Gelderse roos, krent, hulst, lijsterbes en hondsroos.

Maat: Minimaal oppervlak 100 m². Aanplanten in verschoven plantverband van 1,5 x 1,5 meter. Aanbeveling om rondom ruimte te reserveren voor de spontane ontwikkeling van een mantel en zoomvegetatie.

Beheeraanbeveling: Vrij uit laten groeien en randen scheren of afzetten om de vijf jaar.

Beheer als hakhout/geriefbosje: Gefaseerd vlaksgewijs afzetten over een periode van 7 jaar.

Ecologische waarde: Leefgebied voor planten en schimmels. Voedsel en verblijfplaats voor zoogdieren, bosvogels en insecten. Positieve bijdragen aan de opslag van CO₂.

2. Bosje (nat)

Sortiment: Inheemse; wilg, zwarte els, es, berk, populier, Gelderse roos, sleedoorn, rode kornoelje, wilde liguster, meidoorn en spontane ontwikkeling van riet.

Maat: Minimaal oppervlak 100 m². Aanplanten in verschoven plantverband van 1,5 x 1,5 meter. Aanbeveling om rondom ruimte te reserveren voor de spontane ontwikkeling van een mantel en zoomvegetatie.

Beheeraanbeveling: Vrij uit laten groeien en randen scheren of afzetten om de vijf jaar.

Beheer als hakhout: Gefaseerd vlaksgewijs afzetten over een periode van 7 jaar.

Ecologische waarde: Leefgebied voor planten en schimmels. Voedsel en verblijfplaats voor zoogdieren, bosvogels en insecten. Positieve bijdragen aan de opslag van CO₂ en klimaatbuffer.

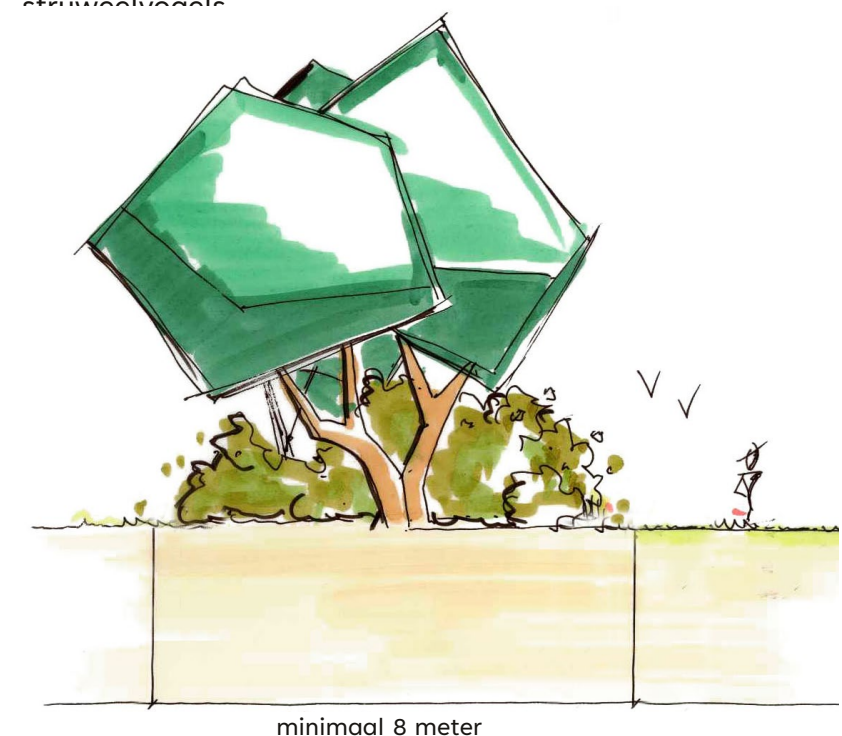
3. Houtsingel (droog)

Sortiment: Inheemse; eik, berk, linde, veldesdoorn en es (samen ca. 30%), verder gevarieerd, zoals vuilboom, hazelaar, meidoorn, sleedoorn, Gelderse roos, krent, hulst, lijsterbes en hondsroos.

Maat: Minimaal 8 meter breed. Boomvormers in middelste twee/drie rijen. Aanplanten in verschoven plantverband van 1,5 x 1,5 meter. Aanbeveling om ruimte te reserveren voor de spontane ontwikkelen van zoomvegetatie.

Beheeraanbeveling: Hakhoutbeheer gefaseerd vlaksgewijs afzetten over een periode van 15 á 20 jaar. Maximaal 10% overstaanders.

Ecologische waarde: Deze singels hebben een verbindings- of foerageerfunctie voor vleermuizen, vogels, vlinders en zoogdieren (egel, das, ree etc.). Daarnaast is het een verblijfplaats voor kleine zoogdieren, insecten en struweelvogels.

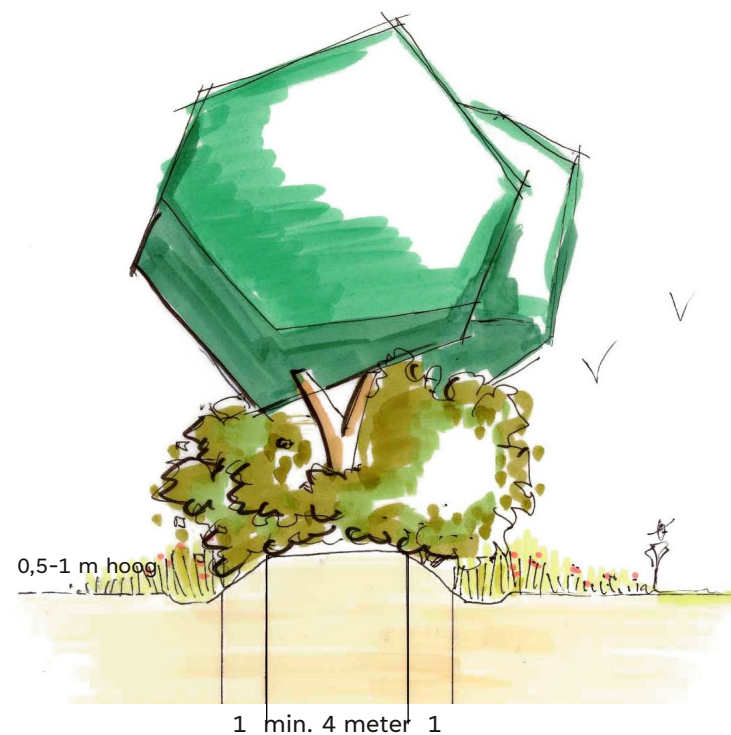
4. Houtwal

Sortiment: Inheemse; eik, berk, linde, veldesdoorn en es (samen ca. 30%), verder gevarieerd, zoals vuilboom, hazelaar, meidoorn, sleedoorn, Gelderse roos, krent, hulst, lijsterbes en hondsroos.

Maat: Grondlichaam minimaal 6 meter breed en 0,5 meter hoog. Boomvormers in middelste twee rijen. Aanplanten in verschoven plantverband van 1,5 x 1,5 meter.

Beheeraanbeveling: Hakhoutbeheer gefaseerd vlaksgewijs afzetten over een periode van 15 á 20 jaar. Maximaal 10% overstaanders. Bij veel erosie het grondlichaam herstellen.

Ecologische waarde: De helling biedt variatie in nat/droog en warm/koud. De zonkant is vooral interessant voor insecten, amfibieën en reptielen, de schaduwkant voor varens en mossen. De beplanting functioneert verder als droog bos.

5. (hak)Houtsingel (nat)

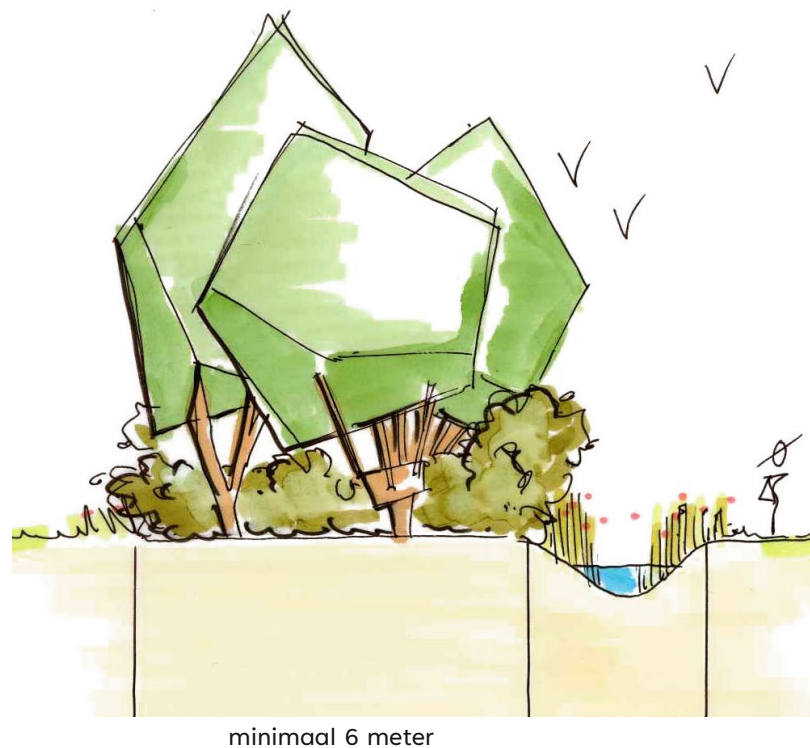
Sortiment: Inheemse; zwarte els, diverse (inheemse) wilgensoorten, sleedoorn, eik en meidoorn.

Maat: Minimaal 6 meter breed. Boomvormers in middelste drie rijen. Aanplanten in verschoven plantverband van 1,5 x 1,5 meter.

Beheeraanbeveling: Vrij uit laten groeien. Bij ruimtegebrek randen scheren of buitenste 2 meter afzetten om de vijf jaar.

Beheer als hakhout: Gefaseerd vlaksgewijs afzetten over een periode van 7 jaar. Maximaal 10% overstaanders.

Ecologische waarde: Deze singels hebben een verbindings- of fourageerfunctie voor vleermuizen, vogels, vlinders en zoogdieren (egel, das, ree etc.). De beplanting functioneert verder als nat bos.

6. Elzensingel

Sortiment: Inheemse zwarte els.

Maat: 1 rij breed, afstand in rij is 1 meter.

Beheeraanbeveling: Elke 3 tot 5 jaar snoeien of afzetten.

Beheer als 'vrij uitgroeïende elzensingel': Vrij uit laten groeien. Bij ruimtegebrek randen scheren.

Ecologische waarde: Een elzensingel fungeert als leefgebied voor struweelvogels en insecten.

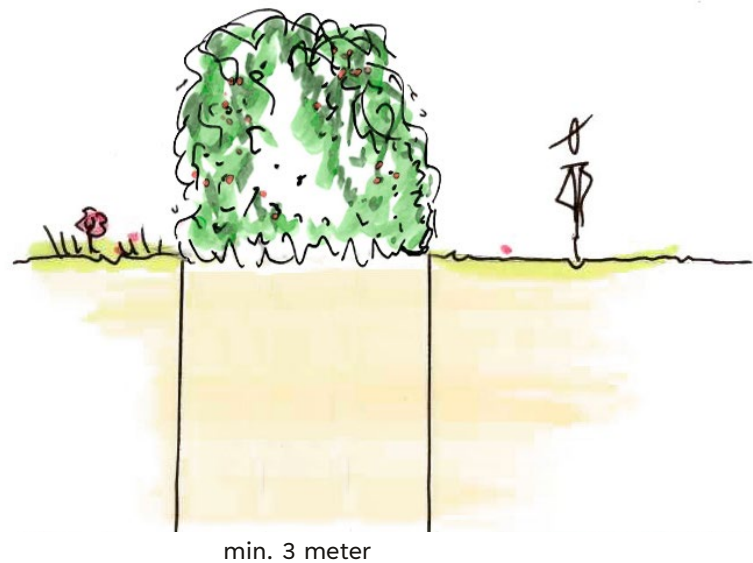
7. Struweelhaag

Sortiment: Inheemse; meidoorn en sleedoorn (samen min. 50%) eventueel met bijmenging van soorten als wilde roos, kardinaalsmuts, rode kornoelje, liguster en veldesdoorn.

Maat: Minimaal 3 meter breed, in 2 rijen geplant. Plantverband minimaal 1 x 1 m.

Beheeraanbeveling: Struweelhaag vrij laten uitgroeien en maximaal 1 keer per 7 jaar snoeien op ten minste 2 meter hoogte. Overhangende takken maximaal 1 keer per 3 jaar terug snoeien.

Ecologische waarde: Een struweelhaag biedt een belangrijke schuil- en voedselhabitat voor struweelvogels, insecten en kleine zoogdieren.

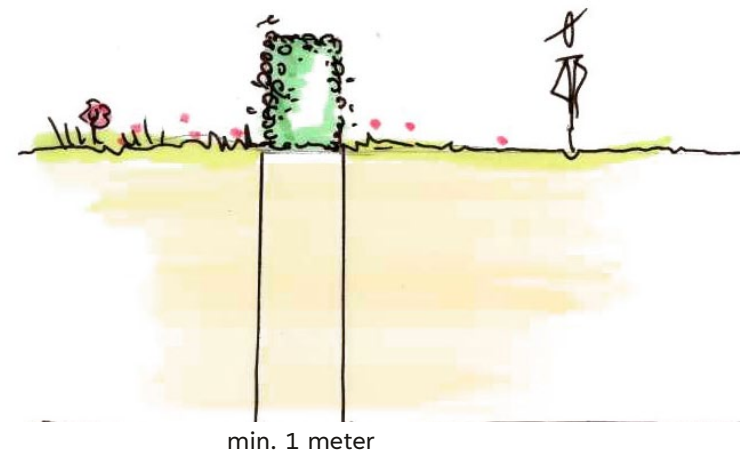
8. Knip- of scheerheg (droog)

Sortiment: Inheemse; meidoorn, beuk, liguster, hulst of veldesdoorn.

Maat: Minimaal 1 meter breed, in 2 rijen geplant. Plantafstand 25 cm.

Beheeraanbeveling: Knip- of scheerhaag 1x per jaar knippen, eind juni. Haag in geschoren toestand op minimaal 1 m. hoogte houden.

Ecologische waarde: Een knip- en scheerheg biedt beschutting en fungeert als verbindings- of foerageerfunctie voor struweelvogels en insecten.

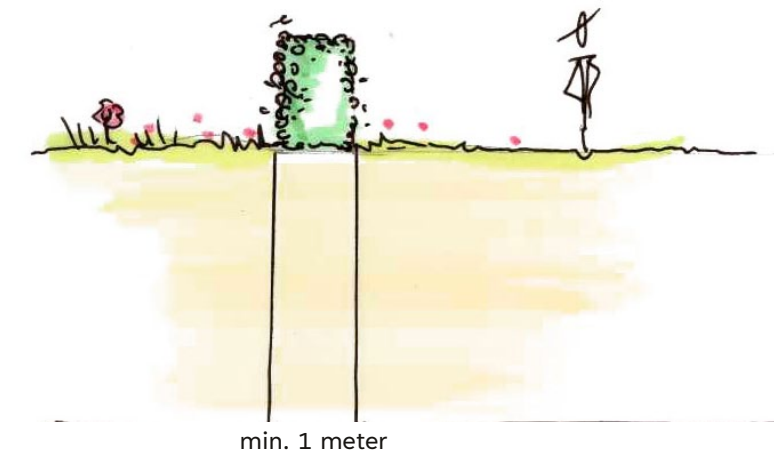
9. Knip- of scheerheg (nat)

Sortiment: Inheemse; meidoorn of sleedoorn.

Maat: Minimaal 1 meter breed, in 2 rijen geplant. Plantafstand 25 cm.

Beheeraanbeveling: Knip- of scheerhaag 1x per jaar knippen, eind juni. Haag in geschoren toestand op minimaal 1 m. hoogte houden.

Ecologische waarde: Een knip- en scheerheg biedt beschutting en fungeert als verbindings- of foerageerfunctie voor struweelvogels en insecten.

10. Laanbeplanting

Sortiment: In overleg met gemeente. (Mengen van soorten biedt extra duurzaamheid- en ecologische waarde)

Eventueel in combinatie met struweel (7) of een knip- en scheerhaag (8/9) aanplanten.

Maat: Enkele of dubbele rij, plantafstand 10-15 meter. Aanplantmaat bij voorkeur minimaal 20-25.

Beheeraanbeveling: Periodieke controle op dood hout, foutieve takgroei, begeleidingssnoei en vormsnoei.

Ecologische waarde: Laanbeplanting draagt bij aan het verbinden van groene corridors, daarbij biedt het schuilplaatsen en voedsel voor roofvogels, struweelvogels en insecten.

11. Bomenrij

Sortiment: Inheemse; eik, linde, berk, es, populier, kers, anders in overleg. (Mengen van soorten biedt extra duurzaamheid- en ecologische waarde)

Maat: Enkele of dubbele rij met plantafstand 8-15 meter. Aanplantmaat bij voorkeur minimaal 10-12.

Beheeraanbeveling: Periodieke controle op dood hout, foutieve takgroei, begeleidingssnoei en vormsnoei.

Ecologische waarde: Een bomenrij draagt bij aan het verbinden van groene corridors, daarbij biedt het schuilplaatsen en voedsel voor roofvogels, struweelvogels en insecten.

12. Knotbomen

Sortiment: Inheemse; wilg, es, eik.

Maat: Enkele rij met plantafstand in de rij minimaal 5 meter en maximaal 15 meter.

Beheeraanbeveling: Gefaseerd (om en om) knotten van een groep op een hoogte van minimaal 1,5 m boven maaiveld. Om de 5 jaar knotten.

Ecologische waarde: Knotbomen fungeren als leefgebied voor struweelvogels, hollenbroeders, insecten en kleine zoogdieren. Met name oudere knotbomen bieden schuil- en nestgelegenheid voor allerlei diersoorten, waaronder de steenuil. Daarnaast vinden diverse planten, mossen en paddenstoelen een goede humusrijke voedingsbodem in vermolmde delen van knotbomen.

13. Sloot stuwtje

Aanleg aanbeveling: In overleg met Waterschap en grondeigenaren plaatsen.

Beheeraanbeveling: Periodieke controle op gebreken. Jaarlijks vuilophoping nabij stuwtje afvoeren.

Ecologische waarde: Het langer vasthouden van water middels een stuw heeft ecologische waarde doordat dit het waterregime stabiliseert, de biodiversiteit in water- en moerasgebieden bevordert, en het habitat biedt voor aquatische en semi-aquatische soorten, mits het zorgvuldig wordt beheerd om negatieve effecten zoals stagnatie te vermijden.

14. Natuuroever riet

Aanleg aanbeveling: Bij voorkeur trapsgewijze oever, minimaal 3 meter en maximaal 10 meter breed, talud 1:3 of meer.

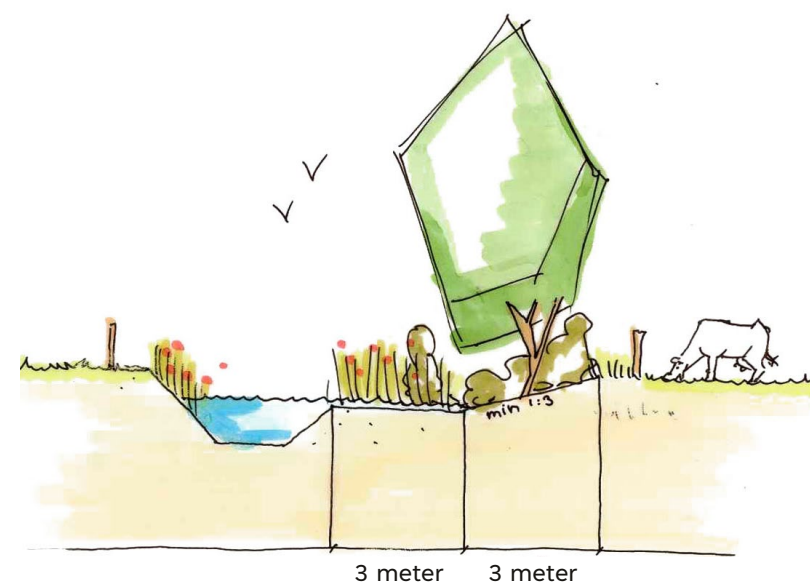
Plasberm: min. 50% van de oever uitgraven tot 50 cm onder of 10 cm boven gem. waterpeil.

Drasberm: min. 50% van de oever uitgraven tot 10 cm onder of 10 cm boven gem. waterpeil.

Spontane ontwikkeling van nat grasland, riet en ruigte in plas- of drasberm.

Beheeraanbeveling: Gefaseerd elke drie jaar maaien en afvoeren, maximaal 50% maaien per maaibeurt. Bij hoge voedselrijkdom, de voedselrijke bouwvoor afgraven.

Ecologische waarde: Rietoevers bieden een belangrijke habitat voor watergebonden planten, vogels, insecten en vissen. Het verbetert de waterkwaliteit door de filterwerking en het stabiliseert de oevers tegen erosie.

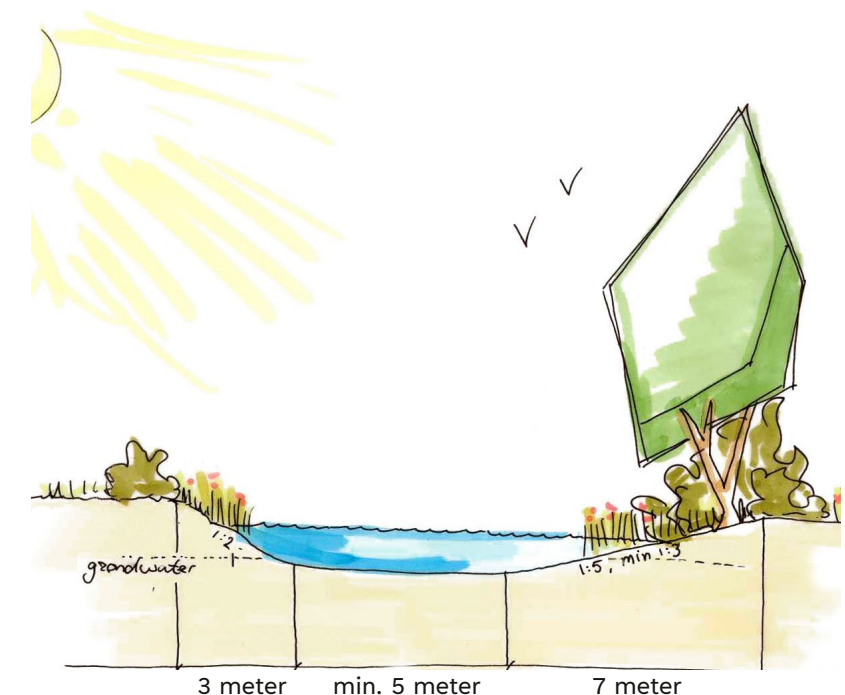
15. Amfibieënpool

Aanleg aanbeveling: Waterbodem aanleggen in grondwater met het diepste punt ca. 1 meter onder het gem. waterpeil. Doorsnede minimaal 15 meter met; talud noordzijde minimaal 1:3, talud zuidzijde 1:2 - 1:4. Houtige begroeiing aan noordzijde.

Sortiment: Inheemse; wilgensoorten en zwarte els.

Beheeraanbeveling: Gefaseerd 1 keer per 3 tot 10 jaar schonen, afhankelijk van de mate van dichtgroei van de poel.

Ecologische waarde: Een amfibieënpool is van cruciaal belang voor de voortplanting en leefomgeving van amfibieën zoals kikkers, padden en salamanders. Daarnaast fungeert het als voedselhabitat voor watervogels, zoogdieren en insecten.

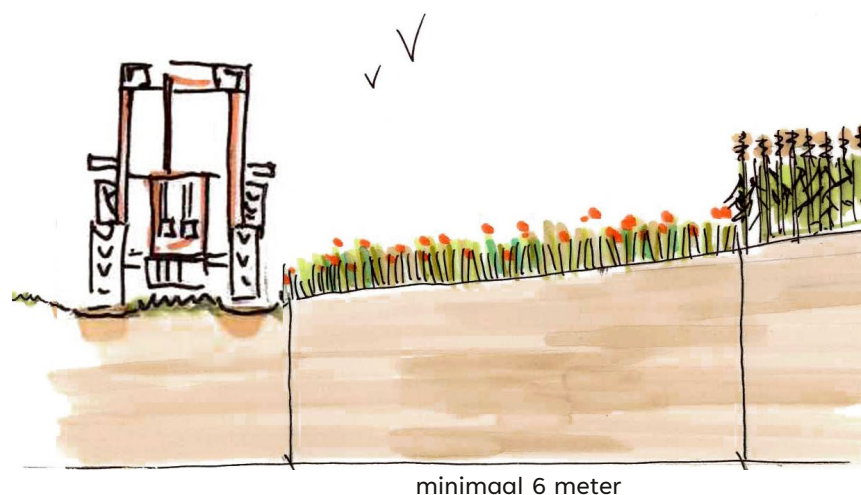
16. Kruidenrijke akkerrand

Sortiment: Jaarlijks inzaaien met een speciaal samengesteld akker(bloemen)mengsel of een mengsel van zomergranen.

Maat: Breedte van de rand minimaal 6 meter.

Beheeraanbeveling: Akkerrand worden niet geoogst, maar blijft in de winter staan en wordt in het voorjaar ondergewerkt. Niet bemesten.

Ecologische waarde: Een kruidenrijke akkerrand biedt een belangrijke voedselbron en schuilplaats voor bestuivers zoals bijen en vlinders, en vogels. Het bevordert de biodiversiteit en helpt bij het verminderen van bodemerosie.

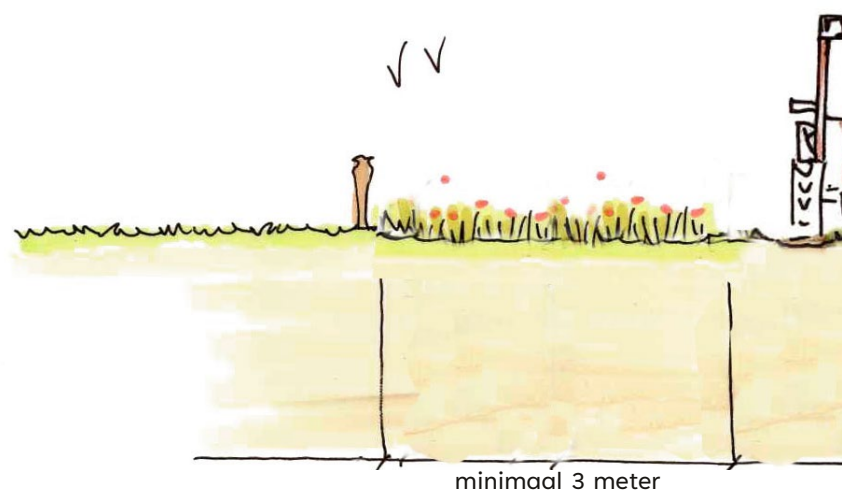
17. Kruidenrijke strook

Sortiment: Inzaaien met inheems kruidenmengsel.

Maat: Strook langs wegen, paden of akkerrand is minimaal 3 meter breed en eventueel uitgerasterd voor vee.

Beheeraanbeveling: Gefaseerd 1 keer per 2 jaar maaien en afvoeren, niet bemesten.

Ecologische waarde: Een kruidenrijke strook biedt een belangrijke voedselbron en schuilplaats voor bestuivers zoals bijen en vlinders. Het bevordert de biodiversiteit en helpt bij het verminderen van bodemerosie.

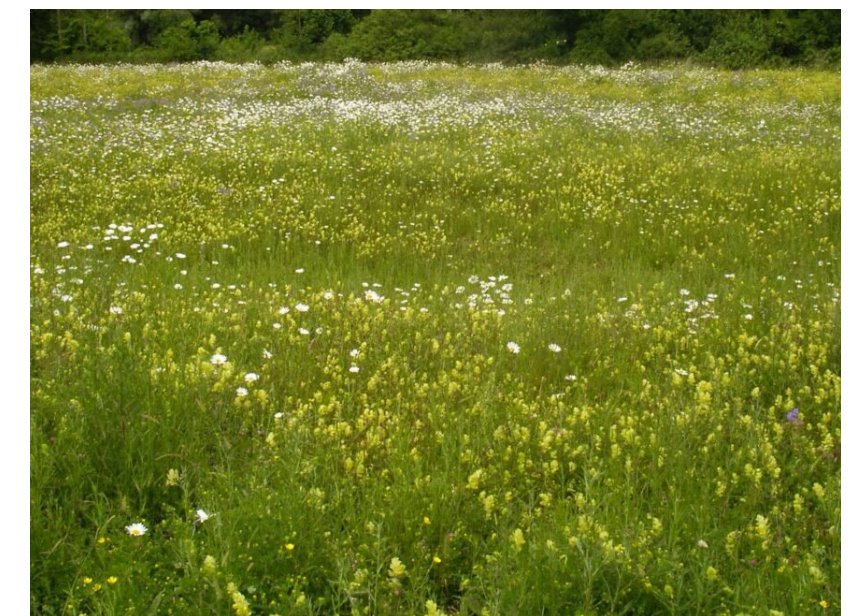
18. Extensief grasland

Sortiment: Vochtig bloemrijke graslanden met spontane ontwikkeling van soorten als; rolklaver, geel walstro, kruipende boterbloem en dotterbloem. Of: Kruiden- en faunarijk grasland (droog) met soorten als; gestreepte witbol, madeliefje, vertakte leeuwentand, witte klaver, gewone brunel, scherpe boterbloem en smalle weegbree.

Maat: Minimaal 1000 m².

Beheeraanbeveling: Jaarlijks maaien en afvoeren of hooien, al dan niet met nabeweidning. De graslanden worden niet bemest.

Ecologische waarde: Extensief grasland biedt een belangrijke leefomgeving voor een breed scala aan planten- en diersoorten, waaronder zeldzame graslandplanten en insecten. Daarnaast levert het een positieve bijdrage aan koolstofopslag en het behoud van biodiversiteit door de spontane ontwikkeling van autochtone planten.

19. Zandpaden

Sortiment: Kruidenrijke berm met inheems kruidenmengsel (17) en droge houtsingel (3) met inheemse; eik, berk, linde, veldesdoorn en es (samen ca. 30%), verder gevarieerd, zoals vuilboom, hazelaar, meidoorn, sleedoorn, Gelderse roos, krent, hulst, lijsterbes en hondsroos.

Beheeraanbeveling: Ecologisch bermbeheer; gefaseerd 1 keer per 2 jaar maaien en afvoeren, niet bemesten.

Ecologische waarde: Zandpaden met kruidenrijke bermen bieden voedsel en leefgebied voor mossen, insecten, kleine zoogdieren en reptielen die profiteren van de open, drogen en goed doorlatende bodem. Daarbij vervullen de paden een functie in de ecologische verbindingen in agrarisch gebied.

20. Mantel- en zoomvegetatie

Bestaande uit: Mantelvegetatie (bosrand): inheemse; eik, berk, linde, veldesdoorn en es (samen ca. 20%), verder gevarieerd, zoals vuilboom, hazelaar, meidoorn, sleedoorn, Gelderse roos, krent, lijsterbes en hondsroos. Zoomvegetatie: ruige gras-kruidenvegetatie (spontane ontwikkeling)

Maat: Minimaal 20 meter, bij voorkeur golvende rand.

Beheeraanbeveling: Mantelvegetatie (bosrand): periodiek afzetten ter voorkoming van bosvorming.

Zoomvegetatie: Ruige gras-/kruidenvegetatie extensief maaien (2-4 jaarlijk maaien en afvoeren) of laten begrazen.

Ecologische waarde: De mantel- en zoomvegetatie biedt een gevarieerde leefomgeving (met name bij een golvende rand) en schuil- en voedselhabitat voor struweelvogels, insecten en kleine zoogdieren.

21. Kleinschalige erfbeplanting

(Kampenlandschap)

Bestaande uit de volgende landschapselementen:

- Solitaire bomen (eik, linde, kastanje, walnoot en fruitbomen)
- Droge houtsingel (3) of houtwal (4)
- Hoogstam boomgaard (24)
- Struweelhaag (7) of knip- of scheerhaag (8)

Maat en beheeraanbeveling: volgens richtlijnen landschapselement. Solitaire bomen periodiek controleren op dood hout en foutieve takgroei.

Ecologische waarde: Erfbeplanting biedt schuilgelegenheid en voedsel voor boerenlandvogels, struweelvogels, zoogdieren, insecten en zwammen/schimmels.

22. Degelijke erfbeplanting

(Heide- en Peelkernontginningslandschap)

Bestaande uit de volgende landschapselementen:

- Solitaire bomen (eik, linde)
- Droge houtsingel (3) of elzensingel (6)
- Droog bosje (1)
- Struweelhaag (7) of knip- of scheerhaag (8)

Maat en beheeraanbeveling: volgens richtlijnen landschapselement. Solitaire bomen periodiek controleren op dood hout en foutieve takgroei.

Ecologische waarde: Erfbeplanting biedt schuilgelegenheid en voedsel voor boerenlandvogels, struweelvogels, zoogdieren, insecten en zwammen/schimmels.

Voorwaarde: Zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen.

23. Degelijke erfbeplanting

(Broeklandschap)

Bestaande uit de volgende landschapselementen:

- Natte houtsingel (5) of elzensingel (6)
- Nat bosje (2)
- Struweelhaag (7)
- Knotbomen (12)

Maat en beheeraanbeveling: volgens richtlijnen landschapselement.

Ecologische waarde: Erfbeplanting biedt schuilgelegenheid en voedsel voor boerenlandvogels, struweelvogels, zoogdieren, insecten, amfibieën en zwammen/schimmels.

Voorwaarde: Zicht op bebouwing wordt minimaal aan één zijde door beplanting weggenomen.

24. Hoogstam boomgaard

Sortiment: Kers (bij voorkeur gebiedseigen rassen), appel, peer of pruim.

Maat: Minimaal 6 stuks. Plantafstand; kers minimaal 12 meter, appel minimaal 10 meter, peer minimaal 8 meter en pruim minimaal 6 meter.

Beheeraanbeveling: Jaarlijks snoeien, jaarlijks controle op ziekten en foutieve takgroei. Snoeiwerkzaamheden uitvoeren tussen december en maart (appel en peer) of na de oogst (pruim en kers).

Ecologische waarde: Een hoogstam boomgaard biedt schuilgelegenheid en voedsel voor vogels, insecten en kleine zoogdieren.

7. Vervolg

[TERUG NAAR VORIGE WEERGAVE](#)

Locatie Weversweg Zeeland (Deelgebied Straatsven-Tooverkamp)

Vervolg

Het landschapsontwikkelingsplan geeft richting aan de gewenste landschappelijke ontwikkeling in het landelijk gebied van Maashorst. Het plan vormt input voor de nog op te stellen Omgevingsprogramma's. Daarnaast dient het om nieuwe ideeën en initiatieven te beoordelen én als inspiratie voor initiatiefnemers. Maar hoe gaan we dit realiseren?

Op de korte termijn zet de gemeente in op de afronding van de ecologische verbindingzones. Dit doen we niet alleen, maar ook met partners zoals het waterschap Aa en Maas en Brabants Landschap. Daarnaast zet de gemeente in op realisatie van de groenblauwe ruiten rond Uden en Zeeland. Op plekken waar de gemeente zelf gronden in eigendom heeft, kunnen hier op de korte termijn projecten worden opgestart. Hiervoor stellen we nog, samen met stakeholders, een uitvoeringsprogramma op. Dit uitvoeringsprogramma is de onderbouwing voor de besteding van het landschapsfonds.

Een groot deel van de gewenste landschapsontwikkeling kan echter alleen met medewerking van particuliere grondeigenaren worden gerealiseerd. Hiervoor zijn diverse subsidieregelingen beschikbaar, zoals Stila en ErvenPlus.

Om de bekendheid van het landschapsontwikkelingsplan te vergroten, worden de komende jaren samen met bewoners/grondeigenaren gebiedsuitwerkingen gestart. Per deelgebied wordt bekeken welke energie er in het gebied zit en welke kansen tot ontwikkeling kunnen worden gebracht. De basiskeuzes per deelgebied, zoals in het landschapsontwikkelingsplan beschreven, worden zo samen met de bewoners/grondeigenaren verder verfijnd naar een gedetailleerd plan voor het deelgebied. Hierin worden ook de gemeentelijke Biomorfologische kaarten meegenomen, waarop de natuurwaarden per gebied in beeld zijn gebracht. Bepaalde ambassadeurs-/doelsoorten zoals boerenwaluw, bunzing, weidebeekjuffer (libel) en dotterbloem krijgen hierin speciale aandacht.

Daarnaast dragen landschappelijke inpassingen van particuliere ruimtelijke initiatieven bij aan de ontwikkeling van het landschap in Maashorst. Dit landschapsontwikkelingsplan geeft richting aan en dient als inspiratie voor de gewenste landschappelijke inpassing.

Bij sommige ruimtelijke ontwikkelingen kan het zijn dat bestaande natuur aangetast wordt en natuurcompensatie nodig is. Voor de realisatie van natuurcompensatie is afstemming met de coördinator van het landschapsontwikkelingsplan nodig. Het vraagt een maatwerk plan per situatie met beoordeling van de plek, omvang, behoefte en natuurwaarden.

Beheer en onderhoud

De focus binnen dit landschapsontwikkelingsplan ligt op de kansen en ambities voor het landschap en de ontwikkeling hiervan. Naast de ontwikkeling van het landschap is ook de instandhouding en het beheer en herstel van bestaande landschappelijke structuren van groot belang voor een toekomstbestendig en gezond landelijk gebied. Bij ieder, in dit landschapsontwikkelingsplan beschreven, landschapselement wordt een beheeraanbeveling gedaan voor een duurzame instandhouding. Naast die beheeraanbevelingen willen we ook extra benadrukken dat het ontwikkelen van mantel- en zoomvegetatie aan de randen van landschapselementen van groot belang is voor de biodiversiteit. Juist deze overgangszones bieden interessante nest- en foerageergelegenheid. Na het (laten) uitvoeren van een inventarisatie naar de kwaliteit van bestaande landschapselementen en bosranden zal een beheerplan gemaakt worden binnen het uitvoeringsprogramma van dit landschapsontwikkelingsplan.

Naast particulier beheer kan ook Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) een rol spelen bij de duurzame instandhouding van de landschapselementen. Als dit tot versterking van het landschap leidt, zal de gemeente daarin ondersteunen en meedenken. Voor gemeentegronden, bossen en natuurgebieden geldt dat het landschap in beheer is door gemeente Maashorst, Staatsbosbeheer, Waterschap Aa en Maas of andere natuurbeherende organisaties. Deze gronden worden beheerd volgens de kaders van het natuur- en landschapsbeheer zoals opgenomen in het Natuurbeheerplan Noord-Brabant en/of het groenbeleid van de gemeente.

Naast de juiste beheermaatregelen is ook het creëren van ecologische verbindingen van groot belang voor een toekomstbestendig en gezond landelijk gebied. Het afronden en robuust inrichten van de benoemde ecologische verbindingen levert hierin een grote bijdrage. Daarnaast heeft de provincie een inventarisatie uitgevoerd naar de groenblauwe dooradering (een netwerk van landschapselementen) van het landelijk gebied in Brabant. Op basis van deze inventarisatie blijkt dat de komende jaren inspanningen nodig zijn om de doelstelling van 10% groenblauwe dooradering in het landelijk gebied te bereiken. De uitwerking van deze opgave wordt meegenomen in het uitvoeringsprogramma van dit landschapsontwikkelingsplan.

Monitoring en evaluatie

In het nog op te stellen uitvoeringsprogramma worden voor een periode van vier jaar projecten opgenomen. Na ongeveer drie jaar wordt de balans opgemaakt. Vragen die daarbij centraal staan, zijn:

- Welke projecten zijn uitgevoerd;
- Ontwikkelt het landschap zich zoals gewenst;
- Verbeteren de biodiversiteit en groenblauwe dooradering;
- Zijn er belemmeringen;
- Zijn er nieuwe kansen waarop moet worden ingespeeld?

Op basis van de uitkomsten wordt een nieuw uitvoeringsprogramma opgesteld. Indien noodzakelijk kan het landschapsontwikkelingsplan worden aangepast.

Bijlagen

[TERUG NAAR VORIGE WEERGAVE](#)

Zandpad en (provinciaal) historisch groen. Locatie: Vensteeg-Verbindingsweg Zeeland (Deelgebied Nieuwveld)

Beleid	Thema	Doelstelling/Ambitie	Termijn	Hoe doelstelling bereiken?
Bodem, water en natuur				
<i>Omgevingsvisie / Duurzame doelenagenda Veerkrachtig en Soortenrijk</i>	Bodem en water sturend	<u>Bodem en water willen we meer sturend</u> laten zijn bij keuzes die worden gemaakt bij het gebruik van ruimte.	Korte termijn	Het bijzondere bodem- en watersysteem met het breukenstelsel als basis voor de keuzes waar we bouwen, landbouw plaatsvindt of natuur de ruimte geven.
<i>Omgevingsvisie</i>	Kwaliteit van natuur en ecologie/Robuuste verbindingen	<u>Robuuste verbindingen</u> tussen natuurkernen realiseren via brede landschapszones. Nieuwe ontwikkelingen in deze zones zijn alleen mogelijk wanneer ze een bijdrage leveren aan onze natuurdoelstellingen (o.a. aanleg verbindende landschapselementen en herstel natuurlijk ecosysteem).	Lange termijn	Aanleggen EVZ's en realiseren robuuste verbindingen via brede landschapszones (Het streven is om de verbindingen zo robuust mogelijk te laten zijn, tussen de 50 en 2000 meter). Die kunnen 'puur natuur' zijn, maar kan ook een multifunctionele invulling krijgen zoals agrarische natuur en natuurinclusieve landbouwbedrijven of een netwerk van 'stepping-stones' of fijnmazige verbindingen. Realiseren van verbindingen tussen onze natuurkernen, en met de natuurgebieden in de grote regio, zoals het Groene Woud, Keent, Rijk van Nijmegen en De Peel.
<i>Omgevingsvisie / Duurzame doelenagenda Veerkrachtig en Soortenrijk</i>	Kwaliteit van natuur en ecologie (Biodiversiteit) + Gezondheid	<u>Versterken van groen/landschap, natuur en biodiversiteit</u> als uitgangspunt bij elke ontwikkeling.	Middellange termijn	Grotere en kleinere natuurgebieden met elkaar verbinden, nieuwe groene, recreatieve verbindingen ontwerpen tussen stedelijk en landelijk gebied (natuur doortrekken tot in de woonomgeving) en in het buitengebied streven naar biodiversiteitsherstel, bijvoorbeeld door het terugbrengen van houtwallen en toepassen van extensief groenbeheer. Nieuwe aan te planten bomen gaan uit van boomsoorten die gevarieerd zijn en geselecteerd zijn op veerkrachtigheid in relatie tot een veranderend klimaat.
<i>Omgevingsvisie / Duurzame doelenagenda Veerkrachtig en Soortenrijk</i>	Kwaliteit van natuur en ecologie/Robuuste verbindingen	10% groenblauwe dooradering van het agrarisch gebied (10% in 2050, 5% in 2030).	Lange termijn	Fijnmazige dooradering aanleggen in de vorm van hagen, houtwallen, sloten, beken en andere landschapselementen.
<i>Omgevingsvisie / Duurzame doelenagenda Veerkrachtig en Soortenrijk/Rijksbeleid</i>	Kwaliteit van natuur en ecologie	<u>Waterkwaliteit verbeteren</u> (doelstelling Kaderrichtlijn Water/KRW).	Korte termijn	Robuuste waterlopen realiseren en inzetten op landbouwtransitie.
<i>Rijksbeleid</i>	Kwaliteit van natuur en ecologie	<u>Invulling geven aan de bossenstrategie.</u> (10% meer bos realiseren; bosareaal uitbreiden, kwaliteit van het bos verbeteren en toename van het aantal bomen in het landelijk en stedelijk gebied).	Korte termijn	Bossenstrategie koppelen aan aanleg van robuuste verbindingen, woningbouw, vergroenen leefomgeving en transitie landbouw. Geen grootschalige aanleg bos, maar wel versterken bosranden van de Maashorst en losse clusters (stapstenen) binnen de robuuste verbindingen aanleggen.

Beleid	Thema	Doelstelling/Ambitie	Termijn	Hoe doelstelling bereiken?
<i>Omgevingsvisie / Duurzame doelenagenda Veerkrachtig en Soortenrijk</i>	Klimaatadaptatie	<u>Duurzaam beheer van water en tegengaan van verdroging;</u>	Middellange termijn	Water wordt vastgehouden daar waar het valt. Water blijft op de horst. De zone tussen de Peelrandbreuk/Mellebreuk en de Zeelandbreuk is aangemerkt als een infiltratiegebied.
<i>Omgevingsvisie</i>	Klimaatadaptatie	De fysieke leefomgeving voor 2050 <u>klimaatveerkrachtig en waterrobuust</u> hebben ingericht. Verdroging en hittestress tegengaan.	Lange termijn	Vergroening van de leefomgeving, verbouwen andere gewassen en het verbeteren van het grondwaterpeil door het vasthouden en bergen van water (zoveel mogelijk gecombineerd met het versterken van de groenblauwe structuren in de beekdalen.)
<i>Duurzame doelenagenda Veerkrachtig en Soortenrijk</i>	Klimaatadaptatie	<u>Bestrijden impact van klimaatverandering</u> door o.a. grondwaterpeilen met 10 cm tot 35 cm te verhogen en beekdalen te herstellen ten behoeve van waterkwaliteit en infiltratie.	Middellange termijn	Beekdalen herstellen en klimaatbestendig ingericht met bufferzone van 100 tot 250 meter aan beide zijden van de beek (doelstelling Nationaal Programma Landelijk Gebied/NPLG). Ruimte reserveren en creëren voor het vasthouden, bergen en afvoeren van water.
<i>Omgevingsvisie</i>	Behoud Cultureel erfgoed	Aandacht voor <u>behoud en versterking van de diversiteit in landschappen</u> . Zorgvuldig omgaan met <u>hoog gewaardeerde cultuurhistorische gebieden</u> .	Korte termijn	Cultureel erfgoed beschermen en behouden, zoals o.a. wijstgronden en breuklijnen zichtbaar en beleefbaar houden/maken als goed ontwikkelde wijstbiotop in een kleinschalige, besloten landschap. Maar bijvoorbeeld ook de voormalige spoorlijn 'Het Duitse lijntje' beschermen als ecologische verbinding met cultuurhistorische waarde.
Transitie landelijk gebied				
<i>Omgevingsvisie</i>	Transitie van de landbouw + Bodem en water sturend	We streven naar het <u>juiste bedrijf op de juiste plek</u> . Uitgangspunt is wel dat er bij nieuwe ontwikkelingen sprake is van een verbetering van de situatie.	Middellange termijn	Rondom natuurgebieden landbouw in harmonie met de natuur; verbeteren van biodiversiteit, bodemkwaliteit en vasthouden van water. Rondom de dorpskernen wordt ingezet op gemengd samenleven; toevoegen van natuur-/ landschapselementen, verbeteren bodemkwaliteit en vasthouden van water. In de jonge Peelontginningen staat duurzaam produceren van agrarische producten voorop en stimuleren we het bufferen van water.
<i>Omgevingsvisie</i>	Transitie van de landbouw + Gezondheid	De ambitie is dat de landbouw een ontwikkeling doormaakt waarbij het een <u>bijdrage levert aan de doelen voor volksgezondheid, luchtkwaliteit, bodemkwaliteit, waterkwaliteit, waterkwantiteit, ruimtelijke kwaliteit, biodiversiteit, klimaat en dierenwelzijn</u> .	Lange termijn	Stimuleren van 'landbouw in harmonie met de natuur', zoals hoogproductieve vormen van kringlooplandbouw die passen binnen het bodem- en watersysteem. Maar ook in de vorm van extensieve, natuurinclusieve vormen van kringlooplandbouw. Ook worden andersoortige teelten als bio-based bouwmaterialen en natte teelten gestimuleerd. Hierbij speelt het verminderen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en het verlagen van de milieubelasting een cruciale rol bij de transitie naar 'landbouw in harmonie met de natuur'.

Beleid	Thema	Doelstelling/Ambitie	Termijn	Hoe doelstelling bereiken?
Omgevingsvisie	Transitie van de landbouw + Kwaliteit van natuur en ecologie (Agrarische natuur)	Omvormen naar 'landbouw in harmonie met de natuur', met name in overgangszones rondom natuurgebieden.	Middellange termijn	Grondgebonden en circulaire landbouw zoveel mogelijk stimuleren i.c.m. juiste bedrijf op de juiste plek. Boeren dienen bij te dragen aan het vasthouden van water, verbeteren van de bodem en de biodiversiteit.
Omgevingsvisie	Uitvoering Klimaatakkoord	Vanuit het Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategie (RES) ligt in gemeente Maashorst de focus met name op <u>opwekking middels zon</u> . Doelstelling om in 2050 energieneutraal te zijn.	Lange termijn	Schaal, geschiktheid en inpassing van zonneparken wordt afgewogen op basis van landschapstypen.
Vrijtijdsbesteding, recreatie en toerisme				
Omgevingsvisie	Recreatie	We willen inwoners meer <u>vrije tijd laten besteden</u> in onze gemeente en we willen meer <u>bezoekers trekken</u> .	Korte termijn	Groene recreatieve verbindingen aanleggen tussen de kernen en natuurgebieden.
Omgevingsvisie	Cultureel erfgoed/Recreatie	<u>Natuurpoorten en recreatieve entrees versterken</u> .	Middellange termijn	Versterken van toegangen om inwoners en bezoekers te verleiden en te faciliteren om naar buiten te gaan en de natuur te bezoeken.
Omgevingsvisie	Cultureel erfgoed/Recreatie	<u>Ontwikkelen kleinschalig (cultuur)landschap</u> . Deze historische herkomst van de landschapsstructuur is authentiek en aantrekkelijk voor de recreant.	Middellange termijn	Behouden en versterken van nog historische kleinschalig (cultuur)landschap. Waar de historische kleinschalige structuren (deels) verloren zijn, proberen we deze te herstellen.
Omgevingsvisie	Cultureel erfgoed/Recreatie	We koesteren ondernemerschap en bieden ruimte voor initiatieven <u>in balans met de omgeving</u> .	Middellange termijn	In de natuurgebieden alleen zeer extensieve recreatie. Daar omheen extensieve recreatie als beschermende schil. Nabij de woonkernen is een netwerk van intensieve recreatie mogelijk.

Bijlage 2: Visie- en ambitiekaart 2040

In los document opgenomen.

Bijlage 3: Deelgebiedenkaart

In los document opgenomen.

Bijlage 4: Kaart landschapsontwikkeling

In los document opgenomen.

Begrippenlijst

(Geologische) Breuklijnen: is een verstoring van de aardkorst waarbij een relatieve verplaatsing van de gesteenten heeft plaatsgevonden. Deze geologische breuken zijn ontstaan door langzame bewegingen in de aardkorst, waardoor enerzijds de aarde omhoog gedruwd wordt (horst) en anderzijds de aarde weggedrukt wordt (slenk). (Zie ook afbeelding 95)

Broeklandschap: een laaggelegen gebied dat blijvend nat is. Dit kan komen door kwel (opwellend grondwater) of door een rivier of beek die regelmatig overstroomt en in sommige winters het land langere tijd overspoelt.

Buurtschap: (soms ook gehucht genoemd) lintbebouwing of bebouwingscluster in landelijk gebied met een zekere mate van sociale samenhang, die geen bebouwde kom voor de Wegenverkeerswet vormt.

Ecologische verbindingszone (EVZ): een terrein dat natuurvriendelijk is ingericht en tussen twee natuurgebieden in ligt. Hierdoor worden deze aan elkaar verbonden en kunnen dieren en planten zich via de verbindingszone verplaatsen en over beide gebieden verspreiden.

Erfgrens: de kadastrale grens van een woonperceel.

Geriefbosjes: een klein bos waar in vroegere tijden het hakhout vandaan werd gehaald dat in en rond het huis werd gebruikt.

Groenblauwe dooradering: een netwerk van landschapselementen zoals singels, sloten, beken, weteringen, houtwallen en bomenrijen door het landelijk gebied, die aansluiten bij de karakteristieken van het betreffende landschap. Dit netwerk vormt de verbinding tussen natuurgebieden in het agrarisch cultuurlandschap en draagt onder andere bij aan versterking biodiversiteit, verbetering landschapskwaliteit en klimaatadaptatie (CO₂-reductie).

Heideontginning: voormalige woest gronden/heidevelden die in cultuur gebracht zijn om als bouwland of grasland in gebruik te kunnen nemen.

Historische open akker(s): (ook wel open akker, bolle akker of oude akkers genoemd) een stuk landbouwgrond welke al eeuwenlang als landbouwgrond in gebruik is, vaak ontstaan op de overgang van hoog naar laag land. De arme gronden werden door de boeren eeuwenlang, toen er nog geen kunstmest bestond, vruchtbaar gemaakt met mest vermengd met plaggen uit de potstallen (waar de schapen 's nachts verbleven). Deze wijze van bemesting zorgden ervoor dat de akkers steeds hoger werden, met een vrij steile rand.

Kampenlandschap: (ook wel oud zandlandschap genoemd) een onregelmatige, kleinschalig verkaveld landschap met individuele akkers. De bebouwing ligt verspreid in het landschap en wegen volgen de hogere delen in het landschap en hebben hierdoor vaak een bochtig verloop. Kenmerkend is dat ieder kamp bestaat uit historische (open) akkers op de hoger gelegen gronden, grasland (beemden) op de nattere gronden (langs beekjes) en het boerenerf op de overgang van hoog naar laag.

Natuurvriendelijke oever: oever die ten behoeve van de ecologisch toestand en (natte) natuurwaarden is ingericht met een ondiepe 'natte' zone die oever- en watervegetatie de kans bieden zich te ontwikkelen en voort te planten.

Ontginning: een natuurlandschap geschikt maken voor menselijk gebruik door de natuurlijke omstandigheden te veranderen.

Peel: Drassig veenland

Peelhorst: een gebied dat onder invloed van breuken aan weerszijde omhoog gedruwd is. (Zie ook afbeelding 95)

Peelrandbreuk: De Peelrandbreuk is de belangrijkste breuk omdat bij die breuk de verticale verschuiving van de aardlagen het grootst is en omdat die breuk over een veel grotere afstand doorloopt (vanuit Duitsland via Roermond in noordwestelijke richting langs Uden tot in de Noordzee).

Perceelsgrens: de kadastrale grens van een agrarisch perceel.

Wijst: grondwater, met een typische roestkleur, wordt ter plaatse van de breukrand opgestuwd en komt als kwel (wijst) naar de oppervlakte. (Zie ook afbeelding 95)

Wijstgronden: natte, meestal venige bodems gelegen op het hogere deel van de Peelrandbreuk, waar vlak onder het oppervlak ondoorlatende grondlagen voorkomen. (Zie ook afbeelding 95)

Afbeelding 99: Uitleg breuklijnen en wijst. (Bron: Omgevingsvisie Maashorst)

Literatuurlijst

Op gebied van beleid hebben we de volgende stukken geraadpleegd:

Omgevingsvisie gemeente Maashorst:

Gemeente Maashorst (2024). *Omgevingsvisie gemeente Maashorst: ambities voor een toekomstbestendige gemeente.*

Landschapsbeleid Boekel-Uden-Veghel:

Croonen Advies & BRO (1999). *Landschapsbeleidsplan Boekel-Uden-Veghel: Deel 1: Landschapsvisie.*

Landschapsbeleid Landerd:

Elings (2012). *Landschapsbeleidsplan Landerd: Vastleggen van beleid voor het Landerds landschap voor 2013-2027.*

Beleidsnota begrensde bebouwingsconcentraties:

Croonen Advies (z.d.) *Beleidsnotitie nader begrensde bebouwingsconcentraties in het buitengebied van de gemeente Uden.*

Natuurbeheerplan Noord-Brabant 2025:

Provincie Noord-Brabant (2024, 23 april). *Natuurbeheerplan Noord-Brabant 2025.*

Op gebied van cultuurhistorie hebben we de volgende stukken geraadpleegd:

Cultuurhistorische waardenkaart gemeente Uden:

Raap Argeologisch Adviesbureau (2014). *Wonen op de rand van de Peelhorst: Een cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente Uden.*

Cultuurhistorische Inventarisatie:

Gelders Genootschap. (2024). *Cultuurhistorische Inventarisatie gemeente Maashorst.*

Op gebied van ecologie hebben we de volgende stukken geraadpleegd:

Agenda Natuur en Landschap:

RNOB (2023). *Agenda Natuur en Landschap.*

Duurzame doelenagenda gemeente Maashorst:

Gemeente Maashorst (z.d.). *Duurzame Doelen Agenda 1: Veerkracht & Soortenrijk.*

Poelenonderzoek gemeente Uden:

Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (2014, 16 september). *Poelenonderzoek in de gemeente Uden.*

Rapport ‘Het cultuurlandschap en zandwegen van de gemeente Maashorst’:

Gevers, S. (2024, februari). *Het cultuurlandschap en zandwegen van de gemeente Maashorst.*

Verder hebben wij geraadpleegd:

Google maps: maps.google.nl/maps

Kaartbank Provincie Noord-Brabant: <https://noord-brabant.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=b6414403ef5e4e9aa8875a7c366209c6>

Topotijdreis: www.topotijdreis.nl

maashorst

